54829

ACTA UNIVERSITATIS LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE
FRANCISCO-IOSEPHINAE ANNORUM MCMXXXV—XXXVI

EGYETEMI KÖNYVTÁR SZEGED

BESZÁMOLÓ

A SZEGEDI M. KIR. FERENC JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM 1935—36. TANÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

NEM ADHATÓ KI

SZEGED, 1939
A M. KIR. FERENC JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
KIADÁSA

51329

ACTA UNIVERSITATIS LITTERARUM REGIAE HUNGARICAE
FRANCISCO-IOSEPHINAE ANNORUM MCMXXXV—XXXVI

EGYETEMI KÖNYVTÁR

BESZÁMOLÓ

A SZEGEDI M. KIR. FERENC JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM 1935—36. TANÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL

SZEGED, 1939
A M. KIR. FERENC JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
KIADÁSA

Az Egyetemi Tanács megbizásából szerkesztette

CSEKEY ISTVÁN
egyetemi ny. r. tanár

A kiadásért felelős Csekey István

A szegedi m. kir. Ferenc József-tudományegyetem
adat- és címtárát tartalmazó Évkönyv
külön kötetben jelent meg.

Szeged Városi Nyomda Rt. 39—3686. Felelős nyomdavezető Márton Jenő

I.

Tanévnyitó ünnepély

DITRÓI GÁBOR

egyetemes orvosdoktor, a szemészet ny. r. tanára, a szemklinika igazgatója, a m. kir. Ferenc József-tudományegyetem orvostudományi karának 1930—31. tanévi dékánja, 1931—32. évi prodékánja, a m. kir. Ferenc József-tudományegyetem rektorának az egyetem 1935—36. tanévet megnyitó közgyűlésén 1935. október 5-én elmondott beszédei

A) A rektori lánc átvétele

Méltóságos Prorektor Úr!

Hálásan köszönöm azokat a jóleső szavakat, melyeket hozzám intézni kegyes volt. Mély meghatottságot érzek ebben az ünnepélyes pillanatban, amikor az egyetem kormányzatának jelvényét, a rektori láncot átveszem. Az egyetem alkotmánya úgy kívánja, hogy ez a lánc folyton vándoroljon, évről-évre más embert jelöljön meg mint a legfelelősségteljesebb egyetemi munka vezetőjét. Bizonyára azért van ez így, hogy az egyes karok professzorainak árnyalatilag különböző életszemlélete az egyetem javára érvényesülhessen.

Most, hogy a sor reám került, meghatottságomat csak fokozza, hogy szülővárosom volt egyetemén tölthetem be ezt a díszes, de nehéz tisztet, melyhez Méltóságod, tanártársaim és ifjúságunk megértő segítségét kérem.

B) Rektori székfoglaló

A kétszemes látás

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

A kétszemes látás lényegének érzékeltetésére régóta szokásos eljárás, hogy egy sokszögletű ceruzát veszünk kezünkbe s azt a két szemünk között középvonalban annyira közelítjük magunkhoz, hogy mind a jobb, mind a bal szemünk oldalról nézzen rája. Ilyenkor a ceruzának az egyes szemek által látott képe nem azonos. Tegyük fel, hogy a ceruza tízszögletű, oldallapjainak száma tíz s úgy van felénk fordítva, hogy hozzánk legközelebb egy lapja és nem éle áll. Adjuk ennek a lapnak az egyes számot, a tőle balra következőknek a 2. és 3. számot, a tőle jobbra következőknek a 4. és 5. számot. Ha egy kis vázlatot készítünk metszetben a ceruza és a szemek helyzetéről, de anélkül is könnyen megérthetjük, hogy a bal szem az 1., 2. és 3. oldalt, a jobb az 1., 4. és 5. oldalt nézi és látja. Lesz tehát egy rész, az 1. sz. oldal, amelyet mindkét szem lát, és lesznek csak egy-egy szem által látott oldalak, amelyeket a másik szem nem is lát. A szemfenéken az egyes szemekben keletkező képeknek tehát lesznek azonos és különböző részei. Az azonos részt jelen esetben az 1. sz. oldal képe jelenti.

Mihez kezd az öntudat evvel a két, csak részben azonos, egyébként különböző képpel? Külön-külön, egymás mellé helyezve s csak az okoskodásra bízva, értelmük megfejtésére nem használhatja őket. Össze kell olvasztani ezt a két képet, össze kell ragasztani a mindkét szem által egyforma nagyságúnak és alakúnak látott 1. sz. oldal segítségével, szóval a szemfenéki képek identikus, azonos részé segítségével. Ezeken az azonos részeken keresztül ismeri fel az öntudat, hogy itt e g y alakról, e g y tárgyról s nem két különállóról van szó s az azonos részeket egymásra fektetve figyeli egyszerre, egy időben, egységesen a hozzá kapcsolódó jobb- és baloldali, alsó és felső részeket. De ezek a részek a térben más-más irányba tekintenek, úgyhogy az összekapcsolódáskor ez is érzékelhetővé válik, valamint az is, hogy a szemek más-más oldalról

néztek a tárgyra, szinte körüljárták, meggyőződtek térben való elhelyeződése módjáról, arról, hogy nem egyszerű sík felületről, sík felületen elhelyezett rajzról, hanem valódi testről van szó, amely plasztikus, testies. Ezért nevezik aztán a kétszemes, binocularis látást testies látásnak.

Felmérhetetlen értéke van ennek a kétszemes látásnak, mert segítségével nemcsak a nézett tárgyon magán látjuk meg az egyes részek hajlását, domborulatát, szögletét, az egyes részek előrébb, vagy hátrább állását, hanem magát az egész testiesen látott tárgyat a térben is látjuk, a körülötte levő tárgyakhoz viszonyítva pontosan érzékeljük helyzetét. Oly pontosan, hogy még a nézett tárgynak tőlünk való távolságát is a legpontosabban ismerjük a rátekintés pillanatában. Természetesen nem úgy, hogy kimondjuk ezt a távolságot centiméterben, milliméterben, hanem úgy, hogy villámgyorsan odakapunk a leesni készülő vagy már eső tárgyhoz, oda se igen figyelve, csak egy pillantást vetve arrafelé mártjuk be tökéletes pontossággal tollunkat a kalamárisba és nem mellé, vesszük fel határozott, gyors mozdulattal ezt vagy azt a tárgyat, sem elé, sem mögé nyúlva, hanem egyenesen rájatéve kezünket.

Ez is a kétszemes látás érdeme, de két eddig még nem említett működés következtében. Ez a két működés az összetérítés és az alkalmazkodás, amelyeknek segítségével mérjük ki ezeket a távolságokat.

Az összetérítés *(convergentia)* a szemeknek a távolra nézésnél szükséges párhuzamos állásból való összetérő mozgása azért, hogy a szemek optikai tengelyei a közeli tárgyra irányulhassanak, s így a képek egyesítése *(fusio)* létrejöhessen.

Az összetérítésnek fokát Nagel szerint méterszögekben fejezzük ki. Azt a szöget, amelyet az egyes szemek nézővonala a mediánvonal egy pontjára való megfelelő convergentiánál a mediánvonallal bezár, vagyis azt a szöget, amelyet a nézővonal jelzett convergentiánál a parallel állású nézővonallal (távolranézési helyzet) bezár, fusio-szögnek nevezzük. Ez fordított arányban áll a binocularisan fixált pontnak szemtől való távolságával.

A fusio-szöget egy méter távolságra való fixálásnál egységnek veszik és méterszögnek nevezik. ½ méter távolságra való fixálásnál a convergentia 2 méterszöget, ⅓ méterre 4 méterszöget tesz ki.

Az alkalmazkodás *(accomodatio)* a szemeknek az a képessége, hogy közelebbi és távolabbi tárgyakat egymás után nézve, azokról egyaránt éles képeket kapnak. A végtelenből jövő párhuzamos sugarakhoz képest a közeledő tárgyakról egyre széttérőbb sugarak jutnak a szemekbe, melyeket azok csak úgy tudnak ideghártyáikon egyesíteni, hogy fénytörésüket a szemlencse domborításával pozitív irányban erősítik. Az éleslátás érdekében ilyenkor az alkalmazkodó *(ciliaris)* izomhoz akkomodációs impulzus megy, mire a gyűrűalakú izom összehúzódik s az addig a *zonula Zinnii* által kifeszítve tartott lencsetokot meglazítja, mire a lencse domborodása bekövetkezik. Ez a folyamat szűkszavú ismertetése.

A fénytörés erősödésének, az alkalmazkodásnak az értékét, mint az optika más területein, itt is dioptriával mérik. A *dioptria*, vagy méterlencse alatt olyan lencsét értünk, melynek gyujtótávola egy méter. Ha a normális fénytörésű szem 1 méter távolságban lévő pontról akar éles képet nyerni, 1 dioptriányival kell lencséjét domborúbbá tennie, illetőleg fénytörését öregbítenie, mint közönségesen mondani szoktuk, 1 dioptriányit kell alkalmazkodnia. Miután itt is fordított arány áll fenn a távolsággal, ½ méterre 2 dioptriát, ¼ méterre 4 dioptriát kell a szemnek alkalmazkodnia.

Azonnal észrevehető a szoros összefüggés a két mérő működése között. Egy méter távolságban lévő tárgyra egy méterszög alatt irányulnak a szemek, hogy a tárgy képét mindkét szem helyesen rögzítse, s ugyanakkor mindkét szem egy-egy dioptriányit alkalmazkodik, hogy a tárgy képe élesen legyen beállítva a szemek recehártyáin.

Ha 10 centiméterre, egytized méterre van a nézett tárgy, akkor 10 méterszög lesz az összetérítés és 10 dioptria lesz az alkalmazkodás.

Mikor ez az örökké együtt történő két működés az ide-oda nézés rendén létrejön, a távolságok érzése is pon-

tosan velük jár s így vagyunk képesek a kétszemes látás segítségével gyorsan és pontosan tájékozódni.

Vannak természetesen eltérések is ettől a szoros összefüggéstől, mely csak a normális fénytörésű, emmetropiás szemekre vonatkozik így s azokra is csak az élet első felében. Idős embereknél az alkalmazkodás megszűnik, de a távolságmérést az összetérítés akkor is rendesen végzi, persze a homályosabb látás miatt nem olyan biztos akkor a tájékozódásunk.

A kétszemes látás, a testies látás, az előbbiekben ismertetett módon csak akkor jön létre, ha az öntudat mindkét szem képeit figyeli s azokat egymással összeolvasztja, egyesíti. Ez a *fusio*. Ha ez a fusio valamilyen okból nem jön létre, akkor, ha a képek egyformán élesek, két szemmel való egyidejű látásról, de nem kétszemes, testies látásról van szó s akkor az öntudat vagy felváltva figyeli meg az egyes szemek képeit, mikor is a képek vetélkedéséről beszélünk; vagy egyidőben, de egymás mellett, amikor is a használhatatlan, kínzó kettős látásról szólunk; vagy csak az egyik szem képeit favorizálja, mikor is a másik szem képei lassankint elnyomatnak s az illető szem apránként tompalátóvá válik, az egyén pedig elveszti a testies látás előnyeit.

A *fusio* azonban, melyet a szemét különféle kancsal állásokban mozgató csecsemő még nem ismer, a fogással, tapintással járó tapasztalatok kapcsán kifejlődik s később annyira megerősödik, hogy valóságos kényszerré válik, melynek zsarnoki parancsszavára a szemek sokszor rendkívül fárasztó munkát vesznek magukra.

Két kérlelhetetlen parancsolója van a szemeknek. Az egyik a *fusio*, a másik az élesen-látás ösztöne. Az éleslátás érdekében történik az alkalmazkodás, mely messzelátásos fénytörésű *(hypermetropiás)* szemeknél sokszor igen fárasztó. A fusio érdekében, hogy a kettőslátás valahogy be ne álljon, történik pedig az összetérítés. Ez a külső, a szemgolyót mozgató szemizmoknak, amaz a belső, alkalmazkodó izomnak a dolga.

Szokás, hogy idealizált normát állítsunk fel egyes szervekre, egyes működésekre. Ha a kétszemes látásra

állítunk fel ilyen ideális feltételeket, akkor normális fénytörésű, *emmetropiás*, egészséges külső és belső izomzatú szemeket képzelünk el. Ezeknek helyzete a szemgödrökben olyan, hogy optikai tengelyük távolra nézésnél mindennemű izommunka nélkül is, tehát nyugalmi állapotban is párhuzamos. Szóval, hogy a távolra nézés a szemek pihenő helyzete, a külső izmoknak nem kell irányítgatniok, a belső izmoknak nem kell alkalmazkodniok. A *fusio* pedig kitűnően egyesíti az egyes szemek képeit. Ha aztán a nézett tárgy közelebb jön, a *convergentia* nehézség nélkül történik, hosszú idő alatt sem jön létre fáradás, az alkalmazkodás pedig kéz a kézben gyorsan együtt halad az összetérítéssel s fáradás szintén nem áll be hosszú idő után sem.

Az exakt tudományokban talán lehet ilyen normákat jogosan is felállítani, az orvostudományban azonban ezek a normák legtöbbször csak az elérhetetlen utáni vágyainkat jelentik. Alig van olyan szempár, amely az előbb vázolt helyzetnek megfelelne.

Csábító volna minden tételen végig menve elmondani, hogy miért. Kezdve a szemgödrök különböző típusán, végig azok tartalmán, az izmokon, függesztő szalagokon, szemgolyó nagyságán stb., a normálisnak számító esetekben is, azután a kissé, majd nagyon kóros elváltozásokat véve sorba. Akkor mindnyájan egyetértenének velem abban, hogy olyan idealizált helyzetű, képességű szempárok alig vannak, de akkor még este itt ülnénk, annyi mindennel kellene számolnunk. Vegyük tehát csak a legegyszerűbb tételeket!

A külső szemizmoknak ébrenlétében, szemfenéki képek által, fény által, testtartás, fejtartás és még több más befolyás által ingerelt állapotban van bizonyos tónusa, feszessége, egyik izmon több, másikon kevesebb, amelyek mellett ők bizonyos helyzetben vannak s a szemeket is rendszerint annak megfelelőleg tartják. Ez a dinamikus egyensúly.

Már ez sem szokott olyan lenni, hogy mellette a szemek nyugalmi helyzete párhuzamos lenne.

Ha azután ennek a sokféle inger által felizgatott

izomzatnak a tónusát elveszem, vagy elveszi azt mély ájulás vagy halál, akkor azok az izmok igazán nyugalomba jutnak s a szemeket az ú. n. anatómiai nyugalmi helyzetbe fordítják. Ha ilyenkor párhuzamosak a szemtengelyek, akkor az életben is valóban azok voltak távolranézésnél és akkor is pihentek, mert hiszen párhuzamos helyzetbe hozó beállító mozgást nem kellett végezniök.

A vizsgálatok, melyek ezt az anatómiai nyugalmi helyzetet legalább is megközelítőleg előidézik, azt mutatják, hogy az európai emberek háromnegyed részénél ebben a helyzetben a szemek optikai tengelye *nem* párhuzamos.

Mit jelent ez az előbbiek értelmében? Azt, hogy mivel a *binocularis* látás érdekében annak kell lennie, a *fusio* kényszer parancsára az izmok fokozott munkával a szükséges helyzetbe hozzák a szemgolyókat, hogy azok a nézett tárgyra irányulhassanak. A reggeli felébredéskor megtörténik ez s aztán tart az izmok többmunkája az egész napon át az éjjeli mély álomig. Ha van bőven tartalékerő az izmokban, a beidegzésben, akkor nincs nagy baj; de ha az izmok gyengék, a feladat nehéz, akkor kezdődik a fáradás, az izom pihenni szeretne, a szem elfordul a nézett tárgyról nyugalmi helyzete felé, jön az öntudat által félt kettőslátás s hogy ez be ne következzen, jön a *fusio*kényszer s parancsára a fáradt izom továbbdolgozik, amíg csak tud. Ha már képtelen, a betűk összeszaladnak, a himzés mintája összefolyik, a közeli szemmunkát, sőt sokszor a távolranézést is abba kell hagynunk.

De amíg ez beáll, addig az illetőt főfájások, szemgolyófájások, szédülések kínozzák, különösen közeli szemmunkánál, de néha távoli tárgyak figyelmes nézésénél is. Még múzeumok, képtárak látogatásánál is megfigyelték ezt az állapotot.

Azok a szerencsés szemek, melyeknek izomzatuk nyugalmi állapotban párhuzamos helyzetet ad s amelyek több munka nélkül térülnek össze, a közelnézésnél i z o m e g y e n s ú l y b a n vannak. Ezt az állapotot *orthophoriá*nak nevezzük. De ha a nyugalmi helyzet nem ad párhuzamos állást a szemeknek, s azt beállító mozgással kell elérniök, akkor egyensúlyzavaró, *heterophoniá*ról beszélünk.

Az ilyen *heterophoriás* szemek izomzatának előbb említett teljes kimerülésekor, mikor az egyik vagy mindkét szem a nézett pontról nyugalmi állása felé tér el, kancsal-állás keletkezik a kétszemes látás felfüggesztésének pillanatában, megelőzőleg pedig fenállott a kancsalításra való törekvés, amely a *fusiót* gyengítette. Épen ezért a *heterophoriákat* lappangó kancsalságoknak is nevezzük.

Hogy a kancsalság ott lappang, azt aránylag könnyen tudjuk kimutatni a legtöbb esetben. Elegendő egy pont fixáltatása mellett egyik szemet kezünkkel elfedni. Míg az elfedés előtt mindkét szem a kijelölt pontot nézte, fixálta, az elfedés pillanatában a látásból kizárt szem előbbi helyzetéből kitér s ki-, be-, le- vagy felfelé kezd kancsalítani vagy tengelye körül végez gördülő mozgást.

Vannak olyan szemek, amelyek az eltakaró kéz alatt is változatlanul oda néznek, ahova társuk, a fixáló szem néz azon közben. Ezek vagy helyes izomegyensúlyúak, *ortophoriások*, vagy a *fusió*-kényszernek oly enormis befolyása alatt állanak, hogy jóllehet nincs izomegyensúlyuk, mégis betartják többmunkával a fixáló irányt akkor is, mikor más hasonló szemek készségesen térnek ki egy kis pihenőre. Hogy lehet eldönteni, hogy ugyan melyikről van a kettő közül szó? Úgy, hogy a kétszemes látást felfüggesztő nehezebb eljárásokat vesszük elő, pl. egyre erősebb és erősebb prizmával toljuk el az egyik szembe jutó képet a prizma éle felé, amire a prizmán átnéző szem követi a képet, hogy a kétszemes látást fenntarthassa s így egyre erősebben kancsalít abba az irányba, amelyre a kép elment a prizmaél felé. Ezt befelé magas prizmaértékekig bírja megtenni, valósággal az orr tövét nézve, kifelé kevésbbé, fel- és lefelé alig. Ha bármely irányban eljutottunk az egyesítőképesség határáig, a szem feladja a küzdelmet és nyugalmi helyzetébe esik vissza pihenni. Ilyenkor mérjük aztán ezt a helyzetet a legkülönbözőbb, a legérdekesebb módokon, melyekről itt beszélni hosszadalmas volna.

Exakt mérések tízezrei után tudjuk, hogy a következő *heterophoriák* (lappangó kancsalságok) lehetségesek:

1. *Esophoria*, vagy lappangó befelé kancsalítás, ami-

kor a szemizmok törekvése az, hogy összetérítsék a szükséges mértéken túl is a nézővonalakat.

2. *Exophoria,* vagy lappangó széttérő kancsalítás, mikor a tendencia az, hogy a nézővonalak egymástól eltávolodjanak, széttéríttessenek.

3. *Hyperphoria,* vagy lappangó felfelé kancsalítás.

4. *Hypophoria,* vagy lappangó lefelé kancsalítás. E két utóbbit újabban a lappangó magassági kancsalságnak nevezik a régi felfelé kancsalítás *hyperphoria* nevén. Pozitív *hyperphoriának,* vagy *anaphoriának* nevezik azt a helyzetet, amikor a jobb szem magasabban, negatív *hyperphoriának,* vagy *kataphoriának,* amikor alacsonyabban áll, illetőleg lejjebb néz, mint a bal.

5. *Cyklophoria,* amikor egyik vagy mindkét szem arra törekszik, hogy nyugalmi helyzetébe úgy jusson el, hogy *sagittalis* tengelye körül abnormis gördülést végezzen. Ime, ilyen sokféle irányba, ilyen különleges helyzetekbe törekszenek a szemek, hogy pihenő, nyugalmi helyzetükbe visszajuthassanak.

A leggyakoribbnak tartottuk eddig s én ma is annak tartom, az *exophoriát,* a lappangó kifelé kancsalítást. Ez különösen a rövidlátók betegsége, kik a közelrenézésnél nincsenek alkalmazkodásra utalva s így összetérítési impulzust sem kapnak. Ismeretes ma már a laikus közönség előtt is, mint belső egyenes izomgyengeség, elégtelenség, *insuffitientia.* Oly fokot értek el, hogy csak pillanatokig képes a beteg közelre nézni, olvasni és máris összeszaladnak a sorok. Kisebb fokánál lehangoló fáradságérzés lép fel a szemekben. Gyógyítása hosszadalmas, körülményes, végül a gyengén működő belső egyenesek előrevarrására is sor kerülhet.

Az *esophoria,* a lappangó befelé kancsalítás már inkább a messzelátók betegsége, ha t. i. az optikai úton indulunk el a betegség lényegének megfejtésére. A messzelátó távolra is alkalmazkodik s az összetérítés és alkalmazkodás közötti szoros viszonynál fogva már távolranézésnél, amikor pedig a kétszemes látás érdekében a szemtengelyeknek párhuzamosaknak kell lenniök, is össze kellene térítenie. Ez nem történik meg, a szoros életműködés

meglazul, de a tendencia mindig megmarad. Gyógyítása optikai úton történik.

A szemek közötti magasságbeli különbségre törekvő lappangó kancsalságok csoportja, a *hyper-*, *hypo-*, *ana-*, *kataphoriák* igen kellemetlen tünetekkel járhatnak, mert fáradás kapcsán hamar szétszaladnak a képek és mert a függélyesben sokkal kisebb a *fusio*-szélesség, mint a vízszintes irányban. Gyógyítása legtöbbnyire prizmaüvegekkel történik.

Végül a gördülő mozgásra késztető lappangó kancsalságról, a *cyklophoriáról* azt kell mondanom, hogy az is gyors fáradást, szem- és főfájásokat okoz és gyógyítani nem lehet. Szerencsére aránylag ritka.

Részletesebb taglaláshoz a hallgatóság teljes szemészi képzettségére volna szükség, így fejtegetéseimet befejezem.

Hölgyeim és uraim! Amikor a szemek egyensúlyzavaraira gondolnak, ne az jusson az eszükbe, hogy hányfelé akar kitérni munkája elől a legtöbb szem, hanem arra, hogy e sok széthúzó törekvés ellenére, amely széthúzáshoz a szemeknek velükszületett helyzetüknél, alkatuknál fogva bizonyos joguk is van, mégis bekövetkezik a zavartalan kétszemes látás. Bekövetkezik, mert az öntudat az ember érdekében látni akar s az élesen látásnak ez az ösztöne megindítja az optikai rész beállítását az alkalmazkodással, míg az optikai műszerek egy pontra irányítását a *fusio* ösztöne intézi. Kérlelhetetlenek a parancsok, a nehézségeken át is készséges a teljesítésük a szemek részéről, önfeláldozóan az egész egyén érdekében.

És most Önökhöz fordulok, egyetemünk ifjúsága. Látták az elmondottakból, hogy nehézségeken is hogy átsegít az erős akarat. Látták, hogyan küzdenek a szemek, vékony kis izmaiknak minden erejét megfeszítve, hogy a kétszemes látást az összeomlástól megmentsék, hogy vállalnak érte munkát reggeltől estig, fáradást, fájdalmakat. De elérik a célt, megszerzik és megtartják birtokukban a legbecsesebb kincset.

Legyen ez a tökéletes munkára való törekvés követendő példa Önök előtt. Önök előtt, akiket idehozott a

tudás vágya, akiket ideküldött szüleik aggódó szeretete s akikért áll és él itt ez az egész egyetem. Önöket egy szegény, vergődő nemzet küldte, hogy Önökön keresztül lásson meg egy szebb, jobb világot, amiben már Önöknek kellene élni s ami olyan szép volna, szép lehetne, mint a régi volt. De más, emberségesebb világot, szabadabb levegőt, boldogabb jövendőt csak akkor érhetnek meg, ha azt következetes, kitartó munkával kiérdemlik. A munka alkalmait az egyetem megadja, módjait porfesszoraik megmutatják, használják hát fel ezt a tanévet is a szorgalmas tanulásra! Ifjú értelmük, mely még minden szép és jó iránt fokékony, gyarapodjék a tudományokban és erkölcsökben hazájuk javára, melynek valamikor vezető polgárai lesznek, s Isten tetszésére, kitől, hogy bőséges áldásával árassza el induló tanévünket, alázatos szívvel kérem.

II.

Tiszteletbeli és sub auscipiis gubernatoris doktorráavatások

1.

Dr. Szalay József tiszteletbeli doktorráavatása

Egyetemünk Tanácsa 1935. évi november hó 14-én tartott ülésén dr. SZALAY JÓZSEF, nyugalmazott rendőrkerületi főkapitányt, a szegedi Dugonics-Társaság elnökét a kormányzó úr ő főméltóságának Budapesten 1935. évi május hó 25-én kelt legfelsőbb engedélye alapján a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

Az avató ülésen elhangzott jelentések és beszédek:

A) Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán jelentése

Tekintetes Egyetemi Tanács!

Tudománykarunk 1934. évi január hó 25-én tartott V. rendes ülésén SÍK SÁNDOR ny. r. tanár — a maga nevében és tíz kari tag aláírásával — azt az indítványt terjesztette elő, hogy dr. SZALAY JÓZSEF nyug. rendőrkerületi főkapitány, a szegedi Dugonics-Társaság elnöke, a bölcsészettudományok *honoris causa* doktorává avattassék.

Az indítvány megokolása mindenekelőtt utal arra az egyetemünk életében állandó és tudatos törvényre, hogy — a megszentelt kolozsvári hagyományok meg nem szűnő ápolása mellett — munkásságunk minél szervesebben illeszkedjék bele Szeged szellemi légkörébe és kulturális életébe. Egyetemünk egyrészt eleven és termékeny

erőket óhajt szívni az Alföld ősi magyar talajából és ezért igyekszik megtalálni az érintkezést Szegednek magyar életével, hogy szellemébe innen elevenséget, a kutatás számára speciális területeket és szempontokat nyerjen; másrészt maga is be akar állani Szeged kulturális életének tényezői közé és szívesen állítja az Alföld szolgálatába a maga hatalmas erőforrásait. Ezt az oly kívánatos kapcsolatot szimbolizálja és előmozdítja, ha egyetemünk egyes fakultásai Szeged kulturális életének vezető egyéniségei közül azokat, akik hozzájuk közel állanak és tevékenységükkel arra rászolgáltak, minél bensőbb kapcsolatba igyekeznek hozni a maguk munkájával. Ennek a kapcsolatnak legdíszesebb, de egyszersmind legbensőségesebb formája a *honoris causa* doktori cím adományozása.

Szeged szellemi életében — fejti ki tovább a javaslat — az egyik legelőkelőbb szerep kétségkívül dr. SZALAY JÓZSEF nyugalmazott rendőrkerületi főkapitányé. SZALAY JÓZSEF dr. 1908-ban lett Szeged városának főkapitánya. 1918 végén politikai okokból nyugdíjazták, az alkotmányos rend helyreállításával azonban a minisztertanács a szegedi rendőrkerület főkapitányává nevezte ki. Hivatalos tevékenységében állandóan küzdött a szélsőséges irányzatok elharapózása és a bürokrácia túlhajtásai ellen.

Hivatalos munkáján kívül széleskörű kulturális tevékenységet fejtett ki. Az ő műve a hódmezővásárhelyi városi könyvtár és a néprajzi múzeum létrejötte. Szegeden (MÓRA FERENCcel és TONELLI SÁNDORral) évekig élén állott a Múzeumbarátok Egyesületének, mely a Somogyi-Könyvtárt és a Városi Múzeumot gyarapítja. Tagja a szegedi iskolánkívüli népművelési bizottságnak, alelnöke az Országos Kulturális Szövetségnek, választmányi tagja a fővárosban működő Bibliofil Társaságnak, a Magyar Néprajzi Társaságnak, a Nemzeti Múzeum Barátai Egyesületének, tiszteleti tagja a nagykőrösi Arany János-Társaságnak és a budapesti Gyóni Géza Irodalmi Társaságnak és elnöke a szeged-belvárosi róm. kat. egyházközség kulturális bizottságának. Tulajdonosa a II. o. polgári hadiérdemkeresztnek és háromszor részesült kormányzói elismerésben.

Működésének legjelentősebb ágát abban a gazdag tevékenységben látja a javaslat, amelyet SZALAY JÓZSEF a Dugonics-Társaság vezetésében kifejtett, 1912 óta mint rendes tag, 1917 óta pedig mint elnök. A társaság az ő bölcs és irodalompártoló vezetése alatt a szegedi tanyavilágot és a szomszéd városokat is bevonta kultúraterjesztő tevékenységébe.

Akár a társaság működésének sokoldalúságát, akár előadásainak színvonalát, akár hatásának kiterjedését tekintjük, túlzás nélkül lehet állítani, hogy a Dugonics-Társaság SZALAY JÓZSEF vezetése alatt az ország vidéki irodalmi társulatai között a legelőkelőbb helyet foglalja el, amit egyetemünk tanárai avval is honorálnak, hogy mint tagok és felolvasók bőségesen kiveszik részüket a társaság munkájából.

SZALAY JÓZSEF több mint negyven éve a tollat is forgatja. A Békésmegyei Közlönyben, az Orcsházi Ujságban, a Hódmezővásárhelyben, a Vásárhely és Vidékében, a Szegedi Naplóban, a Szegedi Hiradóban, a Szeged és Vidékében, a Szegedi Szemlében, a Széphalomban, a Városkultúrában, a Budapesti Hirlapban, a Magyarságban, a Közbiztonságban és a Rendőrben novellái, közgazdasági, közművelődési és rendőri szakcikkei és tanulmányai jelentek meg.

Önállóan tizenhárom műve jelent meg SZALAY JÓZSEFnek, legnagyobbrészt Szegeden és Hódmezővásárhelyen. Ezek közül kiemelkednek bibliofil tanulmányai a Műgyüjtésről (1912), A könyvről és a könyvszeretetről (1930). Ugarimádás című, CSERZY MIHÁLLyal együtt irt színdarabját nagy sikerrel mutatta be a szegedi színház.

SZALAY JÓZSEF sokoldalú és hasznos munkásságából a filozófiai kart elsősorban a könyvekre vonatkozó publikációk érdeklik. Ezeknek alapos szakismeretekre való anyaga és meleg könyvszeretettől áthatott hangja a könyveknek és az irodalomnak lelkes, szenvedélyes barátját és igaz értőjét állítja elénk. SZALAY JÓZSEF az ország legjelesebb könyvkedvelőinek és gyüjtőinek egyike. Félszázados kitartással és szenvedéllyel közel tízezer kötetnyi könyvtárat gyüjtött, mely majd minden szakra kiterjed,

de legnagyobb teljességgel a magyar szépirodalom *editio princepseit* foglalja magában. Négyszáz darabból álló Petőfiánája, az Ady-irodalom teljes gyüjteménye, első kiadású Zrinyiásza stb. méltán tartanak számot érdeklődésre és megmagyarázzák, hogy Szegeden kívüli tudósok és szépírók is gyakran búvárkodnak benne. Specialitása az ezernél több magyar és külföldi dedikált, szignált és eredeti kéziratokkal értékes (grangerizált) könyv és füzet. Gyüjteményét a fővárosi lapok több ízben ismertették, ő maga a Bibliofil Szemlében adott róla több közleményt.

Szalay Józsefet — ezzel a megállapítással végződik a javaslat — egyetemünkhöz már eddig is sokszoros és meleg kötelékek fűzik. Tagja a jogi karon működő államtudományi államvizsgálati bizottságnak és a Ferenc József-Tudományegyetem Barátai Egyesületének. Egyetemünk mindennemű tudományos és közéleti megnyilatkozásának együttérző barátja és előmozdítója, fönnmaradásának és virágzásának harcos híve.

Mindezek imerete indította a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kart, hogy az indítványról nyomban döntsön. Az ülésen jelen volt 12 kari tag titkos szavazással egyhangúlag úgy határozott, hogy Szalay József dr. tiszteletbeli doktorrá avatását óhajtja és az ehhez szükséges engedélyt kieszközli.

Schmidt Henrik dékán 441—1933/34. számmal 1934. február 28-án terjesztette a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elé a karnak azt a kérését, hogy kegyeskedjék határozatunkat magáévá tenni és jóváhagyni és méltóztassék dr. Szalay Józsefnek — rendkívüli és kiváló érdemeire való tekintettel — a bölcsészettudományok *honoris causa* leendő doktorráavatásához a kormányzó úr ő főméltóságának legmagasabb engedélyét kieszközölni.

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1935. június 12-én 23.163/1935. IV. sz. alatt kelt rendeletével értesítette egyetemünket, hogy a kormányzó úr ő főméltósága Budapesten 1935. évi május hó 25. napján kelt legfelsőbb elhatározásával előterjesztésére megengedni métóztatott, hogy dr. Szalay József nyugal-

mazott rendőrkerületi főkapitányt, a szegedi Dugonics-Társaság elnökét irodalmi és kulturális téren szerzett kiváló érdemei elismeréséül a szegedi magyar királyi Ferenc József-tudományegyetem a bölcsészettudományok *honoris causa* doktorává avassa és részére a tiszteletbeli bölcsészdoktori oklevelet kiadja.

Ezeket az előzményeket a tekintetes Egyetemi Tanács előtt föltárva, tisztelettel kérem, hogy SZALAY JÓZSEF dr. urat a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává fölavatni méltóztassék.

B) Ditrói Gábor rektor üdvözlő szavai

Doktor Úr!

Önt immár két ízben avatták doktorrá. Az első diplomát a szöghajú fiatalember kapta büszkén és boldogan s úgy érezte, hogy azzal, mint aranykulccsal kinyitja az élet kapuját, hogy nekiindulhasson forrongó tettvággyal a munkának, amire egyetemi tanulmányai alatt készült. Úgy érezte, hogy végre élni fogja munkáján keresztül a maga életét úgy, ahogy ideáljain keresztül elképzelte.

És jött az élet, amit Doktor Úr egész lélekkel élt, sohase vonva ki magát a munkából a köz áldozatos szolgálatában. Egyre több volt a munka s apránként észre kellett vennie, hogy egyre jobban a mások életét éli, másokért él, mint a kötelességtudó, jó emberek rendesen s a maga élete, az önmagánakélés egyre jobban elhalkul, elhalványodik. Tovább dolgozott alázatos szívvel, de néha, mikor már alig bírta a munkát, visszamenekült pihenni önmagához. Mint gyermekkorában, mikor elfogta a mesehallgatás utáni vágy, úgy húzódott vissza, titokban, pillanatokra a nagyvilág zajától, a kötelességek szigorú birodalmából lelke ábrándvilágába. S mert már nem volt más, aki mesét mondhatott volna Önnek, mesét mondott önmagának. Tollat fogott és leírta szép gondolatait, olvasott és újból olvasott s a fekete betűk között is meglátta a meséskönyvek képeit, az örökszépet, a költészetet.

De tudós férfilelkében az ábrándvilágban is helyet kért a munka: egyre kevesebb lett a szerzemények között

a költői mű, de egyre több a komoly szakmunka. A könyveken át kiélt lelki élet hatalmas könyvtárt gyüjtött össze s az olthatatlan szeretet dédelgető ösztöne e könyvtár anyagának szakszerű feldolgozásában nyilvánult meg. Szépirodalom, színműirodalom, jogi és bibliográfiai szakirodalom, a könyvek áhítatos szeretete, ezek alakultak ki, ezek születtek meg énjének rejtett másik feléből.

Így élt ön, Doktor Úr, nem tagadva meg a hivatalt és nem tagadva meg az elhivatottságot.

Szép élet volt, jó élet volt, dolgos élet volt az Öné, Doktor Úr, s egyetemünkben volt, aki meglássa ennek az életnek szépségeit is, érdemeit is s ezért jutalmazza most az érdemelt doktori diplomával, a szépséget a diploma legszebb formájával, a díszdoktorival s hogy az elhivatottságot is elismerje, a jogászt bölcsészetkari doktorsággal.

S mikor az erről szóló diplomát átnyujtom, kívánom, hogy a szürkefejű fiatalembernek az ép annyi örömet szerezzen, rá annyi áldást, szerencsét hozzon, mint a szőghajúra az első diploma hozott.

C) Dr. Szalay József beszéde

Rector Magnifice! Tekintetes Egyetemi Tanács!
Méltóságos Felavató Dékán Úr!

Az élet sok szigorlatot tétetett le velem, de ime az életalkonyon „ádáz tusák" után visszasüt reám a nap: a Ferenc József-Tudományegyetem kegye, amikor ma a bölcsészet tiszteletbeli doktorává avat. Hálásan köszönöm az indítványozónak a gondolat fölvetését, a bölcsészeti karnak és az egyetem tanácsnak az indítvány elfogadását, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a legmagasabb helyen való előterjesztését és hódolatteljesen hálálkodom a kormányzó úr ő főméltóságának legfelsőbb elhatározásáért s a kegyes engedélyezésért.

Kiszámították, hogy a századik tiszteletbeli doktora vagyok a Ferenc József-tudományegyetemnek. Ez a körülmény még értékesebbé teszi a nekem juttatott kitüntetést, mert olyan sorba iktat be, melyben tudósok,

írók és közéleti kiválóságok egy százada marsol előttem. Hűséges fegyverhordozóként lépek a nyomukba, kik közül már csak harmincan vannak életben. Kegyeletes elborulás száll lelkünkre, hogy a szegedi díszdoktorok közül gróf KLEBELSBERG KUNÓ, MÓRA FERENC, SOMOGYI SZILVESZTER és AIGNER KÁROLY felavatottaknak már csak az árnyai lengnek körül bennünket... Óh az emberi élet csak egy lábnyom a homokban, mely a következő pillanatban beomlik. Ez így igen komoran hangzik, de vigasztaló, hogy az egymást követő lábnyomok által járható ösvény keletkezik, mely a kultúra állomásaihoz vezet. Az ó-görög dalosok vertek utat ahhoz a két örökéletű költeményhez, amelyek szerzőjéül Homerost valljuk. Amikor fölzárkózott az Ószövetség prófétáinak sora, felragyogott a Krisztus. A világ minden táján szétszórt mesemondók után döngöttek Shakespeare léptei. És a magyar kobzosok együgyű csacsogásai után búgott föl a Toldi költőjének hármas regiszterű orgonája. Magam is gyalogjárója vagyok a magyar kultúrának. Útmutatóim a Dugonics-Társaságot életrehívó első elnök, LÁZÁR GYÖRGY és az a TÖMÖRKÉNY ISTVÁN és MÓRA FERENC, akiknek szellemi fejlődésemben tagtársaim közül a legtöbbet köszönhetek.

Az illetékesek úgy döntöttek, hogy közéletem tartalmában van valami érték, ami megérdemli ezt a mai napon juttatott kitüntetést. Mikor azonban alázatosan fejet hajtok ítéletük előtt, rámutatok arra, hogy ezt én végeredményben mégis csak egy piarista egyetemi tanár protekciójának köszönhetem. Egy professzornak, akinek a hamvai már rég elvegyültek a szegedi homokkal, de akinek a szelleme ma is töretlen fénnyel ragyog s akinek negyedszázad óta boldog örömmel vagyok a ministráns gyermeke. DUGONICS ANDRÁSnak köszönhetem én a díszdoktorságomat. Ő volt az, aki a kalapos király kétségbeejtő korában tollal, szóval, tettel szolgálta a magyarság szent ügyét. Ő volt az én ösztönzőm, sugalmazóm, hogy egyensúlyát vesztett korszakunkban a nevével ékesített társaság keretében, de azon kívül is szolgáljam a magyar kultúrát s különösen a fiatalság köréből toborozzak tábo-

rába minél több tettrekész harcost. Az egyetemi kitüntetés édes terhe alatt roskadozva úgy érzem, mintha az András tisztelendő áldott keze simogatná a fejemet. De érzek egy kötelességet is: erről a helyről is hálásan köszönöm nagyrabecsült tagtársaimnak, a nemes városnak, érdeklődő közönségünknek s a méltányló sajtónak hathatós támogatásukat.

Időnkint felvetődik az a szerintem hiábavaló vita, hogy a közgazdaság-e vagy a közművelődés-e az előbbre való. Ezt a látszólagos gordiusi csomót azzal kell elvágni, hogy közgazdaság és kultúra nem előzik, hanem kiegészítik egymást, mint ahogy csak oxigén és nitrogén elegyből keletkezik éltető levegő. Sokkal fontosabb ennél az a kérdés, vajjon a közgazdaság és kultúra országokra csztottan életképes-e? Külön közgazdasága — az autarchia erőltetése ellenére is — egy országnak sem lehet, mert az egyes országoké a legszorosabban összefügg a világ közgazdaságával. Ellenben egyenesen kötelessége minden országnak, hogy a maga sajátos közművelődését megteremtse, mert az nemzetfenntartó elem. Erre az igazságra mutatott rá egy kiváló angol tudós, azt hangoztatva, hogy Európának nincs haszna Magyarországból, ha az nem magyar. Természetesen az önálló magyar kultúra fajsúlyát emeli, ha idegen nemzetek közművelődési eszmekincseit gondos megrostálással a magáéba hasonlítja. Ezt a magyar kultúrát szolgálni tartottam életem legfőbb kötelességének, melynek teljesítésére Széchenyi evangéliumának ez az igéje ösztönzött: a tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma. Vitán felül áll, hogy Magyarország a Nyugat előőrsének küldetését csak a kultúrával képes betölteni. A világra nézve meg az az érvényes, hogy amikor korunk közgazdasága a hadiipart uralja, csak a szellemi és erkölcsi erők menthetik meg a vérkönnyes tervektől.

De vajjon érdemem-e a magyar kultúra szolgálatában való kötelességteljesítés? Legkevésbbé! Csupán becsületbeli tartozás lerovása az a Mindenható kegyelmével szemben, hogy magyarnak születtem.

Rákóczi sorsosztályosáról, Bercsényiről mondják,

hogy öreg korára s az életcsapások után verseket és filozófiát olvasott. Én nem vártam meg az öreg kort, hanem mindenkor, ha felelősségteljes tisztségeimnek hivatalos dolgai kifárasztottak, lelki felfrissülésért az élet prózaisága fölé emelő költészethez menekültem s lelkemmel abba a tartományba repültem, melynek kapujában ez a felírás ragyog: filozófia. Repülésemet két szárny lendítette. Egyikül az igazság, hogy a bölcseség kezdete az Isten félelme s másikul az idealizmus. Mindig tisztában voltam azzal, hogy az én tudományom — még ha itt-ott nyomai is vannak benne az eredetiségnek — csak szerény partihajózás a tudomány végtelen oceánján. De miként méreteik különbözősége ellenére a sajkának is, az oceánjárónak is ugyanaz az iránymutatója: a sarkcsillag, ugyanúgy merem én is, a miniatür tudós vezérlőmnek vallani a minden tudományok sarkcsillagát: az idealizmust.

Lehet, hogy az élet gyakorlati mesterei az idealizmust kényelmes állapotnak minősítik, de hát az eszménynek éppen úgy meg kell előzni a realitást, mint a hajnalnak a delelést. Az idealista a szendergő emberiséget költögető pásztorsíp, mely nélkül meg nem szólalhat az élet szimfóniája. Ez a pásztorsíp szolgáltatja a motívumot, amelyre a mindennapi élet praktikumát hangszerelik. Az ideálista az eszmények célkitűzése révén a kultúrának nem a tudós szó értelmében vett doktora, hanem a régi római észjárás szerint tanítója. Szabadjon tehát nekem is a doktori címet nem a tudós, hanem a tanító értelmében magamra vonatkoztatnom. Nem álszerénység mondatja ezt velem, hanem a közéleti működésem értékelésére irányuló igazságnak némi megközelítése.

A tanító azonban nemcsak célkitűzője az eszményeknek, hanem a kultúrának a legnemesebb értelemben vett technikusa is. Ugyanis mindazt az értéket, amit a tudomány, a szépirodalom, a művészet termel, neki kell a tanítványok, sőt a nagyközönség lelkébe átültetni, s ekként a gyakorlati élet számára forgalomképessé tenni. Erre eszközei a szóbeli előadásokon, a tudományos és népszerűsítő írások, könyvek, folyóiratok megjelenésének elő-

segítése, kulturális kiállítások rendezése, a kiváló írókhoz egész a társszerzőségig emelkedő szellemi kapcsolat és nem utolsó sorban a könyvek szeretete. Mondhatnám úgy is, hogy ez a tevékenység a kultúrának a közigazgatása, mely az érvényesülés útjából tervszerűen hárítja el az akadályokat. Ilyen úttakarítás az, hogy egyrészt a művész nyárspolgári mérce alá nem állítható s másrészt a szellem szárnyalása elé tilos barrikádokat emelni. Ennek a felfogásnak vagyok magam is a hitterjesztője, mert engem nem rettent a szellem szabadságának a korláttalansága. A szellemi szépségnek ugyanis, miként az erkölcsinek szabályozó autonómiája van, mely kilöki magából a szennyet, s csak az időtálló értékeket örökíti meg. A politikai szabadságot ideig-óráig lehet gúzsbakötni, de a szellemivel csak egyetlen diktatúra hozható kapcsolatba, még pedig az, amelyet ő maga gyakorol, melynek azonban önkéntes odaadással hódol meg a világ. A kultúra szolgálatára felesküdötteknek a tevékenysége nincsen katedrához kötve, végezheti azt az amatőr is, ha lelke rajongással telített, ha továbbá lendületes aktivitásra képes, s ha végül működése az önzetlenség jegyében fogant. Ebben az értelemben, mint működvelő pedagógus vállalom a doktori cím adományozásának alapjául szolgáló „irodalmi érdemeket". Föltehető a kérdés, vajjon ebben a tevékenységben föllelhető-e a tudomány mulhatatlan kelléke, az originalitás? Bizonyára csak csekély mértékben, de viszont, ha ez a szolgálat elmaradna, annak a kultúra vallaná kárát. Egyébként az eredetiség követelményére a HEINE által emlegetett mesével felelek. A pók szemére hányja a méhnek, hogy a mézet csak gyüjtögeti ezernyi virágból, holott ő a pókháló szálait eredetien önmagából termeli. Távol áll tőlem, hogy az originalitás értékét kisebbítsem, de mégis csak többetérő a méz némely pókhálónál.

A német költőről gondolatban egy magyar költőhöz röppenve befejezésül MÉCS LÁSZLÓ egyik versét idézem:

„Tél jön. A szív vénül, s méz az orvossága."

A Ferenc József-tudományegyetem a tiszteletbeli doktori címmel való kitüntetéssel egy egész kaptár méz-

zel édesítette meg öreg szívemet. Erősen fogadom, hogy míg Isten éltet, mindig szorgalmasan dolgozó méhe leszek a magyar kultúrának és hálásan hűséges fia a kegyes anyának, a szegedi egyetemnek.

2.

Dr. vitéz Csiky János „sub auspiciis gubernatoris" doktorráavatása

Egyetemünk Tanácsa 1935. évi december hó 14-én tartott ülésén Dr. vitéz CSIKY JÁNOS jogtudományi doktorjelöltet a kormányzó úr ő főméltóságának Budapesten 1935. évi június hó 14-én kelt legfelsőbb engedélye alapján *„sub auspiciis gubernatoris"* doktorrá avatta.

Az avató ülésen a kormányzó úr ő főméltóságának képviseletében Dr. SZILY KÁLMÁN m. kir. titkos tanácsos, vallás- és közoktatásügyi államtitkár jelent meg.

Az avató ülésen elhangzott jelentés és beszédek:

A) Túry Sándor Kornél jog- és államtudománykari dékán jelentése

Tekintetes Egyetemi Tanács!

A jog- és államtudományi kar 1934. évi június hó 18-án tartott 1933—34. tanévi XIII. rendkívüli ülésén egyhangúlag hozott határozattal kimondotta, hogy a következő indítvánnyal fordul az Egyetemi Tanácshoz:

Tekintetes Egyetemi Tanács!

A jog- és államtudományi karon az 1933—34. tanévre szólóan két jogtudorjelölt adott be kérvényt *„sub auspiciis gubernatoris"* leendő felavatása iránt. A jog- és államtudományi kar ezeket a kérvényeket 1934. évi június hó 18-án tartott XIII. rendkívüli ülésében letárgyalta s a következőkben teszi meg azokra vonatkozó jelentését és javaslatát:

Az egyik folyamodó Dr. vitéz CSIKY JÁNOS, aki 1912. szeptember 10-én született Szegeden, róm. kat. vallású.

1934. március 23-tól ugyanez év szeptember 1. napjáig karunkon mint ösztöndíjas gyakornok működött. Atyja dr. vitéz Csiky Jenő a szegedi országos büntetőintézet igazgatója. Középiskolai tanulmányait a Szeged városi kegyesrendi Dugonics András-gimnáziumban végezte s mind a nyolc osztályban tiszta jeles bizonyítványt kapott. Mint VIII. osztályú tanuló gimnáziuma képviseletében résztvett az 1930. május 26-án Budapesten megtartott 8. országos középiskolai tanulmányi versenyen s ott a latinból első helyen aratott győzelmet. Ugyancsak részt vett 1930. május 30-án a Délmagyarországi Közművelődési Egyesület által Csonkamagyarország Délvidékéhez tartozó összes középiskolák számára Szegeden rendezett tanulmányi versenyen, amely alkalommal a német tételt dolgozta ki és szintén első díjat nyert.

Jog- és államtudományi tanulmányait megszakítás nélkül karunkon végezte. Mind a három alapvizsgát s a jog- és államtudományi doktorátushoz szükséges mind a négy szigorlatot egyhangúan kitűnő eredménnyel tette le, s 1934. június 9-én „*summa cum laude*" az államtudományok doktorává avattuk. Egyetemi évei alatt a különböző szemináriumokban: a közjogi, a közgazdaságtani, a pénzügyi jogi, a politikai, a jogelméleti és a nemzetközi jogi szemináriumokban kiváló eredménnyel dolgozott; szemináriumi működésének súlypontja azonban a jogelméletre s főleg a nemzetközi jogra esik. A nemzetközi jogi szemináriumban bemutatott „Az általános jogelvek, mint a nemzetközi jog forrása" című tanulmánya a Jog- és Államtudományi Intézet kiadványainak 2. füzeteként nyomtatásban is megjelent. Két nemzetközi jogi pályamunkájával pályadíjat nyert. Az 1933/34. tanévben „Az ú. n. állami szolgalom fogalma és jogi természete" című pályatételre beadott dolgozatát a kar felemelt pályadíjjal és dicsérettel tüntette ki, az 1933/34. tanévben beadott másik pályamunkája, melynek tárgya „Az Állandó Nemzetközi Bíróság véleményező hatásköre" volt, a hivatalos bírálat szerint önálló tudományos értékkel bíró tanulmány, melynek közzététele határozott nyeresége lenne nemzetközi jogi irodalmunknak.

Mindezek alapján megállapítja a kar, hogy dr. vitéz CSIKY JÁNOS a *„sub auspiciis gubernatoris"* doktorráavatásához megkívánt összes követelményeknek nemcsak megfelel, hanem tehetségével, egész tanulói pályája alatt tanusított kitartó szorgalmával és nemes becsvágyával igazi típusaként tekinthető az olyan doktorjelöltnek, akinek társai közül az államfő legmagasabb kegyével való kitüntetését a *„sub auspiciis gubernatoris"* doktorráavatás intézménye célozza.

Meg kell jegyeznünk azt is, hogy dr. vitéz CSIKY JÁNOS édesatyját, ki a világháborút a fronton töltötte, a kormányzó úr ő főméltósága hazafias kötelességteljesítésének elismeréseül 1929. június 16-án vitézzé avatta, s hogy maga dr. vitéz CSIKY JÁNOS mint várományos 1930. május 25-én szintén vitézzé avattatott.

Mindezekre tekintettel a kar dr. vitéz CSIKY JÁNOSnak a jogtudományok *sub auspiciis gubernatoris* leendő felavatását a legmelegebben ajánlja és a maga részéről is nyomatékosan kéri.

Egyetemünk Tanácsa 1934. június 20-án tartott X. rendes ülésén foglalkozott a jog- és államtudományi kar előbb említett előterjesztésével és egyhangúlag elhatározta, hogy a kar indítványának megfelelő felterjesztést intéz a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

Az egyetem akkori rektora 1934. évi július hó 13-án 1337/1933—34. E. T. szám alatt felterjesztést intézett a miniszter úrhoz, kérve, hogy a Tanácsnak ezt a határozatát jóváhagyólag tudomásul venni és annak alapján a kormányzó úr ő főméltóságának előterjesztést tenni kegyeskedjék.

Ezt követőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a folyó évi június hó 24-én 24.204—1935. IV. sz. a. kelt leiratában közölte Egyetemünk Tanácsával, hogy a kormányzó úr ő főméltósága Budapesten 1935. évi június hó 14. napján kelt legfelsőbb elhatározásával előterjesztésére megengedni méltóztatott, hogy a szegedi m. kir. Ferenc József-tudományegyetemen vitéz CSIKY JÁNOS a jogtudományok doktorává *sub auspiciis gubernatoris* avattassék.

A kormányzó úr ő főméltósága az ünnepélyes doktorráavatáson képviseletével a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő nagyméltóságát, akadályoztatása esetében dr. SZILY KÁLMÁN vallás- és közoktatásügyi minisztériumi államtitkár úr ő nagyméltóságát méltóztatott megbízni.

B) Ditrói Gábor rektor üdvözlő beszéde a kormányzói képviselőhöz

Nagyméltóságú Államtitkár Úr, Kegyelmes Uram!

Egyetemünk Tanácsa, tanári kara, ifjúsága s a magam nevében tolmácsolom mély hódolatunkat és benső örömünket. Mély hódolatunkat Magyarország legnagyobb fia, HORTHY MIKLÓS kormányzó úr ő főméltósága iránt, aki Nagyméltóságod személyében most közénk leszállt, hogy felmagasztalja szerény ünnepünket. Minden szó, minden tett, amit Nagyméltóságod most mond vagy tesz, sokszoros értékűvé fokozódik s felejthetetlenné válik előttünk e hódoló tiszteleten keresztül.

De örömünket, benső örömünket is tolmácsolom azért, amiért a kormányzó úr képviseletével éppen Nagyméltóságodat bízta meg. Nagyméltóságodat ez az egyetem szerető, jóbarátjának ismeri s ezért tárt ajtókkal, tárt szívekkel várja.

Dr. SZILY KÁLMÁN a tudós professzor, bölcs rektor és zseniális államférfiú a felettünk álló államéletben dolgozik a magyar kultúráért, s e munkájában az egyetemekről s köztük a mi egyetemünkről soha meg nem feledkezett és nehéz napokban együttküzdő bajtársunknak mutatkozott, s ezt mi soha el nem felejtjük.

Ő Nagyméltóságát ismételten hódolattal köszöntve, „*sub auspiciis gubernatoris*“ doktoravató ünnepi ülésünket folytatom.

Dr. Szily Kálmán államtitkár beszéde

Magnifice Rector! Tekintetes Egyetemi Tanács! Tisztelt ünnepi közönség!

Alig lehet az egyetemnek szebb, lélekemelőbb és egyben gondolkodásrakésztetőbb ünnepe, mint az államfő legmagasabb pártfogásával végbemenő doktorráavatás ünnepe. Már a külsőségek is mutatják, hogy ez nagy ünnep, hogy ez az egyetemnek valóságos eseménye. Szüretel a hivatalos munka: a tanítás és a tanulás; az ünnepen jelen van személyileg vagy megbízott képviselőjeképen az államfő, jelen vannak az egyetem székhelyének egyházi, állami és törvényhatósági méltóságai, jelen van a társadalom színe-java, jelen van az Egyetem Tanácsa, tanári testülete és hallgatósága. És ennek az ünnepségnek személyi központja, hőse, egy elfogódott, meghatott ifjú, a mi ünnepünkön Ön, kedves fiatal barátom: Csiky János.

Önt az imént avatta doktorrá a Ferenc József-Tudományegyetem Tanácsa és most én, mint Magyarország főméltóságú kormányzójának képviselője hivatalosan közlöm Önnel, hogy Önt a kormányzó úr abban a kitüntetésben kegyeskedett részesíteni, hogy doktorráavatása az ő legmagasabb pártfogásával menjen végbe.

Tekintve ezt a kitüntető kegyet, amely kiemeli Önt pályatársai ezrei közül, jutalom és elismerés azért a mindig legjobb eredményekért, amiket középiskolai és egyetemi tanulmányai során elért, azért a komoly, kitartó akaratért, soha nem lankadó szorgalomért és céltudatos munkáért, amit a tanulás hosszú évei alatt állandóan hozzáadott az Úristentől kapott tehetségéhez, szüleinek neveléséhez, tanárainak tanításához. A tehetséget, a nevelést, a tanítást Ön azoktól kapta, akik Önt szerették és javát akarták. Legyen is ezért nekik egész életében hálás! Az Ön érdeme, hogy ezeket az adományokat nem fecsérelte el fiatalos könnyelműséggel, hanem híven megőrizte és saját iparkodásával és közreműködésével értéküket és emberformáló képességüket fokozta.

A kormányzó úr kegye és a mai ünnep Önnek jutalom és elismerés, az egyetemi hallgatóságnak pedig buz-

dítás és az Ön példáján annak a megmutatása, hogy érdemes a magyar ifjúnak küzdeni, dolgozni, fáradni, hogy érdemes mindent egy célnak, egy eszmének alárendelni, mert a jutalom, a siker nem marad el. Ön, kedves fiatal barátom, nemcsak a legfényesebb sikerrel zárta le egyéni életének tanuló időszakát, hanem kilépett már az iskolán kívüli közéletbe és itt révbe is ért.

Ezt a kettős sikert bizonyára nem irigylik Öntől a még az egyetem padjain ülő vagy még révbe nem jutott pályatársai, mert az általános igazságérzésük és a kiválasztás gyakorlati elvének közérdekű jogosultsága bizonyára helyénvalónak találja a tehetséges és kiváló tanulónak sikereit. Önre ma és a jövőben nem irigységgel, hanem csak örömmel és büszkeséggel gondolhatnak.

Ámde nagyon is természetes, hogy ugyanakkor összeszorult szívvel és fátyolos szemmel gondolnak a saját jövőjükre és újra felteszik maguknak azt a marcangoló kérdést, hogy mi lesz velünk, akik oklevéllel hagytuk el vagy fogjuk elhagyni a velünk törődő, a rajtunk segítő meleg otthont, az *alma matert* és látszólag magunkra hagyva vívunk meg-megújuló és szinte már reménytelennek tűnő harcot a boldogulásért, a révbejutásért, az elhelyezkedésért és sokszor a mindennapi kenyérért.

Senki sem veszi rossz néven a magyar ifjúságtól, hogy foglalkozik az ő jövője mikénti alakulásának kínzó kérdésével, sőt ezt mindenki csak természetesnek találhatja, mert ha nem foglalkoznék vele, ez azt mutatná, hogy nincsen benne életösztön és előregondolás. De nemcsak az ifjúság foglalkozik vele, hanem foglalkozni kell és foglalkozik is mindenki, akinek a magyar nemzet sorsa szíve ügye, mert az ifjúság jövője, az oklevél problémája nem csupán ezer és ezer derék magyar ifjú, ezer és ezer aggódó szülő nyugtalanító, fájdalmas kérdése, hanem a legsúlyosabb problémája az egész magyar nemzetnek. Hiszen nem szeretheti a nemzetet az, aki nem szereti annak ifjúságát.

Joggal elvárhatja és megérdemli az ifjúság, hogy minden felelős tényező, a gazdasági élet, a társadalom a lehetőségek legteljesebb kiaknázásával összefogjon olyan helyzetnek a létrehozatalára, hogy mindenki, aki dolgozni

akar, megélhessen és megélhessen ne könyöradományból, hanem munkából.

Ne felejtse el az ifjúság, hogy a história ritkán bekövetkező nagy kataklizmájában él, hogy körülötte világválság, gazdasági válság, kulturális válság és — ami ránk magyarokra legfájdalmasabb — külön trianoni válság tombol. Nem lehet csodálkozni, hogy ebben a kataklizmában az egyének sorsa nem a napsütésben dalolva dolgozgatóé, hanem a felszabadult, dühöngő elemektől korbácsolt tengeren hányódó csónak tengerészéé.

Gondoljon a magyar ifjú PASCALnak arra a mondására, hogy „élvezet a vihartól hányt sajkán ülni, ha tudjuk, hogy az elveszni nem fog". A magyar ifjúnak is tudni, sőt mi több, hinni kell, hogy se az ő egyéni életének kis sajkája, se a magyar nemzetnek megrongált nagy hajója nem lesz a vihar martaléka. Honnan merítse ezt a tudást, honnan ezt a hitet? Hinnie kell egy Istenben, egy isteni örök igazságban! Hinnie kell a magyarság történelmi elhívatásában, tudnia kell a magyar történelem tanulságait, hinnie kell, hogy egy évezrednek nagyobb a bizonyító és történelemalakító ereje, mint tizenhét röpke esztendőnek. Hinnie kell saját értékében és tudnia kell, hogy ez a magyar nemzet értéke is. Hinnie kell a magyar nemzet értékében és tudnia kell, hogy ez az emberiség értéke is. Hinnie kell, hogy az embernek és nemzetnek boldogulását végül is erkölcsi, szellemi és testi erőknek együttessége dönti el és tudnia kell saját magában ezt a hármas erőt kifejleszteni.

Ha a magyar ifjú lelki világa telítve van ezzel a hittel és ezzel a tudással, akkor ne féltse saját jövőjét és ne féltse hazája jövőjét, akkor nem elernyedten és elfásultan nyögi a sors korbácsütéseit, akkor dőre módon nem próbál fellázadni a csapkodó villámok ellen és nem próbál nekik a gyujtogatásban segíteni, hanem a kiállott szenvedésekben és megpróbáltatásokban megedzve, minden becsületes munkát vállalva büszke öntudattal készíti elő saját maga és nemzete szebb jövőjét.

Dr. vitéz CSIKY JÁNOS! A kormányzó úr jutalmának és elismerésének maradandó, látható jeléül átnyujtom

Önnek a kormányzó ajándékát, ezt az aranygyűrűt. Legyen ennek viselésére mindig méltó! Ha reája pillant, gondoljon hálával adományozójára, a legtisztább hazaszeretetnek, a magyar nemzet nagyrahivatottságába vetett hitnek és a magyar nemzetért való élésnek megtestesítőjére és gondoljon arra a kötelességre, amellyel Ön szegény magyar hazája iránt tartozik! Az Isten áldása kísérje élete útjain!

D) Ditrói Gábor rektor beszéde

Doktor Úr!

Mióta egyetemünk fennáll, sok doktor állt már az avatási ünnepély végén a mindenkori rektor előtt, hogy régi szokás szerint az ő szava legyen az utolsó búcsúszó, amit az *alma mater* távozó öreg diákjának ad. Azok után a gyönyörű szavak után is, amiket a kormányzó úr ő főméltóságának fennkölt képviselőjétől az előbb hallott, s amik bőven elegendők egy élet programmjául, ide kellett állania, hogy én búcsúzzam utoljára, mert az én fiam itt minden diák s az én egyik hivatalom az, hogy apjuk, anyjuk után legjobban én szeressem őket.

Önt szeretnem, Doktor Úr, igazán nem nehéz; csak arra kell gondolnom, hogy édes apjával együtt koptattuk az első elemi padjait kincses Kolozsvárt a piaristáknál, akiknek ott elemi iskolájuk is volt, és félig máris szeretem. Aztán arra gondolok, hogy Ön milyen szorgalmas hallgatónk volt, milyen dicsőséget hozott nemcsak magára, hanem reánk is, s már egészen szeretem. Ha hozzá vesszük, hogy minden diákot még érdemek nélkül is szeretek, ha úgy egyébként jóravaló, hát már túlontúl is sok jut ki Önnek a szeretetből.

Dehát az én szeretetemet kormányozza a bölcseség és szabályozza a szeretet maga azért, mert a szeretettel javát akarja elérni annak, akit szeret és nem kárát, ezért az a szeretet bölcsen el van rejtve célszerű szigorú formák mögé. De a legszigorúbb formák sem tudnák most visszatartani dicséretemet.

Doktor Úr! Amit idáig tett, az szép, okos és jó csele-

kedet volt, díszt adó Önnek, családjának és az egyetemnek. Méltó jutalmát a legmagasabb helyről nyerte el. A most jövő férfikornak is olyannak kell lennie, mint ifjúkora volt, az élet folyton megismétlődő vizsgáit is mind sikerrel kell kiállania, hasznos munkával kell igazolnia a mindannyiunk által Önbe helyezett bizalmat, sok-sok munkával, addig, amíg az Isten dolgozni engedi.

Kívánom, hogy e sok munkája mindig sikeres legyen, s ami a legnagyobb öröm, belőle mindig áldás fakadjon. A fáradás, a csüggedés idején adjon erőt ennek az órának ragyogó emléke s rektorának az a mondása, hogy csak a tökéletesen teljesített kötelesség, csak az egészen jól végzett munka ad tiszta szívet, nyugodt lelkiismeretet, békés álmot. Hogy ez így legyen, szívből kívánom.

Nagyméltóságú Kormányzói Képviselő Úr, Kegyelmes Urunk, kérem vigye el legbensőbb hálánkat és hódolatteljes köszönetünket a kormányzó úr ő főméltóságának a magas kitüntetésért, tolmácsolja előtte hűségünket, amellyel egyszívvel kiáltjuk:

HORTHY MIKLÓS, Magyarország kormányzója sokáig éljen, éljen, éljen!

3.

Sir Robert Gower és Rhys Davies tiszteletbeli doktorráavatása

Egyetemünk Tanácsa 1936. évi június hó 13-án tartott ülésén a kormányzó úr ő főméltóságának Budapesten 1936. évi június hó 3-án kelt legfelsőbb engedélye alapján Sir ROBERT GOWER angol konzervatív párti képviselőt az államtudományok, RHYS DAVIES angol munkáspárti képviselőt pedig a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

Az avató ülésen elhangzott jelentés és beszédek:

A) Túry Sándor Kornél jog- és államtudománykari dékán jelentése

Magnifice Rector, Tekintetes Egyetemi Tanács!

A m. kir. Ferenc József-tudományegyetem jog- és államtudományi karához 1936. évi április hó 28-án CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár a maga és a kar összes tanárainak aláírásával a következő indítványt terjesztette elő:

„Tekintetes Jog- és Államtudományi Kar!

Ismeretes az a mozgalom, amelyet az angol parlamentben néhány évvel ezelőtt Sir ROBERT GOWER konzervatív párti képviselő indított meg a Magyarországot szétdarabolt trianoni békeszerződés revíziója érdekében. Több, mint kétszáz tagból álló magyarbarát csoportot szervezett az angol parlamentben, még pedig pártkülönbség nélkül. Ennek a magyarbarát angol parlamenti csoportnak ő az elnöke.

Sir ROBERT GOWER kezdeményezésére már több ízben jegyeztek be interpellációt az angol alsóházban a trianoni békeszerződés revíziója, most legutóbb pedig Magyarország fegyverkezési egyenjogúságának és ugyancsak a trianoni diktátum felülvizsgálásának érdekében. Kerületében tartott beszámolói során mindig felhívta a hallgatóság figyelmét a trianoni „békeszerződés" revíziójának szükségességére. Évek óta minden kínálkozó alkalmat megragadott, hogy az angolok előtt a magyar kérdést ismertesse. Az 1935 novemberében összeült új angol parlamentben a súlyos világpolitikai helyzet ellenére is újból megalakította a magyarbarát angol képviselőcsoportot és a magyar ügyet állandóan felszínen tartja.

E mellett rendkívül élénk publicisztikai tevékenységet fejt ki. 1928 augusztusában egy 115 sűrűn telenyomott lap terjedelmű könyve jelent meg „Hungarian-Roumanian Case and Position of Mixed Arbitral Tribunals. A selection of newspaper cuttings" címmel. E kötet gyüjteménye részint a magyar-román birtokperre vonatkozó vegyes döntőbírósági ítéleteknek, részint az ő különféle angol világlapokban idevonatkozólag megjelent cikkeinek.

A Magyar Revíziós Líga útján tudjuk, hogy jelenleg is egy nagy revíziós könyvön dolgozik, amelyben felveszi a harcot a magyarság régi nagy ellenségével, SCOTUS VIATORral (SEATON-WATSONnal).

Sir ROBERT GOWER 1880. november 10-én született. Iskoláit Quernmore-ban végezte. 1903-ban jogi oklevelet szerzett. 1924-ben választották meg először képviselővé. 1929 óta állandóan Gillingham kerületet képviseli. Több külföldi kitüntetés tulajdonosa. Így a francia becsületrend lovagja, a magyar érdemrend csillagos középkeresztjének, az olasz koronarend és a belga koronarend parancsnoki keresztjének tulajdonosa. Több társadalmi egyesület elnöke és vezetőségének tagja. A budapesti kir. magyar Pázmány Péter-egyetem jogi díszdoktora.

Sir ROBERT GOWER olyan ragyogó munkásságot fejtett ki eddig is a magyar igazság diadalra juttatása érdekében, hogy kevés olyan külföldi van, aki vele e téren versenyezhetnék. Azáltal, hogy az utódállamok, főleg Románia kormánya részéről a magyar nemzetkisebbségekkel szemben és a magyar szellemi, valamint anyagi javakon a trianoni békeszerződés ellenére elkövetett sérelmeket megbélyegezte és komoly cikkekben, valamint az angol parlamentben elhangzott interpellációk alakjában a világ ítélőszéke elé terjesztette: a magyarság nemzeti érdekei és a magyar kultúra körül elévülhetetlen érdemeket szerzett. Így méltán kiérdemelte, hogy egyetemünknek, mint a hazájából kiüldözött volt kolozsvári, jelenleg szegedi egyetemnek tiszteletbeli doktorai sorába iktassuk.

Mindezeknél fogva javasoljuk, határozza el a jog- és államtudományi kar, hogy Sir ROBERT GOWER képviselőt az államtudományok *honoris causa* doktorává kreálja és errenézve az Egyetemi Tanács útján a kormányzó úr ő főméltósága jóváhagyása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz megfelelő felterjesztést intéz.

Szeged, 1936. évi április hó 28-án.

Dr. MENYHÁRTH GÁSPÁR, dr. KISS ALBERT, dr. EREKY ISTVÁN, dr. BUZA LÁSZLÓ, dr. HELLER ERIK, dr. IVÁNYI

BÉLA, dr. TÚRY SÁNDOR KORNÉL, dr. CSEKEY ISTVÁN, dr. vitéz SURÁNYI-UNGER TIVADAR és dr. HORVÁTH BARNA sajátkezüleg".

Ezt az indítványt CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár a kar 1936. évi április hó 29-én tartott VIII. rendes ülésén a kar elé terjesztette, amely azt XII. sz. a. hozott határozatával egyhangúlag elfogadta és kari határozattá emelte.

A kari határozatnak megfelelően f. é. május hó 5-én 805/1935—36. j. k. szám alatt a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak jelentést tettem a kar egyhangú határozatáról és azt azzal a kéréssel terjesztettem ő nagyméltósága elé, hogy vegye jóváhagyólag tudomásul és tegyen a kormányzó úr ő főméltóságához aziránt előterjesztést, hogy megengedni kegyeskedjék, hogy Sir ROBERT GOWER angol parlamenti konzervatív párti képviselőt Egyetemünk Tanácsa az államtudományok *honoris causa* doktorává avathassa és részére az erről szóló oklevelet kiadhassa.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a kar kérésének megfelelően a kormányzó úr ő főméltóságához előterjesztést tett. A kormányzó úr 1936. évi június hó 3. napján kelt legfelsőbb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy Sir ROBERT GOWER angol parlamenti képviselőt a jog és igazság eszméinek odaadó és önzetlen szolgálatában szerzett érdemei elismeréséül egyetemünk az államtudományok tiszteletbeli doktorává avassa és részére a tiszteletbeli doktori oklevelet kiszolgáltassa.

Erről a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Egyetemünk Tanácsát tudomás és megfelelő további eljárás végett 1936. évi június hó 8-án 22.247/1936. IV. sz. a. kelt rendeletével értesítette, ezt a rendeletet pedig egyetemünk rektora 1757/1935—36. etsz. alatt kelt átiratával jog- és államtudományi karunknak tudomás és megfelelő további ejárás végett megküldötte.

Mindezek alapján tisztelettel kérem a Tekintetes Tanácsot, hogy Sir ROBERT GOWERT méltóztassék az államtudományok *honoris causa* doktorává avatni.

B) Túry Sándor Kornél jog- és államtudománykari dékán avatási beszéde*

Képviselő Úr!

Ősi hagyományon nyugvó kiváltsága az egyetemnek, hogy az általa adható legmagasabb kitüntetésként oly egyéneket is felruházhat a doktori címmel, akik nem az egyetemi életen belül kifejtett tudományos előmenetelük alapján szereztek érdemet a doktori címre és az ezzel járó jogok és privilégiumok élvezetére, hanem vagy azáltal, hogy az egyetem érdekében kiváló szolgálatokat teljesítettek, vagy pedig azáltal, hogy az egyetemen kívül végzett tudományos tevékenységük révén akár közvetlenül, akár az emberiség javát és boldogulását előresegítő kiváló tevékenységük alapján közvetve váltak hasznára a tudományosságnak.

Önzetlenül, fáradhatatlan buzgalommal és az emberiség jövőjéért aggódó lélekkel és bölcs értelemmel végzett az az áldozatos munka, amelyet Ön, Képviselő Úr, egy szegény, eltiport és igaztalanul megbüntetett nemzet, a magyar nemzet érdekében végez azóta és azáltal, hogy az országunkat szétdaraboló és megcsonkító trianoni békeparancs revíziója végett nemes hazájának parlamentjében egy külön képviselői csoportot szervezvén meg, ismételten és ismételten felhívta a világ közvéleményének figyelmét a trianoni igazságtalanság jóvátételére és legutóbb is Magyarország fegyverkezési egyenjogúsága elismerésének szükségességére, — a jog eszméjének, az igazságosság érvényesülésének, az erőszak helyébe lépendő történeti jog uralmának gondolatát szolgálja, s így végső kihatásában minden tudományosság végcélját, az emberiség sorsának jobbrafordítását s milliónyi emberi sors felkarolásával az emberiség boldogabbá tételét, az emberi nyomorúság enyhítését van hivatva betölteni.

Éppen ezért méltán állítható erről a tevékenységről, hogy az a jog kultuszának, a jogi és államtudományok művelésére irányzott munkásságnak keretébe tartozik bele, amelyet ilyenként értékelni elsősorban a trianoni

* Angolul olvasta fel.

igazságtalanságnak áldozatul esett s ezt az igazságtalanságot nap-nap mellett fájdalmasan érző egyetemünknek jog- és államtudományi kara hivatott.

Azzal ugyanis, hogy Ön, Képviselő Úr, bölcseséggel és bátor kitartással, évek hosszú sorának következetes munkásságával abban az irányban fejt ki céltudatos tevékenységet, hogy valamennyi állam, győzők, legyőzöttek és semlegesek egyaránt, nemkülönben azoknak józanul és méltányosan gondolkozó polgárai felismerjék és átérezzék azt, hogy az európai béke biztosításának szilárd alapja nem az úgynevezett békeszerződések fenntartása lehet, hanem ellenkezőleg, az utóbbiaknak revíziója, és hogy ehhez képest csupán egy igazságos és racionális, a nemzet életfeltételeivel számoló, valóságos békeszerződésnek a megteremtése és elismerése a kegyetlen és irracionális eddigi békeparancs helyébe adhatja meg annak a lehetőségét, hogy a háború borzalmai után Európa végtére a valódi béke áldásait élvezhesse, — ismétlem: ily irányú tevékenységével Képviselő Úr nemcsak, sőt talán elsősorban is nem Magyarországnak, hanem az egész világnak és az emberiségnek érdekét, javát szolgálta és szolgálja.

Hiszen Magyarország szétdarabolása és materiális megsemmisítése folytán nemcsak a magyar igazság szenvedett rettenetes csapást, hanem kárt szenvedtek ezáltal eddig sérthetetlennek hitt olyan szent elvek és nagy igazságok, amelyek érintetlenségétől és zavartalan hatóerejétől függ az egész világ rendje és békéje.

Mindennek a megfontolása és átérzése alapján jutott el jog- és államtudományi karunk arra a gondolatra, hogy Önt, Képviselő Úr, a magyar nemzet részéről Ön iránt méltán táplált hálának szerény kifejezése gyanánt az államtudományok *honoris causa* doktorává avatja fel és ezt a szándékunkat a folyó évi április hó 29. napján tartott VIII. rendes kari ülésünkben egyhangúlag határozattá is emeltük.

Ezt az elhatározásunkat legmagasabb jóváhagyás végett és avégett, hogy a *honoris causa* doktori oklevél Ön részére, Képviselő Úr, kiállítható legyen, kormányzó urunk ő főméltósága elé terjesztettük. Ő főméltósága

Budapesten 1936. június 3-án kelt legmagasabb elhatározásában előterjesztésünket kegyesen elfogadni és az oklevél kiadására az engedélyt megadni méltóztatott.

Sir ROBERT GOWER Képviselő Úr, Ön oly ragyogó munkásságot fejtett ki már eddig is a magyar igazság diadalra juttatása érdekében, hogy kevés olyan külföldi van, aki e téren Önnel a versenyt felvehetné. Azáltal, hogy a magyarsággal szemben, a magyar szellemi, valamint anyagi javakon a nemzetközi jog és igazság ellenére elkövetett sérelmeket megbélyegezte és a világ ítélőszéke elé terjesztette, a magyarság nemzeti érdekei és a magyar kultúra körül elévülhetetlen érdemeket szerzett. Így méltán érdemelte ki, hogy Önt egyetemünk, mint hazájából kiüldözött volt kolozsvári, jelenleg szegedi egyetemnek tiszteletbeli doktorai sorába iktassuk.

Mindezek alapján, midőn én most mint jog- és államtudományi karunk ezidei dékánja tisztemhez kötött hatalmamnál fogva Önt, Sir ROBERT GOWER Képviselő Úr, azoknak az érdemeinek elismeréséül, amelyeket a magyarság nemzeti érdekeinek felkarolásával és így a jog és igazság szolgálatában elvégzett azzal a tevékenységével szerzett, amely az igazság és jog uralmának biztosítását célozza az erőszak felett, az államtudományok *honoris causa* doktorává avatom és felruházom mindazokkal a jogokkal és kiváltságokkal, amelyek a *honoris causa* doktorokat megilletik, — legyen szabad hozzáfűznöm ehhez azt a hőn átérzett kívánságomat, hogy a jó Isten jutalmazza meg a Képviselő Urat bőségesen áldozatos és nemes tevékenységéért! Áldja meg hosszú, boldog élettel és mielőbb teljesítse nemes lelkének azt a hő óhajtását, hogy kiváló munkásságának eredményeit minél előbb tapasztalhassa!

C) Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán jelentése

Magnifice Rector, Tekintetes Egyetemi Tanács!

RHYS J. DAVIES angol képviselő díszdoktorrá avatása ügyének előzményeiről tisztelettel bátor vagyok a következőket jelenteni.

Karunk 1936. évi március hó 19-én tartott IV. rendkívüli és április hó 30-án tartott VIII. rendes ülésén dr. HORGER ANTAL és dr. KOGUTOVICZ KÁROLY nyilvános rendes tanárok azt a javaslatot terjesztették elő, hogy RHYS J. DAVIESnek, az angol alsóház tagjának, a munkáspárt vezető egyéniségének, a magyarbarát angol parlamenti csoport tagjának egyetemünkön *honoris causa* doktorráavatását karunk elhatározza és ezt az elhatározását a kormányzó úr ő főméltóságához a legmagasabb engedély kieszközlése céljából fölterjessze.

A javaslattevők előterjesztéséből legyen szabad idéznem a következőket:

„RHYS DAVIES 1877-ben született Walesben. Fiatalon lett a munkáspárt tagja, majd annak egyik vezető egyénisége és a MACDONALD-kormányban 1924-ben belügyi államtitkár. Igen jelentékeny irodalmi munkásságot fejtett ki, valamennyi nagy angol és amerikai lap munkatársa. Főként politikai és gazdasági vonatkozású írásai bírnak értékkel.

Rendkívüli látókörű, világjárt férfiú. Bejárta Franciaországot, Svájcot, Belgiumot, Hollandiát, Németországot, Olaszországot, Csehországot, Ausztriát, Magyarországot, Jugoszláviát, Bulgáriát, Egyiptomot, Palesztinát, Törökországot, Kanadát és az Amerikai Egyesült Államokat. A lengyel-ukrán konfliktus alkalmával különleges küldetésben járta ezeket a területeket. 1924-ben a britt kormány hivatalos képviselője volt Genfben, 1930-ban a britt parlamentet képviselte Island milleneumi ünnepségein.

Irodalmi munkásságából kiemeljük BEN RILEY munkáspárti képviselővel közösen kiadott parlamenti jelentéseit: „A horvátok a jugoszláv uralom alatt“ (1932), „A mai Magyarország és a békekötések“ (1933), továbbá „Seneddwr ar Dramp“ c. walesi kelta nyelven írott, 1934-ben megjelent útleírásait.

Díszdoktorrá avatására elsősorban azokért az érdemeiért ajánljuk, amelyeket a magyar revízió érdekében, mint az angol alsóház magyarbarát csoportjának tagja

munkája során tettekben, beszédekben, újságcikkekben és írásaiban kifejtett."

A kultuszkormány és a külügyminiszter előzetes hozzájárulása után karunk titkos szavazással elfogadta az indítványt és 1936. május 7-én 567/1935–36. bk. sz. a. a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elé azzal a kéréssel járult, hogy kegyeskedjék a kari határozatunkat magáévá tenni és RHYS J. DAVIESnek — a magyar revizió érdekében kifejtett többféle vonatkozású munkásságából folyó érdemeire tekintettel — a bölcsészettudományok *honoris causa* leendő doktorráavatásához a kormányzó úr ő főméltóságának legmagasabb engedélyét kieszközölni.

A kormányzó úr 1936. évi június hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával a díszdoktori avatásra engedélyt adott, minek folytán tisztelettel kérem a Tekintetes Egyetemi Tanácsot, hogy RHYS DAVIES urat dísztoktorrá avatni méltóztassék.

D) Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán avatási beszéde

Monsieur,

Après avoir prononcé, en la langue officielle de l'Université François-Joseph, la formule traditionnelle par laquelle on a coutume de recevoir les docteurs *honoris causa*, — permettez-moi de vous adresser quelques paroles en français, langue diplomatique et des relations internationales.

Tout d'abord, je voudrais être le premier qui, au nom de la Faculté des Lettres de notre Université vous salue d'un coeur amical et vous félicite avec des sentiments de haute estime.

Cette félicitation ne vous parvient pas du domaine de la politique, souvent susceptible de désaccorder les peuples. Elle vous arrive du côté des humanités qui réunissent les hommes du monde civilisé.

Par votre nomination au plus haut grade qu'une Université puisse décerner, notre Faculté croit avoir rempli deux devoirs.

D'abord elle voulait présenter ses hommages reconnaissants à la littérature de la grande nation dont vous représentez l'élite. Depuis l'époque de la *Légende dorée* et du poète BUCHANAN, la Hongrie est fière d'appartenir à cette communauté intellectuelle pour qui la vie spirituelle anglaise est un des modèles. SHAKESPEARE, OSSIAN, BYRON, BURNS, WALTER SCOTT, OSCAR WILDE, WELLS, KIPLING, pour ne nommer que les plus grands, ont été les inspirateurs de la littérature hongroise. On pouvait même prétendre que plusieurs d'entre eux sont devenus, par des traductions, nos propres classiques. Toute occasion nous est donc chère de documenter notre attachement aux lettres anglaises.

Notre second devoir nous oblige d'exprimer devant votre personne, en tant que grand ami de la Hongrie, nos profondes reconaissances. Vous avez voulu témoigner envers notre littérature, notre civilisation nationale et notre peuple des sentiments de coopération active qui méritent la gratitude non seulement des universitaires mais de toute une nation.

Recevez, Monsieur, le titre de docteur *honoris causa* comme l'expression de cette gratitude et gardez le avec les mêmes sentiments amicaux, que nous ne cesserons jamais de témoigner envers vous.

(A beszéd magyar fordítása.)

Uram,

Miután a Ferenc József-egyetem hivatalos nyelvén elmondtam azokat a hagyományos szavakat, amelyekkel egyetemünk a tiszteletbeli doktorokat felavatni szokta, engedje meg, hogy a diplomácia és a nemzetközi érintkezés egyik nyelvén néhány szót intézzek Önhöz. Mindenekelőtt első akarok lenni, aki a Ferenc József-egyetem filozófiai karának nevében Önt melegen üdvözli. Ez az üdvözlés nem a népeket sokszor szétválasztó politikai helyről jön, hanem a népeket egyesítő szellemi tudományok köréből. Tudománykarunk az Ön megtisztelésével két kötelességet teljesített. Először kifejezi azon nemzet irodalma iránti hódolatát, melynek Ön egyik kiváló reprezentánsa. Magyarország a *Legenda Aurea* és BUCHARAN

kora óta beletartozik abba a szellemi közösségbe, amelynek egyik vezére az angol szellemi élet, SHAKESPEARE, OSSIAN, BYRON, BURNS, WALTER SCOTT, OSCAR WILDE, WELLS, KIPLING a magyar irodalom ihletői voltak, sőt egyikük-másikáról azt lehet mondani, hogy fordítások révén irodalmunk klasszikusai közé számítható. Minden alkalmat megragadunk tehát, hogy az angol szellemi világhoz való kapcsolódásunkat dokumentálhassuk. Másik kötelességünk Önnel szemben van, aki irodalmunknak, a magyar szellemiségnek és a magyar népnek oly meleg és aktív barátja és aki eddigi működésével hálára kötelezte nemcsak a magyar értelmiséget, hanem az egész magyar népet. Fogadja karunk részéről ezt a kitüntetést, amelynél nagyobbat és szebbet egyetemünk nem adhat, olyan baráti érzelmekkel, amilyenekkel mi vagyunk Ön iránt.

E) Ditrói Gábor rektor üdvözlő szavai

Doktor Urak!

Ifjak, kik tudásuknak szép bizonyítékát adták, de az élet küzdelmeit még nem ismerik, szoktak itt állani a Tanács előtt, hogy avatás után meghallgassák a rektor szavait, aki még egy utolsó intelemben hívja fel őket, hogy méltóan doktori grádusukhoz, mindig az igazságnak, az örök szépnek és örök jónak éljenek.

Most két tapasztalt ember, két egész férfi áll előttünk, két angol állampolgár, aki már rég elindult az igazságnak, szépnek és jónak az útján s azon a nehéz úton sok-sok fáradsággal már messze eljutott. Ezeket a tapasztalt, bölcs embereket én már nem taníthatom, csak megköszönöm nekik, hogy házunkba betértek, hogy minálunk megpihentek s megerősítem őket az elismerés ételével, a hála italával s a magyar szív minden melegével.

Új doktorunk, Sir ROBERT GOWER, Ön megmutatta, hogy a *Magna Charta* nemzete megérti az Aranybulla nemzetét, hogy az igazságot kereső jog az a fegyver, ami fizikai fegyvereknél erősebb s amivel egyedül lehet az igazi békét kivívni. Azt a békét, amelyet megdönteni nem lehet, mert a lelkek megegyezésén, megnyugvásán alapul.

Új doktorunk, RHYS DAVIES úr, Ön meglátta, hogy a földnek is van lelke, hogy az összefüggő, egymásrautalt tájékok szeretik egymást. Ön meglátta, hogy a Kárpátok elszakított tájai, hogy tárják ki felénk karjaikat s hogy küldik hozzánk könnyeiket a folyók idefutó vizében. S az igazságot Ön sem hallgatta el, mikor az igazság az Ön száján keresztül szólni akart.

Derék tagjai a dicső angol parlamentnek, az elismerésen túl fogadják hálánkat azért, amiért helyettünk, a némaságra ítéltek helyett beszéltek. Mert mi, akiknek testvérei túszul maradtak az új határokon túl, nem beszélhetünk. Önökön át minden drága angol barátunknak szól ez a köszönet.

És végül, a hálán túl, vigyék el szeretetünket, amelylyel szívünkbe zártuk Önöket, a legtöbb sikert, a legnagyobb boldogságot s az Isten minden áldását!

III.

Halálozások

1.

Szádeczky-Kardoss Gyula emlékezete

A) Szentpétery Zsigmond ny. r. tanár beszéde

Szádeczky-Kardoss Gyula, az ásvány- és földtan volt ny. r. tanára 1935. november 7-én Kolozsvárott elhunyt. Temetésén egyetemünk képviseletében Szentpétery Zsigmond ny. r. tanár vett részt és a következő gyászbeszédet mondotta:

A szegedi tudományegyetem rektora és Tanácsa nevében, továbbá matematikai-természettudományi kara és Ásvány-Földtani Intézete megbízásából zarándokoltam el koporsódhoz, hogy fájdalomteljes búcsút vegyek Tőled Szádeczky Gyula, ki a nevezett intézménynek büszkesége, tiszteletének és elismerésének tárgya voltál. Ezeknek a nevében fejezem ki a nagy veszteség felett érzett bánatot és kívánom, hogy aminő kristálytiszta és bárki előtt feltárható volt munkás életed folyása, éppen olyan csendes, békés legyen nyugvásod. A Mindenható áldása volt életed önzetlen munkáján, a tisztelet és emléked megbecsülése marad halálod után is.

De búcsúzom Tőled Szegeden élő tanítványaid nevében is, akik ezzel megbíztak, búcsúzom a magam nevében is. A Te elköltözésed a mi részünkre valóban pótolhatatlan veszteséget jelent. Ennél a szomorú búcsúnál csak egy vigasztalhat bennünket, csak az, hogy ha földi porhüvelyed el is távozik tőlünk, lelked mindig velünk marad. És mégis milyen nehezen tudunk belenyugodni a földi elmúlás gondolatába. Hiszen mi tanítványaid megismer-

tük a Te lelked jóságát, megismertünk mint embert, megismertünk mint tanárt, megismertünk mint tudóst. Tanításaid nem hullottak terméketlen földbe, de a tudomány iránt érzett szent lelkesedésed hatása folytán nem is hullhattak ilyenbe. Mindig éberen figyelő lelkesedésed legyőzte a tanítással járó fáradalmakat, nem csüggedtél sohasem, ha a bennünk rejlő gyengeségekben akadályokra találtál, nem szüntél tanítani bennünket egész életedben. Amidőn előadásaidat már nélkülöznünk kellett, akkor is tanítottál tanácsaiddal. Kint a szabad természetben együtt töltött idők is felejthetetlen okulással voltak számunkra.

De minden cselekedeted maga az oktatás volt. Hogy ez valóban így volt, azt most látjuk csak igazán, amikor lassanként mi is beléjutunk az élet őszébe. A Te tanításaid alapján tanítunk most is, bárha elérhethetnénk valamikor is azt az eredményt, amit Te elértél!

Soha nem szünetelő tanításod közben ismertünk meg mint embert is, tanítványaid egész sorozatáról tudom, akik közül magam is vagyok, hogy példaképül állítunk magunk elé az élet minden formájában. Hibáink, fogyatkozásaink iránt való elnézésed tanított meg bennünket önfegyelmezésre. Igazságos kritikáidból, dorgáló szavaidból is mindig kiéreztük jó szívedet, tudományos működésünk iránt érzett gondosságodat, néha aggódásodat, amelylyel mindig jó útra térítetted a tudomány világában olykor elkalandozó törekvéseinket. Az igazságnak voltál rendíthetetlen híve, ezzel oltottad belénk természettudományos gondolkodásodat, lelkedet.

De tudományos munkánkban is mindig arra tanítottál, hogy első az igazság és csak akkor járunk kutatásainkban a helyes úton, ha a szubjektív érzésünk sugallta következtetéseknél mindig a valódi tényekből indulunk ki. Ez volt a Te tudományos elved saját kutatásaidnál is és ez volt pedagógiai vezérelved is. Hálás köszönet kisérjen érte a síron túl is!

És most, amidőn nyugovóra térsz egy munkás élet után az általad annyira szeretett földbe, amelynek minden alkotórészét, parányi kristálykáját is pontosan ismerted és annyira szeretted, azt a búcsúszót mondhatom, hogy

a Te emléked, a Te példaadásod, tanításod életünk végéig élni és gyümölcsözni fog bennünk és utódainknak ugyancsak a Te tanításaidat fogjuk átadni.

Isten veled szeretett tanítómesterünk, áldó szavunk kísérjen boldog másvilági utadon!

B) Gelei József matematikai és természettudományi kari dékán beszéde

A matematikai- és természettudományi kar 1935. november 7-én tartott III. rendkívüli ülésén Gelei József dékán az elhunyt Szádeczky-Kardoss Gyuláról a következőkben emlékezett meg:

Tekintetes Kar!

A távíró szomorú hírt hozott Erdély földjéről. Fagyos rövidséggel jelentette, hogy Karunknak egyik legrégibb tagja, Erdély földjének egyik legnagyobb szerelmese, a ma itt megjelentek közül többünknek lelkes tanítómestere, Szádeczky-Kardoss Gyula professzor immár nincs az élők között.

A halál előbb vagy utóbb mindnyájunkat utolér, s akinek 75 éves koráig megkegyelmezett, mint a mi szeretve tisztelt kartársunknak és tanítómesterünknek is, feljajdulás nélkül s az isteni végzetben való megnyugvással mondhatnók, hogy szép élet adatott meg neki az emberi hivatás betöltésére. S ha mi mégis ennek a hosszú életnek láttán sem tudunk megnyugodni, ha megdöbbentett bennünket a halál híre, úgy annak az a magyarázata, hogy a mi kedves kartársunk nemes, szép életet élt, azt példaadó munkássággal és hivatásának puritán becsületességű szolgálatával töltötte ki, s úgy érezzük, a nemeslelkek ritkasága közepette, az ilyen élet sohse lehet eléggé hosszú s az ilyen szolgálatra a magyar sorsközösség sohse mondhatja el, hogy elegendő volt belőle.

A Szádeczky Gyula 75 éves nemzetszolgálatában csodálatos az, hogy ő Felső-Magyarországon Abaúj-Torna megyében született (1860-ban), Budapesten tanult, ott tanársegédeskedett Szabó József mellett (1884-től 1890-ig),

továbbra is ott volt gimnáziumi tanár 6 éven keresztül a budapesti ref. főgimnáziumban, közben a Pázmány Péter-tudományegyetemen szerzett magántanárságot (1891—1896) s Kolozsvárra s vele együtt Erdély földjére csak 1896-ban került mint egyetemünk nyilvános rendes tanára. Tudományos kutatásait sem Erdély földjén kezdte, mert ifjúkori nagy tanulmányait, minő „A tokaj-eperjesi hegység geologia viszonyai" (1889) s „A zempléni szigethegység", mint a budapesti központhoz közel, Észak-Magyarországon végezte.

A fiatal 36 éves professzor azonban azóta, hogy Erdély földjére tette lábát, Erdély hegyvilágának geológiai fölépítésének és földtörténeti multjának szerelmesévé, ernyedetlen búvárává s a lelkiismeretességben példátlan kutatójává esküdött föl. A ma itt lévők közül tanítványokként többen szemlélői voltunk annak a nemes tűznek, annak a példátlan lelkesedésnek és körültekintő szakértelemnek, mellyel „A Vlegyásza és Bihar-hegység geologiája"-t (1901—1904), „Verespatak kőzetei"-t (1909), „Az erdélyi medence tektonikája"-t (1913) s „Tufa-tanulmányai"-t (1914) Erdélyben végh ez vitte. Nem mondhatnám azt, hogy be is fejezte, mert őt ezek a kérdések továbbra is szüntelenül foglalkoztatták, s későbbi összefoglaló műve számára fáradságot nem ismerő s mindnyájunktól csodált példátlan mozgáskönnyűséggel újra és újra átkutatta a már ismert területeket.

Annyira nem fejezte be ezeket a tanulmányait, annyira sok tennivalója volt még Erdély földjén, hogy a sok megoldatlan probléma s egyetemünk szülőotthonának összeretete végzetévé is vált. Tudjuk mindnyájan, hogy egyetemünket az Erdély földjétől való megválás gyászának szomorú napjain nem tudta követni, ott maradt, Erdély hamvában övig elásva, kint maradt testén is sártól hányottan, nemes szándékai közepette is szemrehányásoktól illetten. Ott maradt kezében egy marék kulcsot szorongatva, mint tántoríthatatlan cerberusa annak a javarészt az ő hangyaszorgalmából és nemes kötelességérzetéből összegyüjtött nagy kincsnek, mely mint az Erdélyi Múzeum Egyesületnek Ásványtára, Erdély egyik

legnemesebb közkincse. Ott maradt régi igazgatói szobájának kilincséhez és könyvtárának lapjaihoz görcsösen ragaszkodva, hogy azt a tudományos hivatást, amelyet addigra csak megkezdeni tudott, a neki rendelt élet minden pillanatában minden mozdulatával tovább szolgálhassa.

Ideig-óráig kicsinységem is ott élte az Erdélyben maradottak között az elnyomatásnak, s cselekvés lehetőségeitől való megfosztottságnak szívfacsaró, kétségbeejtően sötét és reménytelen napjait. És itt most Szádeczky Gyula különös lépésének és csodált elhatározásának bizonyságaként tétessék papirosra ez a kijelentés, amelyet egyik látogatásom alkalmával régi igazgatói szobájában előttem suttogva tett:

„Itt maradtam — mondotta, intézete kulcscsomóját előttem lengetve —, hogy e kulcsokkal őre lehessek annak a magyar tudományos kincsnek, amelyet elődeim s én magam az erdélyi közművelődés számára összehordottunk. Itt maradtam, hogy a magam szerezte tudományos anyagon tovább dolgozzam. Itt maradtam, mert az Alföld homokvilágában nem találtam életem talaját. Itt maradtam, mert lelkemnek minden szála Erdély hegyeihez köt, s úgy érzem, hogy új szálakat nem tudok már fűzni, s úgy érzem, hogy a régi szálak követése be tudja életemet tölteni. S itt maradtam azért is, mert az innen a végzettől tovasodort örökömbe tanítványokat neveltem s azok boldogulása útját nem akarom elvágni."

És ennek az embernek, Szádeczky Gyulának, mikor ezeket mondta, nem volt komor az arca amiatt, mert egyetemét nem követte, hanem vonásaira a lelkiismeret nyugalma ült, az ősz fej átszellemülten nézett rám és a kemény tekintetből a hivatásérzet ragyogott le.

S később is láttam e lépésében megnyugodott ember lelkének boldogságát, midőn nagy örömei közepette arról beszélhetett, hogy környezetében, Erdélyben megmaradt tanítványaival miként viszi tovább, ha megcsökkent erővel is, élete művét. S láttam, hogy ragyogott az arca, mikor elujságolhatta, hogy sikerült az Erdélyi Múzeum Egyesület tudományos szakosztályait újraéleszteni s ott

nagy közönség jelenlétében a magyar kulturális munkát tovább fejleszteni.

Lelkemben azonban az emlékezés ezen áhitatos pillanatában nemcsak a rajongó tudós körvonalai bontakoznak ki, hanem sokkal közelebbről és sokkal melegebben fölébred az ifjúságért élő, az utódokat nevelni szerető tudósnak, tanárnak a képe is. Eszembe jutnak szaktárgyának előadásai, eszembe jutnak a Múzeum Egyesület szakosztályában bárkitől is tartott közettani vagy geológiai előadások. Eszembe jutnak főként azok a kedves és élményekkel teli kirándulások, amelyeken Szádeczky Gyula nem szünt meg tüzelni, nem szünt meg nemes lelkesedéstől áthatva lelkesítőleg toborozni, az örök szép természet számára rajongókat nevelni, s az ifjúság előtt szüntelen azokra a járatlan útakra, azokra a megmászatlan csúcsokra rámutatni, amelyeken a tudós babérai teremnek, s amelyeken a magyar földnek szerelmesei születnek. Példátlan nagy volt és példátlanul lelkiismeretes volt ezen a téren, a mi másik nagy mesterünkkel, néhai való Borbás Vincével egyetemben. Nyomuk is maradt mindkettőjüknek, nemcsak szaktárgyaik követői, hanem a természet más ágának felkutatói között is. S tétessék e tekintetben tanúság emlékük tiszteletére épen általam, a zoológus által, ki mindkettőjüktől tanultam a természet iránt a rajongást.

Ennek az ifjúságszeretetnek következménye, hogy Szádeczky Gyula tudománya számára elismert szakiskolát teremtett és a magyar jövendő számára elismert szakférfiakat nevelt.

Ható sugarai azonban nem apadtak el Erdély hegyein, a külfölddel mindig szoros összeköttetést tartott fönn. Az a fáradhatatlan test, amely Kolozsvárt soha nyugodni nem tudott, Erdélyből is messzi tájakra elzarándokolt; 1913-ban Kanadában kereste fel a nemzetközi geológiai kongresszust, 1930-ban pedig az Egyesült Államokban, sőt 1926-ban Dél-Afrikában is megfordult, mindenütt magyar magvakat hintve s a magyarok számára idegen kincset hazahordva.

A 75 éves test nem árulta el az öreg kor törődött-

ségét, a 75 éves lélek nem szenvedett az öreg kor nyugalomravágyásában, a 75 éves szemből nem pislákolt megtört tűz, a 75 éveknek bölcsesége és tudományos munkakészsége nem mutatta a hanyatlásnak semmi árnyalatát sem. Úgy mutatta, hogy a Vlegyászát még most is az őz könnyedségével tudja megmászni, s úgy láttuk, hogy nagy áttekintő szelleme még most is a fiatalkor sasszemével nézi és fogja át Erdély évmilliós történelmét. S hogy íme a halál mégis elszakította közülünk, érthető, hogy űr támadt közöttünk s veszteséget érzünk lelkünkben.

Hogy elkesereghessünk a veszteség fölött és hogy tisztességet tehessünk elköltözött Szádeczky Gyula kartársunk és tanítómesterünk szelleme előtt s hogy emlékében lelkünket megfürdethessük, voltam bátor a Tekintetes Kart ez áhítatos órára egybehívni.

2.

Szádeczky-Kardoss Lajos emlékezete

Fógel József bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari prodékán beszéde

Szádeczky-Kardoss Lajos, a magyar történelem nyugalmazott nyilvános rendes tanára 1935. december 29-én Budapesten elhunyt. Temetésén egyetemünk képviseletében Fógel József bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari prodékán vett részt és a következő gyászbeszédet mondotta:

A m. kir. Ferenc József-tudományegyetem nevében állok meg a ravatal előtt, hogy utolsó istenhozzádot mondjak megboldogult kartársunknak.

Kiváló professzora volt egyetemünkön a magyar történelemnek és diplomatikának.

Vele ismét eltűnik a magyar tudományos életből azon keveseknek egyike, akik a jelenkori történetírás bölcsőjét körülállták, az újszülöttet ápolták és nagyranőni segítették.

Annak a kornak volt utolsó képviselője, melyet a

Szalay Lászlók és Szilágyi Sándorok állítottak munkába.

Ezeknek égő nemzeti érzése, tántoríthatatlan hite, lázas elhivatottsága fűtötte őt is és adott írásainak fényt, erőt, meleget.

Lelkét éveken át fogvatartotta a Báthoryak, Bethlenek, Rákócziak története és a székely nép históriája. De mellettük és velük bejárta a hazai történelem egész mezejét s mestere lett a tudományának, mert tudott szolgája lenni fenntartás nélkül. Művei egész kis könyvtárt alkotnak.

A nemes pozitivizmus hívének vallotta magát. Hirdette, hogy a történetírás akkor végzi legjobban a maga dolgát, ha a kombinációk helyett megmarad az igazság síkján.

Ép ezért úgy igyekezett elénk vetíteni a multat, ahogy az valóban megtörtént.

Hangoztatta, hogy a történelemnek vannak abszolút törvényei és relatív igazságai. Hogy a relatív igazságok néha ép oly tanulságosak, mint az abszolút törvények s hogy a kauzális problémák megoldásánál nem lehet figyelembe venni azokat a fogalmakat, amelyekről már *apriori* bevalljuk, hogy a tapasztalás körén kívül esnek.

Megvolt benne az igazi történetíró elfogulatlansága, hűsége, pontossága és mérséklete.

Munkáit tiszta magyar szellem lengi át, melyet nem fojtogat a divatos műszavak füstje, nem hemzseg értékintenciók, célösszefüggések, lelki struktúrák, új stílusok frázisaitól.

Az ő szelleme nem áporodott meg a *psyche*, a *logos*, az *eidos* zavaros fogalmaitól.

Nem egyszer emelte fel szavát a szertartásos hazafiság, a tömjénes politika, a szobros-zászlós-jelvényes külsőségek ellen, amelyekben elmerülhet a magyar nemzeti öntudat.

Ilyen felfogással a történelemről, lelkének egész melegével karolta fel tanítványait. Tudta, hogy csak ezzel a szeretettel óvhatja meg őket az internacionalizmus dermesztő pusztításaitól.

Fáradhatatlan buzgalommal hirdette nekik a történet igazságait a szenvedések tanításából fakadó megértéssel, a lesujtott nemzet iránt érzett szeretettel, a multból világító nagy példák iránti kifogyhatatlan lelkesedéssel.

S mikor látnia kellett, hogy nemzeti nagyságunk fényes palotája, melyet nemzedékek emeltek, porba hull és romokban hever, fájva fázva húzódott össze s akarva akaratlan eljutott végre az élet azon magaslataira, ahol a gondolatok tettekké sűrűsödnek és azon mélységekbe, ahol a tetteket sugalmazó erők rejtőznek.

Az isteni gondviselés hosszú élettel ajándékozta meg s hosszú életén át mindenkor megtette kötelességét, akár mint a tudomány munkása, akár mint a nemzetgyülés tagja, akár mint különböző hazai és külföldi tudományos testületek választottja, akár mint egyházának hű fia.

Az utolsó percig dolgozott.

Mi, akik a szellem javait keressük, nem mindig leszünk gazdagok, mert az igazság keresése még senkit sem tett gazdaggá. De boldoggá igen.

S Rólad, kedves barátunk, elmondhatjuk, hogy élvezted a renaissance klasszikus értelmében vett *otium litterarum*-ának nyugodt boldogságát.

Tudjuk, hogy a tudomány is, mint minden alkotás, bár sokat köszön az egyesek erejének, mégis feledéshomályba temeti azokat, akik neki adózni már nem tudnak.

Mi azonban ápolni fogjuk emlékedet, mert szellemed tovább is köztünk marad és ösztönözni fog.

Kísérjen útadon az örökkévalóság felé szeretetünk és becsülésünk! Isten Veled!

3.

Dr. Joó Imre emlékezete

Mészöly Gedeon ny. r. tanár beszéde

Dr. Munkácsi Joó Imre főgimnáziumi tanár, a m. kir. Ferenc József-tudományegyetem aranyokleveles bölcsészetdoktora 1936. január 12-én Nagykőrösön elhunyt.

Temetésén egyetemünk bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kara képviseletében megjelent MÉSZÖLY GEDEON ny. r. tanár a következő beszédet mondotta:

Az egykor kolozsvári, most szegedi m. kir. Ferenc József-tudományegyetem bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karának vagyok szomorú követe egyetemünk aranyokleveles doktorának, MUNKÁCSI JOÓ IMRÉnek koporsójánál. Ő esküjét, melyet ifjúkorában tanácsunk előtt tett, holtig hűségesen megtartotta, mert mindig egyetemünk tagjai közösségbe, *universitas*ába tartozónak vallotta magát szóval, bizonyította magát jócselekedettel. A fiúnak hűségét jutalmazta nevelő édesanyja, az egyetem akkor, mikor aranyoklevéllel tüntette ki. És egyetemünk tulajdon fiát gyászolja benne most, midőn az ő testi elmultakor általam elküldötte a szellem hervadatlan érdemét, példázó, örökzöldből font koszorúját. Egyetemünk aranyokleveles doktora! Mi bizonyságot teszünk Rólad. Énnekem aranyszívű barátom! Én bizonyságot teszek Rólad mindazok előtt, akiktől eltávoztál, mind az előtt, akinek színe elé megérkeztél. Isten Veled!

4.

Poór Ferenc emlékezete

Ditrói Gábor rektor beszéde

POÓR FERENC a bőr- és nemikórtan nyilvános rendes tanára 1936. április 26-án Szegeden elhunyt. Temetésén DITRÓI GÁBOR rektor a következő gyászbeszédet mondotta:

Tisztelt gyászoló gyülekezet!

Amikor az Egyetem Tanácsa ülésre összeül, hogy foglalkozzék az egyetem ügyes-bajos dolgaival, s a felmerülő problémák döntésre kerülnek, azt szokás mondani: „döntött a Tanács bölcsesége".

Ma is összegyűltünk a sors rendelésére, de nem ülésre. Kis ügyes-bajos dolgok helyett nagy és fájdalmas feladatot rótt reánk a végzet, azt, hogy búcsút vegyünk egy elvesztett jóbaráttól, s a „Tanács bölcsesége" nem

tud mást diktálni nekünk, csak azt, hogy fájó szívvel könnyezzünk egy koporsó előtt.

Vasárnap délelőtt az egyetemi épületekről lassan leereszkedtek a fekete lobogók. Az egyetemnek halottja van. Akiért a könnyek folynak, aki a rideg koporsóban fekszik, Poór Ferenc az, nagynevű tanártársunk, barátunk, az egyetem hűséges fia.

Körülötte itt állanak azok, akik szerették, s a kiket ő szeretett, családja, barátai, tisztelői s komor sorokban pályatársai, élükön az Egyetemi Tanáccsal, amely újból megkérdezi önmagát, hogy a könnyezésen kívül mit tehetne. S azt mondja erre a Tanács bölcsesége: emelkedj felül a szomorúságon s a könnyeken kívül adj mást is az érdemesnek, hajtsd meg előtte az elismerés lobogóját és fejezd ki neki háládat példaadó életéért.

S mély megindultsággal tesz eleget a rektor ennek a magasabb, belső parancsnak.

Poór Ferenc doktor, egyetemi nyilvános rendes tanár az igazi nagy tudósok közül való volt, akinél *intuitio* és fáradhatatlan szorgalom szerencsésen egészítette ki egymást. Már korán felfigyelt az ország és külföld munkásságára s előbb a budapesti, aztán a szegedi egyetem méltányolta azt. Amaz a *venia legendi* megadásával, emez a tanszékre való meghívással. Ez a tudományos munkakészség sohasem lankadt nála, csak néha szünetelt, ha a test fájdalmai pillanatokra legyőzték az erős lelket is. Azt a színmagyar, nemes lelket, amely úgy tudott mindenért lelkesedni, ami szép, ami emelkedett, ami igazi magyar érték.

Elköltözött társunk az igazi jó orvos mintaképe volt. Halálos betegen is végigjárta betegei sorát, mikor járni sem bírt, végig tolatta magát közöttük, vagy magához vezettette őket. Kesernyés emberek mondják néha, hogy az orvosnak is meg kellene ízlelni a szenvedést, hogy jól tudjon gyógyítani. Ő túlontúl ismerte a szenvedés ízét, rettentő fokozatait, joga lett volna arra, hogy orvosból beteggé váljon, de ő nem élt e joggal, lemondott a gyógyulásról, hogy gyógyíthasson.

Ragyogó szellemű tanára volt hallgatóinak, bölcs

mestere klinikai munkatársainak. A tanítás volt vigasztalója, üdülése. Készséges, jó kartárs volt, aki a kollegialitást klasszikus formában, az igazi orvosi etika szellemében gyakorolta.

Nagy volt mint tudós, mint magyar, mint orvos, tanár, kartárs, de milyen nagy volt mint egyszerű, szenvedő ember.

Hogy le tudott mondani az élet hivságos örömeiről, hogy tudott négy fal között virágos kertet alkotni magának a lélek virágaiból, hogy tudta a vértanúk türelmével tűrni életét fokról-fokra pusztító fájdalmas betegségét; Istenben bízva, nem panaszkodva, sokszor még szívbemarkolóan tréfálkozva is ez a nagy, nagylelkű ember, aki olyan szépen megmutatta, hogy van a romlandó testnél különb része is az embernek, a halhatatlan lélek.

Poór Ferenc professzor, mint mások, a Tanács és az orvosi kar is koszorút helyeztek koporsódra. De ezek a koszorúk nemcsak a kegyelet, nemcsak a szeretet virágai, hanem a hősnek kijáró vitézségi érmek is. A hősnek, aki csak kapott, de sohasem osztott sebeket.

Poór Ferenc, amíg az égi bíró meg nem adja jutalmadat, fogadd az egyetem köszönetét cselekedeteidért!

Kedves jó barátunk, kartársunk, nyugodjál békében, Isten veled!

5.

Olay Ferenc emlékezete

Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán beszéde

Olay Ferenc miniszteri tanácsos, egyetemünk ny. rk. tanári címmel felruházott magántanára 1936. augusztus 27-én Budapesten elhunyt. Temetésén egyetemünk képviseletében Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán vett részt és a következő gyászbeszédet mondotta:

A kolozsvár-szegedi Ferenc József-egyetem Tanácsának és filozófiai karának kegyeletes koszorúit ho-

zom OLAY FERENC ravtalához. A mi gyászunk nagyobb, mint a többi egyetemeké. Mi nemcsak az egyetemi ügyosztály megértő, baráti főnökét veszítettük el benne, hanem elvesztettük egyik leglelkesebb kartársunkat, aki mint egyetemi tanár munkásságával és tanításával egy egészen új tudományt alapozott meg: az elszakított magyarság kultúrájának, multjának és jelenének kutatását, külföldi és csonkahazai kapcsolatainak a történelem eszközeivel való ápolását. A magyar főiskolai oktatásban mindenkor OLAY FERENC nevéhez fog fűződni ezen a nemzeti és nagyfontosságú téren a kezdeményezés. Örökké fiatal alakja, mint a lélek derüjének, a magyarságért való erős harcnak, a férfiúi optimizmusnak szimboluma él bennünk.

Szeretve tisztelt barátunk Isten Veled!

IV.

Egyetemi ünnepélyeken és egyéb ünnepélyes alkalmakkor elmondott beszédek

1.

Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán beszéde a Szalay József tiszteletbeli doktorráavatása alkalmából rendezett díszebéden 1935. november 14-én

A Dr. Szalay József díszdoktoravatását követő díszebédén Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán a következő pohárköszöntőt mondatta az ünnepeltre:

Méltóságos Főkapitány Úr!
Mélyen tisztelt, kedves barátaim!

A ma délelőtti díszdoktori avatáson megtörtént és elmondatott mindaz, ami hivatalos részét teszi ennek a legszebb egyetemi ünnepségnek. De azt hiszem, valamennyien úgy érezzük, hogy — bármennyire fölemelő és bensőséges volt számunkra és a megjelentekre ez a díszes akció — csonka maradna Szalay Józsefel kötött szerződésünk, ha nem pecsételnők meg ezzel a mostani szerény, de annál barátibb együttléttel és ha nem kínálkoznék még egy alkalom elmondani olyan dolgokat, amik nem a nagy nyilvánosságnak, hanem önmagunknak szólnak.

Egyetemünk tiszteletbeli doktorainak díszes sorozatában Szalay József főkapitány úr épen a századik. Ha elosztjuk ezt a számot a Ferenc József-egyetem éveinek számával, akkor egy évre egy, legföljebb két díszdoktor

esik, az egyes tudománykarok pedig átlagban csak minden harmadik vagy negyedik évben jutnak ahhoz az örömhöz, hogy ilymódon fejezzék ki hódolatukat a közélet és a tudomány hozzánk közelálló kiválóságai előtt.

Ha azt mondjuk: „hozzánk közelálló", — akkor ez a jelző senkit sem illet meg inkább, mint SZALAY JÓZSEF mélyen tisztelt barátunkat. Vannak élő dísztoktoraink között bárók és grófok, püspökök és világszövetségi elnökök, miniszterek és államtitkárok, miniszterelnökök és hadvezérek, sőt egy királyi herceg és egy császár is, és van közöttük néhány egyetemi tanár és szürke tudós. De nincs egy se közöttük, akit annyira a magunkénak mondhatunk, aki annyira közöttünk élne, velünk örülne és velünk aggódna, mint ő. SZALAY JÓZSEF ott ül egyetemünk hallgatói sorában és elnököl egyetemi tanárok előadásain. Tanulni akar tőlünk és mi is állandóan tanulunk tőle: a magyar bibliográfia megíratlan adatait, a könyvek szeretetét, az irodalmi ereklyék megbecsülését, az élő irodalom támogatását, a művészetek pártolását, a Szeged kultúrájáért való lelkesedést, a szellem embereinek összetartását a szellem ellenségeivel szemben, a decentralizációért való harcolás taktikáját, a harmonikus és egész embernek megvalósítását. Ha Szeged szellemi életéből és az egyetem körüli légkörből valaki kifelejtené az ő örökké tevékeny alakját: Szeged szegényebb lenne egyik legéltetőbb motivumával.

Vannak talán, Szegeden és a Ferenc József-egyetem barátain kívül állók, akik azt mondták: persze a szegedi egyetem díszdoktorrá avatta a kultuszminisztert, a püspököt, a főispánt, a polgármestert: most természetesen a rendőrkapitány következik. Persze, hogy természetesen, — mondhatjuk erre, de nem azért, amiért ők gondolják. Mi SZALAY JÓZSEFben nem a főkapitányi hatalmat emeltük díszdoktori rangra, hanem az embert. Az embert, aki nem ma, a nemzeti konjunktúra és a törtető hazafiak veszélytelen idején tüntet a nacionalizmusával, hanem helytállott politikai meggyőződéséért azokban az időkben, amikor mindent ki akartak írtani, ami nemzeti szellemet jelent és amikor bátorság kellett hozzá, hogy valaki ma-

gyarságát hangoztassa, mert állásvesztés, börtön várta az ellenszegülőt. Az embert, aki frázisok gyártása helyett aktív vezetője volt az anya- és csecsemővédő szövetségnek, feltűnés nélkül irányította a munkaközvetítést és jótékony ünnepélyeket rendezett hadiözvegyek és hadiárvák javára. Az irodalompolitikust, aki — ha egy fiatal író jelentkezett nála — nem azt kérdezte tőle, hogy tehetséges íróknak tartja-e azokat az államtitkárokat, postafőigazgatókat és bankdirektorokat, akik a Petőfi- és Kisfaludy-Társaságból az irodalom sorsát intézik, és a jutalmakat önmaguknak vagy hozzájuk hasonlóknak osztják, hanem azt kérdezte tőlük: van-e télikabátjuk és ebédeltek-e — és azután nem küldte őket hivatalos fórumhoz, hanem a zsebébe nyúlt és első segélyben részesítette őket... A műgyüjtőt és műpártolót, aki a Múzeumbarátok Egyesületének élén áll és állandóan gyarapítja a szegedi múzeumot és Somogyi-Könyvtárt; aki könyvbemutatókat és grafikai kiállításokat rendez, hogy Szeged kultúráját minél bensőségesebbé tegye. Doktorrá avattuk a szenvedélyes bibliofilt, aki életének legnagyobb szerelmét a könyvek gyüjtésében és ápolásában élte át, egy olyan szerelmet, amelyre vagyont áldozott, vagyont, amely fölbecsülhetetlen, mert tiszta szellemi értékkel, *pretium affectionis*sal bír és amely kifelé Szegednek egyik kulturális nevezetessége és dicsősége.

Ha mindezek után még Szalay József irodalmi munkásságára is gondolunk, jogosan kérdezhetné valaki: miképen találkozhat ennyi íráskultúra egy rendőrfőkapitányban, akit hivatása egészen más területeken foglalkoztat. Szalay Józsefnek épen ez a kettősség adja meg teljes értékét és ebben régi magyar hagyományok követőjének bizonyult. A magyar szellemi élet történetében megszokott dolog a kardnak és a tollnak egyessége. Nem arra gondolok, hogy a magyar írók és költők mindenkor készek voltak fegyvert ragadni, mert akkor szinte valamennyit föl kellene sorolni; hanem arra, hogy a kard hivatásos képviselői, Zrinyi Miklóstól kezdve, Gvadányin, Bessenyein, Kisfaludy Sándoron keresztül egészen Bárd Miklósig szívesen áldoztak a szelídebb múzsáknak és

maguk körül olyan szellemi miliőt teremtettek, amely a békés polgári foglalkozásokra jellemző.

A polgár szóval kapcsolatban még csak egy motívumra legyen szabad utalnom. SZALAY JÓZSEF valóban a polgári erények szimbolumaképen állhat előttünk, különösen, ha arra gondolunk, hogy Szegednek milyen volt a sorsa a multban és milyen a jelenben. Szegednek nem volt soha hercege, aki udvart tart székhelyén, márványtermeket rendez be, színházat épít, egyetemet alapít. Szegednek nem volt püspöke, aki kathedrálist emeljen, kanonoki házakkal szépítse a várost. Nem volt grófja, aki irodalmi Helikonra hívja össze az írókat, tudós könyvtárat létesítsen és parkjában hangversenyeket, ünnepélyeket rendezzen. Mégcsak dzsentrije sem volt ennek a törökdúlta, keverék lakosságú, porban, talajvízben felejtett városnak, és az a két óriási nagybirtok, amely Szeged határában elterül, semmivel, még egy páholybérlettel vagy pályadíjjal, előfizetéssel sem járult hozzá a város kultúrájának emeléséhez: még jó, ha jövedelmük benn maradt az országban. Szegednek minden követ, minden szellemi egységet a maga erejéből kellett megteremtenie. És mégis az történt, hogy ez az államtól, kormánytól magára hagyott város az első rangra emelkedett, a polgárainak filléreiből kathedrálist emelt, egyetemet alapított, színházat tart fönn és marad még ereje képek vásárlására, országos szempontból is jelentős nyilvános könyvtárának gyarapítására. Szegednek elhagyottsága dacára is mindig akadtak polgárai, akik a hiányzó hercegek és zászlósurak, arisztokraták helyett végezték a magyar kultúra férfimunkáját. Szeged egyik irodalmi központja az országnak, Szegeden olyan atmoszféra van, amelyben egy MIKSZÁTH, egy TÖMÖRKÉNY, egy GÁRDONYI, egy JUHÁSZ GYULA, egy MÓRA FERENC élni és működni tudtak. Ennek az éltető levegőnek egyik produktuma SZALAY JÓZSEF is, akiről el lehet mondani, hogy a *genius loci*-nak, Szeged géniuszának egyik hőse, méltó a szegedi író és tudós elődökhöz. Szeged polgári kultúrájára és ennek a kultúrának képviselőjére, SZALAY JÓZSEF díszdoktorunkra ürítem poharamat.

2.

Ditrói Gábor rektor Árpád-serlegbeszéde

A Pusztaszeri Árpád-Egyesületnek 1935. november 16-án tartott díszlakomáján Dr. Ditrói Gábor rektor a következő beszédet mondotta:

Árpád fejedelem! Mikor ezt a nevet kimondom, mindig valami édes melegség bizsergeti meg a szívem táját. Egyszerre mintha valami nagyon szépet látnék s a nyugalomnak és a biztonságérzetnek jóleső érzése tölti el egész valómat. Az aggódó kisgyerek érezhet ilyesmit, amikor édesapja nyugodt, magabízó, kedves arcát meglátja.

Így van ez velem gyermekkorom óta. És bizonyára így van sok más magyar testvéremmel is. Ugyan mi lehet az oka ennek a felemelő emóciónak? Eddig nem gondolkoztam rajta, de most, hogy az a megtisztelő megbízatás ért, hogy ma itten szóljak, elmélkedni kezdtem fölötte s más okát találni nem tudom, mint azt, hogy amikor először hallottam róla beszélni, mesemondótól vagy első jó tanítómtól, ő vagy ők is úgy mondották ki drága nevét, olyan hangon, olyan arccal, olyan szívvel, hogy a lelkemben azokat a húrokat pengették meg vele, amelyek a szépség, jóság, nyugodt bátorság, biztonság érzésének hangjait zsongják. És azért mondták így ki a nevét, mert ők is így hallották először édesapjuktól, tanítójuktól s azok is összes elődeiktől, fel messze, messze, egészen ezerévig vissza. S annyi hosszú időn keresztül nem akadt egyetlen magyar hang se, amely másként ejtette volna ki ezt a szent nevet.

Íme az élő csoda: a hálának, a szeretetnek ezeréve egyfolytában elevenen élő érzése, sehol meg nem szakadt lánca, érzések rózsalánca, amely erősebb az acélnál.

Csak nagy dolog tud elindítani ilyen csodát a könnyen felejtő emberek között. Nagy is volt a tett, igazán nagy, mélyen szántó és magasba röppenő, hősökhöz, titánokhoz, földi istenekhez méltó volt a tett, amivel Árpád a csodát elindította, mert az a tett volt a honfoglalás.

Úgy fordult egyszer a sor, hogy hiába volt bátor a magyar harcos, hiába adta oda életét a párjáért, kis

pulyáiért, egyre jobban látszott, hogy halálra ítélték az egész nemzetet, hogy hősi harcban meg kell semmisülniök. Komor gondokkal volt terhes a jelen, végzetesen sötét volt a jövő. A sorsdöntő óra elérkezett. És ebben az órában volt ereje a magyar nemzetnek a nagyságra, a komolyságra. Összegyültek a törzsek vezérei az utolsó, a mindennél fontosabb tanácskozásra s a nép széthúzás nélkül várakozott a határozatra, életre, halálra egyaránt készen.

Milyen nagyok voltak azok, akik ott tanácskoztak. Milyen kimondhatatlanul szerethették fajtájukat, hogy hiúságot, féltékenységet, aggodalmat félretéve egy ember kezébe tették le sorsukat és Árpádot fejedelmükké választva átadták neki a fővezérletet.

És milyen nagy lehetett ő, hogy annyi derék, vitéz vezér között reá esett a választás. Milyen nagy, milyen bátor és milyen bölcs. Egész további élete mutatta meg, hogy mennyire az volt.

A lét, vagy nem lét felett határozó órában lelke eggyé lett a nemzet géniuszával és megtalálta az egyetlen utat, ami még az élethez vezetett s elindította nemzetét új hazát keresni, új hazát hódítani. A reménytelen harc helyébe odatette a reménnyel teljes küzdelmet, a tarthatatlanná vált óhaza helyébe új hazául jelölte ki Attila birodalmának legszebb részét. Az elesettség állapotában mert legnagyobbat merészelni, vesztett haza helyett új, szebb hazát szerezni. Fejében a tervvel, szívében elszántsággal, elméjében a minden nehézségre megoldást találó bölcsességgel c é l t, gyönyörű nagy célt adott nemzetének.

Milyen nagy lehetett az utolsó közkatona is, hogy megértette ezt a célt és lelkesen indult a honszerző útra és milyen nagy lehetett minden asszony százszorosra nőtt feladatát vállalva, harcos férje gondját megosztva, gyermekei, vándorháztartása terheit panasz nélkül cipelve.

S vezérek, katonák, asszonyok, gyermekek, egy egész nemzet mind csak egy hősben bízva, benned Árpád fejedelem.

Az előörsök elindultak, a hadoszlopok felfejlődtek, a karavánok megindultak s Árpád ezer év előtt megcsi-

nálta a világ egyik legszebb haditervét, amihez foghatót csak Attila csinált őelőtte.

Akkor indult el Árpád nevének csodája. Akkor kezdték a nevét úgy kimondani, olyan imádattal, olyan érzéssel, mint ahogy ma mondják ki a kisfiúk és áldott tanítóik.

*

A nagy mű befejezést nyert s itt a közelben a végtelen pusztán szerbe vette Árpád az új ország minden dolgait. Azzal a kimondhatatlan, messzelátó bölcseséggel, ami úgy jellemzi ezt a hőst. S szilárd, dicső országot hagyott dicső utódaira, a csodálatos képességű Árpádházra, akiknek négyszázéves uralma bár sohase szűnt volna meg. De megszűnt. A mindenható Isten tudja mért. Mi csak azt tudjuk, amit ma mindenki tud, a végtelen bánatot, ami miatt még nem is tudunk történelmileg helyesen gondolkozni.

Ismét itt állunk, már nem Lebediában, hanem Árpád szép birodalmának roncsain. S újból körülöttünk dühöng az ellenségek ádáz indulatja. Újból halálraszánták az egész nemzetet. És Árpád nincs sehol.

*

Közvetlenül a világháború után 1918-ban adtak ki egy könyvet Londonban. Írója Archibald Hurd, címe „The British fleet in the great war". A mű az angolok szemefényével, a hajóhaddal foglalkozik és bámulatos tárgyilagossággal boncolgatja az egyes akciók előnyeit és hibáit. Sehol semmi dicsekvés, semmi háborúutáni mellveregetés. S ebben a józan könyvben egyszerre csak elénk tűnik egy fejezet címe: „What would Nelson have done?" — „Mit tett volna Nelson?"

A szemünket dörzsöljük, nem értjük a dolgot eleinte. Aztán értjük meg mélységes meghatottsággal, hogy a hideg angol annyire tiszteli igazi hőseit, hogy halóporukban is visszamegy hozzájuk s veszélyben forgó hazája érdekében meg akarja szólaltatni a rég elnémult ajkat, a kialudt értelmet. Itt a trafalgari győztestől kérdi, hogy halála után 110 évvel miként vezényelte volna az angol flottát. Mert nagyobb tengeri hőst nem ismer nálánál.

Szépet tanulni másoktól nem szégyen. Bár mi is megkérdeztük volna válságos helyzetekben, hogy mit tett volna Hunyadi, mit tett volna Zrinyi Miklós. De ha nem tettük meg, most amikor gyengébbek vagyunk mint történelmünk bármely korszakában, amikor fegyveres támadás nélkül is sorvadunk s amikor a bessenyők helyett más ellenséges nemzetek állanak fegyverben körülöttünk, amikor Európa közönye magunkra hagyott minket, s amikor új hazát már nem szerezhetünk, mert a nagyvilágon e kívül nincsen számunkra hely, most, legalább most, meg kellene kérdeznünk legnagyobb hősünket, legszentebb emberünket, aki legtöbbet tett értünk, mert hazát adott nekünk, Árpád fejedelmet, hogy mit is tenne most. Mert ma újból az ő lelkére volna szükségünk, az ő nyugodt bátorságára, az ő bölcseségére. Ő ezerév után is meg tudná mondani, hogy mit tegyünk.

*

Ne találgassuk most itt az ő szavát. Mi, szerény közkatonák csak arra vigyázzunk, hogy lelkünk olyan tiszta legyen, hogy az ő parancsát, ha a felhőkből eljő, áhitatosan magábavegye s mint az ő engedelmes hadinépe tette egykor, induljunk — ha már nem lehet új hazát szerezni, a régit visszaszerezni.

Addig is ápoljuk drága emlékét s vigyázzunk, hogy kisfiaink is úgy mondják ki nevét, hogy édes melegség öntse el szíveiket!

3.

Győrffy István ny. r. tanár beszéde az államcímer kifüggesztése alkalmából

Magyarország kiscímerének a növénytani tantermek falaira való kifüggesztése alkalmából 1935. november 25-én és 27-én Győrffy István ny. r. tanár a következő beszédet mondotta:

Egyetemi polgárok, ifjú barátaim!

A m. kir. Ferenc József-tudományegyetemnek is kétrendbeli ifjúsága van: vagy csak beírottak, vagy már beiktatottak. A beiktatott hölgyek és urak az egyetemi

polgárok, a még csupán beíratkozott hölgyek és urak a rendkívüli hallgatók.

Ma már vége a beíratkozásoknak, minden jelenlévő egy csoporthoz tartozik: egyetemi polgár.

Mint ismeretes, az életben az államok polgárainak vannak kötelességei is, de vannak jogai is.

Egyetemünk ifjúsága az elmult napokban tüntetett, sőt idegen vagyont is rombolt. Tanításunk szünetelt négy napon át.

Egyetemi polgárai kívánságait egyetemünk rektora útján az Egyetem Tanácsához terjesztette be.

Ifjúságunk előadott kívánsága pontjai között volt olyan: 1. amely nem itt talált elintézést, hanem a helybeli napilapokban közreadott Nyilatkozatban (v. ö. pl. „Szegedi Új Nemzedék" 1935. november 24-i sz.); 2. a „Délmagyarország"-nak a rektorunk ő magnificenciájához intézett „Nyílt levele" (1935. november 21-i sz.) elintézése a rektor személyes dolga, amiként ifjúságunknak értésére is adta. 3. Végül, de legfőbbként, ifjúságunk abbeli kívánsága, miszerint annak az intézménynek keresztény és magyar jellegét és voltát külsőleg is kitüntetve kívánja látni, amely őt az élet útjára előkészíti.

Keresztény Magyarországért lobbant fel az ifjúság lelke 1935. novemberében is... Igen, keresztény Magyarországért! Lobog ezért régen, és fog lobogni addig, amíg magyar ifjú lélegzik e földön.

Két, szenvedelmes gócfészke volt és van e lobogásnak. Hol csak lobog, hol meg lángol, hol meg tűzszikrák pattognak ki belőle, hol meg csak parázslik, hamvad...

Az egyik az a mozgalom, amely testté is formáltatott az 1920: XXV. törvénycikkel.

Egy percre se feledje el a mai egyetemi polgár, hogy Fényes László „Nyílt levél Friedrich Istvánhoz, a kormányzat ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Úrhoz" címmel 1919-ben kérdi: „eddig tűrték, hogy a főiskolák hallgatóságának hetvenhat százaléka Magyarországon zsidóvallású legyen?" Majd tovább: „Tessék az arányosítást megcsinálni."

Az arányosítás gondolatát, vagyis az eddigi rendszer

megváltoztatását, az intellektuel kenyérkereseti pályákra való bocsájtás szabályozását nem a propaganda-minisztériumból, nem is valamely reakciós kurzusintézménynek a műhelyéből röppentették ki, hanem a kényszerítő szükségletet felismerő FÉNYES LÁSZLÓ nyílt levele pendítette meg abban a kaotikus időben, amikor az elkövetett hibák által bekövetkezett súlyos helyzetet mindenki érezte, de a kivezető reformgondolatok még nem voltak kikristályosodva". (V. ö. HALLER ISTVÁN, Harc a numerus clausus körül. Budapest, 1926, 20. l.)

Az ifjúság lelke másik, melegítő ízzó kohója magyarságának és keresztény voltának mindenki részéről való elismertetése, gondolata.

Súlyos tragédia tanulsága ébresztette fel fajunkat arra, hogy keresztény és magyar voltára ügyeljen, ilyen voltát híven meg is őrizze.

Egyetemünk Tanácsa magáévá tette az ifjúság kívánságát és annak jogos volta elismeréseként 1935. november 22-i rendkívüli ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy a m. kir. Ferenc József-tudományegyetem négy fakultása összes tantermében kitűzeti az ifjúság kívánságára azt a jelvényt, amelyben több van, mint egy egyszerű keresztjelvényben, benne van a kereszténység, de benne van a magyarság jelképe; kitűzeti azt a jelvényt, amelyben az az apostoli kettőskereszt fényel, amelyben a magyar szentkorona sugározza a maga örök fényességét, amelyben a magyar le-nem-mondás hármas halma ott zöldel.

Igen tisztelt egyetemi polgárnők és polgár urak!

A mai napra csak a legnagyobb meghatottsággal gondolhatunk vissza.

Hála az Úristennek, hogy megérhettük ezt, köszönet a magyar ifjúságnak, hogy kiharcolta ezt.

De legyen szabad rámutatnom ebben a nagy jelentőségű percben személyi érzéseimre is.

Én Kolozsvárról való kiűzetésem után egyetemünk budai kétévi működésében is részt vettem... Valami részem talán van fakultásunk mai léte megalapozásában... Sok harcot is vívtam egyrészt a fajiság helyes értelmezéséért, másrészt a tényleg felvett, nem pedig a

megállapított létszám után való 6% betöltéséért; a „szerzett jog" értelmezéséért.

Őrzöm ma is büszkén egyetemünk 1922. évi Tanácsának azt az iratát, amely előbb említett és nyiltan kimondott egyik különvéleményem kapcsán eljárást rendelt ellenem...

Akik akkor nyakamat akarták szegni, ma már halottak...

Az eszméért élők, küzdők túl kell éljék a gáncsvetéseket... Az eszméért küzdeni kell, és bizony sok keserű év telt el addig, amig pl. HOÓR KÁROLY budapesti professzornak 1923-ban „A numerus clausus a szegedi és pécsi egyetemen" című műve 32. lapján adott összegezése d) pontja tárgytalanná vált. E pont pedig így hangzik: „A szegedi egyetem orvoskarának, matematikai és természettudományi karának, elsősorban és legsürgősebben azonban a pécsi egyetem orvoskarának működését szüneteltetni kell."

παντά ῥει...„Elmúlik minden" ... A nagyar nemzet oly sok tusát vívott már ellenségeivel... Mindig megifjodott...

Frissen száll ki ma is, kél fel és kap szárnyra a magyar ifjúság kívánsága: keresztény és magyar voltának mindenütt való hirdetése, és boldog magyar vagyok, hogy elrendelhetem a nagytekintetű Egyetemi Tanács egyhangú határozatának végrehajtását.

Kérem az ifjúságot, szíveskedjék zárt sorokban átvonulni a másik növénytani intézeti tanterembe: ott is ismétlődik ugyanez.

Ezután GYŐRFFY e. i. prodékáni minőségében kihirdeti az ifjúság előtt: Ezt a rektori szózatot és a rákövetkező ünnepélyes aktust, a matematikai és természettudományi kari összes termekben elhangzottaknak hirdetem ki. Vegye a kari hallgatóság összessége tudomásul a nagytekintetű Egyetemi Tanács rendelkezésének végrehajtását!

4.

Ditrói Gábor rektor beszéde a kereszt kifüggesztése alkalmából

Az Egyetem Tanácsa 1936. évi február hó 19-én és 20-án tartott VI. rendes ülésében a következő határozatot hozta:

„Az Egyetemi Tanács egyhangúlag kimondja, hogy az egyetem előadótermeiben — ideértve a Testnevelési Intézetet is — az Egyetemi Tanács által készítendő síma fekete kereszt tűzendő ki s ezt az eljárást az egyházi képviselők és ujságírók, egyszóval a nyilvánosság kizárásával, csupán az ifjúsági egyesületek képviselőinek jelenlétében az egész egyetemre szimbolikusan az Egyetemi Tanács nevében a rektor és a jog- és államtudományi kar dékánja a jogi kar I. számú tantermében foganatosítja."

Ditrói Gábor rektor a keresztnek a jogi kar I. sz. tantermében való kifüggesztése alkalmából 1936. február 22-én a következő beszédet mondotta:

E határozat értelmében az egyetem központi épületében az I. sz. jogi tanteremben kitűzöm a keresztet s ez az ünnepélyes kitűzés jelképezi a többi tanteremben való keresztkitűzés ünnepélyes formáját is.

Egyszer már állottunk itt hivatalos ünnepség alkalmából, amikor a magyar címert, ezt az igazán keresztény és magyar jelvényt a Tanács határozatából kifüggesztettük. De Önök más szimbolumot is akartak az egyetemes keresztény magyar kultúra kifejezésére, a keresztet. Amikor most ezt a szent szimbolumot a régihez, a magyar címerhez kitűzöm, kívánom, hogy azzal az a krisztusi béke, szeretet, megértés, emelkedett, magasztos gondolkozás, amely az egyetemes magyar keresztény kultúrát jellemzi s amelyet tanáraik mindig is terjesztettek, váljék még teljesebbé! Olvadjon össze lelkükben a régi és új szimbolum hatása egységes, mély érzéssé s szolgálják ezzel az érzéssel áthatva édeshazánk boldogabb jövőjét.

Az Isten áldása legyen mindannyiunkkal!

5.

Ditrói Gábor rektor beszéde a csanádi püspök negyedszázados jubileumán

Dr. Móri Glattfelder Gyula csanádi püspök püspökké szentelésének negyedszázados fordulója alkalmából rendezett ünnepségen 1936. május 14-én Ditrói Gábor rektor a következő ünnepi beszédet mondotta:

Nagyméltóságú Püspök Úr! Kegyelmes Uraim! Igen tisztelt ünneplő közönség!

A magyar királyi Ferenc József-tudományegyetem rektora és Tanácsa is megjelent az ünnepségen, hogy őszinte örömmel adjon kifejezést annak a nagyrabecsülésnek, amit a jubiláns iránt érez s szívből jövő jókívánságait tolmácsolhassa. A Püspök Úr Ő Kegyelmessége annyiszor vett részt az egyetem munkájában és ünnepségein az igaz barát szeretetével és benső jóindulatával, hogy jól esik most viszonozhatnunk az ő barátságát azzal, hogy áldásos pásztori útjára indulásának 25. évfordulóján tisztelőinek díszes körében ünnepélyesen, de a titkolhatatlan érzések közvetlenségével kiáltjuk: Isten áldja meg Dr. Móri Glattfelder Gyula csanádi püspök Úr Ő Nagyméltóságát, egyetemünk díszdoktorát, tartsa meg Őt nekünk még soká, soká boldogságban, szerencsében, jó egészségben!

Az egyetemnek és a püspöknek könnyű volt egymásra találniok a legnagyobb eszmék szolgálatában. Isten temploma mellett régóta szokásos más templomokról, a tudomány és művészet templomairól is beszélni. S ha profánul hangzik is első pillanatban az ilyen beszéd, nem szabad rossz néven vennünk az analógiát, mert nem akar az mást mondani, mint azt, hogy az igazi tudós, az igazi művész templomba illő mély áhítattal szolgálja tudományát, művészetét s ezzel Istent magát. Mennél többet tud az igazi tudós, annál inkább látja tudása kicsinységét, annál alázatosabbá válik, alázatosságában eléri az igazi pap alázatosságát és eléri a papi mértéket a lemondásban és az igazságratörekvésben is.

Az az ember, akit ünneplünk, egyházfejedelmi magas méltósága mellett lemondással teljes életet él, igazi alázatossággal törekszik Isten igazságait megérteni, hogy szent meggyőződéssel adhassa át ez igazságokat nekünk. Milyen könnyű volt a tudományegyetem vagy az egyetemes tudományosság alázatos szolgáinak minden bölcseség forrásának, Istennek alázatos szolgáját megérteni, becsülni, szeretni tanulni.

A jó papot, a jó lelkipásztort, az igazság nagy lelkiatyját az jellemzi, hogy nemcsak vallásának tagjai, nemcsak közvetlen hívei értik és becsülik meg lelkét, hanem a másvallásúak is. S én, mint rektor tanusíthatom, hogy a kormányzatomra bízott egyetem tanárai és tanítványai felekezeti különbség nélkül tisztelik, becsülik Szent Gellért utódát lelki emelkedettsége, igaz méltányossága miatt.

Tudom, hogy püspökatyánk legszívesebben kitérne az ünneplés elől s ki is térne, ha nem érezné, hogy ez az ünneplés szívből jövő. De szívből jövő s amint mondám, általános, résztvesz benne a város, a közeli és távoli egyházmegye apraja-nagyja s szerte az országban mindenki, aki őt csak ismeri. Milyen mélységes tanulság és öröm van abban, hogy az emberek még képesek a szerénységet, a lemondást ünnepelni, hogy az élet hangoskodóitól elfordulnak és a lelkieket nézik vágyakozó, bízó szemmel. Az ünneplésnek ez az értelme legyen Nagyméltóságod igazi jutalma az elmult huszonöt esztendő sok nehéz küzdelméért, fájdalmas veszteségéért. Ez a szeretet, ez a bizalom adjon erőt újabb évtizedek sorára további szent munkásságához mindannyiunk igaz örömére. Ezt kívánja a mindenható Istentől Erdély menekült s szerető otthont itt kapott egyeteme a Délvidék Püspökének.

6.

Ditrói Gábor rektor doktoravató beszédei 1935. szeptember 21-én

Doktor Urak és Doktor Kisasszony! A kezdődő új tanévre megválasztott új tanács első avató ülése kell, hogy a dolog természeténél fogva örömmel töltse el az avatók

szívét. Mindig ünnep nekünk, ha derék, szorgalmas hallgatóink kitartó munkásságát jutalmazhatjuk, s a legnagyobb öröm, ha a legnagyobb egyetemi grádust, a legszebb címet, a doktori címet és kiváltságokat adhatjuk az azt megérdemlőknek.

Örömünket fokozza a mai napon az, hogy új doktoraink sorába három olyan volt hallgatónkat is beiktathatjuk, akik kora gyermekkoruktól kezdve egészen utolsó szigorlatukig minden vizsgájukat kitüntetéssel tették le s akik így méltó várományosai voltak a *sub auspiciis* avatásnak, a kormányzói gyűrűnek.

Dr. HÁMORI ARTÚR úr, Dr. TAKÁTS LÁSZLÓ úr és Dr. GYŐRFFY KATALIN kisasszony, ha a díszes *sub auspiciis* avatásra nem is került az engedélyezés ritka volta miatt sor, ne szomorítsa el Önöket túlságosan. Önök megtették kötelességüket s mikor ezt a rektor az Egyetemi Tanács nevében itt most nyilvánosan elismeri, vegyék ezt az elismerést, ezt a dicséretet úgy, mint volt tanáraik szerető, hálás köszönetét azért, amiért oly buzgalommal tették magukévá az ő Önöket képző, nevelő, több és jobb emberré tevő tanításaikat.

S mind Önök, mind többi ifjú doktortársaik jegyezzék meg és ne felejtsék el soha, hogy az életben a tökéletesen végzett munkáért nem egyszer csak a jól végzett munka öntudata a jutalom. Sokszor lesznek az életben egészen egyedül a betegágy mellett, az íróasztalnál, kiki a maga munkahelyén, szemben az elvégzendő feladattal, úgy fordulhat, hogy égzengésben, földindulásban, véres csatamezőn, ahol, ha sokan vannak is, mégis kiki egyedül van, kell elvégezniök azt a feladatot, amiről talán sose tud senki más, csak Önök, meg a mindenható Isten: s mégis, ilyenkor is úgy kell elvégezniök feladatukat, teljesíteni kötelességüket, amilyen jól csak bírják, tökéletesen.

Így parancsolja ezt a legnagyobb bíró, a lelkiismeret, mindennemű és rendű etika alapja.

A mai zűrzavaros világban ez legyen vezető iránytűjük, a kötelességek teljesítésére való törekvés, s akkor megtalálják a megnyugvást, a lelki békességet a maga egész felemelő nagyságában.

Hogy ebben a Mindenható Önöket megsegítse, szívből kívánom.

1935. szeptember 30-án

Doktor Urak! Az ok, amely miatt avatásuk ünnepe a szokásos szombati napról a mai hétfői napra halasztódott, valóban igen fontos volt. Egyetemünk Tanácsa a testvéri érzéstől vezettetve, az ország fővárosába sietett, hogy legjobb kívánságait tolmácsolja a kir. magyar Pázmány Péter-tudományegyetem alapításának 300-ik évfordulóján. Így történt aztán, hogy az Önök avatása nem a munka után pihenést hozó szombaton, hanem a munka kezdetét jelentő hétfőn történt meg, ez a nap lett jutalmazásuk napja.

Három teljes évszázad összefüggő, összefolyó munkássága valóban megérdemli az ünneplést, a dicséretet, az Istennek való hálaadást. És legfőként az utolsót. A hálaadást azért, hogy 300 évi hosszú időn át biztosította az égi kegyelem a munka zavartalanságát. Hogy amikor előbb alapított magyar egyetemeket elsodort a történelem pusztító fergetege, a nagyszombati, később budai, majd pesti egyetemet megvédelmezte ettől a kegyes sors, úgyhogy a szünetek, melyek a háborús időkben néha működésében beállottak, nem voltak hosszúak és végzetesek.

És itt lehetetlen a mi egyetemünkre nem gondolnunk, a mi egyetemünk tragikus sorsára. Kolozsvárt Báthory István, a lengyel király, már 1579-ben, három és fél évszázad előtt alapított akadémiát hittudományi, bölcsészeti és jogi karral a jezsuiták vezetése alatt, de az 1603-ban, a jezsuiták kiűzésekor megszünt működni. Kilencven évvel később, 1693-ban I. Lipót újra megnyitotta s ismét a jezsuiták keze alatt működött 1773-ig, amikor is Mária Terézia a rendet feloszlatta. De ezzel csak a vezetésben történt változás, a nagy királynő már a következő esztendőben jogi, bölcsészeti és orvossebészeti karból álló egyetemet állít a régi helyébe. Erdély jelentőségének félreismerése folytán aztán ezt az egyetemet II. József akadémiává, I. Ferenc kir. liceummá törpí-

tette, hogy a szabadságharc után róm. kat. főgimnáziummá váljék. 1863-ban ismét felállítják mellette a jogakadémiát, de csak 1872-ben alapít újból boldogemlékű, nagynevű királyunk, I. Ferenc József a XIX. törvénycikkel négyfakultású teljes egyetemet.

Íme a sorsok különbözősége! Egyik oldalon a meglévőnek fenntartása és gyarapítása, a másik oldalon a szépen fejlődő, életképes intézmény politikai okokból való elsorvasztása egy egész kis ország kultúrigényeinek semmibevevésével.

A szerencse s így a sorsok forgandósága ma is megvan. Ferenc József egyeteme már nem Kolozsvárt, alapítása helyén, hanem az Alföld szívében, Szegeden érte meg 50 éves jubileumát és az évszázados jubileumokhoz, amelyekre pedig elhivatott lett volna, sohasem ért el.

Doktor Urak, mi mégsem keserűséggel, hanem emelkedett, szerető együttérzéssel köszöntöttük a szerencsésebb testvéregyetemet. Az Isten kifürkészhetetlen akarata az egyesek életében is sokszor határoz úgy, hogy az egyiket virággal koszorúzza, a másikat tövissel, de ha a törekvés igaz, a szív tiszta, senki sincs, még az emberek között sem, aki tiszteletét, nagyrabecsülését a rossz sorsba jutott derék, értékes, jó embertől megvonná. Az Önök életútja sem lesz rózsákkal kirakva a mai küzdelmes időkben, kemény munka vár még Önökre, lemondással, türelemmel teljes. Legyen mégis egész életük olyan, amilyennek ma fogadták, amilyenre mi tanítottuk Önöket, s akkor az élet kis jutalmaiban is örömüket fogják találni, s ha valamelyiküknek még e szerény virágok helyett is töviskoszorút juttatna a magyar sors, legyen ereje azt is panasz nélkül viselni, mert a megpróbáltatások nem tartanak örökké, s az igaz ember előbb-utóbb elnyeri jutalmát.

De hiszem, hogy a sors mindannyiukhoz kegyes lesz, életük eddigi és ezután való munkájuk jutalmaképen szerencsés és boldog lesz. Hogy ez így legyen, őszinte szívből kívánom.

1935. október 4-én

Doktor Urak és Doktor Kisasszonyok! Önöket sok évi tanulásuk, sikerrel letett szigorlataik jutalmául Egyetemünk Tanácsa doktorrá avatta. Az Önök számára az egyetemi tanulmányok véget értek. A holnapi napon nyitja meg viszont ünnepélyesen kapuit az *alma mater* a még kebelébe tartozó ifjúság előtt. Holnap a rektor munkára, tanulásra buzdítja majd az ifjúságot, Önökhöz már csak ma, már csak ebben a pillanatban szólhat. A búcsú a hűségesnek bizonyult tanítványoktól, ha nem is mutatjuk, nehéz, a megszokott atyai hangról egyszerre a közömbös udvariasság hangjára áttérni visszahökkentő, engedjék hát meg, hogy a rektor még a régi hangon szóljon Önökhöz most, amikor búcsúzik az öreg diákoktól.

Doktor Urak és Doktor Kisasszonyok, kedves fiaink és kedves leányaink, ne higyjék, hogy a tanulásnak már vége van. Innen a békés, védett falak közül nehezebb iskolába mennek. Az iskolafenntartó szigorú élet tovább iskolázza Önöket és több vizsga elé állítja, mint amennyit az egyetemen letettek. Saját pályáikon való sikeres továbbtanulásukra, a fogas kérdéseken, nehéz kóreseteken való sikeres levizsgázásra tanításainkkal megadtuk az alapot. De a szakmunkán túl van az általános emberi, az erkölcsi élet, a hit, a hazaszeretet. Ezeket nem tanítottuk Önöknek rendszeres órákon, rendes tantárgyakként, ezekből csak példaadásunkkal ment az oktatás. Maradjanak hívek azokhoz a nagy erkölcsi elvekhez, amiket itt tanórán vagy azon kívül megismertek s akkor elvitték magukkal az egyetem lelkét, amelyet válságos órákon megkérdezhetnek, amelynek a vezetésére rábízhatják magukat. Nem fognak benne sohasem csalódni.

Doktor Urak, Doktor Kisasszonyok, életük ezutáni munkájához is sok sikert kívánok s arra az Isten bőséges áldását kérem.

1935. október 11-én

Doktor Urak! Az örömet, melyet éreztünk, mikor doktorrá avattuk Önöket, gyengíti annak a szomorúságnak visszhangja, amit röviddel ezelőtt a templomban éreztünk. Boldogult KLEBELSBERG KUNÓ gróf, nagynevű volt kultuszminiszterünk halálának harmadik évfordulóján imádkoztunk az ő nyugalmáért, csendes pihenéséért és azért, hogy azok az alkotások, amelyekbe ő egész lelkét beleöntötte, virágozzanak.

Az összeomlás utáni nemzetmentő munkát sok derék magyar indította meg, nemcsak ő. A szülőföldjéről száműzött kolozsvári egyetemnek új fészekrakásában előtte már mások is segítettek. De amikor ő jött, amikor ő jöhetett, azonnal tárt karokkal sietett felénk és a szívére ölelt bennünket. Tudta, hogy egyetemünknek hivatása teljesítése céljából nemcsak ideiglenes tanyára, hanem végleges otthonra, erős várra van szüksége. Szeged népének, a gátépítő ősök méltó utódainak örök dicsőségére szolgál, hogy megértették az ő szavát és erejük végső megfeszítésével is segítségére siettek a századokra szóló építő munkában.

Amikor mindenki csüggedt fejjel járt, akkor emelte ő fel fejét, akkor nézett el a messze jövőbe s akkor kezdte el megvalósítani azt, amit a magyar nemzet eljövendő dicsőségéről megálmodott. Azt mondta magában, amit TOMPA MIHÁLY olyan szépen mond a virágregékben: Mért időznél, mért maradnál, Oh én lelkem e romoknál, Fölfelé, csak fölfelé.

S a magyar nemzetnek volt ereje, hogy elszakadjon a földi gondolkozástól és megkezdje lelki életének, kultúrájának kiépítését is, addig nem látott méretekben.

Doktor Urak, Önök ebből a szegedi várból, erről a szegedi gátról indulnak el, hogy dolgos életüket, mint közéletünk hivatott vezetői elkezdjék. Sohase felejtsék el a nagy kultuszminiszter példaadását, ne felejtsék, hogy nehéz órában kell megmutatni a lelki nagyságot s vallják egész szívvel, hogy akkor emelkedik legközelebb Istenhez az ember, ha az elesettség idején is van hite, reménysége a jobb jövőben, ha ideáljaihoz hű marad még akkor is,

amikor csak álmodozni lehet, álmodozni szabad róluk. Akkor az eszmék nem halnak meg, élnek, izzanak a lelkek mélyén, mint a parázs s egy napon lángra lobbanhatnak, hogy szebbé, jobbá tegyék ezt a szomorú világot.

Életük megpróbáltatásai alkalmával ez legyen bíztatójuk, s akkor biztosítva lesz mind maguk, mind nemzetük sorsa.

Az Isten vezérelje Önöket, kedves volt diákjaim!

1935. október 19-én

Doktor Urak! Ezen a napon, amikor avatásuk ünnepét ültük, a világ, melybe kilépnek, csupa nyugtalanság és bizonytalanság. Nemzetek birkóznak már fegyverrel a kézben és nemzetek még lábhoz tett fegyverrel a diplomáciai műhelyekben. Szerte a nyugtalan világban pedig lelkesedés és csüggedés, harciláz és aggodalom váltakoznak s az anyák szorosabban ölelik magukhoz gyermekeiket.

A munkás apák gondterhelt feje lehajlik. Ugyan lesz-e munka, lesz-e megélhetése a kis családnak a jövendőben, amelybe úgy szeretnének egy pillanatra betekinteni? De a jövő ködbeburkolt, a bizonytalanság nem oszlik, csak nő, ha rágondolunk.

A jog védelmének nevében megy ember az ember ellen, az írott jog, a szerződéses jog, az élet joga, az érdekek joga és még ki tudja hányféle jog nevében, de mindig csak a maga jogának a védelmében és nem a másikénak is tiszteletben tartásában. Közgazdasági hiányok pótlása érdekében, de mindig csak úgy, hogy az egyiknek jusson minden, a másikról pedig gondoskodjék az Isten. A faj, a nemzet jövője érdekében, de mindig csak úgy, csak azzal az elgondolással, hogy csak a maguk fennmaradásával törődnek mindkét oldalról a hadbaszállók.

Szegényes elgondolás ez, Doktor Urak, s még ezeknek a szegényes elgondolásoknak sem az erőszak a helyes megoldása. Az elintézés nem végleges, mert nem kétoldali. A győztes háborúk utáni békében nyugvópontra nem juthat egyetlen vitás tétel sem, s jön elkerülhetetlenül az

új háború. Ingatag az épület, ki lakhatnék nyugodtan benne? Ezért nyugtalan, ezért bizonytalan a világ.

Jogász Doktor Urak, amikor a perrendtartás azt írja elő, hogy a vitás ügyek *ultima ratiója* a fegyver, akkor nem lehet lemondanunk erről a perbeli tényezőről. Gyógyszerész Doktor Ur, amíg az emberiség úgy véli, hogy emésztő betegségei ellen legjobb orvosság a háború, addig mi sem lehetünk el e nélkül az orvosság nélkül, amelytől egyikünk sem fél. De a vitás ügyben a fegyverek kimondta ítéletre jön az újabb fellebbezés: mikor lesz a pernek vége? S a betegséget gyógyító háború még több testi, lelki, gazdasági beteget fog visszahagyni, mint amennyi volt, mikor fognak hát meggyógyulni a betegek? Akkor bizonyosan nem, ha a kórteremben szomorú planetánkon összeszurkálják, összemarcangolják egymást.

Doktor Urak, a csupa nyugtalanság, csupa bizonytalanság e világában, ahova most kilépnek, biztonságot és nyugodtságot fog adni Önöknek az a példaadás, amit egyetemünkön tanáraik tanításában s az ő útmutatásukban megláttak. Önök, jogi Doktor Urak, a jogban az igazság és méltányosság eszméjét tanulták meg látni s esküjükkel az eszmét fogadták meg szolgálni, s Ön, gyógyszerész Doktor Ur, a természet titkain keresztül jutott el ugyanarra a hegycsúcsra, az igazság eszméjéhez. A kis és nagy dolgokban mindig érezni fogják, hogy igazság csak egy van, az, amely pártatlan és nem önző, ezért egy élten át meglesz a vezetőjük, meglesz lelküknek békéje, s ha apránként mindenki így gondolkozik majd, meglesz az egész emberiség békéje is.

Doktor Urak, kívánom, hogy ezt a szép hivatásukat szerencsével teljesíthessék, s az örömet és boldogságot hozzon mindannyiuknak!

1935. október 25-én

Doktor Urak! Az eskü elhangzott, a nagy pillanat elmult, meghatottságukat apránként az öröm ujjongása nyomja el. Örüljenek is, mert jól végzett munkájuk után méltán örülhetnek s most örüljenek, amikor még annyira átérzik örömük okát.

Az ünnep után az életbe lépve úgyis elhalkul apránként az örömzaj, a napok egyre csendesebbek lesznek, s mire hét nap eltelik, elérkezünk egy nagyon hallgatag és mégis nagyon sokatmondó naphoz. A jövő szombaton nem lesz avatás: az ősz ködéből ismét felmerül Halottak napja. S mához egy hétre, e nap előestéjén, Mindenszentekkor, kigyúlnak a gyertyák a sírokon.

A büszke, mindent feledni tudó emberek, az élők, elindulnak a temetők felé, alázattal gyujtani egy-egy kis meleg, fényes lángot az eltávozottaknak, hogy örömtelen létük hidegségét melegítse egy percre az emlékezet, a síron is áttörő szeretet melege. Fényes tündérkertté változnak azon a napon a temetők, s a csodák birodalma tárul ki a gyertyák sápadt lángjánál. Megindul a beszélgetés síron innenről síron túlra s az emlékezés homályából felmerülő arcra rámosolygunk, szemébe bele nézünk, a felénk nyúló kezet megsímogatjuk. Azon a napon csókot ad a fiú halott édesanyja kezére s az édesanya keblére zárja a fiát. S minden élő mellét verve érzi, hogy csak egy igazság van a földön, az annyiszor megtagadott szeretet.

Doktor Urak, azon a napon gondoljanak az elhagyatott erdélyi, felvidéki, délvidéki, nyugati sírokra, amelyeken nem gyullad fény Mindenszentek estéjén. Gondoljanak a világ minden táján lévő jeltelen magyar katonasírokra, amelyeknek mélyén tehetetlenül tárják karjaikat felénk halott testvéreink, s ne engedjék, hogy közönyünk miatt új halált szenvedjenek.

Doktor Urak, „világításkor" gondoljanak őreájuk is szeretteik sírja mellett ülve, s akinek kedvesei máshol alszanak, az gyujtson lángot egy itteni elhagyott síron és akinek gyertyája sincs, gyujtson lángot a szíve mélyén, csak fény nélkül, emlékezés nélkül ne maradjon az az este. S ha az élők és holtak az emlékezésben összeforrtak, egy pillanatra álommá válik majd a mai országhatár.

Ma, az Önök diadala napján örülnek ők, az árnyak birodalmába távozott elődök. Mindenszentek estéjén hálálják meg ezt az örömet és mindazt amit ők Önökért tettek, fájdalmasan édes emlékezéssel.

Ha életükben soha nem lesznek szeretetlenek, soha

nem lesznek hálátlanok, ha a multnak is gyujtanak néha lángot lelkükben, a doktori grádust, amit olyan szívesen adtunk önöknek, erkölcsileg újból és újból kiérdemlik s Isten áldása lesz azon.

Hogy ez így legyen, szívből kívánom.

1935. november 9-én

Doktor Urak! Ismét fekete zászlókat lenget az őszi szél. Az egyetemnek gyásza van. De az elköltözöttet hiába keressük itt, nem találjuk. Messze van ő, nagyon messze. Erdélyország-Tündérországban, Kolozsvár városában aludt el örökre Szádeczky-Kardoss Gyula.

A régi városban a régi professzor.

A régi városban, hol az ásvány- és földtan tudományát tanította az egyetemen, melynek három ízben volt dékánja, egy ízben rektora. Tudósok nőttek a keze alatt a csudálatos hegyek tövében, a ragyogó erdélyi ég alatt s tanítványok százai gondolnak most rá megindult szívvel.

A régi városban, a régi hazában, amelyet nem tudott elhagyni, mikor az imperiumváltozás a választútra állította. Voltak ilyen lelkek, akik fájdalmas vívódás után zokogva hullottak a kisebbik haza olyan drága, most még drágább, vérrel és könnyel öntözött földjére. Oh, hogy örülhetett az erdélyi föld, mikor egy hű fia, vagy hűségessé vált barátja így ráborult s jutalmul hogy árasztotta el tündérvarázsával életében s hogy rejtette áldott méhébe holta után.

Most Szádeczky-Kardoss Gyula tér meg a házsongárdi temető agyagos földjébe, az őszi avar alá, a szíve nagy békében elcsitul, mert a lelke előtt nincs már lezárt országhatár.

Doktor Urak, az igazság hegycsúcsára nemcsak egy úton lehet eljutni. A hazát nemcsak egyféleképen lehet szolgálni. A fő csak az, hogy egyféleképen szeressük: teljes szívvel s akkor szolgálatunk bármely formája értékes lesz, jó lesz. Önök is a hazát mennek el szolgálni s csak rajta át az emberiséget. Mindig figyeljenek arra, vagy

még inkább érezzék meg ösztönösen, hogy tetteikben mi az, ami erkölcsi erejénél fogva hazájukat, nemzetüket erősíti és mi az, ami gyengíthetné, hogy mindig az elsőt tehessék és sohase a másodikat. Ha így élnek, ha az erkölcsi alapokat nézik, akkor hazaszeretetüket, nemzeti céljaikat minden más nemzetnek is tiszteletben kell tartania.

Adja Isten, hogy életük folyása békés legyen, hogy soha olyan megpróbáltatásoknak kitéve ne legyenek, mint amilyeneknek kitéve volt az egyetem nem egy tanára; de ha olyanoknak, vagy még nagyobbaknak is volnának kitéve, tudják akkor is, hogy mit kell cselekedniök hazájuk, nemzetük érdekében.

Példaadó, szép hivatásukhoz sok szerencsét kívánok.

1935. november 15-én

Doktor Urak! Két nappal ezelőtt, november 13-án volt a trianoni békekötés törvénybeiktatásának évfordulója. A békeparancsot törvénybe kellett iktatni, hogy törvénytiszteletünk alapján magunk is részesei legyünk annak az ámításnak, hogy ez a béke jogos, végleges, törvénnyel szentesített.

Mikor eljött az utolsó leszámolás ideje, a magára hagyott Magyarországot az ellenséges indulattól őrjöngő nemzetek tömege vette körül s egyhangon kiáltotta a „feszítsd meg"-et.

És meggyalázták, összetépték, palástjára kockát vetettek. Elvették Erdélyt, a Felvidéket, el a nyugati, a déli részeket, szétdarabolták ezeréves egytestét.

Amikor letépték róla lelkéből lelkedzett gyermekeit, nem az elveszett anyagi gazdagságra gondolt, csak azt sikoltotta: gyermekeim, drága gyermekeim!... S a gyermekek zokogva kiáltották vissza: anyánk, édes anyánk...

S azóta az elszakított Kárpátok esengve tárják karjaikat felé, és mind-mind az elszakított hegyek feléje nyíló völgyeikkel, és hozzáfutnak fájdalmas könnyeik a Dunán, Tiszán, Maroson keresztül.

Ezzel a hétfájdalmú anyával tagadtatták meg egy

törvényen keresztül édes gyermekeit. Lehet törvénynek nevezni azt az írást? Mindentudó Isten, lehet?

Doktor Urak, Önöknek ép úgy kell küzdeniök ezen állapot megszüntéért, mint nemzetünk minden tagjának. De a küzdelem, amelyet Önöktől kívánunk, nem fegyveres. A fegyveres diadal a maga túlzásaival nem ad végleges békét. Harcra harc következik. S soha sincsen megállás. Mi az Önök lelki fegyvereire számítunk. Műveltségükre, tudásukra, jogérzetükre. Ha a legkisebb dologtól a legnagyobbig mindenben méltányosak, igazságosak, türelmesek, de igaz jogaikról soha le nem mondók lesznek, ha egy hosszú életet így élnek le befelé is a nemzet keretein belül és kifelé, más népek felé is, s így él nemzetük minden jóravaló tagja, akkor remélhetjük, hogy hazánk, amely nem kéri a másét, csak a magáét, egy megértőbb, emelkedetebb lelkű korszakban újból egyesülhet elvesztett gyermekeivel. S az a törvény, amelyet így érünk el, erős lesz, mert a lelkekbe lesz írva.

Doktor Urak, nem lármás hazafiságot kérünk Önöktől, hanem az etika szabályai szerinti életet. Nem rövid fellángolást, hanem örök égést a hazaszeretet tüzében.

Kezükben a diplomával, amely vezető helyet biztosít Önöknek a társadalomban, induljanak ennek a szép hivatásnak a betöltésére. Isten segítsége legyen Önökkel!

1935. november 29-én

Doktor Urak! Az orvosi élet helyes folytatásáról írott munkájában id. IMRE JÓZSEF, egyetemünk boldogult professzora a hűséget jelölte meg az orvos etikai alapjául, a hűséget a beteghez, mint lelkünkre bízott emberhez s a hűséget a magunk orvosi jelleméhez és feladataihoz.

Doktor Urak, nemcsak az orvos etikai életére áll ez a jó meghatározás, hanem bármely pályán dolgozó becsületes emberre is. Az orvos hűséggel viseltetik betege érdekei iránt, mert az legnagyobb kincsét, egészségét, életét bízta rá s ezért a hegynyi súlyú bizalomért csak azzal mutathatja ki háláját, hogy hűségesen mindent elkövet betege meggyógyítása érdekében, hogy feláldozza éjjeli nyugal-

mát, sokszor egészségét s ha kell életét is, hogy e nagy bizalomnak megfelelve, lelkiismerete e legfőbb bíró előtt nyugodtan megállhasson.

De ugyanúgy kell gondolkoznia a más pályán működő becsületes embernek is. Az ügyvédre, a bíróra életénél drágább becsületét bízza az ügyfél, hogyne kellene hát ezt a bizalmat megrendült lélekkel fogadnia s hálából érte teljes hűséggel viseltetnie a megbízó jogos érdekeivel szemben.

És így tovább végig minden pályán áll ez az igazság. A tanárra gyermeke tudományos és erkölcsi nevelését bízza a szülő. Nem tartozik-e e nagy bizalomért ő is hűsége teljességével? De igen, és le a legkisebb komoly jelentőségű megbízatásig bármely pályán a megbízó érdekeinek hűséges képviseletével tartozik a becsületes lelkű, emelkedett gondolkozású, etikai érzékű megbízott.

Doktor Urak, ezt a hűséget esküvel próbálják biztosítani a katonáknál, hivatalnokoknál és más esetekben is s íme, Önök is ünnepélyes esküt tettek, melyben *in ultima analysi* a hűség kérdése is benne van. A bizonytalanság perceiben ez az eskü emlékeztetheti Önöket kötelességeikre, de hiszem, tudom, hogy az eskünél is erősebb belső meggyőződés elegendő lesz arra, hogy további életüket e magasabb értelemben vett hűség jegyében éljék le. Nem könnyű az ilyen élet, mert a bennünk bízók iránti hűség azt jelenti, hogy nem egyszer kell az önmagunk ügyei iránt hűtelennek lennünk, hogy amíg a mások dolgait előrevisszük, magunk hátramaradást szenvedünk. De aki olyan magasra jutott, hogy életet, becsületet, jövőt bíznak reá mások, annak az ilyen bizalommal szemben hűségesnek kell lennie, ha a vakeset, a pillanat hozott is valakit ilyen helyzetbe. Mennyivel inkább kell ilyeneknek lenniök azoknak, akiket a hivatás szentsége kötelez.

Doktor Urak, Önöket már diplomájuk is ilyen erkölcsi életre kötelezi s még inkább fogja kötelezni később vállalandó hivataluk. Kívánom, hogy egyetemünkön szerzett tudományos és erkölcsi tőkéjük bősége, nagysága az Önökhöz bizalommal fordulók igaz védelmezőivé

tegye Önöket s így jövendő életüket embertársaik hálája, megbecsülése tegye szebbé, lelkiismeretük nyugodtsága pedig boldogabbá! Hogy ez így legyen, őszinte szívből kívánom.

1935. december 7-én

Doktor Urak! Az öregek erénye, a türelem, a legnehezebben gyakorolható erények közé tartozik. Annál könnyebb gyakorolni az ifjúság hibáját, amely oly kevésszer válik erénnyé, a türelmetlenséget. Nemzeti sajátságaink, a vitézség és nemeslelkűség mellett a türelmetlenség, a magyar lobbanékonyság különben is lelki tulajdonságaink közé tartozik s már sok bajt okozott nemzetünknek a történelmi idők folyamán. Milyen fájdalmas olvasni, hogy 1526-ban, a mohácsi vészt megelőző napokban s augusztus 28-án is, az utolsó haditanácson türelmetlenül sürgetik a királyt a megütközésre a vitéz, de meggondolatlan tanácsadók, akik igaz, hogy másnap életüket adták a hazáért, de meghalni kényszerítették a jobb tanácsot adókat is, királyukat is és jót akarva is pusztulásba döntötték hazájukat türelmetlenségük miatt.

És végig a magyar történelemben hányszor találkozunk hasonló helyzetekkel.

Doktor Urak, megfontoltság csak a dolgok türelmes megvizsgálása alapján lehetséges, a türelmetlenség felületes ítéletekhez vezet, amit az igazságot kereső ember sem maga nem gyakorolhat, sem el nem fogadhat. A türelemnek is vannak határai, senkitől sem követelhetünk baromi türelmet és sürgős veszedelem esetén sem fogunk türelmeskedni, hanem türelmetlen gyorsasággal mentjük a bajbajutottat, de még akkor is a körülmények engedte legnagyobb körültekintéssel, mert első kötelességünk embertársainkkal, vagy a menteni kívánt elvvel szemben a híres orvosi elv: *nil nocere.*

Mennyivel inkább kell ehhez az elvhez ragaszkodnunk akkor, amikor van időnk a vitás ügy, a per, a sérelem anyaga, lényege felől tájékozódnunk, amikor a sürgősséget csak a magunk türelmetlensége jelenti. Mit szól-

nának Önök az olyan bíróhoz, aki informálódás, kihallgatás nélkül ítélne valamilyen ügyben, aki ítéletével megbélyegezné a meg sem idézett vádlottat, akit szabályszerűen pörbe sem vontak, csak épen a bírónál bepanaszoltak. Menthetné ezt az Önök szemében az, hogy a bíró türelmetlen a panaszolt kérdésekben? Ugy-e, hogy nem. Pedig hányszor vezet ilyen, ha nem is bírói, de egyéni és társadalmi ítéletekhez a türelmetlenség.

Doktor Urak! Captain MARRYAT, az angolok híres tengerészkapitány írója, aki a napoleoni idők számtalan tengeri csatáját, mint kis "middy", tengerészhadapród küzdötte végig, "Mr. Midshipman Easy" című munkájának XXI. fejezetében emlékezik meg pár szerény sorban csendes örömmel egy rendkívüli jelentőségű, áldásos hatású sikeréről, amihez hasonlót kevés szépíró ért el.

Azt mondja ebben a pár sorban a mindig derűsen, de mindig erkölcsi tartalommal író szerző, hogy "The King's Own" című regényében szerepeltet egy kapitányt, aki, mikor követelték tőle, hogy azonnal büntessen meg egy embert elkövetett vétségéért, azt felelte, hogy ő sohasem büntetett és sohasem fog büntetni egy embert sem, amíg a feljelentéstől számítva 24 óra el nem telt, nehogy a pillanat haragja súlyosabb büntetés kiszabására ingerelje, mint amilyet lecsillapodott állapotában találna megfelelőnek, — és hogy kívánná, bárcsak az admiralitás is ilyen értelmű rendeletet adna ki.

A regény megjelenése után bizonyos idővel, folytatja Captain MARRYAT, az admiralitás rendeletet adott ki, eltiltva azzal a büntetések kiszabását, míg csak bizonyos idő el nem telt a feljelentés után, és fejezi be az író, megvolt az az öröme, hogy az admiralitás első lordja közölte vele, hogy a rendeletre az impulzust a regényben adott ötlet adta.

Doktor Urak! A ridegnek mondott, vaskalaposnak jelzett angol nemzet örök nagyságának egyik oka az az emberi mélység és erkölcsi nagyság, amellyel nemzetük legféltettebb intézményének vezetője, az admiralitás első lordja meghajlik egy regény álomalakja előtt, aki áloméletében szépet, nemeset gondolt s ezt a gondolatot a csak

a betűkben élő kapitány jutalmazására és hazája használára valósággá teszi.

Szebb bírálatot a türelmetlenség helytelen voltáról sohasem hallotam.

Doktor Urak, ifjú lélekkel indulnak neki az életnek, amely nemcsak magánéletük lesz, hanem nagyrészt közélet is. Vigyázzanak, hogy legyen türelmük minden elébük kerülő probléma igazságos vizsgálatára, nehogy tudásuk felületessé váljék, ítéletük bizonytalanná. Ha sérelem éri Önöket, akkor is tartsák be MARRYAT kapitány 24 óráját ítéletük előtt, még inkább pedig akkor, ha hivatásuk mások baját teszi Önök elé gyengéd ápolásra. Türelmetlenek csak akkor legyenek, ha azt védencük, betegük, tanítványuk érdeke igazán úgy kívánná. De akkor is: *nil nocere!*

Isten áldását kérem további munkásságukra.

c

1935. december 13-án

Doktor Urak! Avatásukkal kapcsolatban eszembe jut, hogy holnap olyan fiatalembert avatunk doktorrá, akinek apjával együtt ültünk az első elemi padján Kolozsvárt a piaristáknál, akiknek ott elemi iskolájuk is volt. Ennek a visszaemlékezésnek kapcsán sokminden megmozdult odabenn s bőven lehetne mondanivalóm. De fájna olyan mélyre nyúlnom, így hát a felrajzó gondolatok közül egy közelebbfekvőt ragadok meg.

Ez az apa és ez a fiú jogászok. Egy mesterségen vannak, ha nem is épen azonos szakban. A fiú felnőtt és alkalma volt, mint más fiataloknak, látni azt, hogy zsenge gyermekkorától felnőtt koráig sok minden megváltozott. A gyermek éles szemével bizonyára ő is látta, hogyan avulnak el a ruhák és a társadalmi nézetek és láthatta, hogy fejlődött a technika, amely egy-egy emberöltő gondolkozására úgy rányomja bélyegét. Az apa, mondjuk, még kocsin és személyvonaton utazott, a fiú, tegyük fel, repülőgépen jár. Az apa hatásköre egy országra szólt, a fiúé, képzeljük el, egy egész világrészre.

Mit tesznek ilyenkor a fiúk? Lemosolyogják, sőt sok-

szor lenézik az apjukat. Lenézik különösen akkor, amikor más pályán dolgoznak, mint a szülők.

Az a fiú, akit holnap avatunk, sohasem mosolyogta le az apját, nem azért, mert szerette és tisztelte, hanem, mert azonos pályán maradva, látta apja munkáját s rájött, hogy az lényegében, igazságaiban ugyanaz, mint a fiatalok munkája.

És így láthatja ezt az igazságot még a technikai pálya roppant ugrásaival egymástól elválasztott apa és fiú is. Azaz, hogy a fiú, mert az apja tudja, hogy a fizika, kémia s a természettudományok minden törvényei azonosak maradnak, s ha a fiú talán többet is ér el velük, az apa sem járt helytelen úton, amikor kihozta segítségükkel iparából, tudományából mindazt, amit az emberiség életéből az ő életére eső idő alatt kihozni lehetett.

Milyen szívesen dolgozott az az apa a fia javára, mert benne látta az egész emberiséget. Milyen kár, hogy akadnak fiúk, akadnak korosztályok, amelyek nemcsak lemosolyogják, de ki is gúnyolják közvetlen elődeiket, akikkel még együtt kellene dolgozniok.

Doktor Urak, sohse felejtsék el, hogy a kultúra nagy épületét is úgy kellett felépíteni, mint más épületeket, alapokkal, követ kőre, téglát téglára rakva, az építő anyagokat apránként javítva és szaporítva, hogy a bölcseség nemcsak a vasbeton állapotnál valami, hanem az volt az első ember első elmélyedésénél, töprengésénél is, ami után az első öntudatosan okos cselekedet következett és hogy egészen nagy volt, mert akkoriban nagyobb már nem lehetett, szorgalmas apáik keze alatt, akik mindent megérdemelnek, csak szánó lemosolygást és félretolást nem.

Doktor Urak, ne tévessze meg Önöket hangos jelszavak új, még nem hallott volta, ha ez a jelszó minden régit elseperni hív, ne tévessze meg Önöket a technika egy-egy ugrása, ha az cserébe a régi, igazi erkölcs elvetését kéri, mert ami ma új, holnap ócska lesz s ilyen elvek mellett önmagukat jelentenék ki pár évtized után haszontalan ócskaságnak.

De ha Önök az egészen nagy eszmék, igazságok örök voltában hinni tudnak, tetteikben, hasznos munkájukban

örökifjak maradhatnak, már amennyire örökké tartó dolog van ezen a világon. Ennek a hitnek a szolgálatában összekapcsolódnak és egymást becsülik a nemzedékek. Ilyen érzéssel közelítsenek most az öregekhez, később a fiatalokhoz s akkor munkájukon, melyhez sok sikert kívánok, Isten áldása lesz.

1935. december 21-én

Doktor Kisasszonyok és Doktor Urak! Önök doktori diplomájukkal mint szép karácsonyi ajándékkal járulnak a karácsonyfa elé. Az ifjúkor határán még könnyen vissza tudnak esni érzéseikben gyermekkorukba s én kívánom, hogy a szentestén árassza el lelküket a gyermekek érzésének egyszerűsége, mélysége, áhítata.

Most pedig ebben a nagyon ünnepélyes pillanatban, a doktori eskü és doktorráavatás után közvetlenül, gondolkozzunk el egy kicsit a karácsony lényegén.

Ezelőtt csaknem kétezer évvel ezen a napon történt a nagy csoda, hogy a betlehemi puszta düledező jászolában megszületett az emberszeretet. Rabszolgák, egész szolganemzetek, korbács, kard, lándzsa, vér, tűz, gyermekeket halomra gyilkoltató Herodesek világában, ahol csak a hatalmasnak volt joga, született meg ez a nagy érzés, az emberszeretet, az eladdig elképzelhetetlen valami, hogy a szegényt, a nyomorultat, a csúnyát is szeretni lehet, hogy annak is ugyanolyan joga van az élet szépségeihez, a boldogsághoz, mint a hatalmasnak, gazdagnak, a szépnek. S hogy az elesetteket, gyengéket, betegeket nem elpusztítani, de felemelni és ápolni kell.

Csodának kellett történnie, Isten fiának kellett a földre jönnie, hogy a vak emberiség ezt az igazságot, ami nélkül élni sem lehet a földön, meglássa. De a csodára nyílt szemek semmit sem láttak meg olyan gyorsan, semmit sem ittak fel oly mohón, mint az emberszeretet első, gyönyörű megnyilatkozásait Jézus és tanítványai s az első gyülekezetek életében. Olthatatlan tűzként terjedt a vágy, ezrek, milliók, népek szenvedő szegényei és megcsömörlött gazdagai között, hogy az emberszeretetnek

szolgálhassanak. S e vallás hívei a csoda pillanatát, Jézus születését tették meg legkedvesebb, legbensőségteljesebb ünnepükké. Így született meg a karácsony, hogy minden évben újból emlékeztesse az embert embertársa iránt való kötelességére.

De az emberiség újból és újból visszaesett ősi bűneibe, az emberszeretetet az önszeretet váltotta fel minduntalan, szörnyűséges vérengzésekkel, árvák, özvegyek könnyeivel szennyezte be lelkét a sárba visszazuhant ember, aki, ha néha mégis ráeszmélt bűneire, keservesen sírta a maga maró könnyeit. S a bűneiben vergődő, mindenét eltékozolt, romlott, hitvány emberiség, amely méltatlanná vált a karácsonyra, hogy mégis közelíthessen az isteni bölcsőhöz, hogy mégis ünnepelhesse ezt a titkon vágyott ünnepet, letette azt még angyallelkű gyermekei kezébe s azóta a karácsony, a szeretet nagy ünnepe a gyermekek ünnepévé lett, mert az ő mosolyuk, az ő fohászuk méltó már csak a földön arra, hogy a betlehemi jászol előtt megjelenjen.

Az emberszeretet hivatalosan ma is megvan, de soha nem volt még távolabb mitőlünk. Rabszolgák, rabszolganemzetek jajkiáltásától hangos a világ, vér ömlik, tűz lángol, a gyengék, öregek, gyermekek pusztulnak, egész nemzetek vannak halálra ítélve, s a föld mégsem áll meg, pedig meg kellene állania, s a karácsony mégis eljön, pedig nem érdemeljük meg. Eljön, mert az emberiség zálogul adta az Istennek mindenkori gyermekeit, zálogul, hogy egyszer meg fog változni és Isten szerelméért szeretni fogja embertársait is.

Doktor Kisasszonyok és Doktor Urak, akiknek avatása karácsony idejére esett, menjenek a szeretet, az emberszeretet nevében és éljenek úgy, mintha mindig karácsony volna. Ezen az ünnpen az a boldog, aki adhat. Adjanak maguk is életük minden napján embertársaiknak szeretetet, töröljenek le mindennap egy könnyet s akkor, ha nem is tündökölnek hivatalos elismerésekben, lelküket elárasztja a karácsonyfa édes ragyogása, az a fény, ami valamikor a betlehemi jászol felett ragyogott.

Hogy ez így legyen, szívből kívánom.

1936. február 1-én

Doktor Urak! Új év elején vagyunk. Az egyetemen is most kezdődik el az új szemeszter. S az új esztendő első avatását ma tartottuk. Önök az 1936-os év első doktorai a Ferenc József-tudományegyetemen.

Amikor az óév lezáródik és az újesztendő elindul, nincs ember, akinek a lelke kicsit meg ne illetődnék. Az igazságos ember a multra is gondol s számot vet magában arról, hogy hogyan élt, hogyan sáfárkodott az elszaladt esztendőben s nem igen akadhat ember, akinek be ne kellene vallania, hogy bizony sok kötelesség teljesítésével maradt adós, sok szép tervét nem tudta keresztülvinni.

VÁMBÉRY ÁRMIN írja „Küzdelmeim" című munkájában, hogy ifjúkorában ilyenkor szigorú vizsgálatot tartott önmaga felett, megvizsgálta, hogy a sajátmagának előírt tananyagból mit végezett el, s ha hiány volt az általa bőségesen megszabott anyag elvégzésében, koplalást rótt magára, mert jóétvágyú gyerek lévén, ez volt számára a legérzékenyebb büntetés. Boldog idők, amikor a tejjel-mézzel folyó magyar Kánaánban még a szegény koldusdiákoknak is volt olyan bőven ennivalójuk, hogy a koplalás ismeretlen rémét hívták büntetésül magukra.

Ha a mai csonkaország gyermekei ilyen lélekvizsgálatot tartanak Szilveszter éjjelén, nem kell, hogy minden hibát magukban keressenek. A korszak, amelyben élünk, nagyon, nagyon nehéz, nagyon sanyarú, néha azt kell hinnünk, hogy a legendák démonai töltik pokoli kedvüket rajtunk, s mint JACK LONDON adta meg regénye címét: az Istenek kacagnak.

De nehéz terhet viselni is méltóság. Rohamra és a visszavonulást védő utóvédharcra egyaránt a legvitézebb csapatokat küldik s ahol felőrlő, szívós harcban kell megállani, oda a legkitartóbb osztagokat vezénylik.

A magyar nemzet minden tagját ma ilyen harcra állította a kegyetlen sors. De a nemzet állja a harcot.

S amikor az évfordulón elgondolkozó emberhez megint visszaérünk, látjuk, hogy a multtal való számvetés

után a jövőre veti tekintetét. Egy percig elmélázva arra gondol: vajjon mit hozhat az újév? De aztán rögtön, bátran, vidáman arra gondol, hogy a jövő évben nagy erővel, nagy kedvvel fog dolgozni, szakítani fog régi hibáival, megvalósítja szép terveit, nem riad vissza semmi nehézségtől, kitartás lesz benne minden fáradság, nehézség ellenére. S egyszerre szépnek, kívánatosnak, csalogatónak látja az újesztendőt, amely pedig csak a réginek folytatása.

A réginek a folytatása, de új, mégis új, mert a végtelen idő, az időtlen idő konok egyformaságán egy pillanatra győzedelmeskedett a lélek, az érzés, az akarat.

Doktor Urak, újesztendő első doktorai, új életbe lépő fiaink, küzdelmes magyar életútjukon legyen Önökkel az újesztendei vidám, bátor indulás elszántsága. Ha külső nehézségek vagy fájó belső meghasonlások össze is törik boldog terveiket, legyen erejük újra kezdeni az életet, a küzdelmet, mert „nincs veszve semmi ég alatt, ki el nem csüggedett".

1936. február 8-án

Doktor Urak! Amikor tudományuk jutalmául doktorrá avattuk Önöket, nem mesterségbeli, hanem tudományos fokozatot nyertek, mert az egyetemeken, végső értelmezésben, tudósképzés folyik.

Önök tudományszakukban elsajátították mindazt, amit életkoruknak s a ráfordított időnek megfelelőleg elsajátíthattak és tudományuk öregbítésében most már az egyéni munka következik.

Bár az igazi tudósok a szerénység világában élnek, a doktori cím mégis büszke, szép cím a megszerzésére fordított nehéz, komoly munka s az elért tudás révén, s Önök méltán lehetnek büszkék tudori fokozatukra. De a tudás, ha folyton halad is, mégis csak az akkori időnek, az aznapnak a tudománya, amelyre ha jogosan vagyunk is büszkék, miatta gőgösökké válnunk mégsem szabad, mert a mai nap kielégítő tudománya holnap már elégtelenné, túlhaladottá válhatik. És az emberiség évezredek alatt megszerzett tudománya is sokszor elégtelen az élet felmerülő kérdéseinek megoldására.

Doktor Urak, mi fegyvert adtunk az Önök kezébe, de az a fegyver, a tudomány, nem elegendő egymagában minden nehézség legyőzésére. Az ész fegyverei nem mindig elegendők, szükségük lesz az érzések erejére is.

Ha Isten segítségével megérik azt, hogy édes gyermekarc mosolyog Önökre, kristálytiszta gyermekszem tekint bizalommal szemükbe, kis gyermekkarok fonják át szeretettel nyakukat, akkor megértik, hogy az élet jutalma nemcsak a tudásban van. Ha szerencsétlen ember mellett állanak, akinek problémáján segíteni nem tudnak, ha a betegágy mellett ki kell jelenteniök, hogy „itt már a tudomány nem segíthet", akkor látni fogják, hogy a tudáson túl van még vigasztaló szó, szerető simogatás, s ha a gyógyszer már nem is segít, még mindig enyhít a leperdülő könnycsepp.

Doktor Urak, örüljenek, szívből örüljenek doktorságuknak, mint ahogy mi is örülünk, hogy felavathattuk Önöket, de életük legyen továbbra is az egész ember és ne az egyoldalú tudóskodás élete. A szeretet, amelyet előbb ismertek, mint a tudományukat, kormányozza tudásukat is, hogy életük mások javára és a maguk nagy-nagy lelki boldogságára szolgáljon.

Hogy ez így legyen, szívből kívánom.

1936. február 15-én

Doktor Urak! Az előbb lezajlott ünnepélyes avatással hosszas munkálkodásuk nyerte el gyümölcsét. A palatáblától eddig a doktoravatásig a jogászoknál 12, az orvosoknál 14 év telt el folytonos, szakadatlan tanulásban. Gyermekek topogtak be az első elemibe áldott tanítóikhoz s meglett, komoly emberek állanak ma itt a legmagasabb oktatás jutalmazó színe előtt. S jutalmazottak és jutalmazók egyaránt meghatottan tekintenek egymásra, s hála és szeretet kapcsolja őket össze, mint a jó tanulót és jó tanítót mindig.

A sok tanulnivalót, a tudás nagy tömegét nehézsége ellenére is könnyen tették Önök magukévá, mert fiatal elméjük befogadóképessége nagy. Még ma, a tanulmányok

végén is fiatalok, és éles elmétjük egyaránt képes a tanultak alkalmazására gyakorlati pályákon és tudományszakuk továbbfejlesztésére elméleti téren. S amikor ma búcsút mondanak az *alma mater*nek, hogy az életbe kilépjenek, nem örökös vakációba mennek, hanem további munkát, továbbtanulást kell vállalniok. A lendület, amelylyel a tudományok nehézségein túljutottak, még megvan Önökben, de később, a természet törvényei szerint megszűnik, használják hát ki soha nem pótolható fiatalságuk idejét arra, hogy még sok, sok gyakorlati és elméleti ismeret megszerzésével öregbítsék tudásukat önmaguk és hazájuk javára. Ha most nagy pihenésnek adják át magukat, életük leggyümölcsözőbb éveit vesztik el, de ha igazán érvényesülni akarnak a társadalomban, most abban kezdett életük legelején kell legszorgalmasabbnak lenniök.

Zűrzavaros, bizonytalan világba mennek ki, hol szellemiekben és anyagiakban minden vajúdik körülöttünk. Százféle formát vehet a jövendő, amely az Önök boldog, vagy boldogtalan jelene lesz. De ha szellemi kincseiket gyarapítják, sok meglepetés ellen felvértezhetik magukat. S ha lelkükben az általunk tanított tudományok alapjául szolgáló igazságot mindig megőrzik, nem fognak eltévedni, lesz megbízható vezetőjük. Küzdelem vár Önökre, de a küzdelem nem riasztja vissza az ifjúságot, amelynek eleme. Ha tiszta szívvel, nemes lélekkel küzdenek, akkor beleszólhatnak a jövendő kialakulásába, szebbé, jobbá tehetik a vérző világot. Szebbé, jobbá önmaguk, az utánuk tipegő első elemisták s előttük ballagó öreg tanáraik számára.

Hogy ebben a szép küzdelemben Isten segítsége legyen Önökkel, szívből kívánom.

1936. február 22-én

Doktor Urak! Az Önök avatása nevezetes napon történt. Ma délelőtt tűztük ki a Tanács határozatából az egyetem tantermeiben az egyetemes keresztény magyar kultúra jelképeként a keresztet.

Nem jelent ez a tény változást abban a szellemi

irányzatban, ami eddig itt uralkodott, mert az idáig is keresztény és nemzeti volt, csak nyilvánosan is jelképezi az itt folyó munkát. A Tanács ismeretes határozata biztosítja, hogy ez a tény senki ellen nem irányul, hanem mindenki mellett szól.

Ha majd visszaemlékeznek avatásuk ilyképen is nevezetes napjára, necsak a kereszt kitűzését elrendelő határozatra gondoljanak, hanem arra is, ahogyan ez a határozat létrejött.

JÓKAInak, a csupa lélek nagy magyar mesemondónak egyik regényében van egy felejthetetlen jelenet. Egy szobában ketten állanak egymással szemközt, a hatalmas hivatalbeli katolikus úr és az egyszerű, öregedő protestáns polgár. Kettőjükön kívül pedig egy bölcsőben ottfekszik egy csecsemő, a hatalmas úr szemefénye, gyermeke. Az öreg polgár egyszerűen, komolyan, de megingathatatlan akarattal kér, kéri, hogy a városban protestáns templom épülhessen. A közhivatalt viselő nagyúr épen olyan hajthatatlanul megtagadja a kérés teljesítését. Amíg ő van ott hivatalban, addig a városban protestáns templom nem lesz. Ott állanak egymással szemben meggyőződés diktálta szilaj indulatokkal eltelten. S akkor egyszerre a boltozatos szobában a bolthajtás egyik köve épen a gyermek feje felett leválik. Halál fia az ártatlan, ha reá zuhan. És a súlyos kő lezuhan, de nem a csecsemő fejét zúzza össze, az öreg protestáns esik össze eszméletlenül, mert az utolsó pillanatban odaugorva, testével védi meg ellenfelének gyermekét. S a templom felépül.

Lehetetlen erre a jelenetre nem gondolnom, amikor a Tanács határozatáról beszélek. Nem titok, a tanácskozások elhúzódásából mindenki tudja, hogy a Tanács nem volt egységes véleményen a tárgyalások elején. Nem mindenki akarta a meglévő, letagadhatatlan lényeg, a keresztény nemzeti irányzat szolgálata mellett annak külső szimbolumát is kitenni. Tiszteletreméltó álláspontok, nagy belső meggyőződések ütköztek össze. Ha nem is volt hatalmas úr és jogtalan polgár egymással szemben, volt kérő és kérést megtagadó kétszeresen is. Az egyik azt kérte, tedd meg, a másik azt kérte, ne tedd meg s a válasz az

volt, nem teszem, de igenis megteszem. Állott szemközt a két ellentétes elhatározás, amikor a lélek szeme a szeretett *Alma Matert* fenyegető veszedelemre esett, s amint egyre jobban látszott a belső békét és munkaképességet s a külső tekintélyt tönkretevő veszedelem közeledése, mind a két fél egyformán sietett mindennél drágább, annyit szenvedett egyetemünk, Anyánk védelmére s felépült körülöttünk a béke temploma.

Doktor Urak, sohase felejtsék el ezt a példát, amit az Egyetemi Tanács mutatott Önöknek. Életükben sokszor akad majd helyzet, hogy elveik, meggyőződésük mellett ki kell tartaniok. Tartsanak is ki, ha kell mindhalálig, de ha ártatlanokat sodornának engesztelhetetlenségükkel veszedelembe, ha féltett erkölcsi értékeket tennének vele kockára, akkor tudjanak engedni — elveik fenntartása mellett — merevségükből. Mert mit sem ér az olyan győzelem, ami könnyeket fakaszt, de javunkra írja az Isten, ha önmagunkat legyőzve, megvédtük az ártatlanokat.

1936. március 7-én

Doktor Kisasszony és Doktor Urak! Borús tavaszelőtti napon nyerték el munkájuk jutalmát, a doktori grádust. Az életben is, ahova most indulnak, borús minden, sötét a láthatár, nehéz a tájékozódás.

Nem is olyan régen még könnyen lehetett irányt venni. Nagy világító fároszok fénye integetett az utatkereső lelkek felé. Jog, törvény, igazság, méltányosság, emberszeretet, ezeknek a nagy gondolatoknak ragyogása oszlatta el körülöttünk a homályt, s a derűs világban ezeknek a fénye mellett kiki fel tudta szántani élete földjét, le tudta aratni búzáját, hogy azt a kis kenyeret, ami minden jó embernek kijár, megsüsse magának.

De két évtized előtt, mint a mesében a varázsló inas tette, könnyelmű, vagy talán bűnös kezek kinyitották a végzet könyvét, s kiszabadultak a lapjaihoz láncolt szellemek. Csupán rossz szellem, oly szörnyűségek, mint amilyeneknek Dürer Albert látta az *apokalypsis* négy lovasát. S nincs, aki e démonokat visszaűzze, Isten pedig, aki

megtehetné, úgy látszik, még nem találja arra eljöttnek az időt.

Két évtizede egyre szomorúbb a fiatalok sorsa. Először elmentek az öregekkel együtt meghalni a csatamezőre, hogy megváltsák anyáikat, kis testvéreiket. És nem sikerült a megváltás. Azután rázni kezdték a ránkcsapódott börtönajtót, de az erős, nagyon erős, ha nem is feltörhetetlen. Ma komor hangulatban, nagy kétségekben él ifjúságunk, sürgető szükségében nem az igazi, de a könnyen kínálkozó okait keresi szenvedéseinek. Az öregeket okolja, azokat is, akik húsz év előtt még fiatalon érette is hullatták vérüket és a még öregebbeket is, akiket a természet rendje szerint már neki kellene védenie. A nyomor, az éhség diktálja már nem egyszer szegény fiaink gondolatait s a testvéri kezek maholnap simogatás helyett ütésre emelkednek.

Borús tavaszelői idő, a te borúságod nem tart örökké. A természet méhében titokzatos erők dolgoznak már, jótékony erők, amikből fű, fa, virág zsendülése, dalos madarak fészekrakása fakad. Egy nap diadalmas pompájában itt lesz a tavasz és a reménység minden szívben újra éled.

Bizonytalan, homályos világba induló kedves tanítványaink, a társadalmi élet zűrzavara is elmúlik egyszer, a világ, az emberiség megbékülésének előbb-utóbb be kell következnie. Ha nem világítanak is most a fároszok, azoknak a mécseseknek a fényénél, amelyeket mi, tanáraik gyujtottunk lelkükben, megtalálhatják az élet magaslatai felé az utat, ahová ha feljutottak, nem lesz már az öregek és fiatalok közötti viszony a harag, a féltékenység széttépni való, hanem a természet örök rendje szerint való szeretetnek összefogó lánca.

Vezesse Önöket a nehéz úton a fiatalok bátorsága és Isten segítsége s erősítésül vigyék magukkal egyetemi kedves emlékeiket s a mi áldó jókívánságainkat.

1936. március 14-én

Doktor Urak! Az Önök avatása március közepére esett. Csodálatos időszak ez, évezredek óta az emberiség testének, lelkének megmozgatója. Ilyenkor, amikor a természet megmozdul, az idő „kinyílik", az emberi lélekben is különös felbuzdulás lesz úrrá. Új tervek születnek észrevétlenül, öntudatlanul, tervek, amik szebb és jobb életet céloznak. Szebb és jobb életet az egyesek és a közületek részére.

Március *Idus*ának lélekmozgató sugallatát évezredek óta érzi a tudat alatt a világ. A tespedő életen az első rügyek fakadása lök hatalmasat régtől fogva, oly hatalmasat, hogy sokszor nemzetek sorsa vesz új irányt tőle.

A mi nemzetünk sorsán is sokszor lendített ez az időszak. Amire legjobban emlékszünk mindannyian, az 1848. márciusa. Csodálatos időszak, amit igazán nem a róla szóló irodalom tett naggyá, mert e heroikus idők irodalma, sajnos, igen kevés. Naggyá tette a márciusi ifjak lelki nagysága s az egész nemzet végtelen emelkedettsége. Az ifjúság bilincstörését nyomon követte az öregek lemondása és önfeláldozása s az egész nemzet szentséges véráldozata.

Mártirium lett belőle. De egészen kicsin múlott a győzelem. S ha a mesterséges köd már foszladozó homályán át visszatekintünk, a csodák oly mérhetetlen tömegét látjuk, ami egy újabb ezredévre ad mesélnivalót. Közéleti férfiakban, politikusokban és főként, óh főként katonákban olyan csodálatos tehetségeket látunk és annyiukban, oly hihetetlen sokukban, hogy a szívünk vérzik, ha arra gondolunk, hogy a szent ügy elbukásával ezek a drága erők mindörökre tétlenekké váltak. Nem egy-két tehetségről volt itt szó, hanem a tehetséges emberek zuhatagszerű bőségéről. És a nemzet névtelenjeinek, a Jánosoknak, Pistáknak, Andrásoknak könnyfakasztó önfeláldozásáról.

Hogy lehet az, hogy ilyen kristálytiszta érzések, törekvések is elbukhatnak. Mi kormányozza a világot, hogy a nemes tettet olyan gyakran legyőzi a számító célszerűség. A nemzetek életében is igaz volna az az élettani

szabály, hogy legelőször a legfinomabb, legértékesebb szövetek mennek tönkre s csak azután kerül a sor a durva csontra és izomra?

A futó időben vannak egymásra következő évek és vannak korszakok. Ez korszak volt, nagy, nagy, dicső korszak. S ha alakjai lassan ködbe foszolva végtelen bánatunkra el is tüntek a történelem színpadáról, emlékük él, komoly arcuk lelkes tekintete, elhangzott szavuknak a multból visszaverődő zengése szívünket melegíti, elszántságuk, szenvedésük, vérüknek hullása lelkünket magasztosabb életre bátorítja.

Legyen áldott emlékük mindörökre, s a titokzatos március adjon erőt, képességet mindannyiunknak, Önöknek is, ifjú Doktorok, a legnagyobb tudományra, az önfeláldozásra.

1936. március 20-án

Doktor Urak! ROBERT SAUNDBY angol orvos és iró „Medical Ethics" című munkájában három principiumot állít fel az orvosi etika sarkköveinek. Ezeket az elveket, melyek az orvosnak kartársaihoz, betegeihez és az államhoz való viszonyát fejezi ki, mint amelyan nemcsak belső vallásosságban, de külső vallásos formákkal is élő angol ember két bibliai idézetben és egy latin mondásban rögzíti emlékezetünkbe, mondván a kartársak közötti viszonyra: Amint akarod, hogy bánjanak veled, úgy bánj te is másokkal; az orvosnak az államhoz való viszonyára: Adjátok meg a császárnak, ami a császáré; s az orvosnak betegéhez való viszonyára: *Aegroti salus suprema lex.*

Az orvosi etika nem különbözhetik az általános etikától, ezért minden pályán működő emberre alkalmazható, ha a beteg helyébe a klienset, tanitványt, üzletfelet tesszük, aki személyét, erkölcsi vagy anyagi javait bízta ránk, amikor valamely munka végzésére kért fel bennünket.

Az alkalmazott etikák annak a három sarokkőnek formáját változtathatják aszerint, hogy ügyvédi, tanári, bírói vagy másféle erkölcstanokról beszélünk, de lényegét,

anyagának szilárdságát nem érinthetik, s így Önök, akik különböző pályákon működnek majd, szintén hasznát vehetik azoknak a nagy elveknek. Mert ha más is a kartárs iránti kötelezettség a bírónál, mint az orvosnál, alapja mégis csak azon bibliai mondás lesz, mely a kölcsönös méltányosságot oly szépen kifejezi. S ha nem is kell az ügyvédnek meghalni a klienséért, mint ahogy nem egyszer meg kell halnia az orvosnak a páciensért, azért mind a kettejüknek a bennük bízó embertárs üdvét kell *suprema lex*nek, legfőbb törvénynek, parancsnak, kötelességnek tekinteniök.

Az állam iránti kötelezettség pedig mindenkire, aki ebben az emberi közösségben benne él, kötelező, mindenkire kiterjed. De a kötelezettségek fejében kapjuk a rendezett élet biztonságát és más előnyeit.

Amint látják, az etika szabályai szerint élni nem nehéz, de nagyon, de nagyon érdemes. Az erkölcsileg helyes élet, helyes cselekedet bizalmat szül s így biztonságot ad. Ha tudom, hogy embertársam, akivel a sors összehoz — id. IMRE szerint — teljes hűséggel viseltetik rábízott ügyem iránt, más szóval, ha az illető becsületes, akkor olyan megnyugtató alapot kaptam az életre, hogy csukott szemmel és nyitott szívvel végig mehetek rajta, holott ma fordítva kell tennünk. Oly egyszerű az etikai alap, olyan könnyű azt megérteni, hogy csodálkoznunk kell azon, hogy egyesek közt és államok közt, kis dolgokban és nagy-politikában a becsületnek nincs meg az a becsülete, az a korlátlan uralma, amit megérdemel.

A nagy dolgok mindig egyszerűek. Ez az elv, a becsületesség, amely hivatva volna a vergődő világot megmenteni, szintén egyszerű. Csak hinni kell benne, bízni kell benne. Doktor Urak, Önök fiatalok, még tudnak hinni, bízni. Menjenek a becsületesség hatalmában bízó szívvel ki az életbe, adjanak és kérjenek becsületes tetteket s ha példaadásukat mind többen és többen fogják követni, akkor megváltozik majd körülöttünk a mai szomorú világ. Ezzel az égnyitó virággal a kezükben, derűs, bátor lélekkel induljanak! Biztosan célhoz fognak érni.

Isten áldása legyen Önökkel!

1936. március 28-án

Doktor Kisasszony és Doktor Urak! A világháború után győzőkre és legyőzöttekre oszlott a világ. Ezt az állapotot nem úgy értelmezték a győzők, hogy vannak nyertesek és vesztesek, a vesztes fizet s ezzel az ügy lezárul, hanem úgy, hogy a „győztes" diadalmi gőgje mindörökre megmarad, bálvánnyá lesz, új szóval élve „öncéllá" lesz, amelyet szolgálni tartozik a világ minden népe. S azóta a világ minden bora, kábítószere, részegfrázisa csak arra szolgál, hogy ezt a diadalmi mámort fenntartsa, hogy e mámoron át valószínűnek tünjön fel az, hogy aki győzött, az nagyobb, különb, erkölcsösebb nép, mint a másik, a legyőzött, s hogy a győztesnek az idők végtelenjéig több joga van, mint legyőzött embertársának, akinek csak annyi jogot hagytak meg, amennyit már technikailag nem lehetett elvenni tőle.

A győzteseken és legyőzötteken kívül volt még néhány nemzet, néhány ország, amely sem ide, sem oda nem tartozott. A semlegesek csoportja, akiknek a világháborúba nem volt okuk és kedvük fegyverrel beavatkozni s akiknek így semlegesen kellett viselkedniök. Ne beszéljünk most arról, hogy a háború alatt ez a semlegesség mennyire terjedt ki a gazdasági harcra is, csak a jelenlegi állapotban szemléljük a semlegeseket, amikor a harc épen úgy áll, mint azelőtt, csak a fegyverek nem dörögnek.

Sajnos, azt kell látnunk, hogy a jelenlegi lehetetlen világrendnek egyik fenntartója a semlegesek bűnös közönye, nemtörődömsége. A háború alatt még meg lehetett érteni, hogy nemcsak a vitás kérdés tisztázását kerülték, hanem még a humanitás ellen elkövetett vétségeket sem merték bírálat tárgyává tenni, de hogy most is teljes közönyt tanusítanak a legyőzöttek ügyével szemben, az bűnös dolog, nemcsak a legyőzöttekkel, hanem önmagukkal szemben is. Most már nem kötik őket háborús nyilatkozatok, melyek megszegése bajba sodorhatná őket, most, a formai béke idején nem is kell semlegeseknek lenniök, szabadon foglalkozhatnak minden őket érdeklő üggyel,

annál nagyobb hiba, hogy most is a kényelmes semlegességet választják és ezzel igazolódni hagyják, megváltozhatatlan törvényszerűségnek ismerik el a győzők brutális jogfosztásának permanens voltát.

A nemesen felfogott semlegesség nem jelenthet mást, mint pártatlanságot mindkét féllel szemben. Pártatlanságot, tehát igazságot. S ha egy nép magát valamire becsüli, ennek az igazságnak hangot kell adnia néptársa, sorstársa, embertársa érdekében. Hangot kell adnia, mert ha azt nem teszi, az igazságot tagadta meg, amelynek uralma nélkül pedig ő sem élhet meg a földön. Mert ha valahol, úgy a politikában áll a „ma nékem, holnap néked" elve s aki más kétségbeejtő helyzetében nem használta fel segítségül az igazságot, az a maga keserves vesztében érezheti majd, hogy milyen kár volt ezt a fegyvert, ami egyedül védheti meg a jóravalókat, eldobni.

Mert az igazságnak ereje van, ami elől meghátrál a csalfaság, s ha a semlegesek *sine ira et studio* véleményüket nyilvánítanák a nemzetközi életben, a nemzetközi fórumokon, ahol pedig illetéktelen beavatkozás vágya nélkül tehetik azt meg, akkor sok, egészen a diabolikus határokig elfajzott szörnyű üldözés, kegyetlenség szűnne meg s nem is jött volna létre, ha első perctől kezdve így értelmezték volna a semlegességet. Fájdalmas, hogy nem tették és nem teszik s a szemükben mindent igazoló siker, haszon, prosperitás jegyében élik le életüket.

Fiatal Doktoraink, az Önök szívét még nem rontotta el a nyereségvágy, ne is rontsa el soha. Önök még megállanak, ha a gyenge jajkiáltását hallják, akit az elnyomó erősebb igaztalanul kínoz, az Önök ifjú arca elsápad és utána haragtól lesz piros, ha árvák, özvegyek sanyargatását, kifosztását látják s nem mennek óvatos semlegességgel tovább, hanem a nemes értelemben vett semlegesség pártatlanságával szolgáltatnak igazságot, ha tehetik s ha nem tehetnék, legalább hitet tesznek az igazság mellett.

Doktor Kisasszony és Doktor Urak, ne felejtsék, hogy nemcsak szakembereknek mennek ki a világba, hanem erkölcsi vezetőknek is, akik ronthatják is, javíthatják is maguk körül a közszellemet s ne felejtsék, hogy minden

dolog összefügg. Nem ronthatják csak a másét, a magukét is tönkreteszik, ha igazságtalanok, de a maguk s az egész emberiség élete fáját virágoztatják ki, ha gyökerét, az igazságot öntözik, hogy megérjen rajta a legszebb gyümölcs, az emberiség igazi békéje.

Menjenek hát, hallgatva azokra a sugallatokra, amelyeket tőlünk nyertek s azontúl szívük sugallatára, hogy azt, amit a hatalmasok gonoszsága a földön lerombolt, a szegények és elesettek fegyverével, a jósággal és igazsággal újra felépítsék.

Isten áldása legyen Önökkel!

1936. április 3-án

Doktor Urak! Tolsztoj, az orosz szellemóriás „Ahol a szeretet, ott az Isten" című remekbe készült kis elbeszélésében megírta a pincelakásban lakó Avdéjics Márton történetét, a szegény foltozó varga egy napját, aki reggeltől estig öt emberrel tesz jót, jótettével öt embert fakaszt hálakönnyekre s aki ezért ötször kapja meg az Úr Jézus mosolyát.

Avdéjics egy álma után arról ábrándozik, hogy hátha egyszer őt is meglátogatná az Úr. Ábrándozik, de remélni se meri a csodát. Mikor aztán jótettei után tovább dolgozva este megpihen a felütött Szentírás mellett, amely magától nyílik ki egy helyen, mint Tolsztoj írja, egyszerre lépéseket hall maga mögött. Megfordul és néz; emberek állnak a sötét sarokban, de nem bírja kivenni, kicsodák. És egy hang súgja a fülébe:

— Márton, Márton! Nem ismertél meg?

— Kit? — Kérdezte Avdéjics.

— Engem, — szól a hang. — Én vagyok az.

És kilép a sarokból Sztepanics — mosolyog és szétfoszlik, mint egy kis felhő.

— És én vagyok, — szólt a hang és a sarokból előlép az asszony, mosolyog a kisded és eltünnek.

— Én vagyok, — szólt a hang és előjött az öreg kofa a fiúval. A fiúnak kezében az alma, mind a ketten mosolyogtak és eltüntek.

Felvidult Avdéjicsnek a lelke, keresztet vetett, feltette a pápaszemet és olvasta az evangéliumot, ott, ahol felnyitotta. Fent a lapon elkezdte:

„Mert éheztem és ennem adtatok; szomjúhoztam és innom adtatok; jövevény voltam és befogadtatok engem."

És a lap alján tovább olvasta:

„Bizony mondom néktek, amennyiben megcselekedtétek eggyel az én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtétek meg." (Máté 25. fej.)

És Avdéjics megértette, hogy nem volt csalóka az álma, hogy ezen a napon meglátogatta őt a Megváltó és ő csakugyan vendégül látta Őt.

Doktor Urak, az Istenember földönjárására a most jövő húsvéti ünnepek alatt gondolunk legtöbbet. Szörnyű szenvedéseire, kínhalálára a nagyhét alatt, diadalmas feltámadására húsvét ünnepén. És eszünkbe jut későbbi visszatérte és előző földi életének eseményei s elfog bennünket a vágy, hogy találkozzunk Vele, sajnáljuk, hogy nem éltünk akkor, mikor Ő is a földön élt, hogy színről-színre láthattuk volna a legfőbb Jót.

Mert ma az Ő szelid arca helyett vad indulatoktól eltorzult arcokat látunk, édes szava helyett szitkozódást hallunk, igazságos törvényei helyett igaztalanságot szenvedünk. Az Isten képére teremtett ember, akit a Teremtő úgy kitüntetett, hogy ösztönökön túl alkotó értelmet is adott neki, akire rábízta, hogy lelke törvényeit maga alkothassa meg, méltatlan lett az isteni bizalomra, mert a kegyetlenséget és az igazságtalanságot tette törvénnyé ember és ember között, így haladva emberi méltósága biztos elvesztése felé.

Valóban jó volna Krisztussal találkozni olykor-olykor nemcsak az imádságban, hanem a valóságban is, hogy kézenfogva vezethesse a tévelygőket egy darabig, amíg a jó útra rátalálnak. És erre van remény. Hinni kell az olyan nagy lelkeknek, mint amilyen Tolsztoj volt, mert azok olyan dolgokat is meglátnak, amit mások meglátni képtelenek. Az ilyen nagy és szép lelkeken keresztül érintkezik velünk a mindenség, az Isten. Isten, aki a bolygók, üstökösök, csillagködök szörnyű törvényszerüségét alkotta

s aki idetett minket erre az égitestre, hogy kicsiben mi is alkossunk, teremtsünk és így közeledjünk Ő felé, ezeknek a nagy és tiszta lelkeknek nyilatkozik meg és az Avdéjicsoknak, akiknek alázatos, tiszta lelke sóvárogva várja az örök Jót és Igazságot s akik nyomorúságukban is gazdagok, mert tudnak önzetlen szívvel jót tenni az arra szorulókkal.

Doktor Urak, találkozhatnak az Istennel, az Irgalmassal, ha igazságosak, ha jók, ha szívük nyitva a más öröme és szomorúsága számára is, ha tudnak testvérként élni arasznyi életük alatt. Húsvét táján, avatásuk szép órájában erősítsék meg magukban meglévő szép és jó érzéseiket, tárják ki szíveiket embertársaik felé s úgy fogjanak új életükhöz. Akkor majd Önök is megláthatják azt a mosolyt, amit Avdéjics varga látott, ami minden áldozatunk legnagyobb jutalma s amit sohasem lehet elfeledni.

Úgy legyen!

1936. május 2-án

Doktor Urak! A tudomány egyik műhelyéből örökre eltávozott a dolgoskezű mester. Április 26-án meghalt Poór Ferenc dr., egyetemi nyílvános rendes tanár, a bőrgyógyászati klinika igazgatója, az európai hírű tudós.

Kétszer is búcsúztattuk, Szegeden is, Budapesten is. S a szomorú búcsú során olyan élet tárult elénk, amely példaadó s megérdemli, hogy az életbe induló fiatalok figyelmét felhívjam reá.

Mert nem volt véletlen az, hogy a búcsúztató pályatársak, munkatársak, tanítványok, mintha összebeszéltek volna, mind, mind ugyanazt mondták, mind ugyanazt látták benne, az emberi nagyság magas fokát, a kötelességteljesítés hősét.

Ne szomorítsa Önöket, életerős fiatalokat, hogy egy most elmult élet, egy új sír mellől hozzuk a követendő példát Önöknek. Életében is megtehettük volna, ha az illendőség és a gyöngédség megengedte volna. De akkor még nem volt szabad beszélnünk küzdelmeiről, erős lelkének gyenge testével való harcáról.

Betegségtől gyötört, szenvedésektől marcangolt volt

a test, amely a legtöbb emberben legyőzte, megtörte volna a munkakedvet. De Poór Ferenc professzor csak egyet ismert, a kötelességet. Kötelességet hazája, tudománya, a gondjaira bízott betegek és tanítványai iránt. Nemzete minden nagy problémája iránt érdeklődött, hazáját tettekkel kívánta szolgálni, értékes, ernyedetlen munkával. Tudományszakát holtáig el nem hanyagolta. Betegeit ő, a beteg úgy gyógyította, hogy az az egésséges orvosnak is becsületére vált volna. Tanítványainak iparkodott minden tudását átadni. Így dolgozott az utolsó napig. Csoda-e, ha élete lángja olyan hamar elégett? Nem, nem csoda, de az se csoda, hogy ez a láng, amíg égett, addig fennen lobogott, világított és melegített, s most, amikor kilobbant, az emlékben, a példában világít tovább, utat mutatva, mint a fárosz.

Doktor Urak, Önök most indulnak a munkás élet nehézségei, örömei és szenvedései felé. Felvértéztük Önöket bölcs tanításokkal, értelmüket megnyitottuk, hogy a jó és rossz utak között különbségeket tudjanak tenni s így jussanak el az igazság és jóság magános hegyére, ahova az utat mindenkinek egyedül kell megtenni. Egyedül, de mégsem egészen magánosan, egy csendes kísérővel mégis, a lelkiismerettel. Ez a csendes kísérő megszólal majd néha és megkérdezi, megtettél-e mindent, hogy a csúcsra feljuss? És néha azt kell majd felelniök neki, nem, az előbb nem vigyáztam, hanyag, könnyelmű voltam, eltévesztettem az utat, nem tudom, hogy hol vagyok. Ilyenkor magukbaszállva keressék a fényt, az útmutatót, ami az elment professzor emlékéből árad, s meglátják, hogy alázatos munkával mindig megtalálják azt. Ha nem lesz első Önök előtt az én, ha megérzik az önfeláldozás édes gyönyörűségét, ha munkájuk hazájuké és embertársaiké lesz, akkor elérik az erkölcsi élet magasságait s a láng, amit az Isten gyujtott és mi ápoltunk lelkükben, egyre nagyobb, melegebb, fényesebb lesz, olyan, mint az övé volt, amit érdemes követni a jó embereknek, s amiért érdemes élni és küzdeni Önöknek.

Adja az Ég, hogy életük földiekben boldogabb, lelkiekben olyan fényes legyen, mint az övé volt!

1936. május 8-án

Doktor Urak! Előfordul olykor, hogy az avatandók sorában katonák is állanak. A kivételek iránti érdeklődéssel szemléli őket a közönség, sőt magunk, avatók is eltünődünk egy pillanatig azon, hogy mi hozta a katonát a tudomány csarnokába.

Mert azt, hogy az emberi lélekben sokszor szélsőséges, ellentétes vágyak lobognak, jól tudjuk. Láttunk vitéz katonákat papnak menni s ájtatos papokat fegyvert ragadni és a harctérre sietni. És hogy a katonáknál maradjunk, a mondjuk „polgári" tudományok iránti érdeklődésüket mutatja az, hogy lett már belőlük ügyvéd, bíró, mérnök és még sokféle polgári tudomány után élő ember. E tudományok egy részét különben, alkalmazva, a katonaság is használja hadbíráinál, hadmérnökeinél és így tovább.

De látunk katonákat, akikben egyszerűen a tudomány iránti szeretet él, akik nem lesznek civilekké, tanulnak, bár nem is értékesíthetik pályájukon előmenetel tekintetében azt a doktorátust, amelyet megszereztek. És ismét másokat, akik azért jöttek az egyetemre, hogy még többet tanuljanak abból a szaktudományból, amire a katonai intézetekben készültek, hogy így még mélyebb tudással, még nagyobb eredménnyel tudják szolgálni a legnagyobb célt, hazájuk védelmét.

A felavatottak sorában most is láttunk egy katonát, akit gázkémiai tanulmányai alapján avattunk bölcsészdoktorrá. Ki ne tudná, hogy a légitámadások kapcsán milyen fontossá vált a mérges gázok elleni védekezés. Mennyire helyes, ha mi, akik már csak a védekezésre vagyunk szorulva, felkészülünk ez ellen a szörnyűséges veszedelem ellen is.

Katona készült fel itt, hogy tudásával iparkodjék megvédeni katonabajtársain kívül polgárokat, aggokat, nőket, gyermekeket is. A katona pedig a polgártól tanulta tudományát, az egyetem professzorától, az egyetemétől, amely nem tanítja a fegyveres mérkőzés módjait, hanem a tudomány testvéri egységét hirdeti minden népek között.

Nincs ebben semmi ellentét. Mi nem támadni, nem hódítani készülünk, mi csak a védekezés jogával élünk s elvett jussunkat is a szellem fegyvereivel, a joggal, törvénnyel és igazsággal akarjuk visszaszerezni.

S ha ebből a szempontból nézem Önöket, új doktoraink, akkor mindnanyiukon egyforma fényes, ragyogó egyenruhát látok, vagy inkább hófehér szárnyakat, amikkel a mai világ szörnyűségeiből, igazságtalanságaiból ki lehet törni, fel lehet emelkedni az elnyomottság, eltitkoltság, árnyékban tartottság, sőt talán halálra ítéltség állapotából az igazság, az élet ormaira.

Tanultak légyen bármit Önök, ifjú doktoraink, mindenben az igazságot, vagy ha az még nincs az illető kérdésben elérve, az igazságra való legteljesebb törekvést kapták professzoraiktól. Önöket is áthatja az igazság szeretete tudományos meggyőződésükben ép úgy, mint életük minden más megnyilatkozásában. Ha nemzetünk igazságos törekvései mellett egész életükben kitartanak, ha azt itthoni és nemzetközi vonatkozásokban el nem alkusszák, ha mindig és mindenütt hangoztatják az igazságot, leleplezik az álnokságot, akkor Önök is olyan katonái az országnak, mint a hivatásos katonák.

Nem könnyű ez a harc sem az élet fárasztó utain, azért kérem Önöket, hogy ne lankadjanak. A toll, a katedra, az íróasztal, a laboratórium katonáit vezesse az a kitartás, amit a nagy cél megkíván. Erre a csendes harcra kérem Önöket, mert arra, hogy ha kell, életüket ajánlják fel a haza védelmére, tudom, nem kell kérnem egyiküket sem.

De bízni kell, hogy talán már ébred az emberiség lelkiismerete s a szellem fegyvereivel is megvívhatjuk harcunkat.

Szívből kívánom, hogy mindannyian megérhessék ezt a jobb jövőt.

1936. május 16-án

Doktor Úrhölgy és Doktor Urak! Egyetemünk hál' Istennek csendben folyó életében a legutóbbi időben a legnagyobb érdeklődést a csanádi püspök jubileuma keltette.

Dr. Móri Glattfelder Gyula püspökké szentelésének huszonötödik évfordulója több okból is érdekelte egyetemünket. A neves egyházi férfiú *honoris causa* jogi doktorunk, maga is egyetemi tanár volt, mély tudományú, bölcselő és áldásos életű lelkipásztor. Mind olyan tulajdonságok, amelyek sürgetőleg követelték, de egyben lehetővé is tették, hogy egyetemünk, amelynek professzorai és hallgatói karában az országos aránynak megfelelőleg különböző vallású egyének dolgoznak együtt, az egyoldalú vallási kérdéstől, mely nem mindenkinek engedte volna meg az ünneplést, eltekintsen s igaz örömére minden egyes fiával állhasson az ünneplők díszes táborába.

A lélekemelő ünnepségek szónokai fényt vetettek a csendben, szerényen dolgozó főpásztor munkás életére s gyönyörködve láthattuk, hogy mit tehet az igaz szív társadalmi, tanügyi, karitatív téren, hogy lehet a nagy koncepciójú ember egész országrész fellendítője, sorsának jobbrafordítója, hogy gyakorolhat támogatásával és irányításával jó hatást irodalomra és művészetre.

Örültünk, mikor hallottuk, hogy mindez egy embertől indulhatott ki, mert jól esett a példa, hogy az egyes ember is sokat tehet erős akarattal és örültünk, hogy mindez most már innen Szegedről történik.

De, Doktor Urak, mindez a sok eredmény nem egyszerre lett, nem volt a püspöki álláshoz velejáróként odakötve. A huszonötödik évfordulót talán ötven évnek az ernyedetlen munkája előzte meg, egyfolytában, attól az időtől kezdve, amikor a gyermek először kezdte sejteni a nagy erkölcsi igazságokat s amikor ez igazságokért először cserélte el a hangos szóval hívó játékot a hallgatagon váró munkával.

A jubiláló püspök a beszédekre adott válaszában szerénységből nem mondta, de nekünk itt tudnunk kell, hogy élete sok ilyen apró és sok nagy lemondásból kellett, hogy álljon az örök munka mellett, hogy azt az eredményt, amit káprázó szemekkel láttunk, elérhesse.

Jubileum... Örömünnep, de egyben számadás is, nyilvános számadás. Hogy ez a számadás tiszta, fényes legyen, a hallgatag számadások milyen nagy számának

kell azt megelőznie. Csendes órákon hányszor kell számadásra vonnia a lelkiismeretnek a lelket, hogy valamikor a nagy nyilvános jubileum bekövetkezhessen. Alázatos lélekvizsgálatoknak, gondolat-, tetteilenőrzéseknek kritikáján kell az egyénben keresztülmennie az életnek, hogy egykor a köz, amely közben annyiszor ellenőrzött *argus* szemekkel, maga hívja önként örömünnepre a munkájában egy pillanatra megpihenő vándort.

Doktor Urak, a szép jubileumból az legyen a tanulságuk, hogy az életre már korán és komolyan készülni kell. Ezt Önök is megtették, bizonyság rá mai avatásuk. De a további élet sikereit is állandó, komoly, lemondó munkával kell megalapozniok. A doktori grádus, amely Önöket az ország vezető szellemi rétegébe emelte, nem intézte el életük sorsát örökre, csak megkönnyítette azt, hogy még nagyobb terheket vehessenek magukra, a nagyobb kötelességek terhét. Különös könnyebbítés, amely terhet rak a vállra, de hogy ez így van, azt érzi minden vezető, legyen csak rábízva, mint apára egy kis család sorsa, mint ügyvédre, orvosra mások becsülete, élete, mint tanárra mások tudománya, s mint papra mások lelke.

Ne féljenek ezt a terhet vállalni, mert aki igaz szívvel másokért dolgozik, azt megáldja, megvédi, égi jubileumra hívja a jóságos Isten.

1936. május 23-án

Doktor Kisasszony és Doktor Urak! Levelet hozott számomra a napokban a posta. A levél sokkal messzebbről jött, mint ahogy a bélyegző mutatta, a messzi mult szertefoszlott tündérvilágából indult útra. Ősi magyar családból származó előkelő öreg úr írta, akinek mosolygó nefelejcskék szemében, kedves körszakállas arcában annyiszor gyönyörködtem gyermekkoromban. Felolvasom a levél egy-két részét. „Szeretve tisztelt kedves barátom! Bocsáss meg, ha boldogult édesatyád nevében ezen „te" megszólítással élek. A multnak élve engedd meg, hogy röviden a következőket mondjam el. Születtem 1846. július 11-én, jelenleg 1936. évi május hóban 89. évemet taposom.

A budapesti technikát 1871-ben végeztem, 6 évet szolgáltam a MÁV-nál, ahonnan 6 évi szolgálat után a kereskedelmi minisztériumba mentem, ahol ugyancsak 6 évi szolgálat után hivatalfőnökké neveztek ki Kolozsvárra." Elmondja a levél, hogyan lett írójából kerületi felügyelő Baross Gábor alatt, hogyan nősült meg és maradt özvegyen s hogyan nevezte ki ő felsége miniszteri tanácsossá s végül hogyan ment nyugalomba 1914-ben. „... és azóta itt lakom. Ha alkalmilag erre járnál, igen lekötelezné, ha szíves volnál meglátogatni."

Szüleim és testvéreim már meghaltak — mondja az öreg úr, s fájdalmasan kell megdöbbennünk azon, vagy talán vigasztalódást kell éreznünk fölötte, hogy milyen sokáig nyujtja a bennünk élő örök gyermek karjait az édesanya után.

Végül egy egyedül álló embert ajánl figyelmembe a levél, de azt is milyen úri módon: „Megírtam kilétedet és szigorúan meghagytam neki, hogy csak az esetben keressen fel Tégedet, ha erre felszólítanád."

Egy kis panasz jön még az elgyengült szemekről s aztán a kedves búcsúzás. És legvégül kis utóirat: „Engedd meg, hogy mellékeljem ezt a kis baráti megemlékezést, amit boldogult édesapád halálára írtam."

S kezemben tartom a zörgő papirost, amelyről a 32 év előtt írott költemény kezdett hozzám énekelni.

Be jó, hogy egyedül voltam a rektori szobában, sokáig egyedül.

Nem fárasztom Önöket a szép bölcselő vers felolvasásával, csak két első strófáját mondom el:

Egy nap, s két barátom hagyott itt egyszerre.
Egyik messze földre, idegenbe ment,
Másik árnyas kertben virágos hant alatt
Sok szenvedés után pihen odalent.

Egyiknek hajóját tán vihar dobálja,
Vitorláját szélvész tépi szerteszét. —
Másik keskeny sírban alszik örök álmot,
Pihen, befejezte földi életét.

S. tovább is ilyen finoman bánatos az emelkedett gondolatokkal teljes vers.

Vajjon miért hoztam ezt a szubjektívnek látszó dolgot ide az Önök avatási ünnepére? Nem az Önök szomorítására, hanem azért, hogy a régi Nagy-Magyarország, a régi Erdély egy fián át megmutassam azt, hogy értelem és érzelem nem zárják ki egymást.

Az az öreg úr, akiről szó van, valóságos technikai kapacitás volt. Szakmája, hazája sok hasznát vette realitásának és pozitív tudásának. Nem tudta róla senki, hogy verset ír. Ezt a versét sem mutta meg még nekünk sem soha, csak most 32 év után. Reális pályáján titkolta, talán restelte is egy kissé azt a gyengéjét, hogy az anyagon, a kétszerkettőn, a célszerűségen túl még mást is látott mindabban és mindazokban, amire és akikre ránézett. Dehát így kellett látnia, ez volt a belső parancs, amivel hiába szállt volna perbe. Így hát aztán dalolnia kellett néha, mint a madárnak. Csak a madár dalol bátran Isten kék ege alatt, neki meg titokban kellett dalolnia. Bizonyosan azért mosolyogtak olyan szépen azok a nefelejcskék szemek, s azért szerettük őt oly nagyon mi, gyerekek.

Doktor Kisasszony és Doktor Urak! Nem versírásra bíztatom én Önöket, hanem komoly munkára. De a komoly munka mellett ne féljenek az örök széptől, a költészettől. Nemcsak a versekben van költészet, a művészet minden fajának megvan a költészete és kimondhatatlan sok költészet van a természetben körülöttünk. Legyenek szakemberek, elsősorban legyenek azok, de ha szemük egy pillanatig megakad a furcsán, érdekesen, vagy szépen, ha gondolatuk néha-néha elszáll messze, ahova a felhők vándorolnak, ne szégyeljék! Csak többet, szebbet látnak s teljesebb lelkű emberekké válnak vele.

Adja Isten, hogy sok szépet, jót láthassanak hosszú, boldog életükön keresztül.

1936. május 30-án

Doktor Urak! Ma reggel a közelgő pünkösdre gondoltam, arra az ünnepre, amit a keresztény hit a Szent-

lélek eljövetelének emlékére alapított s arra, hogy mit is kellene ma az emberiségnek hirdetnie, ha a tüzes nyelvek megjelennének előttünk. Amint tünődve járkáltam a szobában, valami arra késztetett, hogy a könyvespolcra nézzek s tekintetem megakadt egy könyvnek a hátán, amiről mintha egy bánatos hang kiáltotta volna felém a címet: „Hajh, — Erdélyország!"

Nem bírtam megállani, hogy kezembe ne vegyem a könyvet, amit régi kolozsvári barátom, Mó'sa József írt.

Újra elolvastam hosszú idő után Herczeg Ferenc gyönyörű előszavát az északi legendáról, a tenger által elnyelt Vinétáról, hol a nagy téren, amelyet lábas házak kereteznek körül, s hol azelőtt vidám vásáros nép nyüzsgött, most néma tőkehalrajok suhannak végig. A palotaerkélyeken nyüzsgő tengeri csodák kuporognak. A csúcsos tetők, a kémények és szélkakasok erdeje fölött gőgösen görgeti malachitszínű hullámfodrait a tenger. És fenn, a verőfényes magasban, ahol valaha a vinétai galambok keringtek, most éhes sirályok kiáltoznak.

De vasárnap délben halk harangzsongás hallatszik fel a kristályos mélységből. Megszólalnak Vinéta harangjai. Az usedomi halásznép babonásan hallgatja, és megfájdul tőle a szíve.

Forgotam ezt a könyvet, — mondja tovább Herczeg Ferenc — és hallom Erdély elsüllyedt harangjait. S aztán Erdélyről mond ékszerszerűen finom jellemzést. Majd így folytatja: És mindezt elnyelte az iszapos ár. Elnyelte, mi csonka magyarok meg itt ülünk a parton és fájó szívvel hallgatjuk a mélységből felszűrődő harangzsongást.

De ez a fájdalom nem hiú időtöltés. Minden szó, minden gondolat, vágy és sóhaj, amely Erdély felé száll, egy újabb acélszál, amely hozzánk köti azt, ami örökre a miénk.

Országok sorsa fölött végül sem a fegyver, hanem a gondolat ereje dönt, s ez a gondolat az erdélyi magyar gondolat. Ezzel fejezi be szép bevezetését az illusztris író.

Aztán rányitottam az első fejezetre s meglepetve láttam, hogy annak címe „Erdélyország lelke". S ismét csodáltam magamban ennek az erős egyéniségű földnek

nagy lélekformáló erejét, amellyel úgy meg tudta láttatni velünk már kisgyermek korunkban, hogy egészen más világban élünk, mint szerte a világban minden más emberek. Eszembe jutott az az ősszel itt járt norvég egyetemi tanár, aki egyideig Kolozsvárt tanult mint egyetemi hallgató s aki azt mondta nekem tiszta magyar nyelven: sokfelé jártam, de sehol a világon nem láttam olyan szép várost, mint Kolozsvár. És ő is Erdély lelkét dícsérte.

S magamban örültem, hogy a könyv csak a tegnapi évzáró ünnepély után került a kezembe s hogy így az, amit tegnap mondottam, hogy Erdély lelke mennyire hatott egyetemünkre, egészen a magam megérzése volt s örültem, hogy minden más erdélyi testvérem egyként látta felettünk lebegni ezt a lelket.

Mó'SA arról panaszkodik az első fejezetben, hogy ideát nem ismerik eléggé ezt a lelket, amely pedig mégis csak az egész magyar léleknek része. S hogy akadt politikus; aki ezzel a szürnyű kijelentéssel rontott neki a magyar érzelmi egységnek: „Figyelmeztetni kell a messze Keletről jött erdélyieket, hogy itt nincsenek a Balkánon"... Olyan kijelentés, mondja a szerző, amilyet még SCOTUS VIATOR sem mert volna megtenni. Majd ezt mondja: Nem tesz jó szolgálatot a nemzetnek, aki az erdélyieket kisebbíti. A sebész vigasztalhatja szomorú betegét azzal, hogy amputált testrésze amúgy sem volt hiba nélkül való, de a messzenéző politikusnak a regősök lendületes képzeletével és izzó hevületével kell a magyarság idegzetébe belesajgatnia Erdély komor fájdalmát.

Nagyot akaró társadalmunk pedig meg kell, hogy ismerje az erdélyi lelket, amely RAVASZ LÁSZLÓ püspök plasztikus meghatározása szerint: „... az örök magyar lélek, amelyik keletről jött, itt gyökerezett meg a Tisza-Duna közén s mint egy szent banánfa, átnyult az erdélyi anyaföldbe. Mikor itt Magyarországon az idők viharai letarolták az ősi törzset, ott virult fel azon az áldott földön s százötven esztendeig benne élt a magyarság ősfája. Most ott vetettek gyökerére fejszét. Ide menekült az erdélyi lélek. Benne önnön lelkünket és programmunkat kell felismernünk. A magyar történelmi folytonosság

titka az, hogy Erdélynek ez a lelke, mint magyar lélek itt nőjjön tovább, míg újra véghez viszi azt a csodát, amit ezelőtt ezer évvel: az örök magyar lélek új honfoglalását."

Ünnepi szavak, pünkösdi szavak. De én Doktor Urak, nem vagyok önző, nemcsak Erdély lelkéért s sorsáért bánkódom. Tudom, hogy volt, nem, van külön lelke a Felvidéknek, Délvidéknek, Nyugat-Magyarországnak is. És mind ez idemenekült lelkiségek egyforma szeretetét, megbecsülését, ápolását ajánlom figyelmükbe.

Pünkösdkor indulnak életútjukra, mint ifjú doktorok. Legyen a lelkük a szentlélektől megáldott, hogy tudjanak mindig igazságot hirdetni. A nagy magyar igazságot is és az egyes emberek igazságát, ami majd foglalkozásuknál fogva Önökre bízatik. A tudáson kívül ez a legnagyobb fegyverük, az igazság. Soha ki ne ejtsék kezükből ezt a fegyvert, amely talán nem győz oly hamar, mint a fizikai fegyverek, de ha győz, akkor győzedelme megingathatatlan, végleges.

Isten segítse Önöket önmagukért, családjukért és hazájukért folytatandó küzdelmükben!

1936. június 6-án

Doktor Kisasszony és Doktor Urak! Tegnapelőtt újból gyászt öltöttek a házak s a püspöki palotának az árkádokra vezető ajtaja zárva volt. Be lehetett ugyan menni a mellette levő boltívek alatt, ennek a kapunak bezárása tehát nem a forgalom megakasztását célozta. A kapunak, mely fölött *„Justum amore"* jelszavas címer díszlik, bezárása emlékeztetés és tiltakozás volt. Emlékeztetés június 4-ére, a trianoni békeszerződésnek nevezett paranes aláírására és tiltakozás az ellen, megbélyegzése azoknak, akikben nem volt sem igazság, sem szeretet. Nem sok ház tudott gyászba öltözni. Nem azért, mintha nem akart volna, hanem azért, mert a szörnyű országcsonkítás odavezetett, hogy már egy szerény gyászlobogóra sem telik a legtöbb embernek. Egyik dologra nem telik, a másikra nem szabad, hogy teljék; ennek a szegény országnak hivatalos engedéllyel még sírnia sem szabad.

De ha külsőleg nem is mutathattuk, belsőleg annál inkább éreztük a gyász szomorúságát és a szégyen keserűségét. Ez volt az a nap, amelyen 16 év előtt odahurcolták a magyar nemzetet a nyitott sír elé és azt mondták neki: feküdj bele! S hogy tettük még szörnyűbb legyen, azt is mondták: és előbb jelentsd ki ünnepélyesen és kötelezőleg, hogy te is így akarod, önként fekszel a sírba.

S a kivétel nélkül mindenkitől, e szörnyű órában még Európa legnagyobb, talán más véleményen levő nemzeteitől is elhagyott árva, rokontalan magyar nemzetet belökték a nyitott sírba s mohón kezdték rá lapátolni a rögöket.

Nem rajtuk mult, hogy él még a halálraszánt, hanem azon, hogy mégis csak rettentő nagy volt a sír, nem volt olyan könnyű beletemetni a vergődő óriást s azon, hogy a lelkileg emelkedettebb, igazságszeretőbb népek elfordultak a vidám tort ülőktől, sőt segítettek is, hogy egy kis levegőhöz, néha-néha napfényhez is jussunk.

De minden igazán nagy bajunk mégis csak abból származik, azóta keletkezett.

Ezek között a bajok között elszakított véreink szenvedésén kívül a legfájóbb a magyar fiatalság sorsa. Kétszeresen fájó, mert amellett, hogy nem tudunk az életbe induló magyar ifjúságnak boldog jövőt biztosítani, még az a vád is ér bennünket, öregeket, hogy nem is akarunk. Oh, Doktorkisasszony és Doktor Urak, hát nem hiszik el rólunk, hogy mi is szeretjük gyermekeinket? És nem tudják azt a legszentebb csodát, hogy akinek gyermeke van, az a más gyermekét is igaz szívvel szereti? Ma még nem tudják talán, de egyszer érezni fogják, mikor életük folytatása a bölcsőben megjelenik, mikor először mosolyog Önökre gyermekarc, mikor először repes Önök felé gyermekkarocska. Akkor megértik a családon, az utódon keresztül jobban, mint ma, hogy mi a nemzet s elhiszik, tudják majd a többi apákról és anyákról is, hogy azok ösztönösen csak egyet akarnak: gyermekeik felajánlásával szolgálni a nemzetet, amelyet szerencsésebb sorsúnak remélnek, mint a mai, mert hiszen az ő szemükben önmaguknál is különb gyermekeik sorsa lesz majd az. Kép-

zelhetik-e azt, hogy ezt a jó sorsot irigylik, el akarják venni gyermekeiktől a szülők, akik oly szívesen megváltanák életükkel is az ő jövőjüket.

Ha valaki hiú öregeket, kapzsi véneket mond Önöknek, változtassák át ezt az elnevezést magukban szülőkké s akkor nem fognak minden rosszat és csak rosszat hinni a ma az ország sorsát vivő korosztályról. Higyjék el, hogy ez a korosztály mindent elkövet, hogy egy-egy vonalnyival előbbre vigye az ország s ezzel az Önök sorsát. A munka lassú és nehéz, a felvértezett ellenségé pedig gyors és könnyű, az eredmények csak apránként mutatkoznak. De azért csak Trianon felelős és nem a harcoló, küzdő, most soron lévő korosztály. Ne feledjük, hogy: *nemo ultra posse obligetur.*

Doktorkisasszony és Doktor Urak, avatásuk örömünnepét kissé elhomályosítja a szomorú évfordulóra való emlékezés. De a fiatalság bátor és vidám s ez a helyes, mert bátran és vidámsággal könnyebb a harc, nem látszik olyan ijesztőnek az ellenség s így alaposan szemrevételezhető, ami megint jó haditerv készítésére ad alkalmat. Nézzék hát egész életükben, a kellő megfontoltság mellett bátran és vidáman minden nehéz ügyüket s sikerük lesz. Trianoni porkolábjaink tetteit is így nézzék majd s akkor látni fogják, hogy nagy fegyverzetük mellett van egy gyenge, sikerrel támadható pontjuk, az, hogy nincs igazuk. Önöknek pedig szegénységük mellett is egy erős, nagy fegyverük az igazság. Ezzel harcoljanak, mindig csak ezzel a fegyverrel, tudományos fokozatukkal elérendő pályájukon épúgy, mint a közéletben, s ha bárhol alkalom nyílik rá, Trianon ellen is. Jogi és államtudományi doktorkisasszony, Önre talán még többen, szívesebben fognak hallgatni, mint a férfiakra, harcoljon Ön is így! Akkor fokról-fokra megjön a jobb világ lelkiekben is, anyagiakban is, országunk sorsában és az Önök sorsában is, a mi nagy-nagy örömünkre.

Az Isten segítse Önöket ebben a nemes harcban!

1936. június 12-én

Doktor Urak! Avatásukat a szokásos szombati napról a mai pénteki napra tettük át. A holnapi napot két leendő doktortársuk avatására kellett átengedniök. Tudom, jószívvel tették, mert az a két holnap avatandó doktor, két angol országgyűlési képviselő, M. P., *Membre of Parliament*, amint náluk mondani szokásos.

Sir Robert Gower konzervatív párti és Rhys Davies munkáspárti képviselők azok, akik különböző pártállás mellett is meg tudtak egyezni, találkozni tudtak a magyar igazság, nem, nem jól mondtam, az igazság szolgálatában. Mert igazság csak egy van s a „magyar igazság" kifejezéssel csak azt akartam mondani, hogy az igazságnak épen minket érintő részéről van szó.

Hogy mit tettek ezek az angol gentlemanek érettünk, azt részletesen felsorolták már több év alatt az ujságok. Mi röviden elmondhatjuk azt: a meglátott, felismert igazságnak bátran hangot adtak.

Nem tettek úgy, mint az a sok-sok mai opportunista szerte a világban, akik tudják ugyan az igazat, de nem csinálnak főfájást maguknak azzal, hogy arról beszélnének is, hanem „bölcsen" hallgatnak. A mi angol barátaink nemcsak szót emeltek mellettünk, hanem ezt még hozzá olyan helyen tették, ahonnan világszerte elhangzik a szó, az angol parlamentben.

Ezért lesz holnap *honoris causa* doktoravatás. Elismerésből, tiszteletből, hálából. Elismerésből a tudás iránt, amivel igazságunk jogi és filozófiai bizonyítékait megdönthetetlenül összeállították, tiszteletből a bátorság iránt, amellyel azt a világ elé vitték és hálából mindazért, amit tettek.

Mert Doktor Urak, soha ne felejtsék, a hála a legszebb érzések egyike s a legnagyobb jutalom annak, aki kapja. Talán azért is olyan ritka madár a hála, pedig milyen egyszerű, ősi érzés. De ha kaptunk valamit, már mindjárt újat kívánunk s közben rá sem érünk a hálára gondolni. Ez pedig nagy hiba.

Ha komolyan, magukba szálltan visszagondolnak

eddigi, ifjú éveik történetére, máris mennyi nagy dolgot találunk benne, amiért mély hálával tartoznak valakinek, ott találják szüleik féltő gondját, aggodó szeretetét, ma még nem is ismert önfeláldozását, lemondását. Ezeket majd akkor fogják megismerni, amikor mint édesapák maguk is gyakorolják majd azokat. Valóban úgy van, hogy egy-két ösztönösen érző gyermeken kívül csak öreg korunkban kezdjük megérteni, hogy mi is volt az a két drága lény, akit úgy hívtak, hogy apa, anya.

Aztán ott látják első tanítóikat, elnyűve az élettől, az örökös újrakezdéstől kimerülve, de mégis türelmesen, örülve első betűjüknek, első szavalatuknak, első sikerüknek, — úgy megértve, hogy milyen nagy dolog az első öröm, az első csoda.

És a többi tanítók, tanárok, tanulótársak, barátok, rokonok segítsége, egy-egy jótanács, erkölcsi vagy anyagi segítség, a kételkedés, bánat pillanataiban egy jó szó. Sokszor csak egy simogató tekintet és semmi más. Ki tudná megmondani, hogy még mi? Csak az Önök szíve, ha kivetve magából az „én" követelődzéseit, gyermekkori ártatlanságába egyszerűsödik vissza.

Azok között, akik iránt hálát kell éreznünk, ott van ez a két angol képviselő is, akik az Önök jövőjéért és emberi méltóságáért is küzdenek. Gondoljanak rájuk is hálával és tisztelettel. S egész további életükben sose felejtsék a jótettet jóval viszonozni! Ha lehet azonnal, ha nem, akkor bármilyen későn, de valamikor mégis. Hogy ne járjanak úgy, mint DICKENS „Karácsonyi ének"-ében az a zsugori, aki életében egy szegény kéregetőt elkergetett küszöbéről s akinek lelke mindig csak azon síránkozik, hogy már nincs módjában kegyetlen cselekedetét jóvátennie.

De a mi népünk fiai nemeslelkűek, jószívűek, s tudom, hogy Önök is azok, ezért örömmel fognak jót cselekedni és örömmel fognak hálásak lenni mások jócselekedeteiért.

Adja az Isten, hogy életük szerencsés és boldog legyen!

1936. június 20-án

Doktor Kisasszony és Doktor Urak! Zárogatja már kapuit az *alma mater*. Már csak azok vannak itt a hallgatók közül, akiknek vizsgájuk, szigorlatuk van. A többi szerteoszlott az országban, pihenni, erőt gyüjteni új szemeszterekre. Önök is nemsokára szerteoszlanak, de már nem jönnek vissza új félévekre beiratkozni. Mennek az életbe, amely hivogatja Önöket. De ezzel vége is a boldog vakációknak, amelyek alatt pihentek, erőt gyüjtöttek. Az Önök utolsó boldog pihenése egyetemi életükben ez az avatás volt és utolsó erőgyüjtésük az, hogy hallgatják a rektor szavait s érzik az azokból áradó buzdító, utat-egyengető szeretetet.

Ifjú doktoraink nagy része szertemegy az országba, elhagyja Szegedet, az egyetemi várost. Még azoknak is, akiknek szülővárosa Szeged, örökös kedves emlék marad az egyetem, az egyetemi élet. Azoknak pedig, akik máshová valók, ezeken felül felejthetetlen kedves emléke lesz a város maga is.

Az egyetem, melyért Szeged már a multban is annyit küzdött, az Isten különös rendelkezése folytán két egyetemet is jelent, a volt kolozsvári magyar egyetemet, az erdők, bércek országának, Erdélyországnak-Tündérországnak szemefényét és a végtelen Alföld, Petőfi imádott Alföldjének, a rónák határtalan tengerének dédelgetett kincsét. Két lélek van itt egybeforrva: a Szamos harsogásának és a Tisza álmodozásának lelke. És ellentétként a sokszor vad erdélyi vidékek emberének mindig tépelődő s a szelid alföldi tájak emberének bátor, magabízó lelke. Ez a két lélek szerencsésen egészíti ki egymást s érvényesíti hatásait fiaink tudásának, jellemének kialakulásában s lassanként, észrevétlenül, de egész bizonyosan, a város lakosságának közfelfogásában is.

A város képe persze marad, ami volt. A „legmagyarabb folyó" — milyen fájdalmasan esik ezt most így kimondani — és az Erdély izenetét hozó Maros egyesülésénél alakult szép, nagy város barátságos arcát, a hozzá számító sok-sok tanya bájos képét, tudom nem felejtik el.

És nem felejtik el szorgalmas lakóinak nyiltszívűségét, igazi magyar vendégszeretetét. Nagy erények ezek, amelyek szinte egyedülállóak a nagyvilágban és megérdemlik, hogy példakép gyanánt lebegjen Önök előtt.

A tudás, amelyet ilyen egyetemen, ilyen városban szereztek, az erkölcsi tőke, amelyet itt gyüjtöttek össze, nagy és szilárd, rábízhatják jövendő életüket. S mi is bátran Önökre bízhatjuk a magyar jövőt, annak azt a részét, aminek alakítása az Önök vezetése alá esik majd. Az egyetem és a város hatása, a tudás és az örök természet diktálta érzés biztosan fogja majd vezetni Önöket.

Mikor 1921. szeptember 10-én az egyetemmel idejöttem, másnap délután, első ráérő időmben már útban voltam a Maros-torok felé. Sokáig bandukoltam a szederindás Tiszaparton, amíg a torkolat magasságához érkeztem fájdalmas emlékezésre. Amint hallgatagon baktattam visszafelé, egy egyszerű ruházatú öregasszonnyal találkoztam, aki félénken kérdezte tőlem, hogy hol van a Maros? Magyarázni kezdtem neki, de látván, hogy nem igen érti, visszafordultam és elvezettem arra a pontra, ahol előbb én álldogáltam. Mikor az asszony végre meglátta a Marost, egy percig hallgatagon állott, aztán tördelni kezdte a kezét és beszélni kezdett a folyóhoz. „Oh, drága Maros, oh édes folyóm, csakhogy ismét látlak, csakhogy hallom az izenetet, amit az én drága hazámból hozol." És így beszélt hozzá percekig, dédelgető, ölelő, csókoló szavakkal. S ha láttam volna könnyeimen keresztül s ha figyelni tudtam volna másra is, mint a soha többet nem látott öreg munkásasszonyra, akkor bizonyosan láttam volna, hogy a Maros mosolyog és hallottam volna, amint vigasztalja a szülőföldje imádatában istentiszteletet bemutató öregasszonyt.

Ezt a drága szülőföldet és mind az elvesztett szülőföldeket itt őrizzük az *alma mater* lelkében. És ezt az *alma matert* ölelte keblére, zárta szívébe Szeged nemes városa. Lehetetlen, hogy a tudás mellett magas erkölcsi értékekkel ne gazdagodjék az, aki itt élt, itt tanult. Önök, ifjú doktoraink, itt éltek, itt tanultak, tudást, erőt és érzést visznek hát magukkal s én bizton remélem, hogy a

ma szomorúságából eljutnak a holnap megérdemelt boldogságába.

Az Isten vezérelje Önöket útjaikon!

1936. június 26-án

Doktor Urak! Nagy a mi örömünk, amikor szorgalmas hallgatóinkat sok évi fáradságos munkájuk jutalmazásául doktorokká avathatjuk. Nem is szoktam e szép eseményt másként nevezni, mint így: avatásuk örömünnepe. De mi a mi örömünk és az Önök öröme is hozzátartozóik öröme mellett.

Mikor a Tanács az avató-ülésről kivonul, egy másik ünnepség kezdődik ebben a teremben, a testvérszívek ünnepe. Mosolygó arcok, ölelésre tárt karok, meghatott jókívánságok teszik virágoskertté ezt a helyet. Apák, anyák, testvérek, rokonok, jóbarátok érzése szabadul fel s tölt el meleggel, ragyogással mindent és mindenkit a nagy cél elérésekor. S engem már olyan sokszor elfogott a vágy, hogy visszalopózkodjam ide, mint egyszerű néző s megfürösszem lelkemet ebben a szent örömben. De nem lehet s így meg kellett elégednem azzal, hogy képzeletben éljem át azt, ami olyankor itt történik.

Az avatási szertartás alatt néha megakad a szemem egy pillanatra a közönség között egy-egy alakon s azt mondom magamban: ez egy apa, ez, igen, ez bizonyosan egy anya. Ilyenkor úgy szeretném tudni, hogy melyik avatandóhoz tartoznak, hogy velük örülve titkon meglophassam egy kicsit boldogságukat. De vajmi ritkán adatott meg nekem az az öröm, hogy az összetartozókat ismerhettem volna.

Ma, az utolsó avatáson e tanévben, mégis megadatott nékem az a boldogság, hogy ismert szülők és gyermekek örömének tudatos részese lehessek s láthassam a hivatalos ünnepen túl a bensőséges családi ünnepet is gyermekek és szülők arcán egyaránt.

Két ilyen családot is figyelhetek a szemem sarkából.

Az egyik a nagy kémikus családja, azé, aki dékánságot és rektorságot viselt egyetemünkön s akit azóta más

egyetem hódított el tőlünk. Ha ránézek, eszembe jut Kolozsvár, a Kőmáli-szőlőhegy, a vashíd mellett a mélyben zúgó Szamos partján épült palota, ami azóta mind-mind másé lett és mégis örökre a miénk marad. És eszembejut a kedves jó barát, a jó kartárs könnyen mosolyra derülő arca, a feleség és a nagy kislány bájossága s oly szerencsés vagyok, hogyha egy pillanatig visszanézek a multba, látom a nagyapa arcát is. E perczben érzett megérdemelt boldogságukra Isten gondviselő áldását kérem.

A másik család is tudós családja. A dékán és rektorviselt apa, a gyógyszertan elhivatott művelője s szintén Erdély szülötte. Neki az a ritka öröm adatott meg, hogy saját fiát promoveálhatta orvosdoktorrá. Ha ránézek, boldog tanársegédi idők jutnak eszembe, újból látom Kolozsvárt a dús lombú fák tengerében — azóta a fájdalom tengerében — s látom itt is a feleség és nagy kislány bájos arcát s a csavaros észjárású székely anyai nagyapát, a dékánviselt professzort, aki szintén egyetemünk tanára volt s akit szintén más egyetem hódított el tőlünk. Az ő boldogságukat is tisztán tudom látni s arra is Isten gondviselő áldását kérem.

Így láthattam ma a sors kegyelméből kedves családi ünnepek bensőségét, így mutathattam rá három erdélyi tudósra is, akik a közös nagy Magyarországért dolgoztak. De van még más örömben is részem. Ez az öröm az, hogy doktorrá fogadhattam ma a testvéri lengyel nemzet egy derék fiát, aki a mesék ösvényén indult el felénk.

Messze fenn északon, Wilnóban, orosz rabságban született ez a fiú, aki Szimbirszkben gyerekeskedett. Itt látta az első magyarokat, bús hadifoglyok képében, rab a rabot. A véletlen a szülői ház könyvtárában kezébe adja JÓKAI „A kőszívű-ember fiai" című regényének lengyel fordítását, ezt a csodálatosan szép regényt, amelyet JÓKAI a magyar szabadságharc elbukását sirató lelke legmélyebb érzéseivel írt s a kis lengyel fiú előtt a csodálatos Baradlay-fiúk alakján keresztül nyílik meg a magyar lélek, amelyet tragikus magárahagyottságában csak olyan kevesen keresnek fel, de amelynek megismerésére az a kis fiú

akkor elindult. Jött szívet kereső szívvel, s most itt áll, immár mint szabad ember, a sorban a többi magyar között ő, a lélekben magyar.

Az örömöt, amit e földön érzek, beárnyékolja az a szomorúság, hogy ez a derék fiú egyedül áll ma itt, hozzátartozói nincsenek jelen.

És talán vannak még mások is itt, akiknek nincsen itt senkijük sem.

Tudom, hogy mit jelent ez. A sors akaratából én is így jártam avatásomkor. Azok, akik legjobban örültek volna, akkor már nem éltek; testvéreimet, jó embereimet pedig nem bírtam értesíteni. Sohase felejtem el azt a nagy, keserű fájdalmat, amit éreztem, mikor a Tanács elvonulása után megindult körülöttem az öröm áradata s én egyedül bandukoltam az ajtó felé. Nem akarom, hogy ez a lengyel-magyar fiú és a többi magyar fiú érezze azt az érzést, ami akkor engem marcangolt, azért én, a rektor, aki apjuk helyett apjuk akartam lenni mindig, feléjük nyujtom szívem minden szeretetét és azt mondom nekik: Doktor Urak, higgyenek, mint én, az érzések erejében s akkor tudni fogják, hogy most sincsenek egyedül, szüleik örömtől repeső lélekkel itt vannak Önök mellett, akár itt élnek még a földön, akár odafenn.

Önökre is és minden egyes itt álló doktorunkra és kedveseikre Isten bőséges, gondviselő áldását kérem.

V.

A tanévzáró ünnepély

Az egyetem 1936. évi május hó 29-én tartott 1935–36. tanévi évzáró ünnepélyén elmondott beszédek.

A) Ditrói Gábor rektor megnyitó beszéde

Tekintetes egyetemi közgyűlés!

Mélyen tisztelt vendégeink!

Örömmel látva az ünnepélyünket megjelenésükkel megtisztelők nagy számát, üdvözlöm az egyházi, polgári és katonai méltóságokat, általában a megjelent közönséget, közöttük egyetemünk tanárait, tisztviselőit, doktorait és hallgatóit. Bejelentem, hogy a Magyar Tudományos Akadémia mai közgyűlésünkön való képviseletével Bartók György egyetemi tanár urat bízta meg, akit ebben a minőségében is szívesen köszöntök.

Tekintetes egyetemi közgyűlés!

A végtelen időt mérő szerkezetben, valahol a pillanatok töredékeit mércsikélő részben, egy kis fogaskerék — egyetlen fogacskányival — arrébb mozdult. Ott jelentéktelen dolog, de itt egy esztendő elmultát jelenti. Május 29-e az évzáró ünnepély ideje, alapítási évforduló s mint a naptári év fordulóján, Szilveszterkor teszi a bölcs ember, úgy ezen az évfordulón is meg kell vizsgálnunk, hogy vajjon jól sáfárkodtunk-e az elmult esztendőben, egyetemünknek alapítása óta 64-ik, Szegeden eltelt immár 15-ik tanévben.

Rossz gazdasági év után, fenyegető világkonflagráció idején indult a tanév. A nyugtalanság az ifjúságot is elfogta, világnézeti különbségek összeütközésétől lehetett tartani. De az *alma mater* tisztelete, szeretete, amelyben egy volt professzori kar és komoly hallgatóság, békét és

nyugalmat hozott s a munka minden fennakadás és szünet nélkül folyt az egész éven át.

A munka és kötelességtudás oltárán feláldozott két élet példája figyelmeztette a letelőben lévő tanévben az egyetem minden fiát arra, hogy az önfeláldozó munkás élet az igazi érték, amit mindenki elismer. A tanév elején vesztettük el Dr. BIBÓ ISTVÁN miniszteri tanácsos, egyetemi könyvtárigazgatót, a tanév végén Dr. POÓR FERENC egyetemi ny. r. tanárt, a bőrgyógyászati klinika igazgatóját. Mindkettő holta napjáig dolgozott embertársaiért, egyeteméért, hazájáért. Hisszük, hogy ragyogó példájuk mély nyomot hagyott az egyetemen kívül is minden igaz ember lelkében.

De a szomorúság és öröm váltogatják egymást, s az 1935—36. tanévben ünnepnapjaink is voltak. *Sub auspiciis gubernatoris* és *honoris causa* doktoravatás szerezték ezt az örömet azon az állandó örömön kívül, amelyet összes tanítványaink szorgalma szerez mindig nekünk. CSIKY JÁNOS és SZALAY JÓZSEF neveit írtuk be aranytintával a nagy matrikulába.

Hogy eredménnyel tanítottak a professzorok, azt mutatja az az érdeklődés és munkakedv, amit tudományos kérdések iránt a kötelező mértéken felül bírtak ébreszteni a hallgatóságban. 1697 hallgató közül 54-en nyertek pályadíjat, ami 3.18%-nak felel meg. Ezeken kívül 9-en nyertek még könyv- és pénzjutalmakat külön pályamunka nélkül, tudományos és irodalmi munkásságuk vagy szakmabeli szorgalmuk jutalmául, mint azt a pályadíjak kiosztásánál látni alkalmuk lesz. Igen szép eredmény ez, valóságos szellemi fellendülés jele, ami mutatja, hogy ifjúságunkban megvan a képességen kívül a készség is arra, hogy szűkös viszonyai között is töretlen akarattal, elszántan küzdjön komoly tudományos célokért. Nincs nagyobb jutalma a professzoroknak, mintha látják, hogy tanításuk megfogamzott és a tudás általuk gyujtott mécsese egyre fényesebb lánggal ég a tanitványok lelkében. Ezen ünnepélyes órában, ez ünnepélyes helyről köszönöm mindkettejüknek egyaránt a kitartó munkát, s gratulálok nekik a szép eredményhez.

És köszönöm mindazoknak a segítségét, akik az egyetemtől erre a célra sajátjából adható összegen felül anyagi javak adományozásával valaha is lehetővé tették a pályamunkák szerény jutalmazását. Köszönöm a jószándékú alapítványokat és Szeged városának 500 pengős jóleső segítségét.

Ezen a napon a tanév eseményein túl is mindenre vissza kell néznünk és mindent igazságosan meg is kell látnunk. S én látom dicsőemlékű nagy alapítónkat, Ferenc József apostoli királyunk ő felségét, amint Erdély iránt táplált szeretetétől vezetve aláírja az alapítólevelet s gondolatban hálás szeretettel és mély hódolattal hajlok meg előtte. És látom, amint Erdély ragyogó ege alatt birtokba veszik professzorok és tanítványok Kolozsvár egyetemét. Látom fejlődni, virágozni ezt az egyetemet, látom a kölcsönhatást, mint hat az egyetem Erdély lelkére és mint hat még erősebben Erdély lelke az egyetemre. Látom ezt a boldog frigyet, ezt az örök kapcsolatot és aztán látom az elfakult eget, a kitörő orkánt és látom a diákokat, tanárokat szertemenni, fegyverrel a kézben küzdeni és meghalni az egyetemért. És meghajlok megrendült lélekkel ezek előtt az emlékek előtt is. Látom aztán a hontalanság hallgatag napjait és látom a segítségünkre sietó jóbarátot, Szegedet, amint felénk tárja karját, keblére ölel bennünket, otthont ad újra egyetemünknek, mire a tanító ajak megszólal, a sóvár fül, a szomjas értelem megnyílik a szónak, a tanításnak, s látom, mint hat az egyetemen keresztül Erdély lelke az Alföldre és az Alföld lelke az egyetemre. Látom ezt az új frigyet s gondolatban hálás szeretettel hajlok meg Szeged nemes városa, a jelen és a bizonyosan még szebb jövő előtt.

Amikor ezekkel az érzésekkel eltelve megnyitom az egyetemi közgyűlést, mégegyszer üdvözlöm az egyetem itt megjelent kedves barátjait, amiért megjelenésükkel ünnepélyünk fényét emelni kegyesek voltak, s felkérem a rektort adó orvosi kar dékánját, Issekutz Béla egyetemi ny. r. tanár urat, hogy a chemotherapiáról szóló előadását megtartani szíves legyen.

B) Issekutz Béla, a rektort adó orvostudományi kar dékánjának előadása

A chemotherapia

Az ember betegségeinek jórészét fertőző csirok, állati és növényi eredetű paraziták okozzák. Ezekkel szemben a céltudatos küzdelmet SEMMELWEIS indította meg, midőn megtanította az orvost, hogyan kell megvédeni a szülőnőt a fertőzéstől, hogyan kell elsősorban az orvos vizsgáló kezén levő fertőző csirokat klórmésszel elpusztítani. Ma is ezt és ennek modern alakjait — *neomagnolt*, *magnosterint* — használja az orvos a szublimát, a karbol és sok egyéb anyag mellett, midőn fertőtleníteni akar, vagyis mikor el akarja pusztítani a baktériumokat a fertőző beteg környezetében, ürülékében, a műtéti terület bőrén, az operáló orvos kezén stb.

Ez aránylag nem nehéz ahhoz, a ma is még sokszor megoldatlan feladathoz képest, hogy a betegséget okozó parazitákat a beteg testében, vérében pusztítsuk el és így gyógyítsuk őt meg. Reménytelen lenne ez a küzdelem a betegség kórokozóival szemben, ha maga a szervezet nem vállalná ennek oroszlánrészét. A beteg szervezet különböző védőanyagokat termel, melyekkel ártalmatlanná teszi a fertőző csirok mérgeit, megbénítja, megöli és védő sejtjeivel felfalja azokat. Az orvos ma már tudja ezt a védelmet mozgósítani, fokozni. JENNER óta *vaccinatió*val tudjuk az egészséges szervezetet védeni a fertőzéssel szemben. BEHRING óta pedig *antitoxin* tartalmú állati vérsavók befecskendezésével sietünk a beteg szervezet segítségére.

Ez a *vaccin-* és *serotherapia* tehát csakis a szervezet természetes védekezőképességének fokozásával küzd a beteg gyógyulásáért; új harci eszközt ebbe az élet-halál küzdelembe azonban csak a *chemotherapia* vonultat fel, mely vegyi anyagokkal igyekszik a kórokozókat a beteg szervezetben elpusztítani, vagy legalább annyira legyengíteni, hogy könnyű martalékává váljanak a szervezet védőberendezéseinek.

A természet is nyujt az embernek ilyen különleges hatású gyógyszereket. Mint pl. a túlnyomólag növényi eredetű féreghajtókon kívül a higany és jód a luesz, a kinin a váltóláz, az emetin a trópusi vérhas és a chaulmugra olaj a lepra gyógyszerei. Míg ezek felfedezése a távoli idők ködébe nyúlik vissza és bizonyára beteg embereken hosszú évszázadok alatt gyüjtött tapasztalatok gyümölcse; addig az a tudomány, melyet EHRLICH PÁL alig három évtized előtt alapított, céltudatos állatkísérletek segítségével igyekszik megtalálni a különböző fertőző betegségek különleges gyógyszereit, vagyis olyanokat, melyek ideális esetben egyetlen egy adaggal — ez lenne a *therapia sterilisans magna* — máskor rövidebb-hosszabb kezeléssel pusztítja el a kórokozókat és gyógyítja meg a beteget. Ennek az új tudománynak, a *chemotherapiá*nak, kisérleteit olyan állatokon végzik, melyek az emberi betegséget okozó parazitákkal vannak fertőzve. Ezeken hosszú, fáradságos munkával próbálják ki a legkülönbözőbb vegyületeket, míg végre sikerül olyat találni, mely az állatot meggyógyítani képes.

Az első nehézség a megfelelő kisérleti állat megtalálása, mert az ember betegségei nem minden állatra vihetők át. Így pl. a váltóláz *chemotherapiájához* csak akkor lehetett hozzáfogni, midőn felfedezték, hogy a madarak *spiroplasmosisát* a váltólázhoz hasonló vérparaziták okozzák; a *kala-azar* nevű tropikus betegséggel pedig csak a hörcsögöt sikerült fertőzni. Sokáig nehéz volt a lueszt is állatokra átoltani, először SCHAUDINNak sikerült ezt a nyulakra átvinnie és ezzel lehetővé tette EHRLICH felfedezését.

Legegyszerűbb a *chemotherapiai* kutatás a *trypanosomák*kal fertőzött egereken. Ezek a vérparaziták sok trópusi emberi és állati betegséget okoznak, köztük legsúlyosabb csapás az álomkór, mely nagy területeket néptelenített el s a föld legtermékenyebb részeinek kihasználását gátolta meg. Ezek a *trypanosomák* a fertőzött egerek vérében néhány nap alatt milliárd számra szaporodnak el és ezzel megölik őket. Az így megbetegített egereken próbálta ki EHRLICH éveken át tartó fáradságos munkával

az anilinfestékek százait, amíg végre talált egy vörös festéket, melyet trypanvörösnek nevezett el, amely egyetlen egy injekcióval képes az egeret meggyógyítani, vérében a *trypanosomák*at elpusztítani.

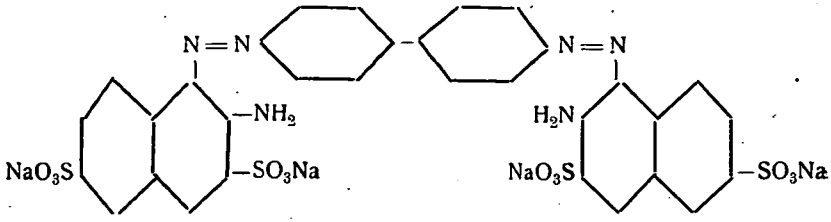

Trypanvörös = benzidin-o-monosulfosavas-diazo-bis-2 naphtylamin-3, 6, disulfosav natrium sója. Chemotherapiás index 1 : 2.

A *chemotherapiá*nak ez az év — 1903. — volt a születési éve, mert ez az első eredmény beigazolta, hogy az az út, melyen EHRLICH elindult, tényleg járható. De még ettől az első sikertől nagyon hosszú, göröngyös, tekervényes út vezetett a *germanin*hoz, ehhez az 1916-ban ROEHLtől felfedezett színtelen festékhez, mely az álomkór az ember legfontosabb *trypanosomás* betegségét tudja gyógyítani.

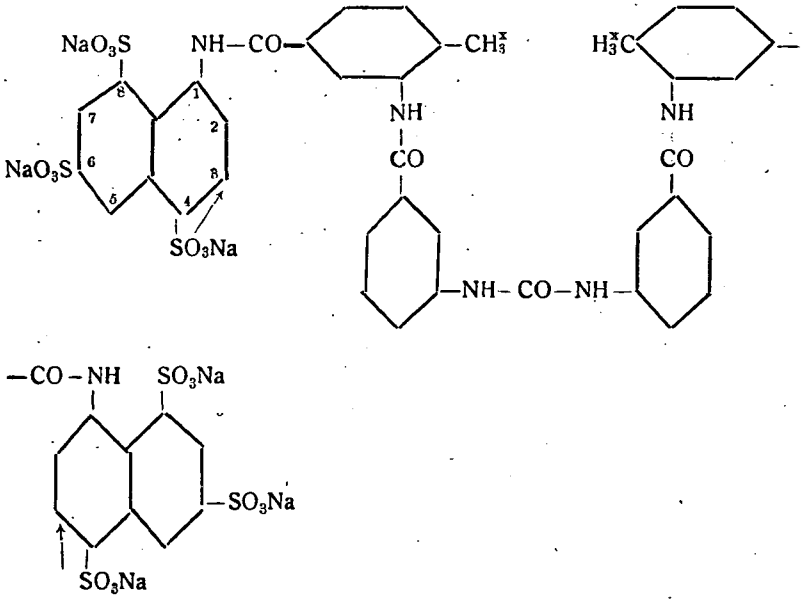

Germanin = m-aminobenzoyl-m-amino-p-toluyl-l-naphtylamin-4, 6, 8-tri-sulfosavas-natrium symmetricus hugyany származéka. Chemotherápiás index 1:360.

x-el jelölt egyik methylgyök nélkül a Ch. i. 1:10, mindkettő nélkül 1:2. Ha a két sulfosav gyököt a 4-es C-atomról a 3-asra ⟶-al megfelelőleg helyezzük át, akkor a Ch. i. 1:12-re csökken. Hasonló tipusú anilin festékek festőképességét is befolyásolja a methylgyökök jelenléte és a sulfosavcsoportok helyzete.

EHRLICH maga az első siker után a festékekkel való kisérletezés helyett az arzénvegyületekre tért át. Hosszú munka után, miközben munkatársa BERTHEIM 606 eddig új ismeretlen szerves arzénvegyületet állított elő, végre eljutott ahhoz az anyaghoz, melyet örömében joggal üdvözölhetett *Salve*-val és nevezhetett el erről *salvarsan*nak. Valóban csodálatos, hogy miként vált a Borgiák gyilkos mérge egy fanatikus lángész törhetetlen kitartásával az emberiség talán legáldásosabb gyógyszerévé. EHRLICH olyan anyagot akart feltalálni, mely egyedül a lueszes szervezetben élő kórokozókat támadja meg, a bűvös golyót kereste, mely csak a *spirochaeta pallidát* találja; amint kifejezte magát, kémiailag célozni akart megtanulni. Jelmondata: *corpora non agunt, nisi fixata* azt fejezi ki, hogy csak az a vegyület hathat, melynek különös affinitása van a parazitához és ezzel annak testébe behatolni képes.

Kutatásai közben úgy igyekezett kiindulási anyagának, az *atoxyl*nak vegyi szerkezetét módosítani, hogy az mind jobban elveszítse a szervezetre való mérgességét — az *organotropiáját* — és növelje a *parasotropiát*, a parazitákhoz való affinitást. Azt hitte, hogy munkája közben tényleg megtanul így kémiailag célozni, hogy ismer olyan atomcsoportokat, melyek bevitele a molekulába a *therapiás* célt elősegíti, mások viszont *dystherapiás* hatásúak. Azt hitte, hogy sikerült olyan szabályszerűségeket felfedeznie, melyek a későbbi kutatás útmutatójául szolgálhatnak. Ma már tudjuk, hogy EHRLICH ezen tételeiben több a fantázia, mint a valóság, hogy a keserű igazság bizony az, hogy ő sem tudott kémiailag célozni, hanem csak a sötétben lövöldözött s lángeszén kívül főleg szerencséjének köszönheti, hogy mégis talált. Ő maga is azt szokta mondani, hogy kutatásaihoz négy G-re van szük-

sége: *Geld, Geduld, Geschick* és főkép *Glück*-re. Ő mind a néggyel rendelkezett s bizony az utolsó, a szerencse nélkül lángeszével és kitartó munkájával előállíthatott volna másik ezer arzénvegyületet is a nélkül, hogy a célját elérte volna.

Nem lehet, miként EHRLICH gondolta, a vegyi atomcsoportokat *eu-* és *distherapiás* tulajdonság szerint osztályozni, mert ugyanaz az OH, NH_2, SO_3 stb. gyök egyszer javítja a *therapiás* hatást, más vegyületben ellenben rontja. Igaz, hogy a legtöbb arzéntartalmú luesszgyógyszerben az OH gyök parahelyzetben van, a *trypanosoma* gyógyszerek ellenben ugyanitt NH_2 gyököt tartalmaznak. Azonban a legújabb *arsenobenzol* származék, a *solusalvarsan*, már nem felel meg ennek a szabálynak.

Sok esetben lehet ugyan a vegyületek egy bizonyos szűk csoportjában a hatás és vegyi szerkezet között valamelyes összefüggést megállapítani, a vegyi szerkezet változásával a hatásnak bizonyos szabályszerű változását észlelni. De ez a szabályszerűség rendszerint épen csak arra a vegyületcsoportra érvényes, amelyen felfedezték. Általános érvényű szabályok, melyek útmutatásul szolgálhatnának új gyógyszerek szintézisében, nincsenek. Legfeljebb gyenge bizonytalan jelekről — távoli analógiákból vont ingatag következtetésekről beszélhetünk, melyek a tapogatódzónak bizony gyakran csalóka irányt mutatnak.

Ma is két évtizeddel EHRLICH halála után ott vagyunk, hogy a kérdés legalaposabb ismerői, kik egész életüket *chemotherapiai* kutatásnak szentelik, bevallják, hogy bizony ma sem tudnak kémiailag célozni. Sok, nagyon sok anyagot kell kipróbálniok, míg szerencsés esetben célhoz érnek, de így is megtörténik velük az, ami COLUMBUSszal, hogy Indiába akarnak hajózni és Amerikába jutnak el, vagyis egészen mást fedeznek fel, mint amit kerestek. A *rivanol* előállításakor pl. a *trypanosomák*ra céloztak és gennyokozó baktériumokat találtak. Ma is EHRLICH négy *G*-jére van szükség, még pedig sokkal fokozottabb mértékben, mint az ő idejében, mert bármilyen képzett vegyészek és tudósok legyenek a *chemotherapia* vezéregyéniségei, hiányzik belőlük EHRLICH

lángeszének csodálatos intuiciója, mely a rengeteg lehetőség között olyan biztonsággal találta meg a helyes utat, hogy tényleg azt a látszatot kelthette, hogy nem véletlen szerencse és ösztön, hanem alapos és megokolt céltudatosság vezeti lépéseit.

A *chemotherapiai* kutatás olyan tudományos szervezetet kíván meg, melyről néhány évtizeddel ezelőtt még álmodni sem mertünk volna. Három intézetben folyik a munka oroszlánrésze: a newyorki Rockefeller-Intézetben, a párizsi Pasteur-Intézetben és főleg az I. G. Farbenindustrie elberfeldi telepén. Ez a gyár volt az, mely kezdettől fogva támogatta EHRLICH munkáját és állította elő kérésére a vegyületek hosszú sorát abban az időben, mikor még mindenki EHRLICHet fantasztának tartotta. Itt van legjobban szervezve a kutatás: rengeteg vegyész évente több ezer új vegyületet állít elő néhány vezetőnek — SCHULEMANN, BENDA, ROEHL — irányítása mellett. Ezeket azután hatalmas laboratóriumokban, melyekben sok százan dolgoznak, vizsgálják meg a legkülönbözőbb fertőzéssel megbetegített állatokon. A közönséges kisérleti állatok ezrein kívül találunk itt kanári madarakat, hörcsögöket, majmokat, mert vannak betegségek, melyeket csak ezeken az állatokon lehet tanulmányozni.

A vizsgálati módszer maga ma is empirikus: megállapítják minden új vegyületnek a mérgességét, vagyis azt a legnagyobb adagot, melyet a kisérleti állatok még jól eltűrnek. Ez a *dosis tollerata maxima*. Azután keresik a *dosis therapeutica minimát*, azt a legkisebb adagot, mely még valamely fertőzést meggyógyitani képes. E két adagnak az aránya adja a *chematherapiás index*et. Ennek segítségével keresik azt a vegyületet, mely a legkisebb mérgesség mellett a legerősebb gyógyító hatású. Így lankadatlan munkával, rengeteg állat és pénzt feláldozásával sok-sok csalódás után jutnak el egy új gyógyszerhez. Amint EHRLICH mondta a *salvarsan* felfedezéséről: „Hétesztendős balsikerem után egy percig tartó jószerencsém akadt, ennyi az egész".

Ha tudjuk azt, hogy a szerves kémia már is több százezer vegyületet ismer, s ezek száma korlátlanul növel-

hető; ha tudjuk, hogy pl. a *plasmochin*nak, egy újabban felfedezett váltólázat gyógyító szernek, FISCHL szerint 1344 közel rokon *isomer*je lehetséges, melyek közül csak hetet ismerünk; ha tudjuk, hogy a vegyi szerkezet legkisebb változása már a hatásnak igen nagy csökkenését okozza, amint erről a *germanin isomer*jei tanuskodnak: akkor valóban a *chemotherapiai* kutatás mai óriási organizációja is a tenger vizét meregető gyermek munkájához hasonlítható, mert mindig csak a lehetséges vegyületeknek egy kis tört része kerülhet vizsgálatra.

Ezért mindég nagy szerencsének, helyesebben Isten áldásának tekintendő az, hogy mégis ez a lankadatlan, heroikus munka három évtized után sok értékes gyógyszerrel ajándékozta meg az emberiséget.

Már említettem az álomkór gyógyszerét, a *germanin*t, mely Afrika legtermékenyebb vidékét nyitja meg az európai kultúra és gyarmatosítás számára. A *kala-azart* és más *leihsmanisosis*okat az *antimon*-vegyületek, mint *neostibosan* és *ureastibamine* gyógyítják. A *bilharziosist* a *fuadin*, az *amoeba dysentheriát* a *yatren*, a maláriát a *plasmochin* és *atebrin*, a *pyroplasmosist* a *trypankék*, a *spirochaetosisok*at — lueszen kívül —, a *febris reccurens*t, a *framboesia*t, a WEIL-kórt stb. a *salvarsan* számos származéka s a LEVADITTI felfedezte bizmutkészítmények, végül a leprát a *chaulmugrasav* származékai gyógyítják.

Míg így a főleg trópusokon elterjedt betegségek *therapia*ja három évtized alatt valóban óriási léptekkel haladt előre, addig azokkal a baktériumok okozta fertőzésekkel szemben, melyek bennünket a legjobban érdekelnek, vajmi kevés eredményt tudnak felmutatni.* Igaz ugyan a tüdőgyulladást okozó *pneumococcus*okkal fertőzött egereket az *optochin*nal jól meg lehet gyógyítani, azonban ez a szer, mely az *optimum chininum* büszke nevét kapta, emberen sajnos csalódást okozott, mert bár gyógyítani tud, mégsem használható egy előre nem látott erős mérgező hatása miatt, t. i. némely esetben vakságot okoz. A gyermekágyi lázat és egyéb szeptikus megbetegedést

* A sulfamid származékok felfedezése (1935) óta ezen a téren is nagy haladás történt.

okozó *coccus*okkal szemben ma is csak SEMMELWEIS fegyverével, a *prophylaxis*szal küzdhetünk, a szepszist meggyógyítani az erre a célra ajánlott aranykészítmények s különböző festékek (pl. *trypaflavin, rivanol, prontosil)* alig tudják. Ugyanígy a sok kutatás ellenére alig halad egy lépést is előre a tuberkulózis *chemotherapiája*, a ráké pedig csak a csalódások hosszú sorából áll.

A sok anyagi áldozat, rengeteg fáradság, munka többnyire negatív eredményeket ad, melyeket csak nagyritkán szakít meg egy-egy szerencsés siker. Ez mutatja, hogy az eddig járt út nem a legszerencsésebb és legcélravezetőbb. Nem lehet mindent csak a véletlen szerencsére bízni, hanem igyekezni kell az eddigi alapjában véve primitívnek nevezhető empirikus kutatást biztosabb alapra fektetni, a *chemotherapeuticum*ok hatásmódjának tisztázásával.

Ez az a munkaterület, melyen kis intézetek is dolgozhatnak, mert itt nem az anyagi erőn, a nagyszerű organizáción múlik a siker. Bár már az 1926-ban tartott természettudományi kongresszuson hangsúlyoztam ilyen irányú kutatások szükségességét, tervem csak 1930-ban valósulhatott meg, midőn munkatársam lett JANCSÓ MIKLÓS, kiben végtelen szorgalom páratlan zsenialitással egyesül. Hat évi lankadatlan munkája után megelégedetten állíthatom, hogy annak oroszlánrésze, amit ma a *chemotherapiás* hatásmechanizmusról tudunk, a mi kis intézetünkből származik.

Itt dőlt el az a sokat vitatott alapvető kérdés, hogy vajjon ezek a gyógyszerek tényleg direkt hatnak-e a paraziták, mint azt EHRLICH állította, de bizonyítani elfogadhatóan nem tudta, vagy pedig csak indirekt úton gyógyítják meg a beteget oly módon, hogy fokozzák a szervezet védőanyagtermelését. JANCSÓnak[1] sikerült először bebizonyítani, hogy a *chemotherapeuticum*ok direkt hatnak, kimutatva azt, hogy ezek az anyagok tényleg behatolnak a paraziták testébe s ott sok esetben jelentékeny mennyiségben felhalmozódnak és ezáltal azokat elpusztítják.

[1] Klinische Wochenschrift 1932. évf., 1305. l.

JANCSÓ *trypaflavint* adott olyan patkányoknak, melyek vérében a *trypanosomák* milliárdjai nyüzsögtek. Majd ezeket a vérből centrifugálással elkülönítve, kolorimetéres úton meghatározta a *trypanosomák* által felvett *trypaflavin* mennyiséget. Ez a paraziták száraz maradékának kb. 1%-át tette ki. Ha azonban elégtelen adagokkal való ismételt kezeléssel egy bizonyos *trypanosoma*-törzset a *trypaflavin*hoz hozzászoktatott, akkor ennek a mérgezéssel szemben való ellenállásának okául azt találta, hogy a *trypaflavin* ilyen paraziták testébe nem tud behatolni. Ugyanígy meg lehet *parafuchsin*nal is gátolni a *trypaflavin* behatolását a parazitákba és ezzel azokat a *trypaflavin*nal szemben megvédeni. Így tisztázta JANCSÓ[2] az interferenciának nevezett eddig teljesen megfejthetetlennek látszó jelenséget.

Miután a *trypaflavin* és sok más *chemotherapeuticum* ultraibolya fényben erősen fluoreszkál, a *fluorescens* mikroszkópban azoknak a *trypanosomák*nak a teste, melyek ilyen anyagot felvettek, igen élénken ragyog. Ez a legegyszerűbb módszer ilyen vizsgálatokra, mert egy csepp vérben is el lehet dönteni, hogy felvették-e a paraziták a fluoreszkáló anyagot. JANCSÓ[3] példája után indulva így mutatták ki, hogy az *atebrin*, a malária ezen fontos gyógyszere, szintén behatol a malária-*plasmodium*ba. Másféle, igen érzékeny kémiai módszerekkel ki lehetett azt is mutatni, hogy az arzén (FISCHL) és az arany tartalmú (JANCSÓ és FISCHL) *chemotherapeuticum*ok is felvétetnek a *trypanosomák* és *spirochaeták* által. Ezen vizsgálatok során kiderült azonban, hogy ez a feltárolódás a parazita testében a *chemotherapiás* hatásnak első, de nem egyedüli feltétele, mert a hatáserősség nem mindig arányos a felhalmozódás mértékével, s lehetséges az is, hogy valamely anyag behatol a parazita testébe, a nélkül, hogy elpusztítaná; pl. a malária-*plasmodium*ok is felveszik a *trypaflavint*, s ez mégsem öli meg őket.

A mi vizsgálatainkból derült ki, hogy a *chemothera-*

[2] Zentralblatt für Bakterologie 112. k., 1931. 387—393. l.; 124. k., 1932. 167. l.; 134. k., 1935, 76. és 159. l.

[3] Klinische Wochenschrift 1932. évf., 689. l.

*peuticum*ok, miután a parazitákba behatoltak, súlyosan zavarják azok anyagcseréjét és ezzel okozzák pusztulásukat. Ehhez nem is szükséges mindig, hogy a szer nagy mennyiségben halmozódjék fel a parazitában. A *germanin*ról pl. én[4] mutattam ki, hogy csak igen csekély mennyiségben jut be a *trypanosomák*ba, ez is azonban elég arra, hogy ezeknek igen élénk szénhidrát-anyagcseréjét csökkentse és ezzel a paraziták életképességét annyira legyengítse, hogy a szervezet védekezésének áldozatul essenek. Hogy tényleg a *germanin* hatásának lényege a *trypanosomák* szénhidrát-anyagcseréjének bénítása, szépen bizonyították be JANCSÓ[5] kísérletei. Ő e feltevésből kiindulva olyan gyógyszereket vetett vizsgálat alá, amelyekről ismeretes volt, hogy a szénhidrát anyagcseréjét befolyásolni képesek, és kimutatta, amit eddig nem is sejtettek, hogy ezeknek is van a *germanin*hoz hasonló *chemotherapeuticus* hatásuk. Itt történt tehát meg először, hogy nem egyszerű próbálgatás, hanem alapos elgondolások alapján fedeztetett fel egy új *chemotherapeuticum*.

Miután a *salvarsan*ról kimutattam, hogy a *trypanosomák* oxigénfogyasztását erősen csökkenti, JANCSÓ[6] ezt a kérdést tovább vizsgálva megállapította, hogy az összes arzén- és antimon-vegyületek a paraziták oxidációs fermentjeit támadják meg, azokat bénítják, s ezáltal ölik meg a parazitákat. Ha ugyanis ezt az oxidációs rendszert egy másikkal mesterségesen pótoljuk, akkor ezek a *chemotherapeuticumok* elvesztik hatásukat. Így lehet nagy *redox potential*lal bíró festékkel megvédeni a *trypanosomák*at az arzén- és antimontartalmú szerekkel szemben.

JANCSÓ[7] vizsgálatai azt a sokat vitatott kérdést is tisztázták, hogy milyen szerepet játszik a szervezet, milyen mértékben támogatja a *chemotherapeuticum* hatását. Neki sikerült *electrocolloidalis* rézben a *reticuloendothel* rendszer különleges mérgét megtalálni s a szervezet védekező-

[4] Arch. f. cop. Path. u. Pharm. 173. k., 1933, 479. és 499. l.

[5] Zeitschrift für Immunitätsforschung 86. k., 1935, 1. l.; 84. k., 1933, 471. l.

[6] Szegeden 1936. febr. 19-én tartott előadás.

[7] Klinische Wochenschrift 1932. évf., 537. l.

képességét lépkiírtással és ezen anyagnak a befecskendezésével jóformán kiiktatni; megszünteti tehát az immun anyagtermelést és a *phagocitosist*. Ilyen állatokon is hatnak a *chemotherapeuticumok*, azonban jóval gyengébben és tökéletlenebbül. Gyakran a paraziták eltünnek ugyan a vérből, de egy idő mulva újból elszaporodnak, újból megbetegítik az állatot (JANCSÓ).[8]

A szervezet tehát hathatósan résztvesz a küzdelemben, még pedig bizonyára legtöbbször úgy, hogy a *chemotherapeuticum* hatására elpusztuló paraziták testéből felszabaduló *antigenek* a szervezetben igen élénk immunanyagtermelést indítanak meg. Ezek azután elpusztítják a még megmaradt parazitákat és egyben rövidebb-hosszabb időre immunizálják a szervezetet: meggátolják a recidivát. Nekem[9] sikerült kimutatnom, hogy a *germanin* hatására a vérben tényleg keletkeznek ilyen immun anyagok, melyek a *trypanosomákat* bénítani, anyagcseréjüket erősen csökkenteni képesek.

Bár már ezek az itt csak egészen röviden és vázlatosan ismertetett kisérletek is sok érdekes eredményre vezettek, kétségtelenül még mindig igen sok a tennivaló. Még nagyon sok kérdés vár megoldásra, amíg elérkezik annak az ideje, hogy a *chemotherapia*, ez a harmincháromeves tudomány, az eddigi tisztán empirikus irányból biztosabb, céltudatosabb útra térhessen át, melyen bizonyára sokkal kevesebb lesz a csalódás s több és könnyebben elérhető a siker.

Erősen hiszem, hogy ez lesz az az út, melyen az orvostudomány Isten segítségével elérheti végső célját, a fertőző betegségek teljes leküzdését, sőt kiirtását.

---

[8] Annals of Tropical Medicine 23. k., 1934, 419. l.; 29. k., 1935, 95. l. — Zeitschrift für Hygenie 112. k., 1931, 544. l.

[9] I. h.

C) Fógel József bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékánnak emlékbeszéde az egyetem hősi halottairól

Mélyen tisztelt ünneplő közönség, ifjú barátaim!

A halottak tisztelete veleszületett hajlama az embernek. Megnyilvánulása ez a szeretetnek, mellyel azok iránt viseltetünk, akik közel állanak hozzánk. Megvallása annak a hűségnek, mellyel azokhoz ragaszkodunk, akiket mindenek felett becsülünk. Kiállás azok mellé, akikre még a síron túl is büszkék vagyunk. Elismerése annak, hogy az élet legnagyobb tette a halál, mert csak ez képes egy magasztosabb, új életet adni, melynek neve: halhatatlanság.

Teológus és filozófus egyaránt felfigyel arra, hogy minden népet, kezdve a primitívektől föl a legműveltebbekig, mennyire áthat a lélek halhatatlanságába vetett hitnek ereje.

A természetvallás embereinél a halál utáni élet nem a remény, félelem vagy elmélet dolga, hanem a pozitív biztosság. Senki sem kételkedik benne.

Tetteiket ez a hit hatja át, ez irányítja nemcsak a legfelsőbb lénnyel szemben való magatartásukat, hanem mindennapi életüket, embertársaikhoz való viszonyukat is. Sőt a független törzseknek egymással való érintkezését is ez szabja meg. Ezen hitükből magyarázható a közöttük állandó formában meglevő háborúskodás is, melynek legtöbbször az az oka, hogy meg akarják nyugtatni azokat a baráti lelkeket, melyek gyilkosságnak, bosszúnak vagy egy más törzs varázslatának estek áldozatul. Ha ezt nem tennék és a valóságos vagy képzelt ellenségen bosszút nem vennének, akkor azt az elesettek lelkei saját honfitársaikon töltenék ki, mint olyanokon, akik elfelejtették kötelességüket a halottakkal szemben teljesíteni.

Így azok a háborúk, vallási üldözések, melyek később a történelem folyamán századokon át marcangolták az emberiséget, nem egyebek, mint civilizált *aequivalens*ei azoknak az egymásratöréseknek, megbosszulásoknak, har-

coknak, melyeket a primitív népeknél a szellemektől való félelem fölmutat.

Élet és halál tehát reflexei a halhatatlanságnak és bennünk úgy állanak egymással szemben, mint az örökké alakuló idő és a mindig állandó tér. Innen van sorsunk változhatatlan rendelése, mely nem egyéb, mint az ellentétes erők örökös küzdelme. Ezen természeti törvény alól nincs menekvés.

Mindannyian beleszülettünk ugyanis egy olyan világba, melynek semmiféle ismeretét sem hoztuk magunkkal. Előttünk találjuk a végtelen nagyot és végtelen kicsit a térben, a végtelen multat és végtelen jövőt az időben. E meredékek szélén botorkálva gyakran összetévesztjük a dolgok kategóriáit és ésszel közeledünk annak meglátásához, amihez szív kell és megfordítva. Egyikünk a *ratio*, másikunk a *religio* lámpásával a kezében nekivág az ismeretek körének és bejárva azt, kiki fordított irányban, végre az *intellectus globuson* eljut oda, ahol akarva-akaratlan ráeszmél, hogy minden tapasztalata egy kapu, mely mögött ott csillog a szűzi világ, melynek partjai ép oly mértékben távolodnak tőle, amily mértékben közeledik hozzájuk.

Igaza van HOBBESnek: A szavak játékpénzek a bölcseknek, valódiak a korlátoltaknak; bölcs embernél a tények helyett állanak, hiszékenyek előtt maguk a tények. De nemcsak az élet megismeréséhez jutunk küzdelmes szenvedés árán, hanem saját önmagunk leméréséhez is. Csak a szenvedés ismerteti meg velünk saját mivoltunkat, lelkünk mélységeit, nagyratörekvését, törpeségét, külső és belső tökéletlenségét.

Ha a szenvedést és küzdelmet akár az egyén, akár egy nemzet életéből kivesszük, annak élete kopár és üres marad.

Az emberi lélek legfenségesebb költészete a megpróbáltatás és szenvedés.

Ha igaz az újabbkori történetírásnak az a megállapítása, hogy egy nemzet története nem egyéb, mint azon szellemi forma, melyben egy kultúra a maga erőfeszítéseiről számot vet, akkor a magyar históriának bőségesen

kijutott abból, hogy nyugati kultúrájának védelmében kifejtett küzdelmeiről számot adva, önmagával szembe nézzen. A Gondviselés hatalmas karja, mely átfogja történelmét kezdettől végig, mely előtt nincs tér és idő, mely egyformán irányítja a jelent és jövőt, sok megpróbáltatással sujtotta már.

Szenvedéseinek mérföldkövei azok a sírhantok, melyek Mohi—Mohács—Arad rónáin porladoznak, melyekben a nemzet legjobbjai pihennek. És hogy szenvedése teljes legyen, rázúdította a világháborút, melyet betetőzött egy forradalom, egy kommunizmus, egy oláh megszállás.

Az agyongyötört, félholtra fáradt magyarságra, mely mint vak gladiátor éhes-véresen várta a békét, reáborítá Trianont.

Élete azóta meghurkolt, termelése holtvágányon, igazsága zsákutcában, ifjúsága éli fillértelen napjait s míg minden jött-mentnek kincses öröm járja, emléke csupa tüske, mely egyre mélyebb sebet vág a lelkén.

A Mindenható talán azért mérte reá ez új csapást, hogy végre észre térjen. Lássa be, hogy a történelem csak azok számára van, akik ezt megértik; azok részére, akikre, ha nem is közvetlenül, de közvetve hatni tud azon ezer csatornán át, melyen az emberi lélek formálódik. Az egyetemes egész: a nemzet csak úgy ér el valamit, ha az egyes minden értékét az összesség mérlegébe veti. Hogy mindannyiunknak ki kell fejteni a köz javára mindazt, ami bennünk érték van.

Hogy a történelmi folyamat egy értékegész, a korszakok csak részkategóriák, mindegyike csak akkor válik tényezővé, ha valamivel hozzájárul a faj soha el nem hagyott eszméinek realizálásához. Hogy van egy magasabbrendű élet, mely erőinknek javát azért fejti ki, hogy a fajban kifejezésre jutó eszméket diadalra juttassa. Az egyén értéke épen abban van, hogy felismeri a faj feladatát és rendeltetését. Fölveszi az elődök szőtte fonalát a történelemnek és tovább szövi azt a hagyomány orsója, az értelem és szabadság rokkájának segítségével.

Mindannyian eléje vagyunk fogva annak a roppant

szekérnek, mely lobogó *oriflamme*-jával orman nemzetünk céljait hordozza.

Ifjú Barátaim! A görögök az életet fáklyafutáshoz hasonlították. Ezeknél a versenyeknél a stafétát egy láncolatot alkottak és égő fáklyákkal kezükben kellett métáról-métára robogniok és a fáklyát tovább adni mindaddig, míg célhoz nem értek. Aki a fáklyát kialudni engedte, az vesztes lett.

Nektek jutott most az a feladat, hogy azokat a fáklyákat, melyeket ezeknek a hősi halottaknak, kiknek kegyeletes megemlékezésére most itt megjelentünk, kezéből a sors kiragadott, átvegyétek.

Amint ők átvették e szent örökséget az elődöktől, úgy kell azt most nektek tovább vinni. Reátok vár az a nagy feladat, hogy ismét intégerré tegyétek azokat a határokat, melyeket a végzet megcsonkított. A ti kötelességetek visszahozni elszakított véreinket. Amint előttük ott lebegett Mohi—Mohács—Arad, úgy örvénylik most előttetek a magyar sors Trianonnal véresen. Legyen az ő életük példa a ti számotokra! Amint ők tele voltak tudással, tanulásvággyal, ifjúi tervezgetésekkel és amikor kellett, meg tudták hozni a legnagyobb áldozatot, úgy ti is, ha szükség lesz reá, ne habozzatok megtenni a legszentebbet! *Gloriam, qui spreverit, veram habebit.* Csak az élőt gyötri a mások híre, a halál után kinek-kinek érdeme és erénye szerint lesz az osztályrészül, még pedig annál nagyobb mértékben, minél később jön. Tudom, hogy ebben az emberellenes „*laisser-faire*-világban", mikor a demokrácia álarca alatt minden a pénzt uralja, rajtatok is keresztül sajog a nemzet minden bánata és fájdalma, hogy együtt szenvedtek a szenvedőkkel s hogy olykor elkeseredéstekben bennetek is fölébred a Catilinarius-lélek a sors csapásaival szemben és nem akarjátok egy „*trüber Gast*" szerepét játszani „*auf der dunklen Erde*", mint GOETHE mondja. Ha mód adatnék, megadnátok a megfelelő választ, és tudnátok, mit kellene tenni. Mégis e helyről és ez órában a nemzet lelkébe vágó ezen problémák megoldásának lehetőségeire velem együtt felelhettek másként, mint SZENT ÁGOSTON egy más viszonylatban: *Si*

nemo a me quaerat, scio, si quaerenti explicare velim, nescio. Hozzátehetjük: *ne fiat respondenti injuria!*

Ne felejtsétek: minden szenvedés változásainak mulandó képein át perspektívát nyujt s meghozza a belőle való kibontakozás megsejtését, még pedig annál szebbet, minél keservesebb volt.

Ép ezért legyen e márvány-monumentum, mely 186 hősi halált halt bajtársatok nevét keretezi, részetekre örök várta, *memento!*

Helyezzétek peremére mécsesként lelketeket s lángját ne tudja eloltani se sikertelenség, se gúny, se gáncsvetés, se rosszakarat!

Égjen lelketekben máglyaként a magyar sors keserve! Lobbanjon új hit szívetekben! Hasson át benneteket egy szent fanatizmus! Legyetek héroszai az akaratnak, mert csak egy heroikus „akarat-élet" hozhat egy boldogabb életet és csak ennek útján léphet e meggyötört nemzet egy új ezredév küszöbére.

A kötelesség teljesítéséből származik az élet minden dísze, annak elhanyagolásából minden gyalázata. Annak a népnek, amely felejti a multját, nincs jövője. Ezekkel a gondolatokkal helyezem le hálánk és kegyeletünk jeléül a Ferenc József-tudományegyetemnek a megemlékezés leveleiből font koszorúját.

D) Ditrói Gábor rektor zárószavai

Felemelő érzéssel adtuk át dicséretünknek s elismerésünknek szerény jeleit derék hallgatóságunk legszorgalmasabbjainak. Szolgáljon az ő példájuk serkentésül társaiknak a komoly munkára! A magyar társadalomnak szüksége van olyan vezető szellemi rétegre, melynek tagjai nemcsak felületesen foglalkoznak a nemzetet érintő problémákkal, hanem azoknak mélyére hatolni is képesek. Erre pedig a szigorú kritikával végzett lelkiismeretes tudományos munka tesz leginkább alkalmassá.

Az egyetemi oktató munka a következő hónap folyamán e tanévre már befejeződik. Szeretettel kívánom kedves hallgatóságunknak, hogy a fárasztó munka után

testet-lelket erősítő üdülésben legyen részük. Adjon nekik az áldott magyar föld minden szépet és jót, napsugarat, virágot, madárdalt, dús táplálékot, hogy kipihenten, edzetten jöhessenek vissza ősszel további tanulásra, okulásra. Jókívánságaim szólnak nagyrabecsült tanártársaimnak és egyetemünk nagyrabecsült barátainak is, akiket arra kérek, hogy tartsák meg jóindulatukban továbbra is egyetemünket s erősítsenek meg bennünket együttérzésükkel a jövő küzdelmeire!

Minden igaz ügyért küzködő legfőbb oltalmazójának, a magasságos Istennek mondva hálát s az Ő kegyelmébe ajánlva *alma mater*ünket, zárom be az ünnepi közgyűlést.

VI.

Rektori beszámoló beszéd az 1935-36. tanévről

DITRÓI GÁBOR lelépő rektor az 1936. szeptember 16-án tartott 1936—37. tanévnyitó közgyűlésen a következő beszámolót olvasta fel:

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!
Mélyen tisztelt Vendégeink!

Betakarításkor számbaveszi a gazda az Isten áldását. Örömmel és hálával szemléli az összegyüjtött „életet", amiből „újig" élnie kell magának és családjának. Ha néha szűkösnek is igérkezik a kenyér, hálás azért is a gondviselésnek s úgy iparkodik, hogy jövőre többje legyen. Hogy ezt biztosabban elérje, számot vet az eltelt év ügyeivel, bajaival, hogy azok tanulságait felhasználhassák mind ő, mind az övéi.

Ez a szép szokás megvan az egyetem életében is. Ilyenkor, mikor már tisztán látjuk, mert számbavettük már az elmult tanév eseményeit, számolunk be az aratásról, szüretről, nyereségeinkről és veszteségeinkről, hogy aztán tapasztalatainkon okulva bölcsebben meghessünk neki az újnak.

Ha úgy egészében gondolunk vissza az elmult tanévre, örömmel kell megállapítanunk, hogy az élettel, munkával és sikerrel teljes volt. Elkerülhetetlen veszteségeink is erkölcsi nyereséget hagytak hátra részünkre.

POÓR FERENC egyetemi ny. r. tanár, bőrgyógyászati klinikai igazgató, SZÁDECZKY-KARDOSS GYULA ny. egyetemi ny. r. tanár, SZÁDECZKY-KARDOSS LAJOS ny. egyetemi ny. r. tanár, OLAY FERENC egyetemi c. ny. rk. tanár,

miniszteri tanácsos, BIBÓ ISTVÁN miniszteri tanácsos, egyetemi könyvtárigazgató, BERZEVICZY ALBERT v. b. t. t., tiszteletbeli doktorunk és MUNKÁCSI JOÓ IMRE aranyokleveles doktorunk és alapítványtevőnk fájdalmas elvesztésekor éreztük, hogy a távozásukkor támadt űrt hogyan tölti ki lassanként emlékük fényessége, hogyan látjuk meg bennük egyenként a tudóst, a munkást, az embert. S így láttuk meg nagyrabecsült kartársunk felesége, VIDAKOVITS KAMILLÓNÉ elmúlásakor a jó feleség és szerető édesanya emlékének el nem múló ragyogását. Ezek az érzések enyhítették a veszteség érzését felemelő voltukkal s teszik bensőségessé reájuk való hálás emlékezésünket.

De a szomorúságra jön az öröm, s az 1935—36. tanévben sok örömünk is volt. A tanszékek szaporodása, az elárvult munkahelyek betöltése volt az első. Tanári testületünk új tagjaiul nyertük meg VÁRADY IMRE egyetemi magántanárt az újonnan szervezett olasz filológiai tanszékre, MELCZER MIKLÓS egyetemi magántanárt a bőr- és nemikórtani tanszékre, GELLÉRT ALBERT egyetemi magántanárt a bonctani, szövettani és fejlődéstani tanszékre, LŐRINCZ FERENC egyetemi magántanárt a közegészségtan-kórtani és DEÉR JÓZSEF egyetemi magántanárt a magyar történelmi tanszékre. TOMCSIK JÓZSEFet, egyetemünkön a közegészségtan-kórtan ny. rk. tanárát az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójává nevezték ki s érdemei elismeréseül miniszteri tanácsosi és ny. r. tanári címet kapott. Dr. SULICA SZILÁRD nemzeti múzeumi c. igazgatót egyetemünkhöz az Egyetemi Könyvtár igazgatójává nevezték ki.

KISS ALBERT prorektort, érdemei jutalmául a Magyar Érdemrend középkeresztjével tüntette ki a kormányzó úr; CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár nagy kultúrmunkásságát pedig a Finn Köztársaság elnöke a Fehérrózsa-rend középkeresztjével, az Észt Köztársaság elnöke pedig az Észt Vöröskereszt díszjelvénye csillagos I. osztálya második fokozatának adományozásával ismerte el. Magántanáraink közül KOVÁTS FERENCet a tudományos irodalom és orvosképzés terén végzett munkásságáért rendkívüli tanári címmel tüntette ki a kormányzó úr.

Egyetemünket az elmult tanév folyamán KARL ROBERT BROTHERUS, a helsinki finn egyetem rektora és felesége, KONRAD NIELSEN oslói norvég egyetemi tanár, valamint MARYAN ZDZIECHOWSKI wilnói lengyel egyetemi tanár, egyetemünk tiszteletbeli doktora, látogatta meg.

Nagy örömére szolgált Egyetemünk Tanácsának, hogy a magyar revizióért küzdő barátai közül Sir ROBERT GOWER angol parlamenti képviselőt az államtudományok, RHYS DAVIES angol parlamenti képviselőt pedig a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avathatta, s hogy hazai értékeink közül dr. SZALAY JÓZSEF ny. rendőrkerületi főkapitányt, a szegedi Dugonics-Társaság elnökét részesíthette hasonló kitüntetésben, a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avatván őt.

Professzoraink a nemzetközi tudományos életben is tevékenyen vettek részt. CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár, mint a Finnugor Közművelődési Bizottság magyar osztályának elnöke a vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából és támogatásával vezette a magyar küldöttséget a Tallinnban 1936. június 26—28-án rendezett V. Finnugor Közművelődési Kongresszusra s azon több előadást tartott. SURÁNYI-UNGER TIVADAR ny. r. tanár az University of Southern California meghívására Los Angelesben tartott előadásokat. MISKOLCZY DEZSŐ ny. r. tanár a Gesellschaft Deutscher Neurologen und Psychiater felkérésére Frankfurt am Main-ban tartott előadást. RIESZ FRIGYES és KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanár az oslói matematikai kongresszuson s utóbbi mint meghívott a genfi egyetemen is tartott előadásokat. GYŐRFFY ISTVÁN ny. r. tanárt a freiburgi (in Breisgau) egyetemre két félévre csereprofesszornak hívták meg. GELEI JÓZSEF ny. r. tanár a lisszaboni XII. nemzetközi zoológiai kongresszuson képviselte egyetemünket s a kongresszus vezetőségének felkérésére összefoglaló előadást tartott a véglények idegrendszerén végzett vizsgálatairól. FARKAS BÉLA ny. r. tanár a Groningenben székelő Collegium otorhino-laryngologicum amititiae sacrum felkérésére a társaság VIII. gyűlésén Budapesten labyrinthkutatásairól tartott előadást. TOMCSIK JÓZSEF ny. rk. tanár és

Ivanovics György m. tanár a londoni mikrobiológiai kongresszuson a lépfenebacillus fertőzés és védettség mechanizmusáról tartottak előadást. Meszlényi Artur c. ny. rk. tanár a Bécsi Jogászegyletben, Rejtő Kálmán m. tanár, Vlassits Tibor és Sipos Károly tanársegédek a nemzetközi dermatologiai kongresszuson tartottak előadást. Jancsó Miklós magántanár a II. nemzetközi mikrobiológiai kongresszus vezetőségének fekérésére Londonban a chemotherapiás szerek hatásmódjára vonatkozó kutatásairól előadást tartott s azonkívül demonstráció keretében mutatta be a chemotherapiás jelenségeknek optikai, ultraibolyafényben való vizsgálatára kidolgozott módszereit. Kol Erzsébet m. tanár egyévi amerikai ösztöndíja mellett a Smithsonian Institutiontól 700 dollár segélyt kapott alaskai expediciós útjához. Bacsich Pál tanársegéd, Rockefeller ösztöndíjas, londoni tanulmányútja oly eredményes volt, hogy Lockhart birminghami professzor mellé fejlődés- és szövettani előadóvá nevezték ki.

Hiszem, hogy egyetemünk minden barátját ép oly örömmel tölt el ez a csendes, nem hivalkodó munka s annak szép eredménye, mint bennünket. Egyebekben a tanári és tansegédszemélyzeti kar tudományos munkássága tekintetében a „Beszámoló" nyomtatásban megjelenendő részletes adataira utalok. Nem csoda, ha e kiváló tanári kar s annak érdemes tanszéki segédlete egyetemünk hallgatóságában a tudományos kutatások iránti kedvet annyira felkeltette, hogy közülük 54 nyert pályadíjat.

Ilyen szorgalmas, elmélyülő előkészületnek volt az eredménye a kormányzó úrnak az az elismerése, mellyel megengedte, hogy kedves tanítványunkat, Dr. vitéz Csiky Jánost *sub auspiciis gubernatoris* avathassuk a jogtudományok doktorává.

Nem terjeszkedhetem ki beszámolómban az egyetem minden munkásságára, így csak megemlítem részvételét a laboratóriumi asszisztensnőképző tanfolyamában, tanárainak működését szociális és népi oktatási téren s készséges részvételét minden érdemes társadalmi és nemzeti ügyben. Tudom, hogy a szegedi társadalom tisztánlátó

része meglátja ezekben a Szeged városának jutó erkölcsi hasznot. Az egyetem ittéltével kapcsolatos anyagi haszon túl ezzel a nagy és egyre gyarapodó erkölcsi tőkével rója le tartozásait a m. kir. Ferenc József-tudományegyetem a nemes város vendégszeretetéért.

Visszanézve a szorgas munka ez esztendejére látjuk, hogy annak eredményei méltóak *alma mater*ünk híréhez. Alázatos fiúi szívünknek ez a legnagyobb jutalma, legbensőbb óhaja pedig az, hogy Isten áldása, mely védően velünk volt, legyen a most kezdődő tanév munkáján is.

VII.

Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos munkássága[1]

1.

A jog- és államtudományi karon

POLNER ÖDÖN nyug. ny. r. tanár:

1. *Hogyan jött létre a háborús kivételes hatalomról szóló törvény?* Délmagyarország, Szeged, 1935 XII. 25.

2. *Választási bűncselekmény és választásérvénytelenségi ok.* Kl. a Finkey-emlékkönyvből. Budapest, 1936. 16 l.

EREKY ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *Egy jogtörténelmi vonatkozású per irataiból. I.* Acta Litterarum ac Scientiarum Reg. Universitatis Hung. Francisco-Josephinae. Sectio: Juridica-Politica tom. IX., fasc. 1., Szeged, 1935. 23 l.

2. *Külföldi közigazgatási szervezeti rendszerek.* A korszerű közszolgálat útja. 2. A mai magyar közigazgatás. Az 1936. évi közigazgatási továbbképző tanfolyam előadásai. Szerk. Mártonffy Károly. Budapest, 1936. 96—125. l. Kl.-ban is. 30 l.

BUZA LÁSZLÓ ny. r. tanár:

1. *La réforme du Conseil de la S. d. N.* Kl. a Magyar Külügyi Társaság „La Hongrie dans les relations internationales" c. kiadványából. Budapest, 1935. 15 l.

2. *A nemzetiszocialista Németország és a nemzetközi jog.* Az EBE Jog- és Államtudományi Szakosztályban tartott előadások 18. Szeged, 1936. 28 l.

[1] Ahol az irodalmi munkáknál hely nincs megjelölve, Budapest értendő. — Kl. = különnyomat, SA. = Sonderabdruck.

3. *Polner Ödön 70 éves.* Protestáns Szemle XIV. évf., 1936, 3. sz., 118—122. l.

4. *Die Rechtlichen Grundlagen der Revision des Friedensdiktats von Trianon.* Völkerbund und Völkerrecht Jg. III, Berlin 1936, H. 1, S. 6—12.

HELLER ERIK ny. r. tanár:

1. *Összbüntetés, törvény, joggyakorlat.* Büntetőjog XI. évf., 1936, 1. sz., 4—10. l. Kl.-ban is.

2. *Dr. Rácz György: Az analógia alkalmazásának problémája a büntetőjogban.* Magyar Jogi Szemle XVII. évf., 1936, 6. sz., 268—271. l.

3. *Materiális alanyi bűnösség.* Finkey-emlékkönyv. Budapest, 1936, 109—132. l. Kl.-ban is.

4. *Fahrlässigkeit und Gefährdung. Ein Beitrag zur Neugestaltung der Schuldform der Fahrlässigkeit von Wolfram Ziegler.* Internationale Zeitschrift für Theorie des Rechts Jg. X, Brünn 1936, H. 4, S. 336—337.

CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *Změna ústavy v Estonsku. (Le changement de la Constitution en Estonie.)* Moderní Stát (L'Etat Moderne) VIIIe année, Praha 1935, No. 8—9, p. 197—217.

2. *Hozzuk haza Liszt Ferencet!* Városkultúra VIII. évf., Szeged, 1935, 17. sz., 313—314. l.

3. *Hogyan valósult meg a finnek nemzeti egysége. Mit láttam Finnországban?* Írta SCHIFFER MIKLÓS, CSEKEY ISTVÁN előszavával. Szeged, 1935. 88 l. (Az előszó 5—8. l.).

4. *Liszt Ferenc és Szeged.* Délmagyarország, Szeged, 1935. XII. 25. U. a. Pesti Hirlap 1936. I. 1.

5. *Liszt Ferenc a szegedi árvízkárosultakért.* Délmagyarország, Szeged, 1936 I. 1.

6. *A Kalevala jubileumi magyar kiadása.* Napkelet XIV. évf., Budapest, 1936, 1. sz., 12—20. l.

7. *L'avenir du Droit des Minorités.* Bulletin International du Droit des Minorités V[e] année, Berlin — Den Haag 1936, No. 2, p. 2—3.

8. *Evviva il nostro Liszta!* Új Magyarság, Budapest, 1936 I. 17.

9. *Liszt Ferenc.* Szegedi Napló 1936 I. 26.

10. *A Harmadik Birodalom alkotmánya.* Magyar Szemle XXVII. k., 1936, 2. sz., 116—127. l.

11. *Liszt Ferenc-tér.* Délmagyarország, Szeged, 1936 II. 23.

12. *Estlands Weg zur neuen Verfassung.* Pester Lloyd 24. II. 1936, Abendblatt.

13. *Kalevalan unkarinkielinen juhlapainos. [A Kalevala magyar nyelvű jubileumi kiadása.]* Suomen Heimo [Finn Néprokonság] XIV. évf., Helsinki 1936, 4—5. sz., 66—69. és 89—92. l.

14. *A szavazási kényszer, különös tekintettel Magyarországra.* Kl. a Városi Szemle XXII. k.-éből Budapest, 1936. 46 l.

15. *„Hírhedett zenésze a világnak..." Egykorú versek Liszt Ferenchez. Összegyüjtötte, bevezette és magyarázatokkal ellátta Dr. Csekey István egyetemi ny. r. tanár és Dr. Diósi Géza kegyesrendi gimnáziumi tanár.* Szeged, 1936. 92 l.

16. *Nyári utazás északi rokonainkhoz.* Hiradó, Pozsony, 1936 IV. 19. — Szolnoki Ujság 1936 IV. 19. — Új Magyarság Budapest, 1936 V. 3. — Kecskeméti Lapok 1936 V. 17. — Ugyanakkor leközölte az ország legtöbb vidéki lapja.

17. *A német vezéri állam.* Az EBE Jog- és Államtudományi Szakosztályában tartott előadások XXII. Szeged, 1936. 30 l.

18. *Tänapäeva Ungari noorus. [A mai magyar ifjúság.]* Üliõpilasleht [Egyetemi Hallgatók Lapja] XX. évf., Tartu 1936, 7. sz., 197. l.

19. *A tekintélyállam és a magyar alkotmány. Der autoritäre Staat und die ungarische Verfassung.* (Hasábosan két nyelven.) Jog III. évf., Szeged, 1936, 2. sz., 76—88. l.

20. *Arany János karlsbadi versei.* Délmagyarország, Szeged, 1936 V. 31.

21. *Ungarlased kultuurkongressil.* [Magyarok a közművelődési kongresszuson.] Uus Eesti [Új Észtország], Tallinn 1936 VI. 20.

22. *Mida sisaldab meie kultuurleping Ungariga? [Mit tartalmaz a kultúregyezményünk Magyarországgal?]* Uus Eesti [Új Észtország], Tallinn 1936 VI. 26.

23. *Der autoritäre Staat und die ungarische Verfassung.* Bibliotheca Hungarico-Estica Instituti Litterarum Hungarici Universitatis Tartuensis 17. Taru 1936. 12 S.

Szerkesztette: a *Bibliotheca Hungarico-Estica Instituti Litterarum Hungarici Universitatis Tartuensis*t és az egyetem 1934—35. és 1935—36. tanévi *Évkönyvét*, valamint 1935—36. tanévi *Beszámolóját*.

Vitéz Surányi-Unger Tivadar ny. r. tanár:

1. *Gazdasági rugalmasság és változékonyság.* Értekezések a philosophiai és társadalmi tudományok köréből IV. k., 13. sz., Budapest, 1935. 31 l.

2. *Adalékok a nemzetközi munkamegosztás elméletéhez.* Acta Litterarum ac Scientiarium Reg. Universitatis Hung.

Francisco-Josephinae, Sectio: Juridico-Politica tom. X., fasc. 1. Szeged, 1936, 9 l.

3. *A nemzetközi viszályok gazdasági háttere.* Miskolci Jogászélet Könyvtára. Új sorozat 13. sz. Miskolc, 1936, 10 l.

4. *Élasticité et changeabilité économiques.* Journal de la Société Hongroise de Statistique 1. sz. Budapest, 1936, 26 l.

HORVÁTH BARNA ny. r. tanár:

1. *Sociologie juridique et théorie processuelle du droit.* Archives de Philosophie du Droit et de Sociologie Juridique t. V, Paris 1935, p. 180—242.

2. *Gerechtigkeit als Schein und Sein.* Zeitschrift für öffentliches Recht Bd. XV, Wien 1935, S. 446—469.

3. *Morus.* Cobden III. évf., Budapest, 1936, 44—45. l.

4. *Lét, érvény, jog.* Szellem és élet I. évf., Szeged, 1936, 129—143. l.

5. *La structure du droit dans ses rapports avec les autres règles de la vie sociale et avec les lois de la realité.* Annuaire d l' Institut International de Philosophie du Droit et de Sociologie Juridique t. VI, Paris 1936, p. 259—270.

6. *J.-P. Haesaert, La Forme et le Fond du Juridique.* Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie Bd. XXIX, Berlin 1936, S. 507—508.

ALMÁSI ANTAL c. ny. rk. tanár:

1. *A bírói gyakorlat jelentősége a magyar magánjogban.* A Jogállam Könyvtára 52. sz. Budapest, 1935, 20 l.

2. *Die Bedeutung des Gerichtsgebrauches für das ungarische Privatrecht.* Zeitschrift für osteuropäisches Recht N. F. Jg. II, Berlin 1936, H. 4, S. 197—217.

PAPP ANTAL magántanár:

Az indemnitási és appropriációs törvényszakaszok téves szövege. Közgazdasági Szemle 79. évf., Budapest, 1936, 5—6. sz., 288—301. l.

Ifj. BOÉR ELEK magántanár:

1. *Die Natural- und Realwirtschaft im Lichte der Geldtheorie.* Weltwirtschaftliches Archiv Jg. V, 1936, S. 560—588.

2. *Roosevelt reformpolitikája és a liberalismus.* Társadalomtudomány 1935. évf., 2—3. sz., 163—179. l.

3. *A külföldi kölcsönök hatása az adós országok gazdasági helyzetére.* Közgazdasági Szemle 1935. évf., 6—8. sz., 551—561. l.

ZÖLDY MIKLÓS magántanár:

1. *Jogi professzorok emlékezete. Professores iuris criminalis in Universitate „Petrus Pázmány."* Magyar Jogi Szemle XVIII. évf., 1936, 3. sz., 144—146. l.

2. *Az új közjegyzői felügyeleti vizsgálat és bűnvádi eljárás párhuzamos szabályai.* Kir. Közjegyzők Közlönye. 1936. évf., 3. sz., 1—32. l.

3. *Az analógia és alternativitás a mai nemzeti szocialista bűnperben.* Magyar Jogi Szemle XVII. évf., 1936, 4. sz., 168—174. l.

4. *Büntetőjog és erkölcsrendészet.* Népszerű ismertető kiadás. Az Actio Catholica kiadása. Budapest, 1936. 58 l.

5. *Hitelsértés bűncselekményénél a kielégítési alap peres úton elvonása.* Büntető Jog Tára 1936. évf., 3. sz., 65—67. l.

6. *Dr. Kérészy Zoltán előadása: A felsőház jogkörének megállapításáról.* Magyar Jogi Szemle XVII. évf., 1936, 4. sz., 187—188. l.

7. *Vázlatok a nemzeti szocialista bűnvádi perjog köréből.* Az EBE Jog- és Államtudományi Szakosztályában tartott előadások 19. sz. Szeged, 1936. 31 l.

8. *A vádelv és a rendőri bűnügy újrafelvétele.* Magyar Közigazgatás LIV. évf., 1936, 29. sz., 1—3. l.

BALÁS P. ELEMÉR magántanár:

1. *A döntvény visszaható ereje.* Magyar Jogi Szemle XVI. évf., 1935, 4. sz., 261—269. és 304—312. l.

2. *Dr. Túry Sándor Kornél: Igazságellenes tényezők a jogban (különös tekintettel a kereskedelmi jogra).* Magyar Szemle XVI. évf., 1935, 8. sz., 332—338. l.

3. *Az élő magyar szerzői jog.* Jogállam XXXV. évf., 1936, 6. f., 204—214. l.

4. *Az 1935: IV. törvénycikk büntető rendelkezései. Az új erdőtörvény.* Magyar Közigazgatás Könyvtára 5. sz. Budapest, 1936. 22 l.

5. *Jog és irodalom.* Meszlényi Artúr-emlékkönyv. Budapest, 1936, 9—45. l.

6. *A brüsszeli szerzői jogi egyezménytervezet.* A Sajtó X. évf., 1936, 3—10. l.

7. *A közveszélyű bűncselekmények lényege.* Finkey Ferenc-emlékkönyv. Budapest, 1936, 33—50. l.

2.

Az orvostudományi karon

A) *Intézetek*

Bonctani, szövet- és fejlődéstani intézet

GELLÉRT ALBERT magántanár:

1. *Note sur la nature des fibres postganglionnaires du ganglion otique chez le porc.* Comptes Rendus de l'Association des Anatomistes XXXe Réunion, Montpellier. Nancy 1935, p. 217—222.

2. *Die Wirkung der Reizung des Splanchnicusgebiets auf das Elektrokardiogramm des Hundes.* (Dr. RADVÁNYI GÉZA tanársegéddel.) Naunyn-Schmiedebergs Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 181, Berlin 1936, S. 553—557.

GÁSPÁR JÁNOS magántanár:

1. *Ein Abschnitt aus der Rassenbiologie der ungarischen Aristokratie.* Rassen im Donauraum. Budapest, 1935. 26 S.

2. *Rassengeschichte Ungarns I. (Rassen der Jungsteinzeit.)* Rassen im Donauraum. Budapest, 1935. 24 S.

3. *Fajbiológiai és eugenikai szempontok az új földreformban.* Egészségpolitikai Szemle II. évf., 1935, 283—286. l.

4. *Összehasonlító alkati vizsgálatok iparostanoncokon és reáliskolásokon.* Iskola és Egészség III. évf., 1936, 223—235. l.

5. *Fajismerettan.* A Budapesti Katolikus Főiskola I. félévében tartott előadások. Budapest, 1936. 32 l.

Dr. BOTÁR GYULA tanársegéd:

1. *Sur la particularités structurales des nerfs végétatifs de l'oeil.* Comptes Rendus de l'Association des Anatomistes XXXe Réunion, Montpellier. Nancy 1935, p. 38—50.

2. *Discussion à-propos de la communication de P. Coulouma: La terminaison des nerfs pneumogastriques chez quelques Vertébrés.* Comptes Rendus de l'Association des Anatomistes XXXe Réunion, Montpellier. Nancy 1935, p. 149.

3. *A nervus recurrens összehasonlító szövettana.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 45. sz., 1201. l.

4. *A nervus vagus ágainak szövettana.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 2. sz., 48—49. l.

Dr. BACSICH PÁL tanársegéd:

1. *The nerve cells in the spinal ganglia.* Reprinted from

the Journal of Anatomy Vol. LXX, Part I. Cambridge 1935. 9 p.

2. *On the staining of lipoid granules in leucocytes.* Journal of Anatomy Vol. LXX, Cambridge 1936, Part II, p. 267—273.

Élettani intézet

VERESS ELEMÉR ny. r. tanár:

A testnevelés és az orvos. Sportorvos IX. k., 1936, 1. sz., 172—176. l.

CSINÁDY JENŐ magántanár:

1. *A szegedi sportorvosi vizsgáló állomás módszere és törzslapja.* Sportorvos IX. k., 1936, 1. sz., 175—182. l.

2. *Jelentés az Élettani Intézet Sportorvosi Vizsgálóállomásáról.* (1935—36. évi működés.) Intézeti kiadás. Beszámoló. Szeged, 1936, 38—65. l.

3. *Tennivalók az ifjúság testi nevelése érdekében.* Intézeti kiadás. Beszámoló. Szeged, 1936, 66—71. l.

4. *Studio sulla funzione muscolare nei bambini affetti di distrofia muscolare progressiva.* (PETRÁNYI GYŐZŐ magántanárral.) La Pediatria Vol. XLIV, Napoli 1936, Nr. 7, p. 569—579.

Gyógyszertani intézet

ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanár:

1. *Über den Angriffspunkt des Thyroxins.* Wiener Klinische Wochenschrift Jg. 1935, No. 43, S. 1325—1330.

2. *Orvostudomány és homeopathia.* Orvosképzés VIII. évf., 1935, 6. sz., 753—766. l.

3. *O dzialaniu sensibaminy, nowega alkaloidu sporyszu.* (Dr. LEINZINGER MÁRIA tanársegéddel.) Warszawskie Czasopismo Lekarskie 1935. évf., Warszawa 1935, 31. sz., 15—19. l.

4. *Über das „Alles oder Nichts-Gesetz" bei der Narkose des Atemzentrums.* (Ifj. dr. ISSEKUTZ BÉLA gyakornokkal.) Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 180, Berlin 1936, S. 498—508.

JANCSÓ MIKLÓS magántanár:

1. *Chemotherapeutische Mittel mit opsoninartiger Wirkung.* (JANCSÓné HERRLER HERTHÁval.) Zeitschrift für Immunitätsforschung Bd. 84, Jena 1935, H. 5/6, S. 471—504.

2. *Chemotherapeutische Schnellfestigung von Trypanosomen durch Ausschaltung der natürlichen Abwehrkräfte.* Zeitschrift für Immunitätsforschung Bd. 85, Jena 1935, H. 1/2, S. 81—105.

3. *The rapid production of Germanin-fast T. brucei strains in animals with paralyzed defence.* Annals of Tropical Medicine and Parasitology Vol. XXIX, Liverpool 1935, No. 1, p. 95—109.

4. *Chemotherapeutische Wirkung und Kohlenhydratstoffwechsel. Die Heilwirkung von Guanidinderivaten auf die Trypanosomeninfektion.* Zeitschrift für Immunitätsforschung Bd. 86, Jena 1935, H. 1/2, S. 1—30.

5. *Mikrobiologische Grundlagen der chemotherapeutischen Wirkung. II. Mitteilung. Mikroskopischer Nachweis des chemotherapeutisch verabreichten Goldes in Spirochäten, Trypanosomen und Bakterien durch Ultrakristallisation.* (NOVÁK ERNŐ gyakornokkal.) Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten Bd. 134, Jena 1935, S. 76—86.

6. *Mikrobiologische Grundlagen der chemotherapeutischen Wirkung. III. Mitteilung. Die Bindung chemotherapeutisch verabreichter Goldverbindungen durch verschiedene Arten von Rekurrensspirochäten.* (NOVÁK ERNŐ gyakornokkal.) Zentralblatt für Bakterologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten Bd. 134, Jena 1935, S. 159—169.

7. *Beziehung zwischen chemotherapeutischer Wirkung, Oxydationskatalyse und Redoxpotential.* Zeitschrift für Immunitätsforschung Bd. 88, Jena 1936, H. 3/4, S. 275—223.

MÉHES GYULA magántanár:

1. *Die Wirkung von Glycerinphosphat und Lecithinfettsäuren auf die Adrenalinempfindlichkeit der Katze.* (JENEY ENDRE ny. r. tanárral.) Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 179, Berlin 1935, S. 403—414.

2. *A polarizáció hatása a perifériás idegek kalium tartalmára. [Einfluss der Polarisation auf des Kalium des Nerven.]* (HERMANN VILMÁval.) A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái VIII. k., Tihany, 1936, 285—295. l.

3. *A béka perifériás idegének calcium tartalma. További adatok a polárizáció hatására az idegekben létrejövő ion-eltolódáshoz. [Der Ca-Gehalt der peripheren Nerven des Frosches und die Verschiebung der Ca-Ionen bei Polarisation desselben.]* (VÁLYI-NAGY TIBOR és SOKORAY LORÁNDdal.) A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái VIII. k., Tihany, 1936, 318—327. l.

4. *A guanidin és származékainak hatása a béka ereire. [Über die Wirkung von Guanidinverbindungen auf die Gefässpräparate des Frosches.]* (Dr. CZIMMER ANNÁval.) A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái VIII. k., Tihany, 1936, 345—353. l.

Dr. DIRNER ZOLTÁN tanársegéd:

1. *Die Wirkung der Cardiaca auf die Dynamik des Froschherzens.* Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 180, Berlin 1936, S. 581—596.

2. *Über die Wirkung des Perparin und Papaverin auf die Magen-Darmmotilität* (ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanár és Dr. THIEL KLÁRÁval.) Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 182, Berlin 1936, S. 390—400.

Gyógyszertár és gyógyszerészeti intézet

DÁVID LAJOS c. rk. tanár:

1. *Az Ipecacuanha-forrázat célszerű elkészítéséről.* Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője XI. évf., 1935, 6. sz., 625—628. l. Kl.-ban is.

2. *Über die Bestimmung des Alkaloidgehalte der Ipecacuanha-Wurzel.* Pharmazeutische Zeitung Jg. 80, Berlin 1935, Nr. 86, S. 1121—1125. Kl.-ban is.

3. *Az Ipecacuanha-forrázatról.* Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője XII. évf., 1936, 4. sz., 305—311. l. Kl.-ban is.

4. *Anweisungen zur zweckmässigen Herstellung des Decoktums bzw. Infusums der Ipecacuanha-Wurzel sowie des Wurzelpulvers von ständiger Wirkungskraft.* Pharmazeutische Zeitung Jg. 81, Berlin 1936, Nr. 3, S. 806—809.

Kórbonctani és kórszövettani intézet

BALÓ JÓZSEF ny. r. tanár:

1. *Röntgen-ártalmak különböző formái és azok törvényszéki orvostani vonatkozásai.* Kenyeres-emlékkönyv. Budapest, 1935, 75—89. l.

2. *Összehasonlító vizsgálatok emberek, sertések és szarvasmarhák adenomatosus bélpolypjairól.* (Dr. KORPÁSSY BÉLA tanársegéddel.) Állatorvosi Lapok 58. k., 1935, 219—229. l.

3. *Warzen, Papillome und Krebs.* (Dr. KORPÁSSY BÉLA tanársegéddel.) Acta Litterarum ac Scientiarum Reg. Universitatis Hung. Francisco-Josephinae. Sectio Medicorum: t. VII, Szeged, 1936. 303 S.

KÁLLÓ ANTAL magántanár:

Der Lipasegehalt des Chylus. Frankfurter Zeitschrift für Pathologie Bd. 48, 1935, S. 305—309.

Dr. GERLEI FERENC tanársegéd:

Über die Gelbsucht der Herzkranken. Frankfurter Zeitschrift für Pathologie Bd. 48, 1935, S. 265—274.

Közegészségtan—kórtani intézet

TOMCSIK JÓZSEF ny. r. tanár:

A tuberkulózis elleni küzdelem megszervezése egy vidéki városban. Egészségpolitikai Szemle III. évf., 3. sz., 101—109. l.

KANYÓ BÉLA magántanár:

1. *Újabb szempontok a diphtheria elleni védőoltás terén.* Budapesti Orvosi Ujság XXXIII. évf., 1935, 48. sz., 1017—1027. l.

2. *Contribution à l'étude du phénomene de Schwartzmann.* Deliberationes Congressi Dermatologorum Internationalis IX. in Budapestini Vol. II, 1936, p. 152—153.

Dr. DEÉSI DADAY ANDRÁS magántanár:

1. *Adatok a magyarországi elmebetegek gyógyitásának történetéhez.* Gyógyászat 76. évf., 1936, 29—30. sz., 449—451. l.

2. *Száz év előtti ismeretünk a lépfenéről.* Állatorvosi Lapok 59. évf., 1936, 10. sz., 150—151. l.

3. *Veszett kutya a hangácsi csordában.* Állatorvosi Közlöny 33. évf., 1936, 7. sz., 113 l.

GAÁL ANDRÁS KÁLMÁN magántanár:

1. *Az egészségvédelmi munka méréséről.* Népegészségügy XVI. évf. 1935, 12. sz., 544—547. l.

2. *Külső közegészségügyi munka.* A M. Kir. Országos Közegészségügyi Intézet VIII. évi jelentése. Budapest, 1935, 127—131. l.

3. *A magyar falu egészségének védelme.* Zöld Kereszt Tudósító VI. évf., 1935, 11. sz., 235—239. l.

4. *A zöldkereszt egészségvédelem.* Csendőrségi Lapok XXVI. évf., 1936, 14. sz., 433—435. l.

IVÁNOVICS GYÖRGY magántanár:

1. *Über den Mechanismus der Bakteriumagglutininbindung.* Zeitschrift für Immunitätsforschung Bd. 86, Jena 1935, S. 165—180.

2. *Über die toxische Substanz von Breslaubazillen.* Zeitschrift für Immunitätsforschung Bd. 87, Jena 1936, S. 310—329.

3. *A study of rabbit virus III. in tissue culture.* (R. R. HYDEvel Baltimoréból.) The American Journal of Hygiene. Vol. 23, 1936, p. 55—77.

Orvosi vegytani intézet

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanár:

1. *Über die Bedeutung der Fumarsäure für die tierische Gewebsatmung.* (ANNAU ERNŐ, BANGA ILONA, GÖZSY BÉLA,

Huszák István, Laki Kálmán és Straub F. Brunóval.) Hoppe Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie Bd. 236, Berlin 1935, H. 1, S. 1—68.

2. *Vitamin P: Flavonols as Vitamins.* Nature Vol. 138, London 1936, No. 3479, p. 27.

Sportorvosi vizsgáló állomás

Vitéz Rosztóczy Ernő magántanár:

1. *Tanulságok a SZ. U. E. magdeburgi és berlini keretének 1934. évi tréningkiképzéséről.* Sportorvos III. évf., 1935, 5—6. sz., 597—608. és 507—510. l.

2. *Sportorvosi vizsgálatok.* Sportorvos IV. évf., 1936, 2. sz., 181—186. l.

3. *Hogyan táplálkozzék a sportoló?* Sportorvos IV. évf., 1936, 4. sz., 373—384. l.

4. *Erfahrungen während des Trainings von Schwimmern.* Olympiade-Festschrift der Deutschen Medizin. Wochenschrift. Leipzig 1936, Nr. 2, S. 31—38.

Törvényszéki orvostani intézet

Dr. Incze Gyula tanársegéd:

1. *Adatok az akasztásos késői halál tüneteihez és agyszövet elváltozásaihoz.* Kenyeres-emlékkönyv. Budapest, 1936, 283—290. l.

2. *Kísérleti adatok a villamos áram okozta bőrsérülések gyógyulásához.* Kenyeres-emlékkönyv. Budapest, 1936, 291—294. l.

3. *A vércsoportok törvényszéki orvosi jelentősége.* Jog II. évf., Szeged, 1936, 2—3. sz., 118—122. l.

Dr. Fazekas I. Gyula tanársegéd:

1. *Die chemischen Veränderungen des Blutes bei experimenteller Ammoniakvergiftung.* Archiv für Experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 180, Berlin 1935, H. 1, S. 93—104.

2. *Über die Veränderung des Lipoidgehalts der Leukocyten bei Brandverletzungen.* Folia Haematologica Bd. 53, Leipzig 1935, S. 304—310.

3. *Histologische Veränderungen des Zentralnervensystems bei experimentellen Ammoniakvergiftungen.* Deutsche Zeitschrift für die Gesamte Gerichtliche Medizin Bd. 25, Berlin 1935, H. 2, S. 102—111.

4. *Kísérleti adatok a kistöménységű lugoldattal történt mérgezés következményéhez.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 20. sz., 563—564. l.

5. *A hátsó hüvelyboltozat és a külső méhszájtájék súlyos felmaródása.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 11. sz., 298. l.

6. *Szokatlan nagy szervült vérrög a főérbillentyükön.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 24. sz., 674. l.

7. *Akute tödliche Kaliumbichromat Vergiftung.* Sammlung von Vergiftungsfällen Bd. 6, Berlin 1935, Lief. 4, S. 75—76.

8. *Akute tödliche Vergiftung mit Hydrargyrum Oxycyanatum.* Sammlung von Vergiftungsfällen Bd. 6, Berlin 1935, Lief. 4, S. 65—68.

B) *Klinikák*

Belgyógyászati klinika

RUSZNYÁK ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *A felnőttkor vitaminzavarairól.* Orvosképzés VIII. évf., 1935, 5. sz., 636—642. l.

2. *Die therapeutische Verwendung der Vitamine in der inneren Medizin.* Schweizerische Medizinische Wochenschrift Jg. 65, Zürich 1935, Nr. 49, S. 1166—1172.

3. *Massanalytische Bestimmung des Hämoglobins.* (Dr. BRUCKNER-né Dr. HATZ ELLÁval.) Biochemische Zeitschrift Bd. 280, Dresden 1935, H. 3—4, S. 242—247.

4. *Zum 70. Geburstag von Prof. Baron Dr. Alexander von Korányi.* Deutsche Medizinische Wochenschrift Jg. 1936, Leipzig Nr. 24, S. 985—987.

5. *A histamin szerepe a heteroproteintherápiában.* (Dr. KARÁDY ISTVÁN tanársegéddel.) Kl. a Korányi-emlékkönyvből. Budapest, 1936. 7 l.

(V. ö. még Dr. SZABÓ DÉNES sebészeti klinikai tanársegédnél.)

ENGEL RUDOLF c. rk. tanár:

1. *Kőnélküli epehólyaggyulladások.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 40. sz., 4. l.

2. *A húgysavanyagcsere betegségei.* Orvosképzés 1935. évf., 6. sz., 771—780. l.

3. *A genius epidemicus.* Korányi-emlékkönyv. Budapest, 1936, 103—114. l.

KOVÁTS FERENC c. rk. tanár:

1. *Die Paprikaspalter-Lunge.* SA. aus Nr. 21—22 der Aerztlichen Sachverständingen-Zeitung. Berlin 1936. 16 S.

2. *Die Lungensklerose und Tuberculose der Paprikaspalter.* Die Tuberkulose Jg. 1936, München, H. 10, S. 217—223.

3. *Die Aenderung des intrathorakalen Druckes bei den*

verschiedenen Formen des Pneumothorax. Beiträge zur Klinik der Tuberculose Bd. 88, Berlin 1936, H. 7, S. 655—660.

Vitéz VARGA LAJOS magántanár:

1. *Kóros leukocyta reactiók.* A Magyar Orvosi Nagyhét V. ülésszakának jegyzőkönyvében. Rövid kivonat. Budapest, 1935.

2. *A colitis kezeléséről.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 1. sz., 1—4. l.

3. *A gyomorvegyhatás változása különböző ingerekre.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 30. sz., 1—8. l.

4. *A különböző ingerek hatása a gyomorchemismusra.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 44. sz., 1—10. l.

KORÁNYI ANDRÁS magántanár:

1. *L'influensa del blocco del sistema reticolo endoteliale sull asione di alcuni veleni del sistema reticoloendoteliale.* Estratto dall' Archivio di Patalogia e Clinica medica. T. XV. Milano 1935. 5. p.

2. *Die nach Magenoperation auftretende spontane Hypoglykämie.* Deutsches Archiv für klinische Medizin Bd. 178, Berlin 1936, Bd. IV, S. 353—358. Kl.-ban is.

3. *Zur Frage der Entstehung der Albuminurie.* (Dr. HÁMORI ARTUR gyakornokkal.) Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizin Bd. 96, Berlin 1936, H. IV, S. 517—519. Kl.-ban is.

4. *Über die Ausscheidung von artfremden Eiweiss bei gesunder und geschädigter Niere.* (Dr. HÁMORI ARTUR gyakornokkal.) Zeitschrift für klinische Medizin Bd. 129, Berlin 1936, H. 1, S. 129—136.

5. *Adatok a lázas fehérjevizelés keletkezéséhez.* (Dr. HÁMORI ARTUR gyakornokkal.) Korányi-emlékkönyv. Budapest, 1936, 233—239. l. Kl.-ban is.

6. *Über die blutzuckersteigernde Wirkung des menschlichen Speichels.* (Dr. SZABLICS IMRE és Dr. SZENES TIBOR gyakornokokkal.) Zeitschrift für gesamte experimentelle Medizin Bd. 97, Berlin 1936, H. 4—5, S. 508—514. Kl.-ban is.

Dr. FORFOTA ERIK tanársegéd:

1. *Kymographia a röntgendiagnostikában.* Magyar Röntgen Közlemények IX. k., Budapest, 1935. 14 l.

2. *Vier Fälle von Gastro-Jejuno-Colonfistel nach Gastroenterostomie.* (KORÁNYI ANDRÁS magántanárral.) Zeitschrift für klinische Medizin Bd. 128, Berlin 1935, H. 4, S. 128—143.

3. *Gastroenteroanastomosis késői következményeként keletkező gyomor-vékonybél-vastagbélsipolyok esetei.* (KORÁNYI

ANDRÁS magántanárral.) Gyógyászat 65. évf., 1935, 44—45. sz., 649—651. és 668—672. l.

4. *A pneumatosis cystoides intestini röntgenképe.* Magyar Röntgen Közlemények X. k., 1936, 1—2. sz., 1—12. l.

5. *A kamaraműködés röntgenkymographiás vizsgálata.* Korányi-emlékkönyv. Budapest, 1936, 141—146. l.

Dr. ARMENTANO LAJOS tanársegéd:

1. *Der Einfluss der Ascorbinsäure auf die Festigkeit der Capillaren.* Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizin Bd. 97, Berlin 1936, H. 4—5, S. 630—639.

2. *Hämorrhagische Diathese und Vitamin C. Der Nachweis der Hypovitaminosen aus dem Harn.* Zeitschrift für klinische Medizin Bd. 129, Berlin 1936, H. 5—6, S. 685—692.

3. *Az ascorbinsav hatása a capillaris resistentiára.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 17. sz., 1—11. l.

4. *A hypophysiskérdés mai állása I.* Orvosi Szemle 1936. évf., 5. sz., 1—32. l.

5. *Haemoglobinuria és C vitamin.* (Dr. BENTSÁTH ALADÁR gyakornokkal.) Kl. a Korányi-emlékkönyből. Budapest, 1936. 5 l.

Dr. DE CHÂTEL ANDOR tanársegéd:

1. *Zur Pathologie der T-Zacke.* Zeitschrift für klinische Medizin Bd. 128, Berlin 1935, H. 6, S. 670—674.

2. *Können Gifte vom Endocard aus wirken?* Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 179, Berlin 1935, H. 4—5, S. 625—638.

3. *Versuch einer Analyse der Veränderungen der Zwischenstückes und der Nachschwankung des Elektrokardiogramms auf Grund von lokalen und monophasischen Ableitungen.* Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizin Bd. 97, Berlin 1935, H. 3, S. 456—462.

4. *Das Elektrokardiogramm im schweren hypoglykämischen Shock.* (CH. PALISAval.) Klinische Wochenschrift Jg. 14, Berlin 1935, Nr. 50, S. 1784—1786.

5. *Versuch einer Analyse der pathologischen Veränderungen des Zwischenstückes und der Endschwankung des Elektrocardiogramms auf Grund von lokalen Ableitungen.* Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizin Bd. 98, Berlin 1936, H. 4, S. 390—397.

6. *A kóros elektrokardiogramm kisérleti analysise.* Kl. a Korányi-emlékkönyvből. Budapest, 1936. 11 l.

Dr. AJTAY GYULA tanársegéd:

Az agranulocytosisról. Orvosi Szemle 1935. évf., 3—10. l.

Dr. KARÁDY ISTVÁN tanársegéd:

1. *Experimentális vizsgálatok állatok tachyphylaxiájának és histaminresistentiájának kérdéséhez.* Kl. a Magyar Orvosi Archivumból. Budapest, 1935. 7 l.

2. *A collapsus-készséget jelentő II. histomintypus átalakítása.* (Dr. BENTSÁTH ALADÁR gyakornokkal.) Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 22. sz., 1—6. l.

3. *Die Prophilaxe der Kollapsbereitschaft durch künstliche Veränderung der Histaminempfindlichkeit.* (Dr. BENTSÁTH ALADÁR gyakornokkal.) Zeitschrift für klinische Medizin Bd. 128, Berlin 1935, H. 6, S. 640—643.

4. *A terhesség befolyása a histaminérzékenységre* (Dr. STROBL FERENC tanársegéddel.) Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 21. sz., 1—6. l.

5. *Über experimentelle Tieruntersuchungen zur Frage der Histamintachyphylaxie und Histaminresistenz.* Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 180, Berlin 1936, H. 2—3, S. 283—288.

6. *Über Thyroxin und Histaminantagonismus.* Zeitschrift für experimentelle Medizin Bd. 98, Berlin 1936, H. 1—2, S. 13—18.

7. *A kísérleti anaphylaxia kivédése histamin desensibilisálással.* (Dr. BENTSÁTH ALADÁR gyakornokkal.) Kl. a Korányi-emlékkönyvből. Budapest, 1936. 5 l.

(V. ö. még Dr. SZABÓ DÉNES sebészeti klinikai tanársegédnél.)

Belgyógyászati diagnosztikai klinika

PURJESZ BÉLA egyetemi ny. r. tanár:

1. *Untersuchung der Gerinnung im Blutserum gesunder und mit einer Geschwulst behafteter Menschen und Tiere.* Zeitschrift für Krebsforschung Bd. 44, Berlin 1936, H. 1, S. 1—12.

2. *Über intermediäre Stoffwechseluntersuchungen an Impftumoren.* (Dr. LAJOS SÁNDOR tanársegéddel.) Zeitschrift für Krebsforschung Bd. 43, Berlin 1936, S. 280—283.

3. *A Jensen sarkomás állatok intermediär zsír- és szénhydrátanyagcseréje.* (Dr. LAJOS SÁNDOR tanársegéddel.) Magyar Orvosi Archivum 37. k., Budapest, 1936, 2. f., 78—83. l.

BERKESY LÁSZLÓ magántanár:

1. *Laboratóriumi vizsgáló módszerek értéke a fertőző betegségek diagnostikájában.* Orvosképzés VIII. évf., 1935, 4. sz., 509—514. l.

2. *Az elsődleges tüdőrákról 24 eset kapcsán.* Orvosképzés IX. évf., 1936, 2. sz., 146—158. l.

3. *Az élvezeti szerek és a sport.* Testnevelés IX. évf., 1936, 5—6. sz., 506—511. l.

4. *A gyomor-bélhuzam diagnostikájának újabb eredményei.* Orvosképzés IX. évf., 1936, 5. sz., 528—537. l.

5. *Über den gesamten und neutralen Chlorgehalt des Magensaftes.* Deutsches Archiv für klinische Medizin Bd. 179, Berlin 1936, H. 1, S. 99—105.

6. *Über primären Lungenkrebs.* Wiener Archiv für innere Medizin Bd. 29, 1936, S. 331—352.

Dr. LAJOS SÁNDOR tanársegéd:

1. *A cukormegbetegedés és halandóság Szegeden.* Gyógyászat 75. évf., 1935, 26—30. sz., 440—442., 458—462. és 479—483. l.

2. *Über die Wirkung des B_1 Vitamins auf den Kohlenhydratstoffwechsel.* Biochemische Zeitschrift Bd. 284, Berlin 1936, Nr. 3—4, S. 279—289.

3. *A B_1 vitamin befolyása a szénhydrátanyagcserére.* Magyar Orvosi Archivum 37. k., 1936, 1. sz., 29—34. l.

4. *Az intermediär zsír és szénhydrátanyagcsere viszonya az agglutinin képződéshez.* Magyar Orvosi Archivum 37. k., 1936, 1. sz., 75—81. l.

5. *Klinikai tapasztalatok a tofamiddal.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 20. sz., 471—472. l.

6. *Spektrographische Untersuchungen an Mageninhalt bei Gesunden und Diabetikern.* (Dr. GERENDÁS MIHÁLY gyakornokkal.) Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizin Bd. 98, Berlin 1936, H. 6, S. 739—747.

(V. ö. még PURJESZ BÉLA ny. r. tanárnál.)

Dr. RADVÁNYI GÉZA tanársegéd:

1. *Die Wirkung der Reizung des Splanchnikusgebietes auf das Ekg des Hundes.* Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie Bd. 181, Berlin 1936, H. 3, S. 553—556.

2. *Die phonokardiographische Aufnahme des bei vollständigen A—V Block hörbaren dritten Herztones.* Klinische Wochenschrift Jg. 1936, Berlin, H. 42, S. 1225—1227.

(V. ö. még GELLÉRT ALBERT ny. rk. tanárnál.)

Dr. HORVÁTH KLÁRA tanársegéd:

A paprika hatása a zsírfelszívódásra. Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 31. sz., 850—852. l.

Dr. FLIEG FERENC gyakornok:

A Giardia lamblia kimutatása és gyógykezelése. Budapesti Orvosi Ujság 34. évf., 1936, 22. sz., 508—509. l.

BACH IMRE magántanár:

1. *Kísérletek aromás dinitrovegyületek hatásmódjáról.* Gyógyászat 75. évf., 1935, 49. sz., 744—750. l.

2. *Kis mennyiségű Solganal B befecskendezése után támadt súlyos mérgezés.* Budapesti Orvosi Ujság 34. évf., 1936, 6. sz., 100—103. l.

Bőr- és nemi kórtani klinika

POÓR FERENC ny. r. tanár:

1. *A Fox-Fordyce betegség histocytologiájához.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 37. sz., 990—991. l.

2. *Körkérdés: A syphilis I. és korai II. stádiumában jelentkező beteg gyógyítása.* Bőrgyógyászati, Venerológiai és Urológiai Szemle XIII. évf., 1935, 11. sz., 161—162. l.

3. *Zur Histologie der Fox-Fordyceschen Krankheit.* Archiv für Dermatologie und Syphilis Bd. 173, Berlin 1936, H. 4, S. 336—341.

SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND magántanár:

1. *Über die tertiaere Lues.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 100, Leipzig 1935, Nr. 18, S. 509—514.

2. *Az öt vegyértékű arzénkészítményről.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 24. sz., 661—666. l.

3. *A kolumbácsi légyről.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 36. sz., 965—967. l.

4. *Über die sozialhygienische Bedeutung des Salvarsans.* Wiener Medizinische Wochenschrift Jg. II, 1935, Nr. 39, S. 1070—1073.

5. *Adatok a prostitúció kérdéséhez.* Népegészségügy XVI. évf., 1935, 7. sz., 293—302. l.

6. *Behandlung der Hauttuberculose mit den sodahaltigen Heilweissärn der ungarischen Tiefebene.* Deliberationes Congressi Dermatologorum Internationalis IX. T. I., Budapest 1935, p. 416—418.

7. *Allergische Hauterkrankungen der ungarischen Tiefebene.* Deliberationes Congressi Dermatologorum Internationalis IX. T. I., Budapest 1935, p. 242.

8. *Az I. elemi iskolás tanulók vizsgálataiból leszűrhető tanulságok.* Teleia XIII. évf., Budapest, 1935, 5. sz., 72—74. l.

9. *L'effet de la crise économique sur la lutte contre les maladies veneriens.* Assamblée General U. I. C. P. V. Genève 1935, p. 121—124.

10. *A gazdasági válság hatása a prostitucióra.* Teleia XIII. évf., Budapest, 1935, 12. sz., 785—188. l.

11. *A vérvizsgálatoknak minél szélesebb körben való*

kötelezővé tételéről. Az O. K. E. antivenerias bizottságának ünnepi kötete. Budapest, 1935, 139—143. l.

12. *Foglalkozási betegségek a mezőgazdaságban. (Dermatológiai vonatkozások.)* Müller: Klinikai recipekönyv. 6. kiad. Budapest, 1936, II. k., 351—368. l.

13. *Akrodermatitis atrophicans 13 éves leányon.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 22. sz., 510—511. l.

REJTŐ KÁLMÁN magántanár:

1. *Über die Behandlungsresultate bei Lupuskranken mit Finsen.* Deliberationes Congressi Dermatologorum Internationalis IX. T. II., Budapest 1936, p. 295—296.

2. *Tapasztalataim a Kadisch-féle gyors reactioval.* Gyógyászat 76. évf., 1936, 23. sz., 353—354. l.

3. *Gemeinsames Vorkommen von Basalioma cutis superficiale planum und Erythroplasia Queyrat.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 103, Leipzig 1936, No. 33, S. 1125—1131.

Dr. VLASITS TIBOR tanársegéd:

1. *Pigment-hyalin elfajulás Röntgensugár hatására:* Gyógyászat 75. évf., 1935, 46. sz., 701—702. l.

2. *Biologische und morphologische Veränderungen der intakten Haut bei experimenteller Tuberculose.* Deliberationes Congressi Dermatologorum IX. T. II., Budapest 1936, p. 290—292.

3. *Pigment-hyalinentartung nach Röntgenbehandlung.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 102, Leipzig 1936, Nr. 25, S. 800—802.

Dr. SIPOS KÁROLY tanársegéd:

1. *A gümőkóros allergia és immunitás viszonya az újabb kutatások megvilágításában.* Gyógyászat 75. évf., 1935, 42. sz., 635—636. l.

2. *Newer Investigations of Allergism in Tuberculosis.* Deliberationes Congressi Dermatologorum IX. T. II., Budapest 1936, p. 292—294.

3. *A gümőkóros antigen-antitest elméletről.* Bőrgyógyászati, Urológiai és Venerológiai Szemle XIV. évf., 1936, 3. sz., 37—41. l.

4. *Über das Verhältnis der tuberkulösen Allergie und Immunität im Lichte der neueren Forschungen.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 102, Leipzig 1936, Nr. 18, S. 578—581.

Dr. DÓSA ANDRÁS gyakornok:

1. *Kísérletes adatok a mikrosporiasis kórok tanához.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 43. sz., 1145—1146. l.

2. *Über das Trichophyton gypseum persicolor an Hand von „Herpes tonsurans" und „Ekzema dysidroticum"-Fällen.*

Archiv für Dermatologie und Syphilis Bd. 173, Berlin 1935, H. 4, S. 385—387.

3. *Experimentelle Untersuchungen zur Aetiologie der Mikrosporie.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 102, Leipzig 1936, Nr. 3, S. 75—78.

4. *Trichophyton gypseum persicolor „Herpes tonsurans" és „Ekzema dysidroticum" esetek kapcsán.* Gyógyászat 76. évf., 1936, 2. sz., 24—26. l.

5. *Paronychia és onychia blastomycetica.* Gyógyászat 76. évf., 1936, 6. sz., 90. l.

6. *Über Paronychia und Onychia blastomycetica.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 102, Leipzig 1936, Nr. 18, H. 582—584.

7. *Mikrosporon felineum und M. fulvum an Hand von „Herpes tonsurans erythematosquamosus" und „Herpes tonsurans"-Fällen.* Dermatologische Wochenschrift Bd. 103, Leipzig 1936, Nr. 38, S. 1281—1284.

Gyermekgyógyászati klinika

KRAMÁR JENŐ ny. r. tanár:

Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters. X. Mitteilung. Schlafmittel. (Dr. VARGA TIBOR tanársegéddel.) Archiv für Kinderheilkunde Bd. 109, Stuttgart 1936, H. 1, S. 7—20.

KOVÁCS ÖDÖN magántanár:

A szegedi m. kir. állami gyermekmenhely gondozottjainak egészségügyi vizsgálata és egészségvédelme. Szeged, 1935. 13 l.

LUKÁCS JÓZSEF magántanár:

1. *Az újszülöttek vaccina-resistenciája.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 30. sz., 826—827. l.

2. *Die Vakzinationsresistenz der Neugeborenen.* Archiv für Kinderheilkunde Bd. 105, Stuttgart 1935, H. 1, S. 4—5.

PETRÁNYI GYŐZŐ magántanár:

1. *A modern iskola egészségvédelmi feladata.* Magyar Ünnep X. évf., Szeged, 1936, 4. sz., 230—233. l.

2. *A gümőkór leküzdésének szegedi irányelvei.*[1] Egészségpolitikai Szemle III. évf., 1936, 1. sz., 1—4. l.

3. *Über die klinische und pathologische Bedeutung der Allergometrie nach v. Gröer bei der Kindertuberkulose.* (Dr. MOTIKA JOLÁN tanársegéddel.) Monatschrift für Kinderheilkunde Bd. 65, Berlin 1936, H. 6, S. 426—437.

[1] A cikk alatt tévesen TOMCSIK JÓZSEF professzor neve van.

4. *Gröer „allergometriájának" klinikai és pathológiai jelentősége a gyermektuberkulózisban.* (Dr. MOTIKA JOLÁN tanársegéddel.) Tuberkulózis IV. évf., 1936, 4. sz., 125—129. és 158—162. l.

5. *Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters. IX. Mitteilung. Die Wirkung der Fiebermittel auf den Grundumsatz des fiebernden Kindes.* (Dr. BÁNOS ALAJOS tanársegéddel.) Archiv für Kinderheilkunde Bd. 107, Stuttgart 1936, H. 4, S. 220—225.

6. *Über die dynamische Allergielage der occulttuberkulösen Schulkinder.* (Dr. SZEGECZKY DEZSŐ gyakornokkal.) Monatschrift für Kinderheilkunde Bd. 66, Berlin 1936, H. 4, S. 257—264.

(V. ö. még CSINÁDY JENŐ magántanárnál.)

Dr. DOBSZAY LÁSZLÓ tanársegéd:

1. *Über die Genese des physiologischen Fluors beim Neugeboren.* Jahrbuch für Kinderheilkunde Bd. 145, Berlin 1935, H. 5—6, S. 306—310.

2. *Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters. VIII. Mitteilung. Über den Diffusion- und Transportmechanismus des Salvarsan.* (Dr. BÁNOS ALAJOS tanársegéddel.) Archiv für Kinderheilkunde Bd. 106, Stuttgart 1935, H. 4, S. 216—227.

3. *Experimentelle Untersuchungen über die Entwicklung des genitalen Milieus beim Neugeborenen.* (Dr. HOLLÓSY KÁROLY gyakornokkal.) Zeitschrift für Kinderheilkunde Bd. 57, Berlin 1935, H. 2, S. 133—137.

4. *Weitere Studien über den Entstehungsmechanismus des physiologischen Genitalmilieus.* Zentralblatt für Gynekologie Jg. 60, Leipzig 1936, Nr. 12, S. 707—713.

5. *Beitrag zur Kenntnis der Follikelhormonwirkung.* Deutsche Medizinische Wochenschrift Jg. 61, Leipzig 1936, Nr. 9, S. 342.

Dr. VARGA TIBOR tanársegéd:

Untersuchungen zur Pharmakologie und Pharmakodynamie des Kindesalters. XI. Mitteilung. Die Wirkung des Strychnins auf die motorischen Funktionen des Magens. Archiv für Kinderheilkunde Bd. 109, Stuttgart 1936, H. 3, S. 159—166.

(V. ö. még KRAMÁR JENŐ ny. r. tanárnál.)

Dr. BLAZSÓ SÁNDOR tanársegéd:

1. *Étude sur le métabolisme du soufre. I.* Journal physiologique et pathologique général t. 33, Paris 1935, No. 4, p. 1076—1092.

2. *La nouvelle loi sur le syndicat médical en Hongrie. (La Chambre médicale hongroise.)* La Presse médicale 44e année, Paris 1936, No. 22, p. 443—445.

3. *Étude sur le métabolisme du soufre. II.* Journal physiologique et pathologique général t. 34, Paris 1936, No 1, p. 120—135.

Ideg- és elmegyógyászati klinika

MISKOLCZY DEZSŐ ny. r. tanár:

1. *Az elmebetegség kezdeti tünetei.* Gyógyászat 75. évf., 1935, 51. sz., 777—782. l.

2. *Über Frühsymptome der Schizophrenie.* (Dr. JOÓ BÉLA tanársegéddel.) Psychiatrisch-neurologische Wochenschrift Jg. 1935, Nr. 47—48, S. 558—564, 574—577. Kl.-ban is. Halle 1935. 27 S.

3. *Anatomische Wesensbestimmung der heriditär-organischen Nerven-Geisteskrankheiten.* (SCHAFFER KÁROLY ny. r. tanárral.) Acta Medica Scandinavica Suppl.-Bd. 75, Stockholm 1936. 171 S.

STIEF SÁNDOR c. rk. tanár:

1. *Adatok az endolumbalis hormonális kezelések kérdéséhez. (Endolumbalisan adott insulin és glanduitrin hatása schizophreniánál.)* Gyógyászat 75. évf., 1935, 48. sz., 727—729. l.

2. *Nikotin és idegrendszer.* (Dr. HUSZÁK ISTVÁN gyakornokkal.) Budapesti Orvosi Ujság 33. évf., 1935, 39. sz., 1—4. l.

3. *Beiträge zur Frage der endolumbalen Hormonbehandlungen.* Monatschrift für Psychiatrie und Neurologie Bd. 92, Berlin 1936, S. 346—354.

4. *A szegedi m. kir. Ferenc József-tudományegyetem ideg- és elmegyógyászati klinikáján használatos gyógyító eljárások.* Müller: Klinikai recipekönyv. 6. kiad. Budapest, 1936, 88—122. l.

5. *Beitrag zur zerebralen Lokalisation der Spiegelschrift.* (Dr. CSAJÁGHY MÁRTA tanársegéddel.) Monatschrift für Psychiatrie und Neurologie Bd. 93, Berlin 1936, S. 34—39.

6. *Adat a tükörírás agykérgi localisatiójához.* (Dr. CSAJÁGHY MÁRTA tanársegéddel.) Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 22. sz., 503—504. l.

KÖRNYEY ISTVÁN magántanár:

1. *Über „zentrale" Leukomyelitiden.* Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde Bd. 138, Berlin 1935, H. 3—4, S. 105—116.

2. *Symptomatologie des verlängerten Marks, der*

Brücke, des Mittelhirns und des Sehhügels. Handbuch der Neurologie, herausgegeben von O. Bumke und O. Foerster Bd. V, Berlin 1936, S. 445—482.

3. *Mielitis. Anhang: Die gangliitisch wurzelneuitrische Form der Landryschen Paralyse und der Pseudotabes.* Handbuch der Neurologie, herausgegeben v. O. Bumke und O. Foerster. Bd. XIII, Berlin 1936, S. 501—544.

4. *Hirnbefund bei einem Fall mit epileptiformen Anfällen und corticalen Herdsymptomen.* (J. JANSEN és H. SAETHREvel.) Archiv für Psychiatrie Bd. 105, Berlin 1936, S. 21—39.

Valamennyi Kl.-ban is.

Dr. JOÓ BÉLA tanársegéd:

A tabes dorsalis lázkezelése. Budapesti Orvosi Ujság 33. évf., 1935, 39. sz., 1—4. l.

(V. ö. még MISKOLCZY DEZSŐ ny. r. tanárnál.)

Sebészeti klinika

VIDAKOVITS KAMILLO ny. r. tanár:

1. *A rekeszsérvekről, különös tekintettel az úgynevezett hiatussérvekre.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 22—23. sz., 603—606. l.; 634—636. l.

2. *Új műtéti elgondolások:* a) *a kizárt combsérv kapujának tágítása és elzárása;* b) *a megsérült ductus choledochis és hepatici ellátása;* c) *súlyos Basedow-struma egyszerű műtétje;* d) *heges úszóhártyák műtétje;* e) *gennyes sebfelületek behámosítása.* Egyesített előadás kivonata. A Magyar Sebésztársaság 1935. évi Munkálatai XXI. évf., 1936, 41—42. l.

Dr. TROJÁN EMIL magántanár:

A vastagbél fejlődési rendellenességei okozta műtéti nehézségek. A Magyar Sebésztársaság 1934. évi Munkálatai XXI. évf., 1935, 70. l.

GENERSICH ANTAL magántanár:

A sebészeti gümőkórnál használatos gyógyeljárások. Müller: Klinikai recipekönyv. 6. kiad. Budapest, 1396, 443—460. l.

Dr. TÓTH JÓZSEF tanársegéd:

A myelographia diagnosztikai értékelése. A Magyar Sebésztársaság 1936. évi Munkálatai XXII. évf., 1936, 65—66. l.

Dr. SZABÓ DÉNES tanársegéd:

1. *A histamin jelentősége a sebészetben.* A Magyar Sebésztársaság 1934. évi Munkálatai XXI. évf., 1935, 45. l.

2. *Versuche zur Prophilaxe der postoperativen Zirkulationsstörungen.* (Rusznyák István ny. r. tanárral és Dr. Karády István tanársegéddel.) Deutsche Medizinische Wochenschrift Jg. 1935, Leipzig H. 28, S. 1111—1112.

3. *Hozzászólás a gerincvelő sebészetéhez.* A Magyar Sebésztársaság 1935. évi Munkálatai XXII. évf., 1936, 64—65. l.

4. *Die Histaminprophylaxe der postoperativen Kreislaufstörungen.* (Rusznyák István ny. r. tanárral ás Dr. Karády István tanársegéddel.) Archiv für klinische Chirurgie Bd. 187, 1936, H. 2, S. 279—290.

5. *Die anatomischen Grundlagen der Trendelenburgschen Operation. (Lungenembolie).* Archiv für klinische Chirurgie Bd. 184, 1936, H. 4, S. 730—737.

Fül-, orr-, gégerendelő intézet

Treer József magántanár:

Über die Heilungsmöglichkeiten der schweren oesophagusveretzungen. Monatsschrift für Ohrenheilkunde Jg. 1935, Wien, H. 1, S. 96—105.

Szemészeti klinika

Dr. Nagy Mária tanársegéd:

Das Verhältnis der Hypovitaminose zur Adaptation. (Dr. Incze Klára gyakornokkal.) Archiv für Augenheilkunde Bd. 109, München 1936, H. 5, S. 562—567.

Dr. Incze Klára gyakornok:

Dyscephalodaktylie (Vogt) und Entwicklungsanomalien der Uvea. Archiv für Augenheilkunde Bd. 109, München 1936, H. 5, S. 543—562.

(V. ö. még Dr. Nagy Mária tanársegédnél.)

Szülészeti és nőgyógyászati klinika

Berecz János ny. r. tanár:

Alkat és havibaj. Orvosképzés VIII. évf., 1935, Tóth-emlékfüzet, 30—40. l.

Burger Károly c. rk. tanár:

1. *A sokára másodszor szülők szülései.* Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 46. sz., 1207—1212. l.

2. *Tóth István. (Nekrolog.)* Gyógyászat 75. k., 1935, 49. sz., 743. l.

3. *Bábaképzés Magyarországon régen és ma.* A Magyarország és Lengyelország című gyüjteményes műben. Budapest, 1936, 9. l.

4. *Über späte Zweitgeburten.* Zentralblatt für Gynäkologie Bd. 60, Berlin-Leipzig 1936, Nr. 5, S. 276—281.

5. *Sportoló nőkre vonatkozó megfigyelések és tapasztalatok.* Orvosképzés 26. évf., 1936, 4. sz., 406—415. l.

Dr. MOLNÁR JÓZSEF magántanár:

Die Radiumbehandlung klimaterischer Blutungen. Strahlentherapie Bd. 54, Berlin 1935, Nr. 4, S. 664—669.

MÉSZÁROS GÁBOR magántanár:

1. *Über die Emulgierbarkeit der Speisefette.* Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel Bd. 69, Berlin 1935, H. 4, S. 318—330.

2. *A betegélelmezési norma és annak változása.* Magyar Kórház IV. évf., 1935, 10. sz., 342—347. l.

3. *Elhízás és fogyókúra nőknél.* Orvosképzés VIII. évf., 1935, Tóth-emlékfüzet, 69—79. l.

4. *Az észszerű táplálkozásról.* Jó Egészség 1936. évf., 1—2. sz.

5. *Csongrádmegyei népélelmezési adatok.* Népegészségügy 1936. évf., 4. sz., 156—172. l. Kl.-ban is.

6. *Über die Gewichtsveränderung des Eies beim Kochen.* (Dr. F. MÜNCHBERGgel.) Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel Bd. 70, Berlin 1936, H. 2/3, S. 156—165.

7. *A m. kir. Ferenc József-tudományegyetem női klinikáján használt étrendi előírások.* Müller: Klinikai recipekönyv. 6. kiad. Budapest, 1936, 685—701. l.

(V. ö. még PURJESZ BÉLA ny. r. tanárnál.)

KÜHBACHER FERENC magántanár:

A szegedi m. kir. Ferenc József-tudományegyetem női klinikáján használatos gyógyeljárások. Müller: Klinikai recipekönyv. 6. kiad. Budapest, 1936, II. k., 651—684. l.

PÁLL GÁBOR magántanár:

1. *Egészségvédelmi feladatok a szülészetben.* Népegészségügy 16. évf., 1935, 18. sz., 818—824. l.

2. *Fiatal leányok fluorjának okai és kezelése.* Az orvosi gyakorlat kérdései (az Orvosi Hetilap melléklete) 79. évf., 1935, 44. sz., 169—170. l.

3. *Táplálkozási irányelvek a terhességben.* Az orvosi gyakorlat kérdései (az Orvosi Hetilap melléklete) 80. évf., 1936, 5. sz., 18—19. l.

4. *Emmenagogumok alkalmazása.* Az orvosi gyakorlat kérdései (az Orvosi Hetilap melléklete) 80. évf., 1936, 18. sz., 81—82. l.

5. *Adatok a készülő szülészeti törvényhez.* Egészségpolitikai Szemle III. évf., 1936, 4—5. sz., 160—172. l.

6. *A terhesség életrendszabályai.* Jó Egészség 27. évf., 1936, 17—18. sz., 135—137. l.

Dr. FILEP ALADÁR tanársegéd:

Az uteruscystákról. (Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornokkal.) Orvosi Hetilap 79. évf., 1935, 30. sz., 818—822. l.

Dr. STROBL FERENC tanársegéd:

Eklampsia és allergia. (Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornokkal.) Magyar Nőorvosok Lapja IV. évf., 1936, 24. sz., 142—146. l.

(V. ö. még Dr. KARÁDY ISTVÁN belgyógyászati klinikai tanársegédnél.)

Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornok:

1. *Die Epidermisation der cervicalen Polypen.* Frankfurter Zeitschrift für Pathologie Bd. 48, 1935, S. 254—259.

2. *Submuköse Uteruscyste.* Zentralblatt für Gynäkologie Bd. 60, Berlin-Leipzig 1936, Nr. 10, S. 564—567.

(V. ö. még Dr. FILEP ALADÁR és Dr. STRÓBL FERENC tanársegédnél.)

Dr. NEMECSKAY TIVADAR tanársegéd:

1. *Myoma és terhesség.* Magyar Nőgyógyászat 4. évf., 1935, 7. sz., 122—123. l.

2. *Ein Fall einer eineiigen monoamniotischen Zwillingsschwangerschaft.* Zentralblatt für Gynäkologie Bd. 59, Berlin-Leipzig 1935, Nr. 44, S. 2607—2610.

3. *Egypetéjű monoamnialis ikerterhesség esete.* Orvosi Hetilap 80. évf., 1936, 19. sz., 445—446. l.

Valamennyi kl.-ban is.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon

CSENGERY JÁNOS nyug. ny. r. tanár:

Horatius értéke és mai jelentősége. Budapesti Szemle CCXL. k., 1936, 699. sz., 152—165. l. Kl.-ban is.

BARTÓK GYÖRGY ny. r. tanár:

1. *Az erkölcsi értékeszme története.* II. k. Szeged, 1935. 327 l.

2. *A metafizika célja s útjai.* Budapest, 1935. 52 l.

3. *A középkori és újkori filozófia története.* Budapest, 1935. XII, 446 l.

HORGER ANTAL ny. r. tanár:

1. *Mi az affrikáta?* Magyar Nyelv XXXI. évf., 1935, 7—8. f., 210—218. l.

2. *A vegyes zárhangokról.* Magyar Nyelv XXXI. évf., 1935, 9—10. f., 326. l.

3. *A szóvégi -á, -é rövidülése és a fa: fát, epe: epét-féle hangviszony.* Szegedi Füzetek II. évf., 1935, 100—111. l.

4. *Ebman-kóró.* Szegedi Füzetek III. évf., 1935, 59—61. l.

5. *Dutyi.* Népünk és Nyelvünk VII. évf., Szeged, 1935, 223—225. l.

6. *Csacsi.* Magyar Nyelv XXXII. évf., 1936, 1—2. f., 42—43. l.

7. *A vegyes zárhangok kérdéséhez.* Magyar Nyelv XXXII. évf., 1936, 3—4. f., 100—103. l.

8. *Térdszéli Katica.* Népünk és Nyelvünk VIII. évf., Szeged, 1936, 20—21. l.

9. *Páholy.* Népünk és Nyelvünk VIII. évf., Szeged, 1936, 74—76. l.

10. *Keresztény és keresztyén.* Katolikus Szemle 1936. évf., 603—606. l.

11. *Der ungarische Stammwechsel von Typus madár: madarat.* Ungarische Jahrbücher Bd. XV, Berlin 1936, S. 433—439.

KOGUTOWICZ KÁROLY ny. r. tanár:

Dunántúl és Kisalföld. II. k. Szeged, 1936. 352 l., 96 tábla, 3 színes melléklet.

BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár:

1. *L'archéologie et l'histoire de l'art à l'Université hongroise des sciences François-Joseph.* Bulletin d'office international des instituts d'archéologie et d'histoire de l'art. No. 5, Paris 1936. 8 p.

2. *Erdély földjének római kora.* Kl. a Történeti Erdély c. műből. Budapest, 1936. 21 l.

3. *Több címszó az „Új Lexikon"-ba és az „Új Idők Lexikoná"-ba.* Budapest, 1936.

4. Szerkesztette a Régiségtudományi Intézet *Dolgozatok—Arbeiten—Travaux* című szakszerű kiadványát. (12. évf.)

ZOLNAI BÉLA ny. r. tanár:

1. *Irodalom és biedermeier.* Szeged, 1935. 140 l.

2. *Szóhangulat és morphologia.* Kl. a Nyelvtudományi Közleményekből. Budapest, 1936. 8 l.

3. *Kisebb cikkek* a Széphalomban. Szeged, 1935—36.

4. Szerkesztette a *Széphalom* 1935—36. évfolyamát.

FÖRSTER AURÉL ny. r. tanár:

Az aristotelesi Parva Naturalia kérdéséhez. Egyetemes Philologiai Közlöny 59. évf., 1935, 290—294. l.

VÁRKONYI HILDEBRAND ny. r. tanár:

1. *A cselekvés elemzése.* Magyar Psychologiai Szemle VIII. évf., Budapest, 1935, 3/4. sz., 293—322. l.

2. *Nevelés és gyakorlati lélektan.* (Nyolc közlemény.) A Cselekvés Iskolája III. évf., Szeged, 1935/36, 5—6. sz., 206—219. l.; 7—8. sz., 325—336. l.; 9—10. sz., 416—424. l.; IV. évf., 1936/37, 1—2. sz., 6—14. l.; 3—4. sz., 121—133. l.; 5—6. sz., 237—249. l.; 7—8. sz., 329—339. l.; 9—10. sz., 429—444. l.

3. *Az alázatosság új pedagógiája.* (Három közlemény.) Magyar Középiskola 29. évf., Budapest 1935/36, 3. sz., 65—68 l.; 4. sz., 97—103. l.; 5. sz., 129—135. l.

SÍK SÁNDOR ny. r. tanár:

1. *A magyar irodalom lelke.* Magyar Kultúra 1936. évf., 4. sz., 109—111. l.

2. *Zsoltárkönyv.* (A zsoltárok versfordítása.) 2. kiad. Budapest, 1936. 262 l.

3. *Romon virág. Itemenyik Sándor verses könyve.* Pásztortűz 1936. évf., Kolozsvár, 9. sz., 189—190. l.

4. *Un grand mystique hongrois: Ottokár Prohászka.* Nouvelle Revue de Hongrie année 1936, octobre, p. 228—240.

MESTER JÁNOS ny. r. tanár:

1. *Az olasz középiskolai reform.* Arad, 1935. 19 l.

2. *G. Gentile művészfilozófiája és a mai olasz esztétika.* Budapesti Szemle CCXLI. k., 1936, 701—702. sz., 62—81. és 209—237. l. Kl.-ban is. Budapest, 1936. 51 l.

3. *Agazzi-módszer.* Kl. a Kisdednevelés 1936. évf., 1—3. sz.-ából. Budapest, 1936. 26 l.

4. *Bosco Szt. János nevelői rendszere.* Budapest, 1936. 54 l.

5. *Az olasz nevelés a XIX. és XX. században.* Budapest, 1936. 556, [2] l., 1 mell.

DEÉR JÓZSEF ny. rk. tanár:

1. *A magyar nemzeti öntudat kialakulása.* Magyarságtudomány Könyvtára III. Budapest, [1936]. 36 l.

2. *Zsigmond király honvédelmi politikája.* Kl. a Hadtörténeti közleményekből. Budapest, 1936. 92 l.

3. *Die Anfänge der kroatisch-ungarischen Staatsgemeinschaft.* Budapest 1936. S. 40.

PINTÉR JENŐ c. ny. r. tanár:

1. *Pintér Jenő és György Lajos: A Magyar irodalom története.* Kolozsvár, 1936. 150 l.

2. *Imre Sándor, a magyar nyelvtudomány és irodalomtörténet első tanára a kolozsvári egyetemen.* Irodalomtörténet 25. évf., 1936, 1—2. sz., 1—9. l.

3. *Elfeledett Kisfaludysták.* A százéves Kisfaludy Társaság. Szerk. Kéky Lajos. Budapest, 1936, 430—433. l.

MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár:

1. *Les Origines du Poète Homère.* Revue de Études Homériques année 1934, p. 14—54.

2. *Neveléstudomány és tudománynevelés.* Társadalomtudomány 1935. évf., 193—199. l.

3. *Beszámoló a brüsszeli VI. nemzetközi vallástörténeti kongresszusról.* Ethnographia-Népélet 1935. évf., 52—57. l.

4. *A szellemi élet kezdetei.* Szellem és Élet I. évf., Szeged, 1936, 1. sz., 57—66. és 103—104. l.

5. *Vallástörténet és ókortörténet.* Archivum Philologium 1936. évf., 1/3. f., 37—44. l.

6. *A filozófiatörténet írásának jelen kilátásai.* Szellem és Élet I. évf., Szeged, 1936, 207—213. és 221—222. l.

7. *Alkat és közösség a szellemi életben.* Társadalomtudomány 1936. évf., 21—32. és 142—143. l.

Valamennyi különlenyomatban is.

8. *Une histoire de la philosophie moderne.* Nouvelle Revue de Hongrie année 1936, p. 190—192.

9. *Kisebb cikkek és ismertetések* az Archivum Philologicumban, 1935—1936. évf.

BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár:

1. *Az Alföld legelső lakója.* (Kivonat: The first inhabitants of the Great-Plain in Hungary.) Földrajzi Szeminárium 6. k., Szeged, 1936, 171—173. és 201. l.

2. *Az első alföldi paleolit lelet.* (Kivonat: Der erste Paläolithfund in der ungarischen Tiefebene.) Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XII. k., Szeged, 1936, 1—2. sz., 1—7. és 8—13. l.

3. *Régészeti kutatások Szegeden.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XII. k., Szeged, 1936, 1—2. sz., 242—285. l.

Szerkesztette: *A hódmezővásárhelyi Városi Múzeum*

régészeti osztályának 1934. évi ásatásai című kiadványt. Szeged, 1935. 216 l.

OLAY FERENC c. rk. tanár:

1. *A lengyel-magyar kulturális egyezmény és a két nemzet barátsága.* Magyar-Lengyel Könyvtár 4. sz. Budapest, 1935. 20 l.

2. *Kisebbségi népoktatás.* Budapest, 1935. 64. l.

3. *Mosaïque des rapports historiques et littéraires entre Genève et la Hongrie.* Budapest 1935. 36 l.

4. *Dr. Olay Ferenc munkáinak jegyzéke 1927—1935. (Bibliographie des ouvrages parus de François d'Olay.)* Budapest, 1935. 41 l.

5. *A Csikmegyei Magánjavak román uralom alatt.* Kl. a Budapesti Szemléből. Budapest, 1935. 36 l.

6. *A lengyel-magyar kulturális egyezmény.* Magyarország és Lengyelország. Polska e Węgry. Budapest, 1936. 8 hasáb.

SZENTIVÁNYI RÓBERT magántanár:

A szentírástudomány tankönyve I—II. Szeged, 1936. 400 és 496 l.

SZAKÁLL ZSIGMOND magántanár:

Néhány szó gróf Teleki Blankáról. A IX. Mester-utcai községi női felső kereskedelmi iskola értesítője az 1935—36. tanévről. Budapest, 1936, 30 l.

EPERJESSY KÁLMÁN magántanár:

1. *Szemelvények a magyar történelem latinnyelvű kútfőiből.* (Juhász Lászlóval együtt.) Budapest, 1936. 268 l.

2. *A balatoni hajózás történetéhez.* Térképészeti Közlöny III. évf., 1936, 144—146. l.

Szerkesztette a *Csanádvármegyei Könyvtár* című kiadványt. 29—32. k. Makó, 1935—36.

HILLE ALRFÉD magántanár:

Repülő meteorológiai felszállások. Magyar Katonai Szemle VI. évf., 1936, 4. sz., 125—134. l.

GALAMB SÁNDOR magántanár:

Bírálat Papp Ferenc Gyulai Páljáról. Irodalomtörténeti Közlemények 46. k., 1936, 1. f., 106—110. l.

CS. SEBESTYÉN KÁROLY magántanár:

1. *Krassova-vidéki színes szövőminták.* Dolgozatok XI. k., Szeged, 1935, 1—2. sz., 204—219. l. Kl.-ban is.

2. *Az ősmagyarok halászata.* Néprajzi Értesítő XXVII. k., 1935, 1—4. f., 106—108. l.

3. *A magyar rovásírás betűrovásáról.* Népünk és Nyelvünk VII. évf., Szeged, 1935, 4—6. sz., 59—67. l. Kl.-ban is.

4. *Gomb és gombház.* Népünk és Nyelvünk VIII. évf., Szeged, 1936, 1—3. sz., 15—20. l.

BÁRCZI GÉZA magántanár:

1. *Az ómagyar sc hangjelölés.* Magyar Nyelv XXXI. évf., 1935, 74—84. és 140—147. l. Kl.-ban is.

2. *Alistál, Felistál.* Magyar Nyelv XXXII. évf., 1936, 90—96. l. Kl.-ban is.

3. *Óprovençal jövevényszavak a magyar nyelvben.* Magyar Nyelvtudományi Közlemények 50. k., 1936, 1—3. sz., 18—29. l. Kl.-ban is.

4. *Kisebb cikkek és kritikák* a Magyar Nyelvben, a Magyarosan-ban és az Egyetemes Philológiai Közlönyben. Budapest, 1935—36.

TETTAMANTI BÉLA magántanár:

1. *A nemzetnevelés mint a neveléstudomány magyar rendszere.* A Cselekvés Iskolája 1935—36. évf., Szeged, 1—2. sz., 14—24. l.

2. *A neveléstudomány két újabb magyar rendszere.* Szellem és Élet I. évf., Szeged, 1936, 1. sz., 67—74. l.

3. *Móra Ferenc tanítása.* Szeged, 1936. 19 l.

4. *Dr. Harsányi István: A hazugság mint nevelési probléma.* Szellem és Élet I. évf., Szeged, 1936, 2. sz., 170—174. l.

5. *Dilthey pedagógiai rendszere.* Szellem és Élet I. évf., Szeged, 1936, 3. sz., 197—206. l.

ERDÉLYI GYULA magántanár:

Árpádok kora. „A magyar huszár" c. könyv I. fejezete. Budapest, 1936. 36 l.

BODA ISTVÁN magántanár:

1. *Einfache Korrelationsformeln.* SA. aus Berichte über die Psychotechnische Tagung in Wien. Wien 1935. 5 S.

2. *Bericht über einen ungarischen Versuch der psychologischen Abiturientenauslese.* SA. aus Berichte über die Psychotechnische Tagung in Wien. Wien 1935. 5 S.

3. *A személyiség végső biopszichás jegyei.* Kl. a Magyar Psychologiai Szemlé-ből. Budapest, 1935. 44 l.

4. *Egyszerű korreláció-számítás.* Kl. a Magyar Psychologiai Szemlé-ből. Budapest, 1935. 20 l.

5. *A filozófia eszményéről és feladatairól.* Kl. a Szellem és Élet-ből. Szeged, 1936. 26 l.

6. *Középiskola, felső kereskedelmi iskola, polgári iskola.* Kl. a Kereskedelmi Szakoktatás-ból. Budapest, 1936. 14 l.

BÁLINT SÁNDOR magántanár:

1. *Katolicizmus és magyar népiség.* Vigilia 1935. évf., IV. sz., 117—123. l.

2. *Irodalomtörténeti tanulmányok.* Szeged, 1935. 40 l.

3. *Szegedi tájszavak.* Szegedi Füzetek II. évf., 1935, 219—220. l. és III. évf., 1936, 73—78. l.

4. *A szegedvidéki néprajzi kutatás feladatai.* Földrajzi Szeminárium. Szeged, 1936. 3 l.

5. *A szegedi tanyavilág kialakulása.* Földrajzi Szeminárium. Szeged, 1936. 3 l.

6. *A néprajz és a tanítóképzés.* Magyar Tanítóképző 1936. évf., 234—241. l.

MÓDI MIHÁLY magántanár:

1. *Latin olvasókönyv a gimnáziumok I. osztálya számára.* Budapest, 1935. 81 l.

2. *M. P. Colombo: Il mimo di Sofrone e di Senarco. Firenze 1934.* (Ismertetés.) Egyetemes Philologiai Közlöny LIX. évf., 1935, 7—9. sz., 324—326. l.

OROSZLÁN ZOLTÁN magántanár:

1. *Budapesti multjából.* Protestáns Szemle XLIV. évf., 1935, 476—479. l.

2. *Művészettörténeti irodalmunk új összefoglalásai.* Protestáns Szemle XLIV. évf., 1935, 565—572. l.

3. *A Szépművészeti Múzeum terrakotta gyüjteményének antefixei.* (Német kivonattal.) Archaeologiai Értesítő XLVIII. k., 1936, 35—53. l. Kl.-ban is.

Dr. MÉSZÁROS GYULA mh. előadó:

1. *Az első hún nyelvemlék.* Népünk és Nyelvünk VIII. évf., Szeged, 1936, 1—3. f., 1—11. l.

2. *Húnok és magyarok.* Népünk és Nyelvünk VIII. évf., Szeged, 1936, 97—109. l.

Mindkettő kl.-ban is.

Dr. BÁLINT ALAJOS tanársegéd:

1. *A szakálháti Árpád-kori temető. — Gräberfeld aus der Árpádenzeit in Szakálhát.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XII. k., Szeged, 1936, 1. sz., 205—216. l.; 2. sz., 217—221. l.

2. *A makó-mezőkopáncsi középkori temető sírleletei.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XII. k., Szeged, 1936, 1. sz., 222—239. l.; 2. sz., 240—241. l.

Dr. WAGNER RICHÁRD tanársegéd:

1. *A szél szerepe az Alföld gázvédelmében.* Földrajzi Szeminárium I. évf., Szeged, 1935/36, 1. f., 1—9. l.

2. *Árnyék.* Földrajzi Szeminárium I. évf., Szeged, 1935/36, 3. f., 80—90. l.

3. *Időjárásforduló Gyertyaszentelőkor.* (Angol kivonat.) Földrajzi Szeminárium I. évf., Szeged, 1935/36, 4. f., 111—113. l.

4. *Barométeres minimumok Európában.* (Angol kivonattal.) Földrajzi Szeminárium I. évf., Szeged, 1935/36, 5. f., 143—145. l.

5. Szerkesztette: a *Földrajzi Szeminárium* havonta megjelenő szemle I. évfolyamát. Szeged, 1935—1936, 266 l.

Dr. PÁRDUCZ MIHÁLY tanársegéd:

1. *La-Tène- és népvándoláskori sírok a Solt-Palében. Gräber aus der La-Tène- und Völkerwanderungszeit im Solt-Palé.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XI. k., Szeged, 1935, 1. sz., 159—169. l.; 2. sz., 170—174. l.

2. *Adatok az Alföld római kori kerámiájához. — Angaben zur Keramik des Alföld aus der Römerzeit.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XI. k., Szeged, 1395, 1. sz., 175—184. l.; 2. sz., 185—203. l.

3. *Római kori leletek Csongrádon. Funde aus der Römerzeit in Csongrád.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XII. k., Szeged, 1935, 1. sz., 52—62. l.; 2. sz., 63—70. l.

4. *Két könyvismertetés.* Dolgozatok—Arbeiten—Travaux XII. k., Szeged, 1935, 1. sz., 288—289. l.; 2. sz., 286—287. l.

Dr. KRATOCHFILL DEZSŐ gyakornok:

1. *A középeurópai irodalomtörténet problémája.* Kl. a Magyarságtudomány I. évf., 1. sz.-ából. Budapest, 1935. 8 l.

2. *A szegedi piaristák könyvtára.* Könyvtári Szemle II. évf., 1935, 3. sz., 21—22. l.

3. *A szegedi ferencesek könyvtára.* Könyvtári Szemle II. évf., 1935, 5. sz., 33—34. l.

4. *Dayka Gábor.* Magyarságtudomány II. évf., 1936, 2. sz., 338—350. l.

5. *Dugonics, Shakespaere, Metastasio.* A Színpad II. évf., 1936, 1—2. sz., 77—79. l.

6. *15—20 ismertetés, bírálat* A Cselekvés Iskolája, az Új Kor és a Korunk Szava hasábjain.

Dr. ERDŐDI JÓZSEF gyakornok:

1. *A liget szó jelentéstörténete.* Szegedi Füzetek II. évf., 1935, 169—171. l.

2. *Magyar szampó. (Ungarisches Sampo.)* Kl. a Szegedi Füzetek II. évf.-ából. Szeged, 1935. 16 l.

3. *Csüry Bálint: Szamosháti szótár.* Népünk és Nyelvünk VIII. évf., Szeged, 1936, 62—64. l.

4. *Huj, huj, hajrá!* Szegedi Füzetek II. évf., 1936, 7 l.

Dr. Tomori Viola gyakornok:

1. *Paraszt személyiség-kutatás.* Magyarságtudomány I. évf., 1935, 2. sz., 156—171. l.

2. *A parasztcselekvések lelki dinamikája.* Magyar Psychologiai Szemle 8. évf., 1935, 3—4. sz., 349—413. l.

3. *A személyiség-pedagógia egy újabb iránya.* A Cselekvés Iskolája IV. évf., Szeged, 1935—36, 5—6. sz., 249—255. l.

4. *Immanens ideálizmus lélektani* alapon. Szellem és Élet I. évf., Szeged, 1936, 1. sz., 87—90. l.

5. *Színésztipusok.* A Színpad 2. évf., 1936, 3—4. sz., 213—216. l.

6. *Néplélektani kutatás beregi falvakban.* Társadalomtudomány 16. évf., 1936, 1—3. sz., 92—100. l.

Dr. Holló Domokos gyakornok:

1. *A népbabonák lélektana.* Ethnographia-Népélet 46. évf., 1935, 1—4. sz., 31—42. l.

2. *A néplélektan elemei.* A Magyar Jövő Antológiája. Budapest, 1936. 5 l.

Dr. Apró István gyakornok:

Ambrogio Traversari Magyarországon. Szeged, 1935. 68 l.

Bihari János:

A magyar é hangok történetéhez. A Magyar Nyelvészeti Intézet szakszerű kiadványa. Szeged, 1935. 36 l.

4.

A matematikai- és természettudományi karon

Állatrendszertani intézet

Farkas Béla ny. r. tanár:

1. *Die Cristae ampullarum als schallperzipierende Endorgane. (Untersuchungen am Fischlabyrinth.)* Wiener Klinische Wochenschrift Jg. 48, 1935, No. 49, S. 1533—1534.

2. *Zur Kenntnis des Hörvermögens und des Gehöror-*

gans der Fische. Acta Oto-laryngologica vol. XXIII, Stockholm 1936, fasc. 3—4, p. 499—532.

3. *Das Gehör der Fische und die Cristae acusticae.* Acta Oto-laryngologica vol. XXIV, Stockholm 1936, fasc. 1, p. 127—162.

DUDICH ENDRE magántanár:

1. *Az ember származása.* Az esztergomi katolikus nyári egyetem előadásai, 1934. Esztergom 1935, 173—210. l.

2. *Bars vármegye puhatestűfaunájának alapvetése.* (Wagner társszerzővel.) Matematikai és Természettudományi Értesítő LIV. k., 1935, 807—824. l.

KOLOSVÁRY GÁBOR magántanár:

1. *Neue araneologische Mitteilungen aus Ungarn.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 1, p. 35—38.

2. *Über verschiedene Unregelmässigkeiten aus der palaeontologischen Sammlungen des Herrn Gustav Stein und des Verfassers.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 1, p. 38—41.

3. *Miscellanea psychologica animalica. I.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 1, p. 74—79.

4. *Problem der Integration der psychischen Erscheinungen.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 1, p. 104—116.

5. *Az ösztön halála.* A Természet 1935. évf., 9. f., 216—217. l.

6. *Die Spinnenbiosphaere des ungarländischen Pannonbeckens. III.* Acta Biologica t. III., Szeged 1935, fasc. 1., p. 11—20.

7. *A biai ősember.* A Természet 1935. évf., 11. f., 267—269. l.

8. *Az állatlélektan helye a mai biológiában.* Búvár 1935. évf., 246—248. l.

9. *Beeinflusst der Geschlechtsreiz die physiologische Hypnose des Bombinator pachypus.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 2, p. 235—238.

10. *Neue Balanus-Studien.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 2, p. 239—251.

11. *Beiträge zur Spinnenfauna des Mátragebirges und der Villányer Gegend.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 8, Riga 1935, No. 2, p. 278—286.

12. *Amit rosszul tudunk.* (Gaál István könyvének ismertetése.) Debreceni Szemle 1936. évf., 2. sz., 767. l.

13. *Reflexions sur l'„Adaption" des organismes dans les grottes.* Acta Biotheoretica Ser. A), vol. 2, Leiden 1936, pars 1, p. 19—22.

14. *A szongáriai cselőpók elterjedése.* Pótfüzet a Természettudományi Közlönyhöz 68. k., 1936, 1. sz., 33—35. l.

15. *Az agyvelő villamos kisugárzásai.* A Természet 1936. évf., 5. f., 125. l.

16. *Über die biologischen Probleme des Troglodytismus.* Folia Zoologica et Hyrobiologica vol. 9, Riga 1936, No. 1, p. 72—76.

17. *Die Echinodermaten-Sammlung des Ungarischen Nationalmuseums.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 9, Riga 1936, No. 1, p. 76—84.

18. *Ein Versuch zur Einteilung der Karpathenländer mit Berücksichtigung der Spinnenfaunistischen Angaben und ein Beitrag zur Rassenkreis-Problem bei Spinnen.* Folia Zoologica et Hydrobiologica vol. 9, Riga 1936, No. 1, p. 92—144.

19. *Az Adriai tenger, tüskésbőrű állatairól.* Halászat 37. évf., 1936, 11—12. sz., 50. l.

20. *Kagylók, csigák a biai ősember tűzhelyéből.* Halászat 37. évf., 1936, 11—12. sz., 54. l.

Dr. ZILAHI-SEBESS GÉZA tanársegéd:

1. *A makói hagyma rovarkártevői. — Fliegenschädlinge des Zwibels von Makó in Ungarn.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 158—163.

2. *A cserepessori mocsarak madárvilága. — Die Vogelwelt der Sümpfe: Cserepessor bei Szeged.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 164—166.

3. *A Balaton-partvidék Heleidái. — Über Heleiden des Balaton-Gebiets.* A Magyar Biológiai Kutató Intézet I. oszt. munkái. VIII. k. (1935—36), Tihany, 1936, 196—206. l.

4. *Die Heleiden-Fauna von Szeged und Umgebung.* Acta Biologica t. IV, Szeged 1936, fasc. 1, p. 39—45.

Általános állattani intézet

GELEI JÓZSEF ny. r. tanár:

1. *Herman Ottó, az életbúvár.* Acta Biologica t. III, Szeged, 1935, fasc. 3, p. I—XVI.

2. *Das Entstehen und die Entwicklung der Scheinkolonie von Vorticella campanula Ehrbg.* Zoologische Jahrbücher Bd. 67, Jena 1935, H. 3, S. 114—194.

3. *Véglények kiválasztó szerve alkati, fejlődéstani és élettani szempontból.* Matematikai és Természettudományi Közlemények XXXVII. k., 1935, 5. sz., 1—128. l.

4. *Richtungsmeridian und die Neubildung des Mundes während und ausserhalb der Teilung bei den Ziliaten.* Biologisches Zentralblatt Bd. 55, Leipzig 1935, H. 7/8, S. 436—445.

5. *Colpidium glaucomaeforme n. sp. (Hymenostomata)*

und sein Neuronemsystem. Archiv für Protistenkunde Bd. 85, Jena 1935, H. 2, S. 289—302.

6. *Diákjaink a világolimpiászon.* Magyarság 1935, VIII. 18.

7. *Vándorbotos egyetemek. Üdvözlés a m. kir. József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem bánya- és erdőmérnöki karának a bányászati szakoktatás megindulásának 200. évfordulója alkalmából.* A József Nádor Műegyetem 1934/35. tanévi évkönyve. Budapest, 1936, 85—87. l.

8. *Beiträge zur Ciliatenfauna, der Umgebung von Szeged.* Acta Biologica t. IV, Szeged 1936, fasc. 1, p. 1—11.

9. *Eine Pulsationsblase, die nie entleert wird.* Archiv für Protistenkunde Bd. 88, Jena 1936, H. 1, S. 1—35.

10. *Miért volt politikus Apáthy István?* Hargitavára alja I. évf., Szeged, 1936, 13—14. sz., 5—7. l.

11. *Das erregungsleitende System der Ciliaten.* Comptes Rendus du XIIe Congrès International de Zoologie de Lisbonne 1935. Lisbonne 1936, p. 174—207.

12. *Die Bildung des Porus excretorius und sein Verhältnis zum Neuronemsystem bei Paramecium.* Biologisches Zentralblatt Bd. 56, Leipzig 1936, H. 1—2, S. 27—34.

13. *A csavarmenetes vagy kochlioid alkattypus a csillósok (Ciliata) világában.* Állattani Közlemények XXXIII. k., 1936, 1—2. f., 1—35. l.

14. *Adatok Szeged környékének ázalékállatka világához.* (4 közlemény.) Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő LIV. k., 1936, 923—951. l.

15. *Több tárgyilagosságot a kereszt ügyében!* Református Élet. Egyházi Híradó 1936, III. 7 és 1936, III. 14. Kl.-ban is.

16. *Turulmadár szállj velünk már!* Egyházi Híradó 1936 V. 9.

MÁTYÁS JENŐ magántanár:

1. *Mikroskopikus qualitativ csontdiagnostikai eljárás törvényszéki orvostani használatra az emberi csontnak az állatiaktól való elkülönítésére.* Kl. a Kenyeres-emlékkönyvből. Budapest, 1936. 58 l.

2. *Knochenstruktur und Ordnungs-Differenzierung.* Comptes Rendus du XIIe Congrès International de Zoologie de Lisbonne 1935. Lisbonne 1936, p. 666—672. Kl.-ban is.

ROTARIDES MIHÁLY magántanár:

1. *Die Schneligkeit der Lokomotion bei den Landpulmonaten.* Zeitschrift für vergleichende Physiologie Bd. XXII, 1935, S. 564—569.

2. *Anwendung der Spalteholz'schen Methode für die Untersuchungen von Schnecken in toto.* Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie Bd. LII, Leipzig 1935, S. 419—422.

3. *Átlátszó állati készítmények.* Természettudományi Közlöny 68. k., 1936, 33—36. l.

4. *Vizsgálatok átlátszóvá tett csigákon. Examen anatomique des mollusques gasteropodes par le procédé des préparations transparentes.* Állattani Közlemények 33. k., 1936, 44—53. l.

5. *Die Reaktionsformen der Wasserschnecke Limnaea stagnalis aus dem Belső-tó auf der Halbinsel Tihany. A Limnaea stagnalis nevű vízi csiga reakciós formái a Tihanyi félsziget Belső tavában.* A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái 8. k., Tihany, 1936, 142—150. l.

6. *Züchtungsversuche mit Schnecken im Gewächshaus. Csigák tenyésztése növényházban.* A Magyar Biológiai Kutatóintézet Munkái 8. k., Tihany, 1936, 151—155. l.

7. *A csigák helyváltoztatásának morphologiai alapvonalai. Die morphologischen Grundlagen der Lokomotion der Schnecken.* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő LV. k., 1936, 105—132. l.

8. *Untersuchungen über die Molluskenfauna der ungarischen Lössablagerungen.* Festschrift zum 60. Geburtstage von Prof. Dr. E. Strand. Bd. II, Riga 1936, S. 1—51, 3 Taf.

VARGA LAJOS magántanár:

1. *Az erdőtalajban élő állati végtények (protozoák) mennyiségének évi változásai.* Erdészeti Lapok 74. évf., 1935, 605—612. l.

2. *Daten zur Kenntnis der Protozoenfauna von Eberswalde.* Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten Bd. 93, Jena 1935, S. 32—38.

3. *Die Protozoen und ihre Verteilung im Waldboden von Tharandt.* Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten Bd. 93, Jena 1935, S. 128—137.

4. *Beiträge zur Limnologie und zur Kenntnis der Rotatorien-Fauna des norwegischen Lapplandes. I. Rotatorien aus der Umgebung des Alten-Fjordes.* Archiv für Hydrobiologie Bd. XXIX, Stuttgart 1935, S. 130—136.

5. *A Hanság limnologiai viszonyai, különös tekintettel kerekesféreg faunájára.* Állattani Közlemények XXXII. k., 1935, 101—118. l.

6. *Az elefánt fülkagylója mint hőszabályozó.* A Természet XXXI. k., 1935, 200—201. l.

7. *Sopron és környékének természeti emlékei.* 5 cikk. Kl. a Soproni Hirlap 1935. és 1936. évf.-ából. 10 l.

8. *Collotheca balatonica n. sp. ein neues pelagisches Rädertier aus dem Balaton-See.* A Magyar Biológiai Kutatóintézet I. oszt. munkái VIII. k., Tihany, 1935/36, 178—185. l.

9. *Mohalakó kerekesférgek (Rotatoria) Kőszeg környékéről.* Vasi Szemle 1936. évf., 381—389. l.

10. *Beiträge zur Limnologie und zur Kenntnis der Rotatorien-Fauna des norwegischen Lapplandes. II. Limnologisches und Rotatorien aus der Umgebung des Posanger Fjords.* Archiv für Hydrobiologie Bd. XXX, Stuttgart 1936, S. 371—378.

11. *A spalatói tengerkutató intézet.* A Tenger XXVI. k., 1936, 34—36. l.

12. *A denevérek vándorlása gyűrűzési tapasztalatok alapján.* A Természet XXXII. évf., 1936, 213—216. l.

13. *A Fertő-tó sorsa.* A Földgömb VII. évf., 1936, 288—296. l.

14. *Études sur la faune des protozoaires de quelques sols du Sahara et des hauts plateaux Algériens.* Annales de l'Institut Pasteur t. 56, Paris 1936, p. 101—123.

15. *Az erdőtalajban élő állati véglények (protozoák) életét meghatározó tényezők.* Erdészeti Lapok 75. k., 1936, 207—226. l.

16. *Az Ochrida-tó természeti érdekességei.* Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz 68. k., 1936, 72—77. l.

17. *Az átokhínár terjedése a Hanság csatornáiban.* Természettudományi Közlöny 68. k., 1936, 97. l.

18. *Az állatok magatartása, teljes napfogyatkozásban.* A Természet XXXII. k., 1936, 64—66. l.

19. *A földi giliszta a vízben és tiszta gázokban.* Pótfüzet a Természettudományi Közlönyhöz 68. k., 1936, 37—38. l.

20. *A Bajkál-tóban élő fókák rokonsága.* Pótfüzet a Természettudományi Közlönyhöz 68. k., 1936, 79—80. l.

Dr. Horváth Péter tanársegéd:

1. *Egy új Hymenostomata véglény Szeged környékéről.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 49—74.

2. *Woodruffia rostrata Kahl Szeged környékéről.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 74—78.

Dr. Stiller Jolán tanársegéd:

1. *Peritrichen der Gewässer des Berges Lázhegy.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 145—148.

2. *Drei neue Peritrichen-Arten aus dem Balaton-See.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 149—157.

Szabó Mihály gyakornok:

Neue Beiträge zur Kenntnis der Gattung Halteria (Protozoa, Ciliata). Archiv für Protistenkunde Bd. 86, Jena 1935, H. 2, S. 307—317.

Dr. HORVÁTH JÁNOS gyakornok:

Beiträge zur Physiologie von Kahlia simplex. Archiv für Protistenkunde Bd. 86, Jena 1936, H. 3, S. 481—499.

Dr. PÁRDUCZ BÉLA gyakornok:

1. *Az örvénylő életmód kialakulása a Hymenostomaták csoportjában.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 190—221.

2. *Adatok a Hymenostomata véglények leszármaztatásához.* A Magyar Biológiai Kutatóintézet I. osztályának munkáiból VIII, k., Tihany, 1935/36, 120—141. l.

3. *A csavart-utánzó ciliata-alkat biologiai jelentősége.* Acta Biologica t. IV, Szeged, 1936, fasc. 2, p. 190—204.

Általános növénytani intézet

GYŐRFFY ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *Pottia-Revision weil. C. Warnstorfs aus der Sammlung des Siebenbürgischen Nationalmuseums in Kolozsvár.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 255—259.

2. *Petrocallis pyrenaica virágzása a Magas Tátrában.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 273.

3. *Winterlich-phaenologisches aus der Hohen-Tatra.* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 274—275.

4. *Phytophaenologia Szegedensis anni 1934. — Szeged 1934. évi növényphaenologiája. XII. közlemény.* Acta biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 276—279.

5. *Dr. Degen Árpád felett tartott gyászbeszéd.* Beszámoló a szegedi m. kir. Ferenc József-tudományegyetem 1933—34. évi működéséről, Szeged, 1935, 57—61. l.

6. *A Füvészkert állapota (1933—34).* U. o. 192—194. l.

7. *Bokréta erdélyi növénynevekből.* Szegedi Füzetek II. évf., 1935, 1—4. f., 64—69. l; 5—9. f., 158—168. l.

8. *Bemerkungen von Prof. Győrffy apud Gabriel von Kolosváry: Neue Beiträge zur Biologie der Tierwelt der Ungarländischen Juniperetea.* Folia Zoologica et Hydrobiologica t. VII, Riga 1935, fasc. 2, p. 206.

9. *Árvalányhaj-bokréta Móricz Pál hagyatékából. Emlékezés Móricz Pál öreg hajdú bátyámuramra.* Magyarság 1936 IV. 9.

10. *Kőszegvidéki Gentiana asclepiadea caulimaniaja. — Caulimania der Gentiana asclepiadea.* (Mit 1 Photogr.) Vasi Szemle III. évf., Szombathely, 1936, 3. f., 209—210. l.

11. GELEI JÓZSEFfel együtt szerkesztette az *Acta Biologica* új sorozat III. kötetének (az egész sorozat V. k.) 3. füzetét.

KOL ERZSÉBET magántanár:

1. *Első hó- és jégvizsgálatok a Jungfrau-hágón.* (3 ábra.) Magyar Női Szemle I. évf., 1935, 3—4. sz., 42—46. l.

2. *Kryobiologische Studien am Jungfraujoch (3470 m) und in dessen Umgebung.* (Taf. I—II., 1 Abb. zu Texte.) Beihefte zum Botanischen Centralblatt Abt. A), H. LIII, Dresden 1935, S. 34—47.

3. *Prof. Einar Christian Leonard Naumann.* (Tab. VII.) Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 250—252.

4. *Über die Kryovegetation des Retyezát und der umliegenden Gebirge in Transsylvanien.* (Taf. VI—VII. und 1 Tabelle im Text.) Verhandlungen der Internationalen Vereinigung für theoretische und angewandte Limnologie Bd. VII, 1935, Beograd 1936, S. 475—486.

GALLÉ LÁSZLÓ tanársegéd:

1. *Zuzmók Zenta és környékéről. (Additamenta ad floram Lichenum in tractu oppidi Zenta aliisque locis com. Bács-Bodrog a me collectorum.)* Acta Biologica t. III, Szeged 1935, fasc. 3, p. 260—272.

2. *Catillaria Zsákii a Nagyhortobágyon. — Der zweite Standort von Catillaria Zsákii in Hortobágy.* (Fig. 1—2.) Folia Cryptogamica t. II, Szeged 1936, fasc. 1, p. 123—128.

3. *Zúzmók a zboróí száz hársról.* Acta Biologica t. IV, Szeged 1936, p. 122.

Ásvány- és földtani intézet

SZENTPÉTERY ZSIGMOND ny. r. tanár:

1. *Einige Differentiate und endomorphe Kontaktgesteine von Szarvaskő* (Mit K. EMSZT.) Földtani Közlöny Bd. LXV, 1935, S. 305—314.

2. *A lillafüredi Szentistván-hegy eruptivumainak általános kőzettani viszonyai.* Akadémiai Matematikai Természettudományi Értesítő LIV. k., 1935, 279—308. l.

3. *Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula emlékezete (1860—1935).* 1 arcképpel. Földtani Közlöny LXVI. k., 1936, 22—29. l.

4. *Professor Dr. Julius von Szádeczky-Kardoss (1860—1935).* Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. V, Szeged 1936, p. 1—10.

5. *Stratovulkanischer Teil des Szentistvánberges im Bükkgebirge.* Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. V, Szeged 1936, p. 26—134.

Valamennyi kl.-ban is.

Vitéz LENGYEL ENDRE magántanár:

1. *Die geologischen und petrographischen Verhältnisse des Tokaj-Hegyaljaer Gebietes zwischen Tolcsva und Komlóska.* (Térképpel.) Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. IV, Szeged 1935, fasc. 3, p. 195—213.

2. *Jáspisváltozatok Tokajhegyaljáról. — Jaspisvarietäten vom Tokaj Hegyalja-Gebierge.* Földtani Közlöny LXVI. k., 1936, 3—6. f., 17—37. l.

Dr. SZÜCS MÁRIA gyakornok:

Die petrographischen Verhältnisse der Umgebung von Dömös. Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. VII, Szeged 1935, p. 157—170.

Elméleti fizikai intézet

BAY ZOLTÁN ny. r. tanár:

1. *Über eine Methode zur mechanischen Vergrösserung von kleinen Bewegungen. Anwendung auf Niederfrekvenz-oscillographen.* Zeitschrift für Physik Bd. 100, 1936, S. 253—262.

2. *A fizikai kauzalitás válsága.* Athenaeum XXII. k., 1936, 79—90. l.

Dr. BUKOVSZKY FERENC tanársegéd:

Nagyintenzitású áramlökésekkel táplált neonkisülés fényemissziójáról. Matematikai és Fizikai Lapok XLII. k., 1935, 139—165. l.

Dr. SZABÓ ZOLTÁN tanársegéd:

1. *Debye-Hückel-elmélet és fejlődésének újabb eredményei.* Magyar Chemiai Folyóirat 41. k., 1935, 163—179. l.

2. *Über die Ionenaktivitäten des KCl und NaCl.* Zeitschrift für Physikalische Chemie Bd. 176, Leipzig 1935, S. 125—130.

3. *A kaliumklorid és natriumklorid ionaktivitásairól.* Magyar Chemiai Folyóirat 42. k., 1936, 16—24. l.

4. *Az elektrolitoldatok entrópiájáról.* Magyar Chemiai Folyóirat 42. k., 1936, 49—54. l.

5. *Thermodynamische Ermittlung von Diffusionspotentialen in konzentrierten Lösungen.* Naturwissenschaften Bd. 24, Berlin 1936, S. 539—540.

Geometriai és ábrázoló geometriai intézet

KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanár:

1. *Sur la structure des transformations topologiques des surfaces en elles-mêmes.* L'Enseignement Mathématique t. 35 Genève 1936, p. 297—316.

2. *Sur la géometrie hyperbolique.* Comptes Rendus du Congrès International des Mathématiciens t. II, Oslo 1936, p. 170.

Mindkettő kl.-ban is.

LIPKA ISTVÁN magántanár:

1. *Többtagúak irreducibilitásáról. [Über die Irreduzibilität von Polynomen.]* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő 54. k., 1935, 394—357. l.

2. *Jelentés az 1936. évi Kőnig Gyula jutalomról. [Bericht zur Verteilung des Julius Kőnig-Preises vom Jahre 1936.]* Matematikai és Fizikai Lapok 43. k., 1936, 14—26. l.

Mindkettő kl.-ban is.

Kisérleti fizikai intézet

GYULAI ZOLTÁN magántanár:

1. *Beobachtungen des Kristallwachstums an Alkalihalogeniden.* Zeitschrift für Kristallographie Bd. 91, 1935, S. 142—143.

2. *Die elektrische Leitfähigkeit verformter NaCl-Kristalle und ihre Kristalline Struktur.* Zeitschrift für Physik Bd. 96, 1935, S. 210—218.

3. *Zum Quantenäquivalent bei der lichtelektrischen Leitung in NaCl-Kristallen.* (TOMKA PÁLlal együtt.) Zeitschrift für Physik Bd. 96, 1935, S. 350—354.

4. *Elektrische Ausmessung der Erholung verfestigter Steinsalzkristalle.* (BOROS JÁNOSsal együtt.) Zeitschrift für Physik Bd. 96, 1935, S. 355—358.

5. *Túlterhelt NaCl-kristályok elektromos vezetése és kristályos szerkezete.* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő LIII. k., 1935, 665—683. l.

Matematikai szeminárium

RIESZ FRIGYES ny. r. tanár:

1. *A Lebesgue-féle integrálásról, mint a differenciálás műveletének megfordításáról. [Sur l'intégrale de Lebesgue comme l'opération inverse de la dérivation.]* Matematikai és Fizikai Lapok 42. k., 1935, 1. f., 1—24. l.

2. *Sur les fonctions des transformations hermitiennes dans l'espace de Hilbert.* Acta Scientiarum Mathematicarum t. VII, Szeged 1935, fasc. 3, p. 147—159.

3. *Sur l'intégrale de Lebesgue comme l'opération inverse de la dérivation.* Annali delle Reale Scuola Normale Superiore di Pisa. Serie II, volume 5, Pisa 1936, p. 191—212.

4. *The Integral Representation of Unbounded Self-Adjoint Transformations in Hilbert Space.* (E. R. Lorch-csal együtt.) Transactions of the American Mathematical Society Volume 39, Menasha, Wis., and New York 1936, No. 2, p. 331—340.

5. *Eine Ungleichung für harmonische Funktionen.* Monatshefte für Mathematik und Physik Bd. 43, Wien 1936, S. 401—406.

Valamennyi kl.-ban is.

Szőkefalvi Nagy Gyula c. ny. rk. tanár:

1. *Über Ovaloidschalen der Flächen vom Maximalindex.* Acta Scientiarum Mathematicarum t. VII, Szeged 1935, fasc. 4, p. 244—248.

2. *Valós együtthatójú polinomok deriváltjának valós zéróhelyeiről. [Über die reellen Nullstellen des Derivierten eines Polynoms mit reellen Koeffizienten.]* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő LIII. k., 1935, 781—792. l.

3. *Érintőszingularitásnélküli és zéróindexű síkgörbékről. [Über die ebenen Kurven ohne Tangentensingularität und vom Index Null.]* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő LIV. k., 1936, 358—374. l.

4. *Über die Nullstellen gewisser rationaler Funktionen.* Tôhoku Math. Journal t. 41, Sendai (Japán) 1936, p. 415—422.

5. *Maximális indexű térgörbékről. [Über Raumkurven vom Maximalindex.]* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő LIV. k., 1936, 685—711. l.

6. *Über die reellen Nullstellen des Derivierten eines Polynoms mit reellen Koeffizienten.* Acta Scientiarum Mathematicarum t. VIII, Szeged 1936, fasc. 1, p. 42—52.

Valamennyi kl.-ban is.

Kalmár László magántanár:

A számelmélet alaptételéről. [Über den Fundamentalsatz der Zahlentheorie.] Matematikai és Fizikai Lapok 43. k., 1936, 1. f., 27—45. l. Kl.-ban is.

Szőkefalvi Nagy Béla gyakornok:

1. *Berechnung einiger neuen Atomformfaktoren.* Zeitschrift für Physik Bd. 94, Berlin 1935, S. 229—230.

2. *Über messbare Darstellungen Liescher Gruppen.* Mathematische Annalen Bd. 112, Berlin 1936, S. 286—296.

3. *Sur la mesure invariante dans des groupes topologiques.* Comptes Rendus de l'Académie des Sciences t. 202, Paris 1936, p. 1248—1250.

4. *Izomorf függvényrendszerekről.* Akadémiai Matematikai és Természettudományi Értesítő 54. k., 1936, 712—734. l.

Szerves és gyógyszerészvegytani intézet

Kőszegi Dénes magántanár:

1. *Szabad-e a bordói levet keverni a mészkénlével?* Magyar Gyümölcs 2. évf., 1935, 4. sz., 104. l.

2. *Miért nem ajánlatos a nyers nikotint a bordói lébe keverni?* Magyar Gyümölcs 2. évf., 1935, 249. l.

3. *A kemény vizek használata szappanos folyadékokkal való permetezés esetén.* Növényvédelem XII. évf., 1936, 12. sz., 258. l.

Ifj. Bruckner Győző magántanár:

1. *Über die Verwendung der Pseudonitrosite propenylhaltiger Phenolaether zur Synthese von α-arylierten β-Hydroxylamino- und β-Aminopropanolen. Neue Beiträge zur Kenntnis der Acylwanderungen. II. Mitteilung. Isoengenol derivate.* (Dr. Krámli András tanársegéddel.) Journal für praktische Chemie Bd. 143, Leipzig 1935, S. 287—297. Kl.-ban is.

2. *Über die Reaktion der Oxalessigsäure mit Hydrazin und HNO_2.* Zeitschrift für physiologische Chemie Bd. 244, Berlin 1936, S. 127—130. Kl.-ban is.

3. *Rucsinszki H.: A vegytan és ásványtan tanítása a Székesfővárosi Irányító Polgári Iskolában. (Könyvismertetés.)* A Cselekvés Iskolája IV. évf., Szeged, 1936, 494—497. l.

4. *Über eine neue Synthese von Abkömmlingen des 3-Methylisochinolins.* Journal für praktische Chemie Bd. 145, Leipzig 1936, S. 291—300. Kl.-ban is.

5. *Chemical Nature of Citrin.* (Szent-Györgyi Albert ny. r. tanárral.) Nature vol. 138, London 1936, p. 1057. Kl.-ban is.

Vargha László magántanár:

Über den 5-Methylaether der Glucose. Berichte der Deutschen Chemischen Gesellschaft Bd. 69, Berlin 1936, S. 2098—2103. Kl.-ban is.

Általános és szervetlen vegytani intézet

KISS ÁRPÁD ny. r. tanár:

1. *Über den Einfluss der Temperatur auf die Geschwindigkeit von Ionenreaktionen. II.* Zeitschrift für anorganische und allgemeine Chemie Bd. 223, Leipzig 1935, S. 149—160.

2. *Über den Einfluss der Temperatur auf die Geschwindigkeit von Ionenreaktionen in wässerigen Nichtelektrolytlösungen.* Zeitschrift für anorganische und allgemeine Chemie Bd. 224, Leipzig 1935, S. 33—39.

3. *Über den Mechanismus von Reaktionen, bei welchen die Reaktiokomponenten durch eine Membran diffundieren.* Zeitschrift für anorganische und allgemeine Chemie Bd. 224, Leipzig 1935, S. 40—48.

4. *Zur Konstitution der Sulfatoverbindungen.* Zeitschrift für anorganische und allgemeine Chemie Bd. 226, Leipzig 1936, S. 141—144.

5. *Über den Mechanismus der Monobronacetat- und Hydroxylionenreaktion.* Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. V, Szeged 1936, p. 10—17.

6. *Über den Mechanismus der Acetylpropionat und Hydroxylionenreaktion.* Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. V, Szeged 1936, p. 17—26.

KOCSIS I. ENDRE magántanár:

1. *Über die Bestimmung des Gesamt-Phosphorgehaltes der Mehle.* Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel Bd. 70, Berlin 1935, S. 474—475.

2. *A IV. Magyar Gyógyszerkönyvben hivatalos sympok vizsgálata capillaris luncinescenciai analysissel.* Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 12. k., 1936, 1—12. l.

3. *Beiträge zur hydrolytischen Fällungsmassanalyse. II. Bestimmung des Bariums.* Acta Chemica, Mineralogica et Physica t. V, Szeged 1936, p. 149—152.

4. *Die Bestimmung der Verseifungszahl des Paprikaöls in filtriertem ultraviolettem Licht.* Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel Bd. 71, Berlin 1936, S. 72—75.

Dr. URMÁNCZY ANTAL tanársegéd:

Diffuziós potenciál és az ionok független aktivitását tényezője. Magyar Chemiai Folyóirat 41. k., 1935, 19—21. l.

VIII.

Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos előadásai az egyetemi előadásokon kívül[1]

1.

A jog- és államtudományi karon

EREKY ISTVÁN ny. r. tanár:

Külföldi közigazgatási szervezeti rendszerek; milyen tanulságok meríthetők ezekből közigazgatásunk javítása érdekében. A közigazgatási továbbképző tanfolyamon Budapesten, 1936 III. 9.

HELLER ERIK ny. r. tanár:

Materiális anyagi bűnösség. A Magyar Jogászegylet Büntetőjogi Szakosztályában Budapesten, 1936 V. 13.

CSEKEY ISTVÁN ny. r. tanár:

1. *Beszámoló a finnországi Kalevala-ünnepségekről.* A La Fontaine Irodalmi Társaságban Budapesten, 1935 IX. 27.

2. *Hozzuk haza Liszt Ferenc hamvait!* (Napirend előtti felszólalás.) Szeged sz. kir. város törvényhatósági bizottságában Szegeden, 1935 X. 19.

3. *Liszt Ferenc magyarsága.* (Székfoglaló előadás.) A Dugonics-Társaságban Szegeden, 1935 X. 20.

4. *Külföldi versek Liszt Ferenchez.* A La Fontaine Irodalmi Társaságban Budapesten, 1935 XII. 28.

5. *A Kalevala jubileumi magyar kiadása.* A Dugonics-Társaságban Szegeden, 1936 I. 19.

6. *Liszt magyarsága az újabb kutatások tükrében.*

[1] EBE = A M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem Barátainak Egyesülete.

(Székfoglaló előadás.) A Nagykőrösi Arany János-Társaságban Nagykőrösön, 1936 II. 16.

7. *Liszt magyarsága és hazafisága.* (Bevezető előadás.) A Kecskeméti Városi Dalárda első művészhangversenyén Kecskeméten, 1936 II. 18.

8. *Észtország, az V. Finnugor Kultúrkongresszus színhelye.* Észtország szabadságünnepén a Turáni-Társaságban és a rádióban Budapesten, 1936 II. 24.

9. *Liszt Ferenc származása az újabb kutatások tükrében.* Az EBE szabadegyetemi előadássorozatában Szegeden, 1936 III. 5.

10. *A nemzetkisebbségi kultúrönkormányzat a balti államokban.* A Foederatio Emericana jogászblokkjában Szegeden, 1936 III. 13.

11. *A német vezéri állam.* Az EBE Jog- és Államtudományi Szakosztályban Szegeden, 1936 III. 31.

12. *Liszt Ferenc származása az újabb kutatások tükrében.* A Kis Akadémiában Budapesten, 1936 IV. 20.

13. *Az ezer tó országában.* A rádióban Budapesten, 1936 VI. 4.

14. *Der autoritäre Staat und die ungarische Verfassung.* Az V. Finnugor Közművelődési Kongresszus jogi szakosztályában Tallinnban, 1936 VI. 26.

15. *Franz Liszts Ikonographie.* (Vetített képekkel.) Az V. Finnugor Közművelődési Kongresszus irodalmi szakosztályában Tallinnban, 1936 V. 27.

16. *Geschichte der Rechtswissenschaften in Ungarn.* (Két előadás.) A nyári egyetemen Debrecenben, 1936 VIII. 1.

17. *Der autoritäre Staat und die ungarische Verfassung.* A nyári egyetemen Debrecenben, 1936 VIII. 3.

18. *Új irányok a modern alkotmányokban.* (Két előadás.) A nyári egyetemen Debrecenben, 1936 VIII. 3.

Vitéz Surányi-Unger Tivadar ny. r. tanár:

1. *Nemzetközi gazdasági viszályok.* A rádióban Budapesten, 1935 XI. 20.

2. *Gazdasági rugalmasság és változékonyság* (Székfoglaló előadás.) A Magyar Tudományos Akadémia II. osztályában Budapesten, 1935 XII. 9.

3. *Nemzetközi munkamegosztás.* A radióban Budapesten, 1936 II. 7.

4. *Nemzetközi fizetési mérlegek.* A rádióban Budapesten, 1936 VI. 10.

Meszlény Artúr c. ny. rk. tanár:

Neue Strömungen im bürgerlichen Recht. A Wiener Juristische Gesellschaftban Bécsben, 1935 XII. 11.

RÁCZ BÉLA magántanár:

Kecskemét város törvénykezése Katona József korában. (Székfoglaló előadás.) A Katona József Irodalmi Társaságban Kecskeméten, 1936 III. 8.

Ifj. BOÉR ELEK magántanár:

1. *Valutastabilizálás.* A Kecskeméti Hétfői Körben Kecskeméten, 1936 II. 15.

2. *Pénzszaporítás.* A rádióban Budapesten, 1936 III. 25.

3. *Magyarország helyzete a világgazdaságban.* (Két előadás.) A dunamelléki ref. egyházkerület középiskolai tanárai részére rendezett továbbképző tanfolyamon Kecskeméten, 1936 IV. 15. és 17.

ZÖLDY MIKLÓS magántanár:

Vázlatok a nemzetiszocialista bűnvádi perjog köréből. Az EBE Jog- és Államtudományi Szakosztályában Szegeden, 1936 I. 28.

BALÁS P. ELEMÉR magántanár:

A közigazgatás és a büntetőjog kapcsolatai. A közigazgatási továbbképző tanfolyamon Budapesten, 1936 III. 16.

2.

Az orvostudományi karon

A) *Intézetek*

Bonctani, szövet- és fejlődéstani intézet

GELLÉRT ALBERT ny. rk. tanár:

Készítmények előállítása paraffinozással. Az EBE Természettudományi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 27.

GÁSPÁR JÁNOS magántanár:

1. *Fajismerettan.* (9 előadás.) A Katolikus Főiskolai Tanfolyamon Budapesten, 1935 X. 15—XII. 15.

2. *Beszámoló magyar iskolásgyermekek anthropológiájáról.* A Magyar Gyermektanulmányi Társaságban Budapesten, 1935 XII. 13.

3. *Fajbiológiai vizsgálatok magyar iskolásgyermekeken.* Az Orvosszövetség Iskolaorvosi Szakosztályában Budapesten, 1936 I. 19.

4. *A helyes házastársválasztás.* (2 előadás.) A Népegészségügyi Múzeumban Budapesten, 1936 IV. 21—22.

5. *A modern fajkutatás.* Az Országos Közegészségügyi Egyesületben Budapesten, 1936 V. 5.

BOTÁR GYULA magántanár:

1. *A nervus recurrens összehasonlító szövettana.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 X. 10.

2. *A tápcsatornához futó vagus-idegágak szerkezete.* Az EBE Természettudományi Szakosztályában Szegeden, 1935 X. 16.

3. *A nervus vagus ágainak szövettana.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 X. 17.

4. *Adatok a szív beidegzéséhez.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XII. 4.

5. *A légzőkészülékekhez futó vagus-idegágak szerkezete.* Az EBE Természettudományi Szakosztályában Szegeden, 1935 XII. 11.

6. *A nervus vagusnak, végágai és azoknak szerkezeti sajátságai.* Az EBE Természettudományi Szakosztályában Szegeden, 1936 II. 19.

Élettani intézet

VERESS ELEMÉR ny. r. tanár:

A testnevelés és az orvos. A „Vasárnapi sportiskola" ünnepélyes megnyitásán Szegeden, 1935 XII. 8.

CSINÁDY JENŐ magántanár:

1. *Tennivalók az ifjúság testi nevelése érdekében.* A Magyar Egészség Hetén Budapesten, 1935 X. 23.

2. *Intézetünk sportorvosi vizsgáló módszere.* A „Vasárnapi sportiskolá"-ban Szegeden, 1935 XII. 8.

3. *Konstitució és sport.* A „Vasárnapi sportiskolá"-ban Szegeden, 1936 II. 12.

4. *A fáradásról.* A sportorvosi tanfolyamon a Testnevelési Főiskolán Budapesten, 1936 V. 1.

5. *Funkcionális sportorvosi vizsgálatok.* A sportorvosi tanfolyamon a Testnevelési Főiskolán Budapesten 1936 V. 2.

6. *Az Ekg. változása hideg-meleg ingerek hatására halszíveken végzett kisérletek alapján.* A Magyar Élettani Társaság Kongresszusán Tihanyban, 1936 V. 22.

Gyógyszertani intézet

ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanár:

1. *Gázanyagcsere-készülékek. Vérnyomásmérés vértelen úton.* (Bemutatás. Dr. NOVÁK ERNŐ gyakornokkal.) A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

2. *A tetrazolok hatásáról.* A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 23.

JANCSÓ MIKLÓS magántanár:

1. *Chemotherapiás hatás, oxydatiós katalysis és redoxpotential.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 II. 12.

2. *Vitamin A kimutatása szövetekben optikai úton.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 11.

3. *Az arany chemotherapiás hatásmechanizmusa visszatérő láznál és luesnél.* Az Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 21.

4. *Chemotherapiás hatás és sejtlélegzés.* (JANCSÓné HERRLER HERTHÁval.) Az Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban 1936 V. 25.

5. *Chemotherapeutische Wirkung, Oxydationskatalyse und Redoxpotential.* International Society for Microbiology. Second International Congress for Microbiology. Londonban 1936 VII. 25.

(V. ö. még dr. DIRNER ZOLTÁN tanársegédnél.)

MÉHES GYULA magántanár:

1. *A vércukor-szint központi befolyásolása.* A Magyar Élettani Társaság VI. Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

2. *Intracisternális injekció nem narkotizált nyulaknál, macskáknál.* (Bemutatás.) A Magyar Élettani Társaság VI. Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

3. *Intravénás injekció békáknál.* (Bemutatás.) A Magyar Élettani Társaság VI. Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

Dr. DIRNER ZOLTÁN tanársegéd:

1. *Cián mérgezés gátlása redox festékekkel.* (JANCSÓ MIKLÓS magántanárral.) Az Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 21.

2. *Összehasonlító vizsgálatok a tropeinek felszívódásáról és bomlásáról.* A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 23.

Ifj. dr. ISSEKUTZ BÉLA gyakornok:

Vizsgálatok a hőszabályozásról. A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 23.

Dr. NOVÁK ERNŐ gyakornok:

Adatok a thyroxin és dinitrophenol hatásához. A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

(V. ö. még ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanárnál.)

Gyógyszertár és gyógyszerészeti intézet

DÁVID LAJOS c. rk. tanár:

1. *Az Ipecacuanha-forrázat célszerű elkészítéséről.* A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaságban Budapesten, 1935 IX. 13.

2. *Az Ipecacuanha-forrázatról.* A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaságban Budapesten, 1936 V. 8.

Kórbonctani és kórszövettani intézet

BALÓ JÓZSEF ny. r. tanár:

1. *Ein Beitrag zur Kenntnis des mit senilen Warzen behafteten Organismus.* A IX. Nemzetközi Dermatológiai Kongrésszuson Budapesten, 1935 IX. 10.

2. *A vastagbélpolypok jelentősége.* (Dr. KORPÁSSY BÉLA tanársegéddel.) Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 6.

3. *A sejtoszlás ingerei.* A Magyar Pathológiai Társaság Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

KÁLLÓ ANTAL magántanár:

A rákosak vizeletében Aron szerint található fajlagos principiumról. A Magyar Pathologusok Társasága Rákkutató Szakosztályának V. Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

BACH IMRE magántanár:

A petefészek befolyása a mészanyagcserére. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 27.

Dr. GERLEI FERENC tanársegéd:

1. *Thyroxin hatása a mellékvesére.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 X. 10.

2. *Adatok a paprikahasítók tüdőbetegségének kérdéséhez.* A Magyar Pathologusok Társaságának Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 4.

Dr. KORPÁSSY BÉLA tanársegéd:

A senilis verrucák szövettana. A Magyar Pathologusok Társaságának Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

Lásd még BALÓ JÓZSEF ny. r. tanárnál!

Közegészségtani intézet

KANYÓ BÉLA magántanár:

1. *Contribution à l'étude du phénomène de Schwartzmann.* A IX. Nemzetközi Bőrgyógyászati Kongresszuson Budapesten, 1935 IX. 18.

2. *A viruskutatás a közegészségügy szolgálatában.* A Magyar Higienikus Társaság Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 3.

DADAY ANDRÁS magántanár:

Die Rolle der Ungarn beim Ausbau der medizinischen Wissenschaft. Az V. Finnugor Küzművelődési Kongresszus orvosi szakosztályában Tallinnban, 1936 VI. 25.

GAÁL ANDRÁS KÁLMÁN magántanár:

1. *A Magyar Egészség Hete nemzetpolitikai jelentősége.* A rádióban Budapesten, 1935 X. 24.

2. *A magyar falu egeszségének védelméről.* A Magyar Egészség Hete tudományos kongresszusán Budapesten, 1935 X. 25.

3. *Általános egészségvédelem.* (3 előadás.) Az Országos Közegészségügyi Intézetben a községi és körorvosi tanfolyamon Budapesten, 1935 XI.

4. *Általános egészségvédelem.* (4 előadás.) A M. Kir. Ápolónő- és Védőnőképző Intézetben Budapesten, 1936 III.

5. *Általános egészségvédelem* (4 előadás.) Az Ápolónő- és Védőnőképző Intézetben Debrecenben 1936 III.

6. *Általános egészségvédelem.* (4 előadás.) Az Országos Közegészségügyi Intézetben a Tisztiorvosi Tanfolyamon Budapesten, 1936 V.

7. *Előadások az egészségvédelem köréből.* Sellyén, Zalaszentgróton, Tasson és Tapolcán, 1935 IX—1936 VI.

IVÁNOVICS GYÖRGY magántanár:

A lépfenebacillus immunspecificus tokanyagának kémiai szerkezete. (BRUCKNER GYŐZŐ magántanárral.) A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

Orvosi vegytani intézet

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanár:

A vitaminok fejlődése. A tankerületi főigazgatóság rendezésében a tanárok továbbképző tanfolyamán Szegeden, 1936 II. 6.

ANNAU ERNŐ magántanár:

A pyroszőlősav oxidatiója a májban. A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 22.

Sportorvosi vizsgálóállomás

Vitéz ROSZTÓCZY ERNŐ magántanár:

A tréning és túltréning sportorvosi vonatkozásai. A sportorvosi tanfolyamon Budapesten, 1936 V. 2—5.

Törvényszéki orvostani intézet

Dr. Incze Gyula tanársegéd:

Kisérleti vizsgálatok az elektromos áramnak az agyra való hatásáról. A Magyar Pathologusok Társaságának Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 4.

Dr. Fazekas I. Gyula tanársegéd:

1. *A vér kémiai elváltozásai nátronlúgmérgezés hatására.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 6.

2. *A lúgok mérgező hatásáról.* A Magyar Pathologusok Társaságának Nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

B) *Klinikák*

Belgyógyászati klinika

Rusznyák István ny. r. tanár:

1. *A postoperativ keringési zavarokról.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Karlsbadban, 1935 IX. 12.

2. *A C vitamin hatása a capillaris resistentiára.* A Királyi Orvosegyesületben Budapesten, 1935 XII. 14.

3. *Mi a feladata a gyakorló orvosnak tüdőgümőkórnál?* A Továbbképző Tanfolyamon Hódmezővásárhelyen, 1936 IV. 25.

4. *A postoperativ keringési zavarokról.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 2.

5. *A histamin újabb alkalmazása a belgyógyászatban.* A Tátrai Továbbképző Tanfolyamon Alsótátrafüreden, 1936 VI. 4.

Engel Rudolf c. rk. tanár:

1. *A genius epidemicus.* A Királyi Orvosegyesületben Budapesten, 1935 XII. 13.

2. *A gyomorhurut.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Szegeden, 1936 V. 24.

Kováts Ferenc c. rk. tanár:

La maladie des ouvrières de paprika. VIIe Congrès Internatinal des accidents et des maladies du travail. Bruxelles-ben, 1935 VII. 26.

Vitéz Varga Lajos magántanár:

1. *A haematológia jelentősége a betegágynál.* A Honvéd Orvosok Tudományos Egyesületében Budapesten, 1935 XI. 12.

2. *A colitis kérdés.* A Honvéd Orvosok Tudományos Egyesületében Budapesten, 1936 I. 28.

Belgyógyászati diagnosztikai klinika

Berkesy László magántanár:

1. *Az élvezeti szerek és a sport.* A Sportorvosi Vizsgáló Állomás előadássorozatában Szegeden, 1936 III. 8.

2. *Klinikai kórtan.* (32 előadás.) A Laboratóriumi Asszisztensnőképző Tanfolyamon Szegeden, 1936 III. 1-től V. 7-ig.

3. *A gyomor-bélhuzam diagnosztikájának újabb eredményei.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Szegeden, 1936 V. 23.

Dr. Lajos Sándor tanársegéd:

1. *Az ortho- és panchromatikus negativ anyagok használatáról.* A Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetségének I. Kongresszusán Szegeden, 1935 VIII. 4.

2. *Sportmassage-gyógymassage.* A Sportorvosi Vizsgáló Állomás előadássorozatában Szegeden, 1936 II. 24.

3. *A finomszemcsés előhívásról.* A Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetségének előadássorozatában Szegeden, 1936 II. 24.

Bőr- és nemi kórtani klinika

Szentkirályi Zsigmond magántanár:

1. *A bőrgümőkór balneotherapiája. — Allergiás betegségek az Alföldön. — A phlebotomus macedonicus Magyarországon.* A Nemzetközi Dermatológiai Kongresszuson Budapesten, 1935 IX. 10.

2. *A nemibetegségek elleni küzdelem.* A Turul-Szövetség egészségügyi hetén Szegeden, 1935 X. 24.

3. *A dermatitis athropicansról.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XII. 4.

4. *Antiveneriás propaganda vidéken.* Az Országos Közegészségügyi Egyesület Antiveneriás Bizottságában Budapesten, 1936 II. 15.

5. *Lórühesség emberen.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 IV. 1.

Heiner Lajos magántanár:

A húgycsőkankó egyik makacs alakja és gyógyítása. A Magyar Dermatológiai Társaságban Budapesten, 1936 VI. 5.

Rejtő Kálmán magántanár:

1. *Über die Behandlungsresultate bei Lupuskranken mit Finsen.* A IX. Nemzetközi Dermatológiai Kongresszuson Budapesten, 1935 IX. 17.

2. *A szegedi bőrgyógyászati klinika Finsen-intézetéről.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 23.

3. *Basalioma cutis superficiale planum és Erythroplasia Queyrat együttes előfordulása.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 4.

4. *A bőr praecarcinomáiról.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 5.

Dr. VLASICS TIBOR tanársegéd:

1. *Biologische und morphologische Veränderungen der intakten Haut bei experimenteller Tuberkulose.* A IX. Nemzetközi Bőrgyógyászati Kongresszuson Budapesten, 1935 IX. 17.

2. *A praecarcinomás jelekről.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 IV. 12.

3. *Tuberculosis nodosa haemorrhagica Poór.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 5.

Dr. SIPOS KÁROLY tanársegéd:

1. *Newer Investigation of Allergism in Tuberculosis.* A IX. Nemzetközi Bőrgyógyászati Kongresszuson Budapesten, 1935 IX. 17.

2. *Művi sensibilisálás Koch-bacillus ellen.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 11.

3. *Genodermatosisok.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 5.

Gyermekgyógyászati klinika

KRAMÁR JENŐ ny. r. tanár:

1. *A csecsemők fejlődését befolyásoló tényezők.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Szegeden, 1935 IX. 22.

2. *A gyermekkor tuberkulózisáról.* A tuberkulózis elleni előadássorozatban Baján, 1935 X. 5.

3. *A babonáról.* A Stefánia-Szövetségben Makón, 1935 X. 13.

4. *Mit kell tudnia a nevelőnek a gyermek fertőző betegségeiről?* A Továbbképző Tanfolyamon a szegedi tankerület nevelői részére Szegeden, 1936 I. 21.

5. *A gyermek szíve.* A Továbbképző Tanfolyamon a szegedi tankerület nevelői részére Szegeden, 1936 II. 11.

6. *A gümőkór megelőzése és felismerése a csecsemő- és gyermekkorban.* A Hódmezővásárhelyi Továbbképző Tanfolyamon Hódmezővásárhelyen, 1936 IV. 26.

7. *A gyermekkori szívbajokról.* A Balatonfüredi Orvosi Nagyhéten Balatonfüreden, 1936 V. 23.

8. *Az étvágytalan gyermek.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Szegeden, 1936 V. 24.

9. *A vérhas álcázott alakjairól.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 5.

WALTNER KÁROLY c. rk. tanár:

1. *Újabb adatok a csecsemő- és gyermekkori dysenteriáról.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Gyulán, 1935 IX. 14.

2. *Az általános prophylaxis feladatai a csecsemő- és gyermekkorban.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Szegeden, 1935 IX. 21.

3. *A gabonaneműek hatása a csontfejlődésre.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XII. 11.

4. *Az egészséges és beteg csecsemő táplálása.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Gyulán, 1936 V. 17.

KOVÁCS ÖDÖN magántanár:

Megfigyelések a B. C. G.-vel immunisalt csecsemőkön. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 18.

LUKÁCS JÓZSEF magántanár:

1. *Gyakorlati csecsemővédelem.* (4 előadás.) Az Országos Közegészségügyi Intézetben a községi és körorvosok részére tartott továbbképző tanfolyamon Budapesten, 1935 X—XI.

2. *Az újszülött élettana és kórtana.* (15 előadás.) A Budapesti Bábaképző Intézetben Budapesten, az 1935—36. tanévben.

PETRÁNYI GYŐZŐ magántanár:

1. *A fertőzőbetegségek specifikus prophylaxisa a csecsemő- és gyermekkorban. II. rész: himlőoltás, vörheny, pertussis, kanyaró, polyomyelitis.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Szegeden, 1935 IX. 22.

2. *A „Baranyi"-akcióról.* A tuberkulózis elleni előadássorozatban Baján, 1935 X. 5.

3. *A gyermek-gümőkór elleni küzdelem szegedi normája.* A tuberkulózis elleni előadássorozatban Baján, 1935 X. 6.

4. *A preventív gümőkor elleni küzdelem.* Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Békéscsabán, 1935 X. 8.

5. *A preventív gümőkór elleni küzdelem szegedi irányelvei.* A „Turul" magyar egészséghét kongresszusán Budapesten, 1935 X. 24.

6. *Ne hagyjuk pusztulni gyermekeinket!* Békéscsabán, 1935 XI. 8.

7. *A „biológiai" aktivitás" fogalma a gümőkór kórtanában.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 27.

8. *Szeged-alföldi iskolaszanatórium jelentősége és feladatai.* A Magyar Iskolaszanatórium igazgatósági ülésén Budapesten, 1935 XII. 17.

9. *A gyermek tüdeje.* A továbbképző tanfolyamon a szegedi tankerület nevelői részére Szegeden, 1936 I. 8.

10. *Szülői értekezlet.* A belvárosi fiúiskolában Szegeden, 1936 III. 31.

11. *A subfebrilitas az iskolaorvos szempontjából.* A Magyar Gyermekorvosok Társaságának Nagygyülésén Budapesten, 1936 VI. 6.

Dr. DOBSZAY LÁSZLÓ tanársegéd:

1. *További vizsgálatok a nemi szervek élettani viszonyainak kialakulásáról.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 13.

2. *Az újszülöttkori emlőduzzanat és a tejelválasztás problémája.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 27.

3. *A leánygyermek nemi szerveinek különleges anatómiai viszonyai és a kankó.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 II. 19.

4. *A salvarsan halmozódása a csecsemő szervezetében.* (Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornokkal.) Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 18.

5. *Kismennyiségű salvarsan kimutatása szövetekben.* (Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornokkal.) Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 18.

6. *A terhességi hormonalis reakciókról.* A Magyar Gyermekorvosok Társaságának Nagygyülésén Budapesten, 1936 VI. 6.

Dr. VARGA TIBOR tanársegéd:

1. *Mi a diagnosztikai jelentősége a lábclonusnak a csecsemő- és gyermekkorban?* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 13.

2. *A szintképződés tünetének jelentősége a gyermekkori hasűri betegségek röntgendiagnosztikájában.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 27.

3. *Adatok a pseudotetanus kórképéhez.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 6.

Dr. BLAZSÓ SÁNDOR tanársegéd:

1. *A fejlődő szervezet kénanyagcseréje.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 11.

2. *Az angolkór és a vitaminok.* Az Anyák Iskolájában Szegeden, 1936 IV. 23.

3. *A csecsemőkor hasmenései.* Az Anyák Iskolájában Szegeden, 1936 IV. 30.

4. *A próbaszoptatásról.* Az Anyák Iskolájában Szegeden, 1936 V. 14.

5. *A hypophysis hátulsó lebenykivonat hatása a serum kalium szintjére.* A Magyar Élettani Társaság Vándorgyűlésén Tihanyban, 1936 V. 23.

6. *Az életkor és hormonhatás.* (Dr. VÁRADY MÁRIA gyakornokkal.) Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 6.

7. *A csecsemő kénanyagcseréje természetes és mesterséges táplálék mellett.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 IV. 29.

Dr. BÁNOS ALAJOS tanársegéd:

1. *A strychnin hatása az alapanyagcserére.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 13.

2. *Az abortiv hepatitis.* Az Orvosi Nagyhéten Budapesten, 1936 VI. 5.

Ideg- és elmegyógyászati klinika

Dr. CSAJÁGHY MÁRTA tanársegéd:

Féloldali arcsorvadás. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 IV. 1.

Dr. BENEDEK ÁRPÁD tanársegéd:

Gerincvelői sorvadás érdekes esetei. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 III. 4.

Sebészeti klinika

VIDAKOVITS KAMILLÓ ny. r. tanár:

A gyomorbetegségek sebészi vonatkozásai. Az orvosi továbbképző tanfolyamon Szegeden, 1936 V. 24.

GENERSICH ANTAL magántanár:

Néhai Dr. Imre József. (Megnyitó előadás.) Az Orvosi Továbbképző Tanfolyamon Hódmezővásárhelyen, 1936 IV. 25.

Dr. KARÁCSON ALADÁR c. tanársegéd:

1. *Beszámoló a szegedi sebészeti klinika urológiai betegforgalmáról és műtéteiről az 1931—1936. években.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 6.

2. *Ritka urológiai esetek.* A Magyar Sebésztársaság nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 4.

Dr. SZABÓ DÉNES tanársegéd:

Hozzászólás a gerincvelő sebészetéhez. A Magyar Sebésztársaság nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 4.

Dr. TÓTH JÓZSEF tanársegéd:

A myelographia diagnostikus értéke. A Magyar Sebész társaság nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 4.

Fogászati rendelő intézet

GÖLLNER LAJOS magántanár:

A gyökerezés problémája. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 18.

Fül-, orr-, gégerendelő intézet

TREER JÓZSEF magántanár:

1. *A gyermek torka és füle.* A szegedi tankerület továbbképző tanfolyamán Szegeden, 1936 II. 22.

2. *Újabb irányelvek a radikális fülműtétekben.* A magyar fül- és gégeorvosok nagygyűlésén Debrecenben, 1936 VI. 28.

Dr. GÖRGÉNYI GYULA c. tanársegéd:

1. *Koponyaalapi törés kapcsán létrejött féloldali süketség.* A magyar fül- és gégeorvosok nagygyűlésén Debrecenben, 1936 VI. 27.

2. *Tapasztalataink tonsillektomia hatásáról gócfertőzés esetében.* A magyar fül- és gégeorvosok nagygyűlésén Debrecenben, 1936 VI. 27.

Dr. MIKLÓS ISTVÁN tanársegéd:

Rendellenes alakú és elhelyezkedésű fogak eltávolítása. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 18.

Dr. SZABÓ MIKLÓS gyakornok:

A gyermek fogazata a gyakorló orvos szempontjából. Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 18.

Szemészeti klinika

DITRÓI GÁBOR ny. r. tanár:

Az iskoláskor szembetegségei. A szegedi tankerület továbbképző tanfolyamán Szegeden, 1936 I. 9.

Dr. SZÁSZ SÁNDOR tanársegéd:

A trachomás pannus különös elfajulása. A Magyar Szemorvostársaságban Budapesten, 1936 I. 19.

Dr. NAGY MÁRIA tanársegéd:

A hypovitaminosis viszonya az adoptatióhoz. A Budapesti Szemorvostársaságban Budapesten, 1935 X. 5.

Szülészeti és nőgyógyászati klinika

BERECZ JÁNOS ny. r. tanár:

Az eklampsia. Megnyitó előadás a Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

BURGER KÁROLY c. rk. tanár:

1. *Sportoló nőkre vonatkozó megfigyelések és tapasztalatok.* A sportorvosi tanfolyamon Budapesten, 1936 V. 2.

2. *Méhvérzések gyógyítása tobozmirigykivonatokkal.* A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

KUNCZ ANDOR c. rk. tanár:

Milyen elvek alkalmazásával csökkenthető a császármetszések utáni halálozások és megbetegedések száma? A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 6.

MESZÁROS GÁBOR magántanár:

1. *Csongrádmegyei Népélelmezési adatok.* A Hygienikusok Társaságában Budapesten, 1935 X. 22.

2. *A B vitamin szerepe a cukorbajok kezelésében.* Az EBE Orvosi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 16.

3. *A gyomorbéltractus diaetetikája.* Az orvosi továbbképző tanfolyamon Szegeden, 1936 V. 23.

4. *Van-e összefüggés a vér chloridtartalma, alkalitartaléka és a gestosisok között?* (B-né Dr. HATZ ELLÁval és Dr. NEMECSKAY TIVADAR tanársegéddel.) A Magyar Nőorvosok Társaságának nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

KÜHBACHER FERENC magántanár:

A császármetszés népesedéspolitikai vonatkozása. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 6.

PÁLL GÁBOR magántanár:

Galea-fogó a szülészetben. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 6.

Dr. KULITZY GÉZA tanársegéd:

Az ureterographia értéke a lumbocostalis daganatok kórismézésében. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 6.

Dr. STROBL FERENC tanársegéd:

Eklampsia és allergia. (Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornokkal.) A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

Dr. BRUCHTER ALBERT gyakornok:

Az eklampsia meteorológiai vonatkozásai. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

Dr. DUBRAUSZKY VIKTOR gyakornok:

1. *Újabb eljárás a neosalvarsan szöveti kimutatására.* A Magyar Pathologusok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

2. *Az uteruscystákról.* A Magyar Nőorvosok nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 5.

Lásd még dr. STROBL FERENC és dr. DOBSZAY LÁSZLÓ tanársegédnél!

Dr. MARTZY ISTVÁN gyakornok:

A női nemiszervek rákjának kezelés előtti és utáni vérképe. (Dr. HOLLÓSI KÁROLY gyakornokkal.) A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 6.

Dr. HADY LÁSZLÓ gyakornok:

Subinvolutio uteri. A Magyar Nőorvosok Társasága nagygyűlésén Budapesten, 1936 VI. 6.

3.

A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon

CSENGERY JÁNOS nyug. ny. r. tanár:

1. *Homeros Odysseiajának bemutatása.* A Kisfaludy-Társaságban Budapesten, 1936 V. 5.

2. *Horatius és Berzsenyi.* A Goethe-Szemináriumban Budapesten, 1936 V. 16.

3. *Aischylos és az Oresteia.* A rádióban Budapesten, 1936 VI. 18.

BARTÓK GYÖRGY ny. r. tanár:

1. *A lét filózófiai problémája.* A Magyar Tudományos Akadémiában Budapesten, 1936 IV. 15.

2. *Világfelfogásunk válsága.* A dunamelléki református egyházkerület tanárainak tanulmányi összejövetelén Kecskeméten, 1936 IV. 16—19.

KOGUTOWICZ KÁROLY ny r. tanár:

1. *A délvidéki mezőgazdasági termelésnek alapjai.* A Falu, Magyar Gazda- és Földmívesszövetség vándorgyűlésén Szegeden, 1935 IX. 28.

2. *A táj analizise.* Az EBE Természettudományi Szakosztályában Szegeden, 1936 V. 6.

BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár:

A mai kolozsvári egyetem. Az EBE Bölcsészettudományi Szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 6.

VÁRKONYI HILDEBRAND ny. r. tanár:

1. *A gyermeknevelésről.* (7 előadás.) A Szülők Iskolájában Szegeden, 1936 II—III.

2. *A neveléslélektan főbb kérdései.* (6 előadás.) Az Iskolaorvosi Tanfolyamon Budapesten, 1936 IV. 20—21.

3. *A gyermek idegrendszere. Az ifjúkor lélektana.* (2 előadás.) A kir. tankerületi főigazgatóság továbbképző tanfolyamán Szegeden, 1936 X. 16. és 21.

SÍK SÁNDOR ny. r. tanár:

1. *Pázmány Péter.* Az Actio Catholicában Szegeden, 1935 XII. 3.

2. *Miért tanulunk magyar irodalmat?* A rádióban Budapesten, 1935 XII. 14.

MESTER JÁNOS ny. r. tanár:

1. *Az olasz nevelésügy.* A Természettudományi Intézetben Szegeden, 1936 II. 7.

2. *Olasz tanulmányutam.* A Hittudományi Főiskolán Szegeden, 1936 II. 12.

MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár:

1. *Götternamen.* VIe Congrès International de l'Histoire des Religions Bruxelles-ben, 1935 IX. 19.

2. *Homeros, ahogyan ma látjuk.* A Philologiai Társaságban Budapesten, 1935 XI. 19.

3. *A Brüsszeli VI. Vallástörténeti Kongresszus ókortörténeti tanulságai.* Az EBE Bölcsészettudományi Szakosztályában Szegeden, 1936 II. 12.

BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár:

Hatezer éves pásztorkultúra az Alföldön. Az EBE szabadegyetemén Szegeden, 1936 II. 27. és III. 5.

SZENTIVÁNYI RÓBERT magántanár:

A legolvasottabb könyv. A Constantinumban Kiskunfélegyházán, 1935 XII. 9.

SZAKÁLL ZSIGMOND magántanár:

A gazdasági földrajz tanítási módszerei. A m. kir. József Nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karán az 1935—36. tanév I. és II. felében heti 1 óra.

HILLE ALFRÉD magántanár:

A viharjelző szolgálatról. A rádióban Budapesten, 1936 VIII. 4.

KECSKEMÉTI ÁRMIN magántanár:

Az emberiség egysége a bibliában. Az izraelita egyházközségben Makón, 1936 I. 25.

CS. SEBESTYÉN KÁROLY magántanár:

1. *Szeged néprajza és népművészete.* Az idegenforgalmi vezetők tanfolyamán Szegeden, 1936 II. 26.

2. *Szeged középkori műemlékei.* Az idegenforgalmi vezetők tanfolyamán Szegeden, 1936. III. 8.

TETTAMANTI BÉLA magántanár:

Dilthey pedagógiai rendszere. (Székfoglaló.) A Magyar Pedagogiai Társaságban Budapesten, 1936 III. 21.

BÁLINT SÁNDOR magántanár:

A néprajz és a tanítóképzés. A Tanítóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesületének közgyűlésén Szegeden, 1936 V. 16.

MÓDI MIHÁLY magántanár:

A kétezer éves Horatius. A m. kir. állami Apponyi Albert gróf leánygimnáziumban Győrött, 1935 XII. 14.

Dr. SULICA SZILÁRD meghívott előadó:

1. *Román nyelvtan.* (Heti 3 óra.) A m. kir. József Nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karán Budapesten, az 1935—36. tanévben.

2. *Szemináriumi gyakorlatok román irodalomból és nyelvtanból.* (Heti 3 óra.) A m. kir. József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karán Budapesten, az 1935—36. tanévben.

3. *Román nyelv.* (Heti 2 óra.) A m. kir. külügyminisztérium külügyi szaktanfolyamán Budapesten, 1936 I. 27. és V. 31.

Dr. MÉSZÁROS GYULA meghívott előadó:

1. *Egy elfelejtett világbirodalom Kis-Azsiában.* Az EBE szabadegyetemén Szegeden, 1935 X. 24.

2. *Kik voltak a hunok?* A Magyar Előázsiai Társaságban Budapesten, 1936 I. 31.

3. *Az első hun nyelvemlék.* Az Alföldkutató Bizottságban Szegeden, 1936 II. 19.

4. *Hunok és magyarok.* A DEMKE-ben Szegeden, 1936 V. 3.

Dr. KRATOCHFILL DEZSŐ díjtalan gyakornok:

1. *Dugonics András.* A rádióban Budapesten, 1935 XI. 3.

2. *A finnugor—magyar rokonság felfedezése.* A rádióban Budapesten, 1935 XII. 4.

3. *A magyar táj felfedezése.* A rádióban Budapesten, 1936 IV. 12.

4. *Rokokó a magyar irodalomban.* A rádióban Budapesten, 1936 VIII. 9.

Dr. TOMORI VIOLA díjtalan gyakornok:

1. *A paraszteselekvés dinamikája.* A Magyar Psychologiai Társaságban Budapesten, 1935 XII. 14.

2. *Közösség-lélektani szempontok az agrárszociális munkában.* Az Országos Szociális Kongresszuson Budapesten, 1936 IV. 17.

3. *Psychodynamik der Volksgebräuche.* (2 óra.) A nyári egyetemen Debrecenben, 1936 VIII. 8.

4. *The Hungarian problems of social psychology.* A nyári egyetemen Debrecenben, 1936 VIII. 6.

4.

A matematikai és természettudományi karon

Állatrendszertani intézet

FARKAS BÉLA ny. r. tanár:

1. *Fischgehör und die Cristae acusticae.* A Collegium Oto-Rhino-Laryngologicum Amicitiae Sacrum VIII. tudományos összejövetelén Budapesten, 1935 IX. 3.

2. *A crista acusticák szerepe a halak hallásában.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 X. 23.

3. *A halak otolithosai és élettani működésük.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 20.

4. *Die cristae ampullarum als schallperzipierende Endorgane.* A Gesellschaft der Aerzte in Wien-ben Bécsben, 1935 XI. 29.

5. *Újabb adatok a halak otolithosának ismeretéhez.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 V. 20.

6. *Crista acusticák szerkezete.* A Kir. Magyar Természettudományi Társulat állattani szakosztályában Budapesten, 1936 VI. 4.

DUDICH EDE magántanár:

Az élet és az élőlények eredete. (4 óra.) A katolikus tanárképző tanfolyamon Budapesten, 1936 V. 11. és 18.

Dr. ZILAHI-SEBESS GÉZA tanársegéd:

1. *Hazánk culicoidesei.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 X. 16.

2. *Adatok a szegedvidéki Heleida-fauna ismeretéhez.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 III. 4.

Általános állattani intézet

GELEI JÓZSEF ny. r. tanár:

1. *Az idegközpont kérdése a csillósok világában.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 X. 16.

2. *A neuronémák.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 II. 19.

3. *A bajtársi egyesületek mivolta és viszonyuk az egyetemhez.* Az „Árpád" Bajtársi Egyesület zászlóavatási ünnepélyén Szegeden, 1936 V. 2.

ROTARIDES MIHÁLY magántanár:

1. *Vizsgálatok átlátszóvá tett csigákon.* A Kir. Magyar Természettudományi Társulat állattani szakosztályában Budapesten, 1936 II. 7.

2. *A Tihanyi félsziget mint állatkörnyezet.* Az EBE természettudományi Szakosztályában Szegeden, 1936 XI. 25.

VARGA LAJOS magántanár:

1. *Herman Ottó emlékezete.* A Magyar Ornithologusok Nemzeti Szövetsége soproni osztályában Sopronban, 1935 XI. 15.

2. *Der Neusiedlersee.* A Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark-ban Grácban, 1936 IV. 4.

3. *Tudják-e az állatok hasznosítani a vízben oldott szerves anyagokat?* A Magyar Biológiai Kutató Intézetben Tihanyban, 1936 VII. 21.

Ásvány- és földtani intézet

SZENTPÉTERY ZSIGMOND ny. r. tanár:

Magmahasadási és érintkezési kőzetek Szarvaskőről. A Magyarhoni Földtani Társulatban Budapesten, 1935 XI. 6.

Vitéz LENGYEL ENDRE magántanár:

1. *Jáspisváltozatok Hegyaljáról.* A Magyarhoni Földtani Társulatban Budapesten, 1936 III. 4.

2. *Kovakőzetváltozatok Sárospatak környékéről.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 V. 13.

Dr. MEZŐSI JÓZSEF gyakornok:

Sátoraljaújhely környéki andesittipusok. Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 XI. 20.

Elméleti fizikai intézet

BAY ZOLTÁN ny. r. tanár:

A diszkontinuus gázkisülésekről. Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 X. 30.

Dr. BUKOVSZKY FERENC tanársegéd:

1. *Új módszer az energia mérésére gázkisülések pozitív oszlopában.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 X. 30.

2. *Keresztyénség és természettudomány.* A csanádcsongrádi ev. egyházmegye presbiteri konferenciáján Hódmezővásárhelyen, 1936 III. 25.

3. *Gázkisülések fényemissziójáról.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 V. 27.

4. *Nagyintenzitású áramlökésekkel táplált neonkisülés fényemissziójáról.* Az Eötvös Lóránd Matematikia és Fizikai Társulatban Budapesten, 1936 V. 28.

Dr. SZABÓ ZOLTÁN tanársegéd:

1. *A diffúziós potenciálok koncentrációfüggéséről. I.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1935 X. 30.

2. *Az elektrolytoldatok entropiája.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 IV. 22.

3. *A diffúziós potenciálok kutatásának újabb kisérleti és elméleti eredményei.* Az EBE természettudományi szakosztályában Szegeden, 1936 IV. 29.

Geometriai és ábrázoló geometriai intézet

KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanár:

1. *Sur la structure des transformations topologiques des surfaces en elles-mêmes.* A Conférences Internationales des Sciences Mathématiques-ban Genfben, 1935 X. 23.

2. *Zur Topologie der analytischen Funktionen.* A matematikai colloquiumon Zürichben, 1935 X. 29.

3. *A hyperbolikus síkgeometria felépítéséről.* A Magyar Tudományos Akadémia III. osztályában Budapesten, 1936 V. 11.

4. *Topologie des transformations.* A nemzetközi matematikus kongresszuson Oslóban, 1936 VII. 14.

5. *Sur la géometrie hyperbolique.* A nemzetközi matematikus kongresszuson Oslóban, 1936 VII. 14.

LIPKA ISTVÁN magántanár:

Jelentés az 1936. évi Kőnig-Gyula-jutalomról. Az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban Budapesten, 1936 IV. 2.

Kísérleti fizikai intézet

GYULAI ZOLTÁN magántanár:

1. *Fizikai világ és szellemiség.* (Egyetemi ny. r. tanári székfoglaló.) A m. kir. Tisza István-tudományegyetemen Debrecenben, 1935 X. 4.

2. *Az anyag szerkezete: a) szilárd és cseppfolyós testek; b) az atommodell tapasztalatai alapján.* (2 előadás.) A m. kir. Tisza István-tudományegyetem népszerű főiskolai tanfolyamán Debrecenben, 1935 XI. 28. és XII. 5.

3. *Megfigyelések az alkalihalogén-kristályok növekedésének mechanizmusához.* (Bemutatásokkal.) Az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban Budapesten, 1936 III. 19.

Matematikai szeminárium

KALMÁR LÁSZLÓ magántanár:

A számelmélet alaptételéről. Az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban Budapesten, 1936 IV. 2.

IX.

Kinevezések, előléptetések, nyugdíjazások, elhalálozások és magántanári képesítések

1. A jog- és államtudományi karon:

Magántanári képesítés.

Dr. PÁLOSI ERVIN egri érseki jogakadémiai nyilvános rendkívüli tanár a „Statisztikai módszer" című tárgykörből 1935. december 1-én magántanárrá képesittetett. (31.256/1935. IV. VKM. sz.)

2. Az orvostudományi karon:

Kinevezés.

Dr. MELCZER MIKLÓS pécsi m. kir. Erzsébet-tudományegyetemi magántanár, a kaposvári somogyvármegyei közkórház főorvosa, a bőr- és nemikórtani tanszék ny. rk. tanárává,

Dr. GELLÉRT ALBERT magántanár, a bonctan-szövettani és fejlődéstani intézet adjunktusa ezen tanszék ny. rk. tanárává,

Dr. LŐRINCZ FERENC budapesti kir. m. Pázmány Péter-tudományegyetemi magántanár, a m. kir. Országos Közegészségügyi Intézet adjunktusa, a közegészségtan-kórtan ny. rk. tanárává neveztetett ki. (24.926/1936. IV., 24.927/1936. IV. és 24.928/1936. IV. VKM. sz.)

Dr. TOMCSIK JÓZSEF, a közegészségtan ny. rk. tanára 1936. január 29-én az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójává neveztetett ki.

Címadományozás.

Dr. TOMCSIK JÓZSEF országos közegészségügyi intézeti igazgató az orvosképzés és a tudományos szakirodalom mű-

velése terén szerzett érdemei elismeréséül egyetemi nyilvános rendes tanári címet kapott.

Dr. KOVÁTS FERENC egyetemi magántanár, városi tüdőbeteg gondozó intézeti főorvos a tudományos szakirodalom és az orvosképzés terén szerzett érdemei elismeréséül egyetemi rendkívüli tanári címet kapott.

Dr. NYIRŐ GYULA egyetemi magántanár, állami elme- és ideggyógyintézeti főorvos, az orvosképzés és a szakirodalom művelése terén szerzett érdemei elismeréséül egyetemi rendkívüli tanári címet kapott.

Halálozás.

Dr. POÓR FERENC, a bőr- és nemikórtan ny. r. tanára, hosszas betegség után 1936. április 26-án Szegeden elhunyt.

Magántanári képesítés.

Dr. KÖRNYEY ISTVÁN ideg- és elmeklinikai tanársegéd „Az idegrendszer kórtana és kórszövettana" című tárgykörből 1936. január 17-én magántanárrá képesíttetett. (31.257/1935. IV. VKM. sz.)

Dr. vitéz ROSZTÓCZY ERNŐ m. kir. honvédezredorvos a „Gyakorlati sportorvostan" című tárgykörből 1936. január 17-én magántanárrá képesíttetett. (31.259/1935. IV. VKM. sz.)

Dr. IVANOVICS GYÖRGY közegészségtani intézeti tanársegéd a „Hevenyfertőző betegségek bakteriológiai diagnózisa és járványtana" című tárgykörből 1936. május 8-án magántanárrá képesíttetett. (20.383/1936. IV. VKM. sz.)

Dr. SZARVAS ANDRÁS kecskemét-városi kórházi főorvos a „Tuberculosis prophilaxisa és therapiája" című tárgykörből 1936. május 8-án magántanárrá képesíttetett. (20.384/1936. IV. VKM. sz.)

Dr. KORÁNYI ANDRÁS belgyógyászati klinikai tanársegéd „Az anyagcsere betegségek pathologiája" című tárgykörből 1936. június 9-én magántanárrá képesíttetett. (21.239/1936. IV. VKM. sz.)

Magántanári képesítés megszűnése.

Dr. HANASIEWICZ-HAJNÁDY OSZKÁR és Dr. ZACHER PÁL egyetemi magántanárok *venia legendi*jét az orvostudományi kar 1935. november 29-én tartott 1935/36. tanévi III. rendes ülésében megszüntnek nyilvánította.

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

Kinevezés.

VÁRADY IMRE egyetemi magántanár, gimnáziumi igazgató, a Római Magyar Intézet másodtitkára, az olasz-filológia meghívott előadója, az olasz-filológiai tanszék nyilvános rendkívüli tanárává kineveztetett 1936. július 28-án. (24.929/1936. IV. VKM. sz.)

DEÉR JÓZSEF egyetemi magántanár, I. o. múzeumi segédőrt a magyar történelmi tanszék nyilvános rendkívüli tanárává kineveztetett 1936. július 28-án. (24.930/1936. IV. VKM. sz.)

Dr. SULICA SZILÁRD magyar nemzeti múzeumi c. igazgató, a román-filológia meghívott előadója, az Egyetemi Könyvtár igazgatójává neveztetett ki az V. f. osztály címével és jellegével 1936. június 30-án. (23.779/1936. IV. VKM. sz.)

Lemondás, távozás.

Dr. STANGHELLINI ARTURO az olasz irodalomtörténet meghívott előadója, az olasz nyelv lektora az olasz kormány részéről Budapestre helyeztetett át s ennek következtében 1935. szeptember hó folyamán egyetemünktől megvált.

BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanár, egyetemi adjunktus, a gyorsírás díjas lektora utóbbi tisztségéről a tanév végével lemondott.

BIELA MÁRIA francia nyelvi díjas lektor 1935. december 11-én lektori tisztségéről lemondott.

KURUSA JÓZSEF angol nyelvi díjtalan lektor 1936. február 27-én a kartól megvált.

Címadományozás.

OLAY FERENC egyetemi magántanár, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium IV. ügyosztályának főnöke, az egyetemi oktatás és szakirodalom terén szerzett érdemei elismeréséül 1936. május 16-án egyetemi rendkívüli tanári címet kapott. (21.149/1936. IV. VKM. sz.)

Halálozás.

SZÁDECZKY-KARDOSS LAJOS a magyar történelem nyugalmazott ny. r. tanára, a vilnai egyetem díszdoktora, a kolozsvári-szegedi Magyar Történelmi Intézetnek 38 éven át volt igazgatója, egyetemünknek v. rektora, a karnak

több ízben v. dékánja, prodékánja és számos tudományos társaság tagja 1935. december 29-én Budapesten 77. éves korában elhunyt.

ERDÉLYI PÁL c. ny. rk. tanár, a kolozsvári Ferenc József-Tudományegyetem Könyvtárának utolsó magyar igazgatója 1936. május 5-én Budapesten elhunyt.

BERZEVICZY ALBERT, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, egyetemünk díszdoktora 1936. március 22-én elhunyt.

Dr. JOÓ IMRE aranyokleveles doktorunk és alapítványttevőnk 1936. január 12-én Nagykőrösön elhunyt.

Magántanári képesítés.

Dr. OROSZLÁN ZOLTÁN magyar nemzeti múzeumi I. osztályú őr „A görög és római kisplasztika és annak régészeti vonatkozásai" című tárgykörből 1936. március 31-én magántanárrá képesíttetett. (18.750/1936. IV. VKM. sz.)

4. A matematikai és természettudományi karon:

Lemondás, távozás.

Dr. GAÁL ISTVÁN c. múzeumigazgató, „A harmadkori rétegek gerinctelen faunája" című tárgykör magántanára magántanári címéről 1936. májusában lemondott.

X.

Kitüntetések, kiküldetések, megbízatások, tanulmányi segélyek

1. A jog- és államtudományi karon:

Csekey István ny. r. tanár részére a Finn Köztársaság elnöke a Fehérrózsa-rend középkeresztjét adományozta; az észt Vöröskereszt díszjelvénye csillagos I. osztályának 2. fokozatával tüntették ki; a Magyar Statisztikai Társaság, a Magyar Mickiewicz-Társaság és a kecskeméti Katona József-Társaság rendes tagjává választotta; mint a Finnugor Kultúrbizottság Magyar Osztályának elnöke a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából és támogatásával vezette a magyar küldöttséget a Tallinnban 1936. június 26—28-án rendezett V. Finnugor Kultúrkongresszusra, amelyen, mint annak egyik elnöke, több beszédet mondott.

Vitéz Surányi-Unger Tivadar ny. r. tanárt a miniszterelnök az 1936—39. időszakra az Országos Statisztikai Tanács tagjává nevezte ki; a vallás- és közoktatásügyi miniszter az 1936—42. időszakra a Felsőoktatási Tanács tagjává nevezte ki; a University of Southern California meghívására Los Angelesben az egyetem 1935. évi nyári félévén két egyenként heti 5 órás főkollégiumot tartott „International Economic Relations", illetőleg „Present European Economic Problems" címmel. Ugyanott heti 3 órás gazdaságelméleti szemináriumot vezetett; az amerikai Econometric Society tagjává, az angol Economic Society fellow-jává, az International Association of Agricultural Economists magyar csoportjának tagjává és a Magyar Gazdaságkutató Intézet elnöki tanácsának az 1936—39. időszakra tagjává választotta.

Horváth Barna ny. r. tanárt az Internationale Vereinigung für Rechts- und Sozialphilosophie „Beratender Ausschuss"-ának tagjául felkérte.

PAPP ANTAL magántanárt a Külügyi Társaság közgyűlése ismét beválasztotta az elnöki tanácsba.

Ifj. BOÉR ELEK magántanárt a Magyar Statisztikai Társaság rendes tagjává választotta.

ZÖLDY MIKLÓS magántanár 1936. július 1-én budapesti királyi ítélőtáblai bírává neveztetett ki. (Alkalmazása továbbra is az igazságügyminisztérium törvényelőkészítő osztályában.)

2. Az orvostudományi karon:

VERESS ELEMÉR ny. r. tanárt a Szegedi Képzőművészeti Egyesület elnökévé választotta.

ISSEKUTZ BÉLA ny. r. tanárt a Bécsi Biológiai Társaság levelező tagjává választotta.

DITRÓI GÁBOR ny. r. tanárt a Magyar Szemorvostarsaság elnökévé választotta.

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ny. r. tanárt a Société de Biologie tagjává választotta.

MISKOLCZY DEZSŐ ny. r. tanárt a Société de Neurologie de Paris külföldi levelező tagjává választotta.

TOMCSIK JÓZSEF c. ny. r. tanárnak a kormányzó 1936. május 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával egyetemi tanári működése alatt az orvosképzés és a tudományos szakirodalom művelése terén szerzett érdemei elismeréséül az egyetemi nyilvános rendes tanári címet, majd 1936. június 25-én kelt legfelsőbb elhatározásával a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

STIEF SÁNDOR c. rk. tanár 1936. február havában a budapest-angyalföldi m. kir. állami elme- és ideggyógyintézet főorvosává neveztetett ki.

BURGER KÁROLY c. rk. tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Természettudományi Tanács tagjává, a kormányzó 1936. július 28-án a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem II. sz. nőgyógyászati és szülészeti tanszékére ny. rk. tanárnak kinevezte.

WALTNER KÁROLY c. rk. tanár 1936. január havában a gyulai Állami Gyermekmenhely igazgató-főorvosává neveztetett ki.

MÉSZÁROS GÁBOR magántanár 1935. december 31-én a gyulai m. kir. állami kórház igazgató-főorvosává nevezetett ki.

TOKAY LÁSZLÓ magántanár 1935. február havában a bajai városi közkórház főorvosává neveztetett ki.

CSINÁDY JENŐ magántanárt az Országos Közegészségügyi Egyesület tagjává, a Magyar Egészségpolitikai

Társaság Szegedi Csoportja, valamint a Magyar Országos Orvosszövetség Sportorvosi Szakosztálya választmányi tagjává választotta. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1935. július 30-án egyetemünk élettani intézete mellett felállított Sportorvosi Vizsgáló Állomás vezetőjévé nevezte ki.

GAÁL ANDRÁS KÁLMÁN magántanárt a Magyar Tüdőbeteggondozó és Gyógyintézeti Orvosok Egyesülete Budapesten igazgatósági taggá választotta.

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

CSENGERY JÁNOS nyug. ny. r. tanár kormányképviselő volt a budapesti Mária Terézia-leánygimnázium érettségi vizsgálatain.

BARTÓK GYÖRGY ny. r. tanár kormányképviselő volt a sárospataki református kollégium érettségi vizsgálatain; a vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte az Országos Felsőoktatásügyi Tanács tagjává.

BUDAY ÁRPÁD ny. r. tanár kormányképviselő volt a szentesi m. kir. állami Horváth Mihály-gimnázium érettségi vizsgálatain.

MÉSZÖLY GEDEON ny. r. tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte az Országos Felsőoktatásügyi Tanács tagjává.

KOGUTOWICZ KÁROLY ny. r. tanárt meghívták az Országos Természettudományi Tanács tagjává az 1940. december 31-ig terjedő időszak tartamára.

VÁRKONYI HILDEBRAND ny. r. tanárt a Szegedi Pedagógusok Körének elnökévé választották; a heidelbergi egyetem fennállásának 550. évfordulója alkalmából 1936. június 27—30-ika között tartott ünnepségen, valamint ezt megelőzőleg június 24-től a Heidelbergben tartott III. Nemzetközi Egyetemi Konferencián, majd az angliai Cheltenhamban 1936. augusztus 1—14. között tartott Pedagógiai Világkongresszuson vett részt.

SÍK SÁNDOR ny. r. tanárt a Magyar Színpadtudományi Társaság tagjává választotta; kormányképviselő volt a győri szent-benedek-rendi gimnázium érettségi vizsgálatain.

BANNER JÁNOS c. ny. rk. tanárt az Archaeologisches Institut des Deutschen Reiches levelező tagjává választotta; az Oslóban tartott II. Nemzetközi Őrégészeti Kongresszus osztályelnöke és a III. Nemzetközi Régészeti Kongresszus vezértitkára volt.

MARÓT KÁROLY c. ny. rk. tanár a Magyar Néprajzi Társaság képviseletében részt vett 1935. szeptember 16—20.

közt a bruxellesi-i VI. Nemzetközi Vallástörténeti Kongresszuson.

Olay Ferenc c. rk. tanárt az olasz Királyi Koronarend parancsnoki keresztjével, az Osztrák Érdemérem I. osztályú középkeresztjével és az Osztrák Háborús Emlékéremmel tüntették ki.

Hille Alfréd magántanár megkapta a Károly-csapatkeresztet; az Internationale Meteorologische Kommission és a Kommission Internationale de Météorologie Aeronatique tagjává választotta.

Galamb Sándor magántanárt a Színháztudományi és Színpadművészeti Társaság alelnökévé választotta.

Boda István magántanárt a Nemzetközi Filozófiai Kongresszus, a Comité International, a Magyar Pedagógiai Társaság rendes és a Klasszikus Műveltség Barátainak Egyesülete (Parthenon) igazgatóválasztmányi tagjává választotta; a Magyar Psychologiai Társaság képviseletében részt vett a VIII. Nemzetközi Psychotechnikai Kongresszuson; a Magyar Psychologiai Társaság és a Magyar Filozófiai Társaság képviseletében a VIII. Nemzetközi Filozófiai Kongresszuson; a Magyar Psychologiai Társaság képviseletében a Psychotechnische Tagung bécsi kongresszusán; a Magyar Psychologiai Társaság képviseletében a Deutsche Gesellschaft für Psychologie jenai XV. kongresszusán; szervezte és vezette a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről a budapesti és pestkörnyéki középiskolai tanárok számára rendezett pedagógia-lélektani továbbképző tanfolyamot.

Bálint Sándor magántanárt a Magyar Néprajzi Társaság választmányi, a szombathelyi Faludi Ferenc Irodalmi Társaság rendes tagjává választotta.

Módi Mihály magántanárt a Klasszikus Műveltség Barátainak Egyesülete (Parthenon) választmányi tagjává választotta.

4. A matematikai és természettudományi karon:

Riesz Frigyes ny. r. tanárt a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjai közé választotta; a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Felsőoktatási Tanácsba tanácstagként kinevezte.

Győrffy István ny. r. tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Felsőoktatási Tanácsba tanácstagként kinevezte.

Gelei József ny. r. tanár 1935. szeptemberében a madridi XII. Nemzetközi Zoológiai Kongresszuson részt vett, kép-

viselte a szegedi egyetemet és a Magyar Tudományos Akadémiát; a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Felsőoktatási Tanácsba tanácstagként, az Országos Természettudományi Tanácsba intéző bizottsági tagként és a Magyar Biológiai Kutató Tanácsba tanácstagként kinevezte.

SZENTPÉTERY ZSIGMOND ny. r. tanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter az Országos Természettudományi Tanácsba intéző bizottsági tagként kinevezte.

FARKAS BÉLA ny. r. tanárt a Magyar Ornithologusok Szövetsége a Herman Ottó-emlékérem adományozásával dísztaggá választotta; a Bécsi Orvosegyesület (Gesellschaft der Aerzte in Wien) külföldi levelezőtagjává választotta.

KERÉKJÁRTÓ BÉLA ny. r. tanárt az Institut des Hautes Études de Belgique Bruxelles meghívta előadások tartására.

BAY ZOLTÁN ny. rk. tanárt 1935. július 6-án ny. r. tanárrá nevezték ki.

DUDICH ENDRE magántanárt az Országos Természettudományi Tanács tagjává nevezték ki; a Felsőoktatásügyi Egyesület természettudományi szakosztályának titkára lett; az Österreichische Gesellschaft für Höhlenforschung in Wien levelezőtagjává választotta; 1936. augusztus 10-én ny. r. egyetemi tanárrá nevezték ki Debrecenbe.

VARGA LAJOS magántanár soronkívül alezredessé lépett elő.

KOLOSVÁRY GÁBOR magántanárt a leideni Nemzetközi Elméleti Biológusok Tudományos Társasága tagjává hívta meg.

ROTARIDES MIHÁLY magántanár 1936. május 15—július 15-ig a Magyar Biológiai Kutatóintézetben Tihanyban munkálkodott.

KOL ERZSÉBET magántanárt a Smithsonian Institution (Washington) alaskai expedicióban való részvételre 700 dollár útisegélyben részesítette.

KALMÁR LÁSZLÓ magántanárt az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulat választmánya az 1936. évi Kőnig Gyula-jutalommal tüntette ki.

XI.

Tiszteletbeli és sub auspiciis gubernatoris doktorráavatások

1. A jog- és államtudományi karon:

A kormányzó úr ő főméltóságának 1935. június 14-én kelt legfelsőbb elhatározása alapján egyetemünk Tanácsa dr. vitéz CSIKY JÁNOST 1935. december 14-én a jogtudományok *sub auspiciis gubernatoris* doktorává avatta.

A kormányzó úr ő főméltóságának Budapesten, 1936. június 3-án kelt legfelsőbb elhatározása alapján egyetemünk Tanácsa Sir ROBERT GOWER angol parlamenti képviselőt a jog és igazság eszméinek odaadó és önzetlen szolgálatában szerzett érdemei elismeréséül 1936. június 13-án az államtudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

2. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

A kormányzó úr ő főméltóságának Budapesten, 1935. május 25-én kelt legfelsőbb elhatározása alapján egyetemünk Tanácsa dr. SZALAY JÓZSEF nyugalmazott rendőrkerületi főkapitányt, a szegedi Dugonics-Társaság elnökét irodalmi és kulturális téren szerzett kiváló érdemei elismeréséül 1935. november 14-én a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

A kormányzó úr ő főméltóságának Budapesten, 1936. június 3-án kelt legfelsőbb elhatározása alapján egyetemünk Tanácsa RHYS DAVIES angol parlamenti képviselőt a jog és igazság eszméinek odaadó és önzetlen szolgálatában szerzett érdemei elismeréséül 1936. június 13-án a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avatta.

XII.

Tudományos kutató ösztöndíjak, tanulmányi segélyek

1. A jog- és államtudományi karon:

I. Külföldi ösztöndíjban részesült dr. TÉZSLA JÓZSEF (Bécsi Collegium Hungaricum).

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesültek: dr. ERDEI JÁNOS, dr. PACSI JENŐ és dr. REITZER BÉLA.

III. A közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított segélydíjban a következő hallgatók részesültek: KISS LÁSZLÓ PÉTER (400 P), MAYER JÓZSEF (500 P), VÁRY LAJOS (250 P), VÁGÓ BÉLA (200 P), ÁCS SÁNTA JÁNOS (350 P), SÜMEGHY ISTVÁN (325 P), LANTOS GYÖRGY (275 P), OBETKÓ J. VILMOS (300 P), SZOJKA KORNÉL (250 P) és BUÓCZ ELEMÉR (150 P).

2. Az orvostudományi karon:

I. Külföldi ösztöndíjban részesültek: dr. GÖZSY BÉLA okl. gyógyszerész, orvosi vegytani intézeti tanársegéd (Bécsi Collegium Hungaricum), dr. KORPÁSSY BÉLA kórbonctani intézeti tanársegéd az 1935—36. tanév második felére ugyancsak a Bécsi Collegium Hungaricumban kórbonctani tanulmányok folytatására ösztöndíjas helyet kapott.

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült: dr. DOBSZAY LÁSZLÓ gyermekklinikai tanársegéd (400 P).

III. A Kubinyi Pálné-alapítvány jutalomdíját, amelyet az orvostudományi karhoz tartozó tanársegédek tudományos működésének támogatására létesítettek, a kar az 1935—36. tanévben dr. IVÁNOVICS GYÖRGY egyetemi magántanár, közegészségtani intézeti tanársegéd és dr. ARMENTANO LAJOS belgyógyászati klinikai tanársegédnek ítélte oda, mint akik a folyó tanévben a legeredményesebb tudományos munkásságot fejtették ki.

IV. A közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított segélydíjban a következő hallgatók részesültek: LUGOSSY GYULA (300 P), POPJÁK GYÖRGY (300 P), STRAUB F. BRUNÓ (300 P), SZABÓ MIKLÓS (300 P), SZVOBODA JENŐ (300 P), DEÁK FERENC (200 P), KÓTAI ENDRE (200 P), SCHMIDT GUSZTÁV (200 P) és ZSÁK ANTAL (200 P).

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon:

I. Külföldi ösztöndíjban részesültek: ARMANDOLA ERZSÉBET rendes v. hallgató, gyakorló tanárjelölt részére az osztrák szövetséges államtól rendszeresített csereösztöndíjak egyikét adományozták. PATAKI SZILVESZTER III. éves német-francia szakos tanárjelölt a müncheni Deutsche Akademie részéről 1936. augusztus havában rendezett továbbképző tanfolyamon államköltséges helyen vett részt. Dr. TOMORI VIOLA pedagógiai-intézeti díjtalan gyakornok a Humboldt-féle ösztöndíjat élvezte. Dr. PÁRDUCZ MIHÁLY okleveles középiskolai tanár, régiségtudományi intézeti fizetéstelen tanársegéd görögországi tanulmányok céljára a Hariseion-ösztöndíjból 1500 P-t kapott. Dr. MEZŐSI (METZNER) KÁROLY okleveles középiskolai és tantóképzőintézeti tanár a bécsi gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet ösztöndíjas beltagjává az 1935—36. tanév 3 hónapjára felvétetett.

II. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesültek: dr. KRATOCHFILL DEZSŐ egyetemi díjtalan gyakornok (400 P), dr. ORTUTAY GYULA (400 P) és VOZÁRY JUDIT tanárjelölt (400 P).

III. A közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított segélydíjban a következő hallgatók részesültek: MOLDOVÁNYI GABRIELLA (200 P), VISY JÓZSEF (200 P), ANDAHÁZY KATALIN (100 P), ARMANDOLA ERZSÉBET (100 P), BARABÁS MARGIT (100 P), BARABÁS PIROSKA (100 P), DUGONICS FERENC (100 P), FRIVALDSZKY MELINDA (100 P), HAJAS TIBOR (100 P), KERESZTES NAGY RÓZSA (100 P), MIKLÓS ZITA (100 P), MOTIKA IRÉN (100 P), RÁCZ ROZÁLIA (100 P), SCHULTER VILMOS (100 P), SCHUMMER ESZTER (100 P), SZÉLL MÁRTA (100 P), TÓTH KLÁRA (100 P), VARGA ANNA (100 P), VARGA JÓZSEF (100 P), VISNYA EDIT (100 P) és WIEBER MÁRIA (100 P).

IV. Rendkívüli tanulmányi segélyt élvezett Dr. PÁRDUCZ MIHÁLY okl. középisk. tanár, régiségtudományi-intézeti fizetéstelen tanársegéd 1935. július 1-től havi 80 P-t.

4. A matematikai- és természettudományi karon:

I. Belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesültek: Dr. Varga László (400 P), Horváth János (200 P), Dr. Szabó Zoltán (200 P) és Dr. Szücs Mária (200 P).

II. A közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére biztosított segélydíjban a következő hallgatók részesültek: Hegedüs István kari vegyészhallgató (200 P); a kari tanárjelölt hallgatók közül: Bartha Antal (100 P), Bérczi László (100 P), Bitè Pál (150 P), Csokán Pál (75 P), Czike Kálmán (75 P), Gelei Gábor (100 P), Győrffy Barnabás (100 P), Herke Ilona (150 P), Józsa Zoltán (100 P), Kónya Albert (100 P), Mezősi József (100 P), Mészáros Olga (100 P), Rajkay Ödön (100 P), Szabó Katalin (150 P), Sz. Nagy Béla (150 P) és Tarnóczy Tamás (150 P).

XIII.

Pályadíjak, szorgalmi díjak és egyéb jutalmak

1. A jog- és államtudományi karon:

1. Római jogból: „A birtok és védelme". Három pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt a pályadíjjal (80 P), a másodikat 40 P szorgalmi díjjal jutalmazott. Az első szerzője KISS LÁSZLÓ PÉTER jogszigorló, a másodiké OBETKÓ VILMOS II. é. joghallgató.

2. Nemzetközi jogból: „A nemzetek szövetségének szerepe Magyarország pénzügyeinek rendezésénél". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar a pályadíj felével (40 P) jutalmazott. Szerzője LANTOS GYÖRGY III. é. joghallgató.

3. Közgazdaságtan és pénzügytanból: „Kereskedelmi és fizetési mérleg". Három pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt külön dicséret mellett a pályadíjjal (80 P), a másodikat 30 P szorgalmi díjjal, a harmadikat pedig könyvvel jutalmazott. Az első szerzője BUÓCZ ELEMÉR III. é., a másodiké PÉCSI IMRE III. é., a harmadiké pedig LASZCIK ERNŐ IV. é. joghallgató.

4. Statisztikából: „A becslés jelentősége a statisztikában". Három pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat pedig könyvvel jutalmazta. Az első szerzője CSIKÓS NAGY BÉLA III. é., a másodiké KONRÁD FERENC FERDINÁND IV. é. joghallgató.

5. Büntetőjogból: „Fejtessék ki az alaki semmiségi ok fogalma stb." Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar a pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője INGUSZ LÓRÁND IV. é. joghallgató.

6. Polgári törvénykezési jogból: „Fejtse ki pályázó az ügyazonosság kérdését a jogerőre tekintettel". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar 60 P szorgalmi díjjal jutalmazott. Szerzője ifj. dr. TÖRÖK BÉLA jogszigorló.

2. Az orvostudományi karon:

1. Gyógyszertanból: szabadon választott tételre egy pályamunka érkezett be „Az intravénásan adott perparin és papaverin hatása a béltraktusra" címmel, melyet a kar a Müller—Nyáry-alapítvány kamatjövedelméből egy egységgel (85.25 P) jutalmazott. Szerzői: Szabó Miklós IV. és Drexler Miklós III. é. orvostanhallgatók.

2. Leíró- és tájbonctanból: „Kidolgozandók az agyidegek ágai". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar a Müller—Nyáry-alapítvány kamatjából egy egységgel (85.25 P) jutalmazott. Szerzői: Czáka Andor IV. és Faragó Dénes III. é. orvostanhallgatók.

3. Belgyógyászati diagnosztikából: „A vesefunkciós próbák összehasonlító vizsgálata". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar felemelt pályadíjjal (120 P) jutalmazott. Szerzői: Kováts János és Adler Dénes IV. é. orvostanhallgatók.

4. Szülészetből: „A szüléssel kapcsolatos vérzések". Két pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt 40 P szorgalmi díjjal jutalmazta, a másodikat dicséretben részesítette. Az előbbi szerzői: Takó József és Micheller Ferenc IV. é., az utóbbié: Hőnig Vilmos V. é. orvostanhallgató.

5. Belgyógyászatból: „A húgysav anyagcserezavarai". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar a pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője Kneffel Pál IV. é. orvostanhallgató.

6. Kórtanból: szabadon választott tételre két pályamunka érkezett be „A diphtheria bacillus typusai" és „Albuminglobulin coeffitiens meghatározás" címmel, melyeket a kar a kiírt pályadíjjal (80—80 P) jutalmazott. Az első szerzője Csefkó István III. é., a masodiknak szerzői: Leitner Margit IV. és Körösi Angéla III. é. orvostanhallgatók.

7. Közegészségtanból: szabadon választott tételre egy pályamunka érkezett be „A tiphus bacillus xylose fermentálás alapján elkülöníthető típusai" címmel, melyet a kar a pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője Lamper József szigorló orvos.

8. Kórbonctanból: „Praecancerosus állapotok". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar a pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője Langfelder Mária V. é. orvostanhallgató.

9. Bőrgyógyászatból: szabadon választott tételre egy pályamunka érkezett be. „A veleszületett és szer-

zett lues s annak therápiája" címmel, melyet a kar 40 P szorgalmi díjjal jutalmazott. Szerzője SALGÓ DEZSŐ V. é. orvostanhallgató.

10. Élettanból: szabadon választott tételre két figyelembe vehető pályamunka érkezett be „Látótérmérések összehasonlító vizsgálata" és „Hogyan befolyásolja a vénás pangás a tapintókörök átmérőjét?" címmel, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat 40 P szorgalmi díjjal jutalmazta. Az előbbi szerzője NAGY ISTVÁN II. é., az utóbbi szerzői: EGYED MIKLÓS és SZOBONYA MIKLÓS II. é. orvostanhallgatók.

11. Gyermekgyógyászatból: szabadon választott tételre egy pályamunka érkezett „A pubertas" címmel, melyet a kar 40 P szorgalmi díjjal jutalmazott. Szerzője FISCHER ZSUZSANNA V. é. orvostanhallgató.

Könyvjutalomban részesült: MAHR IGOR II. é. orvostanhallgató, akinek kiváló szorgalma és előmenetele jutalmául a kar a GRÓSZ EMIL budapesti egyetemi ny. r. tanár által felajánlott „Orvosképzés" két évfolyamát adományozta. A felajánlott könyvjutalom a néhai Dr. TÓTH LAJOS nevére tett és elértéktelenedett alapítvány jutalomdíját van hivatva pótolni.

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon: —

1. Neveléstanból: „Claparède vagy Kerschensteiner neveléstudományi rendszerének ismertetése". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője ANDAHÁZY KATALIN okleveles középiskolai tanár.

2. Magyar irodalomtörténetből: „Az irodalmi népiesség Aranytól Adyig". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője PAKU IMRE III. é. tanárjelölt.

3. Német-philologiából: „Szabadon választható irodalomtörténeti tétel, esetleg nyelvjárástanulmány". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője DUGONICS FERENC IV. é. tanárjelölt.

4. Francia-philologiából: „Jean Le Laboureur". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője TERJÉK LÁSZLÓ gyakorló tanárjelölt.

5. Classica-philologiából: „Horatius hazapolitikája". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar

pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője IVÁNYI GERGELY III. é. tanárjelölt.

6. Magyar történelemből: „I. Károly birtokpolitikája". Egy pályamunka érkezett be, melyet a Kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője WAGNER FERENC I. é. Apponyi-kollégiumi hallgató.

7. Régészetből: „Az Alföldön talált valamely régészeti lelet méltatása". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar szorgalmi díjjal (70 P) jutalmazott. Szerzője BÁRÁNY GYÖRGY II. é. tanárjelölt.

8. Földrajzból: „Bármely alföldi kisebb tájegység földrajzi monográfiája". Négy pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat dicsérettel és 40 pengős szorgalmi díjjal, a harmadikat dicsérettel és 25 pengős szorgalmi díjjal, a negyediket pedig dicsérettel és 20 pengős szorgalmi díjjal jutalmazta. Az első szerzője BÓNA IMRE LAJOS természetrajz-földrajz szakos V. é. tanárjelölt, a másodiké HAMMER GYULA IV. é. tanárjelölt, a harmadiké BOKOR ISTVÁN IV. é. tanárjelölt, a negyediké BOROS JUDIT III. é. természetrajz-földrajz szakos tanárjelölt, földrajzi-intézeti díjtalan gyakornok.

4. A matematikai és természettudományi karon:

1. Általános állattanból: „Szabadon választható tanulmány az általános állattan vagy a mikrotechnika köréből". Négy pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat pályadíjjal (60 P), a harmadikat pályadíjjal (40 P), a negyediket dicsérettel jutalmazott. Az első szerzője JÓZSA ZOLTÁN IV. é. hallgató, a másodiké KACZENDORFER ANTAL Apponyi-kollégiumi hallgató, a harmadiké PAZONYI BÉLA tanárjelölt, a negyediké BAKAY FERENC IV. é. tanárjelölt hallgató.

2. Ásvány- és földtanból: „Szabadon választható tétel az ásvány- és földtan köréből. 1. az Alföldről, 2. a határhegységek valamelyikéből". Négy pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (60 P), a másodikat pályadíjjal (50 P), a harmadikat pályadíjjal (50 P), a negyediket 20 P szorgalmi díjjal jutalmazott. Az első szerzője MEZŐSI JÓZSEF IV. é. tanárjelölt hallgató, a másodiké POPITY LÁSZLÓ IV. é. tanárjelölt hallgató, a harmadiké MÉSZÁROS OLGA IV. é. tanárjelölt hallgató, a negyediké CZIKE KÁLMÁN IV. é. tanárjelölt hallgató.

3. Növénytanból: „Szabadon választható tanulmány a Virágtalanok köréből, különös tekintettel a Nagy-

Alföld flórájára". Három pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat jutalomdíjjal (50 P), a harmadikat szorgalmi díjjal (50 P) jutalmazott. Az első szerzője BÉRCZI LÁSZLÓ IV. é. tanárjelölt hallgató, a másodiké KISS ISTVÁN okl. tanítóképzőintézeti tanár, a harmadiké HORTOBÁGYI TIBOR okl. tanítóképzőintézeti tanár.

4. Geometriából: „Szabadon választható tanulmány a geometriai vizsgálatok köréből". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar szorgalmi díjjal (40 P) jutalmazott. Szerzője GARAI JÓZSEF Apponyi-kollégiumi hallgató.

5. Matematikából: „Szabadon választható tanulmány a valós vagy komplex-változós függvények elméletéből". Két pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt pályadíjjal (80 P), a másodikat jutalomdíjjal (80 P) jutalmazta. Az első szerzője SZŐKEFALVI NAGY BÉLA végzett kari hallgató, a másodiké Dr. GRÜNWALD GÉZA bölcsészdoktor.

6. Elméleti fizikából: „Szabadon választható tétel". Három pályamunka érkezett be, melyek közül a kar az elsőt jutalomdíjjal (70 P), a másodikat jutalomdíjjal (70 P), a harmadikat szorgalmi díjjal (40 P) jutalmazott. Az első szerzője RAJKAY ÖDÖN IV. é. tanárjelölt hallgató, a másodiké SZŐKEFALVI NAGY BÉLA végzett kari hallgató, a harmadiké TARNÓCZY TAMÁS tanárjelölt hallgató.

7. Kísérleti fizikából: „Szabadon választható tanulmány a kísérleti fizika bármely ágából". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője BOROS JÁNOS okl. középiskolai tanár.

8. Szerves vegytanból: „Szabadon választható kísérlettanulmány a szerves vegytanból". Egy pályamunka érkezett be, melyet a kar pályadíjjal (80 P) jutalmazott. Szerzője FODOR GÁBOR II. é. kari hallgató.

*

A kar a May-féle 150 pengős jutalomdíjat megosztva (75—75 P) Dr. KORMOS JÓZSEF vegytan melléktárgyból szigorlatot tett volt hallgatónak és GYULAI LÁSZLÓ doktorjelöltnek juttatta.

A Magyar Tudományos Akadémia útján felajánlott KAÁN KÁROLY „Természetvédelem és természeti emlékek" című művét a kar mint könyvjutalmat a természetvédelem iránt tanusított érdeklődéséért MEZŐSI JÓZSEF IV. é. kari hallgatónak ítélte oda.

XIV.

Statisztikai kimutatások

1. A tanárok és tanítók létszáma

A tudománykarok megnevezése	Nyilvános rendes		Nyilvános rendkívüli		Címzetes és tiszteletbeli nyilv. rendes		Címzetes nyilvános rendkívüli és címzetes rendkívüli		Helyettes		Magán-		Előadó		Magántanító		Testnevelési szakelőadó		Összesen	
	t a n á r																			
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n																			
Jog- és államtudományi kar	10	10	—	—	1	1	3	3	—	—	12	12	3	3	—	—	—	—	29	29
Orvostudományi kar	12	12	1	3	—	—	11	11	—	—	40	40	—	—	—	—	—	—	64	66
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	13	13	—	2	1	1	5	5	—	—	21	20	2	3	14	13	—	—	56	57
Matematikai és természettudományi kar	10	10	—	—	1	1	1	1	—	—	19	19	—	—	—	—	—	—	31	31
Testnevelési Intézet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2
Mindössze	45	45	1	5	3	3	20	20	—	—	92	91	5	6	14	13	2	2	182	185

2. A tudományos segédszemélyzet létszáma

A tudománykarok megnevezése	Adjunktus		Fizetéses tanársegéd		Fizetésteln (címzetes) tanársegéd		Megbizott tanársegéd		Díjas gyakornok		Díjtalan gyakornok		Tudományosan foglalkoztatott diplomás gyakornok		Díjtalan obszervátor		Összesen	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Jog- és államtudományi kar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	3	3
Orvostudományi kar	8[1]	8[1]	30[2]	30[2]	30	30	—	—	12[3]	12[3]	53	53	—	—	—	—	133	133
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	2	2	1	1	4[4]	4[4]	—	—	—	—	7	6	4	3	1	—	19	16
Matematikai és természettudományi kar	5	5	10	10	5[5]	5[5]	1[6]	1[6]	2[7]	2[7]	19	19	—	—	—	—	42	42
Összesen	15	15	41	41	39	39	1	1	14	14	79	78	7	7	1	—	197	194

[1] Ebből a létszámból 1 fizetéstelen, 2 címzetes adjunktus.
[2] E létszámban nincs benn 2 címzetes adjunktus.
[3] E létszámban nincs benn 17 címzetes tanársegéd.
[4] Ebből a létszámból 1 díjas gyakornok.
[5] Ebből a létszámból 1 tudományosan foglalkoztatott diplomás.
[6] Gyakornoki illetményekkel.
E létszámban nincs benn 3 fizetéstelen és 1 megbizott tanársegéd.

3. Az egyetemi előadások és heti órák száma

A tudománykarok megnevezése	A kollégiumok száma		A heti órák száma	
	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n			
Jog- és államtudományi kar	48	32	136	102
Orvostudományi kar	73	60	331½	288
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	97	94	198	193
Matematikai és természettudományi kar	77	70	344	344
Összesen	295	256	1009½	927

4. A hallgatók létszáma

A karok, illetőleg a szak megnevezése		A beiratkozott hallgató				Összesen	
		férfi		nő			
		I. félév	II. félév	I. félév	II. félév	I. félév	II. félév
Jog- és államtudományi kar	rendes	854	740	1	—	855	740
	rendkivüli	14	12	—	—	14	12
Orvostudományi kar	rendes	246	232	62	58	308	290
	rendkivüli	—	1	1	—	1	1
	gyógyszerész	20	19	8	8	28	27
Bölcsészet-, nyelv- és történettud. kar	rendes	78	78	59	56	137	134
	rendkivüli	—	—	—	—	—	—
Mathematikai és természettudományi kar	rendes	86	86	34	31	120	117
	rendkivüli	2	—	2	—	4	—
	gyógyszerész	17	16	10	10	27	26
Polgári iskolai tanárképző	bölcsész	85	79	150	145	235	224
	mathem.	41	43	60	62	101	105
Apponyi-Kollégium	bölcsész	6	6	17	18	23	24
	mathem.	7	7	4	3	11	10
Összesen		1456	1319	408	391	1864	1710

5. A hallgatók száma tanévenként az egyetem alapitása óta

Tanévben	Félév	karokban				Összesen	Gyógyszerészt.	Együttesen
		Jogi	Orvosi	Bölcs.-, ny. és tört.-tud.	Mat. és term.-tud.			
1872/3	I.	173	27	21	32	253	5	258
	II.	158	28	16	26	228	5	233
1873/4	I.	154	46	43	52	295	11	206
	II.	135	41	39	46	271	18	389
1874/5	I.	170	51	66	66	342	24	366
	II.	163	48	52	64	327	26	353
1875/6	I.	187	65	55	67	385	23	417
	II.	170	57	48	56	331	23	363
1876/7	I.	164	74	67	62	367	24	391
	II.	152	74	62	61	349	23	372
1877/8	I.	185	81	72	62	400	23	423
	II.	170	79	70	54	373	24	397
1878/9	I.	208	72	68	60	406	16	422
	II.	193	68	66	52	381	19	400
1879/80	I.	212	88	74	62	436	26	462
	II.	194	87	68	53	402	25	427
1880/1	I.	228	96	71	46	441	29	470
	II.	217	90	64	39	440	28	438
1881/2	I.	225	100	67	42	434	22	456
	II.	207	93	68	43	411	20	431
1882/3	I.	227	93	71	39	430	26	456
	II.	222	94	59	42	417	24	441
1883/4	I.	235	103	66	33	443	23	465
	II.	224	104	58	27	413	23	436
1884/5	I.	232	106	63	32	433	23	455
	II.	224	110	58	30	422	22	444
1885/6	I.	256	120	65	29	470	34	504
	II.	247	114	66	26	453	34	487
1886/7	I.	253	126	55	22	456	43	499
	II.	256	127	51	23	457	45	502
1887/8	I.	255	141	60	31	487	47	534
	II.	251	131	57	30	469	43	512

Tanévben	Félév	karokban				Összesen	Gyógyszerészt	Együttesen
		Jogi	Orvosi	Bölcs.-, ny. és tört.-tud.	Mat. és term.-tud.			
1888/9	I.	243	138	69	36	496	49	535
	II.	233	133	67	33	466	53	519
1889/90	I.	232	156	86	35	509	56	565
	II.	208	138	87	32	465	58	523
1890/1	I.	268	150	86	39	542	65	607
	II.	227	148	87	38	491	63	544
1891/2	I.	277	142	90	32	545	77	622
	II.	242	141	84	36	499	76	575
1892/3	I.	299	152	80	38	509	55	624
	II.	266	151	88	35	540	56	596
1893/4	I.	243	137	86	41	644	18	662
	II.	301	129	82	39	582	16	598
1894/5	I.	344	123	87	41	595	34	629
	II.	303	122	86	38	549	33	582
1895/6	I.	369	113	130	56	668	34	702
	II.	326	111	120	53	610	33	643
1896/7	I.	434	116	145	67	762	33	795
	II.	383	110	133	65	691	35	726
1897/8	I.	479	113	171	81	844	40	884
	II.	446	106	163	80	795	38	833
1898/9	I.	660	96	189	81	1026	43	1073
	II.	598	93	180	77	948	44	992
1899/1900	I.	771	102	214	74	1161	35	1196
	II.	674	94	204	73	1045	37	1082
1900/1	I.	960	98	220	91	1296	34	1403
	II.	817	96	207	84	1152	36	1240
1901/2	I.	1085	106	249	105	1545	47	1502
	II.	950	106	234	97	1387	45	1432
1902/3	I.	1181	134	254	124	1693	61	1754
	II.	1061	122	236	121	1540	58	1598
1903/4	I.	1333	122	267	134	1856	69	1925
	II.	1295	118	213	125	1791	64	1855
1904/5	I.	1646	140	297	137	2220	70	2290
	II.	1529	135	289	125	2078	67	2145
1905/6	I.	1687	182	304	133	2315	80	2386
	II.	1539	176	290	114	2119	82	2201
1906/7	I.	1701	214	300	116	2331	79	2410
	II.	1547	211	273	108	2049	82	2131
1907/8	I.	1644	252	305	120	2821	83	2404
	II.	1407	240	384	109	2040	88	2128
1908/9	I.	1562	285	269	116	2232	87	2319
	II.	1362	276	251	109	1998	80	2078

Tanévben	Félév	Jogi	Orvosi	Bölcs.-, ny. és tört.-tud.	Mat. és term.-tud.	Összesen	Gyógyszerészt	Együttesen
		karokban						
1909/10	I.	1550	326	225	94	2195	112	2307
	II.	1373	323	216	88	2000	110	2110
1910/11	I.	1578	363	212	96	2249	110	2359
	II.	1370	343	195	91	1999	108	2107
1911/12	I.	1624	399	199	85	2307	98	2405
	II.	1413	388	188	78	2067	90	2157
1912/13	I.	1467	491	186	92	2236	107	2343
	II.	1265	487	185	80	2017	107	2124
1913/14	I.	1352	559	189	87	2187	115	2302
	II.	1202	530	178	84	1994	125	2119
1914/15	I.	698	279	142	65	1184	32	1216
	II.	578	267	138	64	1047	30	1077
1915/16	I.	354	169	112	46	681	22	703
	II.	287	131	190	40	563	20	583
1916/17	I.	188	108	89	23	408	12	420
	II.	175	123	85	25	408	16	424
1917/18	I.	302	227	99	49	677	26	703
	II.	505	362	106	54	1027	60	1087
	III.	491	342	21	17	870	56	927
1918/19	I.	A rendkivüli időkre való tekintettel hiányzanak a pontos adatok.						
	II.							
1919/20	I.							
	II.							
1920/21	I.	315	546	34	65	960	42	1002
	II.	380	743	34	67	1224	67	1291
1921/22	I.	317	510	39	46	912	95	1007
	II.	333	479	37	42	884	86	970
1922/23	I.	407	526	31	53	1017	122	1139
	II.	423	483	34	50	990	117	1107
1923/24	I.	501	477	40	50	1068	118	1186
	II.	444	410	39	52	945	112	1057
1924/25	I.	504	390	50	60	1004	86	1090
	II.	479	356	59	59	953	81	1034
1925/26	I.	502	376	57	68	1003	78	1081
	II.	500	354	54	59	967	76	1043
1926/27	I.	591	348	90	83	1112	78	1190
	II.	565	334	86	73	1058	77	1135
1927/28	I.	676	324	107	97	1204	108	1312
	II.	651	314	103	91	1159	109	1268
1928/29	I.	777	318	188	160	1444	102	1546
	II.	758	295	177	134	1368	100	1463
1929/30	I.	891	330	270	219	1713	79	1789
	II.	870	324	268	180	1651	80	1731

Tanévben	Félév	karokban						
		Jogi	Orvosi	Bölcs.-, ny. és tört.-tud.	Mat. és term.-tud.	Összesen	Gyógyszerészt.	Együttesen
1930/31	I.	1019	346	384	209	1958	63	2021
	II.	988	345	369	195	1897	83	1980
1931/32	I.	1099	333	434	260	2126	37	2163
	II.	997	327	409	257	1990	38	2028
1932/33	I.	1076	340	407	237	2060	66	2126
	II.	977	331	385	220	1913	64	1977
1933/34	I.	1036	355	391	238	2020	63	2083
	II.	899	332	371	228	1830	62	1892
1934/35	I.	986	349	385	254	1974	54	2028
	II.	847	332	365	234	1778	53	1831
1935/36	I.	869	309	395	236	1809	55	1864
	II.	752	291	382	232	1657	53	1710

6. A hallgatók szüleinek foglalkozása

A kar vagy szak megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja																			A hallgatók összlétszáma
		az őstermelés			az ipar és bányászat			a kereskedelem, hitel és közlek.			az értelmiség							Tőkés, háztulajdonos	Eltartásos, kegydíjas	Egyéb ismeretlen (meghalt)	
		körébe tartozó																			
		földbirtokos, bérlő	gazdasági tisztviselő	gazdasági egyéb alk.	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	közt. tisztviselő	pap, tanár, tanító	katonatiszt	más értelmiségű (mérnök, orvos, ügyvéd)	polgári és katonai altiszt	nyugdíjas tisztviselő	nyugdíjas altiszt	magántisztviselő			
Jog- és államtudományi kar	I.	87	6	1	62	15	20	51	23	1	225	71	13	55	48	106	9	17	19	8	32	869
	II.	75	7	1	68	7	9	50	12	1	222	80	25	41	49	27	4	22	14	11	27	752
Orvostudományi kar	I.	22	1	—	17	4	6	31	10	3	66	26	3	26	9	54	5	11	9	4	2	309
	II.	22	—	—	22	6	2	29	10	—	63	41	7	24	9	31	3	10	5	4	3	291
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	I	8	—	2	7	4	1	10	6	2	25	22	1	10	13	9	3	3	8	—	3	137
	II.	9	1	1	7	2	1	7	5	—	31	23	2	8	15	3	—	8	9	1	1	134
Matematikai és természettudományi kar	I.	8	—	—	10	—	1	5	3	—	33	25	2	8	11	6	2	3	2	5	—	124
	II.	7	—	—	10	—	1	5	2	—	24	18	3	7	5	20	6	3	2	4	—	117
Orvoskari gyógyszerészek	I.	—	—	—	1	—	—	2	1	—	4	1	1	13	—	3	—	—	1	—	1	28
	II.	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3	2	2	11	—	3	—	—	—	—	3	27
Matematikai kari gyógyszerészek	I	1	—	—	—	—	—	—	1	—	5	1	—	13	2	1	—	—	2	—	1	27
	II.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	4	1	—	14	—	3	—	—	1	—	—	26

A kar vagy szak megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja																				A hallgatók összlétszáma
		az őstermelés			az ipar és bányászat			a kereskedelem hitel és közlek.			az értelmiség								Tőkés házi tulajdonos	Eltartásos kegydíjas	Egyéb ismeretlen (meghalt)	
		körébe tartozó																				
		földbirtokos, bérlő	gazdasági tisztviselő	gazdasági egyéb alk.	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	közt. tisztviselő	pap, tanár, tanító	katonatiszt	más értelmiségi (mérnök, orvos, ügyvéd)	polgári és katonai altiszt	nyugdíjas tisztviselő	nyugdíjas altiszt	magántisztviselő				
Apponyi-kollégiumi bölcsész hallgató	I.	1	—	—	4	—	—	—	1	—	6	3	—	—	3	—	1	—	—	—	4	23
	II.	—	—	—	3	—	—	—	3	—	5	4	—	—	2	—	2	—	1	—	4	24
Apponyi-kollégiumi matematikai hallg.	I.	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	3	—	—	2	1	1	—	—	—	—	11
	II.	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	3	—	—	2	1	—	—	—	—	—	10
Polgári isk. tanárj. bölcsész hallg.	I.	13	5	1	20	3	7	4	2	1	47	60	1	9	30	9	5	—	6	11	1	235
	II.	15	5	1	20	1	1	4	4	—	47	57	3	8	27	10	3	1	7	7	3	224
Polgári isk. tanárj. matematikai hallg.	I.	10	—	—	10	1	4	2	2	1	18	24	—	—	14	—	3	—	2	5	5	101
	II.	11	—	—	14	1	2	1	2	—	14	26	—	—	8	15	2	—	2	3	4	105
Összesen	I.	151	12	5	132	27	39	105	49	8	430	236	21	134	132	189	29	34	49	33	49	1864
	II.	140	13	3	148	17	16	99	39	1	414	255	42	113	117	113	20	44	41	30	45	1710

7. A hallgatók szüleinek foglalkozása és a hallgatók születési helye

A terület megnevezése	Félév	A hallgató szülője vagy gyámja																			A hallgatók összlétszáma
		az őstermelés			az ipar és bányászat			a kereskedelem, hitel és közlek.			az értelmiség							Tőkés, háztulajdonos	Eltartásos, kegydíjas	Egyéb ismeretlen (meghalt)	
		körébe tartozó																			
		földbirtokos, bérlő	gazdasági tisztviselő	gazdasági egyéb alk.	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	önálló	tisztviselő	egyéb alkalmazott	közt. tisztviselő	pap, tanár, tanító	katonatiszt	más értelmiségű (mérnök, ügyvéd, orvos)	polgári és katonai altiszt	nyugdíjas tisztviselő	nyugdíjas altiszt	magántisztviselő			
Magyarország	I.	174	11	5	127	26	38	101	45	6	424	229	21	126	132	177	29	31	45	33	48	1801
	II.	135	13	3	142	15	16	95	36	1	408	247	42	108	116	106	20	40	38	30	43	1654
Románia	I.	3	1	—	4	1	1	2	2	2	4	5	—	6	—	8	—	2	3	—	—	44
	II.	3	—	—	5	2	—	1	2	—	5	6	—	3	1	4	—	2	2	—	2	38
Jugoszlávia	I.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	5
	II.	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	5
Csehszlovákia	I.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	1	5
	II.	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6
Ausztria	I.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
	II.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Németország	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bulgária	I.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	II.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Amerika (U. S. A.)	I.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	4
	II.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3

8. A hallgatók vallása és honossága

A tudománykar megnevezése	Félév	Rendes	Rendkívüli	Vallás							Honosság						Összesen
				róm. kat.	gör. kat.	gör. keleti	református	ág. hitv. ev.	unitárius	izraelita	Magyarországi	csatolt magyar területi: Ausztriához	Csehszlovákiához	Jugoszláviához	Romániához	Külföldi	
Jog- és államtudományi kar	I.	855	14	551	6	2	143	78	2	87	859	1	—	—	7	2	869
	II.	740	12	478	3	2	130	63	1	75	743	1	—	1	6	1	752
Orvostudományi kar	I.	308	1	179	2	1	47	23	2	55	281	—	1	2	21	4	309
	II.	290	1	167	2	1	42	20	2	57	270	—	1	1	16	3	291
Bölcsészet-, nyelv- és történettud. kar	I.	137	—	85	1	1	22	16	—	12	134	—	—	—	3	—	137
	II.	134	—	82	1	1	20	18	—	12	131	—	—	—	3	—	134
Matem. és természettudományi kar	I.	120	4	80	2	—	14	12	1	15	121	—	1	—	2	—	124
	II.	117	—	75	2	—	15	12	1	12	115	—	—	—	2	—	117
I. éves gyógyszerész hallgató	I.	27	—	13	—	—	8	1	—	5	20	—	1	1	4	1	27
	II.	26	—	13	—	—	7	2	—	4	18	—	2	1	4	1	26
II. éves gyógyszerész hallgató	I.	28	—	16	—	—	7	2	1	2	21	—	—	2	5	—	28
	II.	27	—	15	—	—	7	2	1	2	21	—	—	2	4	—	27
Polgári iskolai Bölcsész.	I.	—	235	166	5	—	45	14	1	4	231	1	2	—	1	—	235
Polgári iskolai Matem.	I.	—	101	78	2	—	12	6	—	3	100	—	—	—	1	—	101
Polgári iskolai Bölcsész.	II.	—	224	159	4	1	42	14	1	3	218	1	3	—	2	—	224
Polgári iskolai Matem.	II.	—	105	82	1	—	14	6	—	2	104	—	—	—	1	—	105
Apponyi-Kollégiumi Bölcsész.	I.	—	23	22	—	—	1	—	—	—	23	—	—	—	—	—	23
Apponyi-Kollégiumi Matem.	I.	—	11	7	—	—	2	2	—	—	11	—	—	—	—	—	11
Apponyi-Kollégiumi Bölcsész.	II.	—	24	22	—	—	2	—	—	—	24	—	—	—	—	—	24
Apponyi-Kollégiumi Matem.	II.	—	10	7	—	—	1	2	—	—	10	—	—	—	—	—	10
Összesen	I.	1475	389	1197	18	4	301	154	7	183	1801	2	5	5	44	7	1864
Összesen	II.	1334	376	1100	13	5	280	139	6	167	1654	2	6	5	38	5	1710

9. A befolyt tandij

A tudománykar megnevezése	I. Befolyt		II. Visszatérítés		III. Tiszta tandij	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	f é l é v b e n					
Jog- és államtudományi kar	68.339·—	61.674·—	—	229·50	68.339·—	61.444·50
Orvostudományi kar	22.507·50	19.008·50	—	—	22.507·50	19.008·50
Bölcsészet-, nyelv- és történettud. kar	14.337·—	14.473·50	102·—	—	14.235·—	14.473.50
Matematikai és természettudományi kar	11.830·—	10.421·50	30·—	25·50	11.800·—	10.396·—
Összesen	117.013·50	105.577·50	132·—	255·—	116.881·50	105.322·50

10. A tandijmentes hallgatók és az elengedett tandij

A tudománykar megnevezése	Tandijmentességet élvezett								Tandij-kedvezményt élvezett		Tandij-kedvezményt és tandij-mentességet élvezett		A valamely mentességet élvezők száma		Az elengedett tandij összege				Az elengedett tandij évi összege	
	teljes		3/4		1/2		1/4								I. félévben		II. félévben			
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	P	f	P	f	P	f
	f		é		l		é		v		b		e		n					
Jog- és államtudományi kar	29	25	—	—	31	20	—	—	113	105	69	48	242	198	16.473	—	13.362	—	29.835	—
Orvostudományi kar	8	8	5	8	16	15	12	11	48	52	58	71	147	165	9.690	—	11.347	50	21.037	50
Bölcsészet-, nyelv- és történettudományi kar	6	1	4	6	15	12	3	22	105	96	26	22	159	159	6.547	50	5.757	—	12.304	50
Matematikai és természettudományi kar	4	9	1	2	4	6	4	10	70	87	40	38	123	152	6.492	50	7.085	50	13.578	—
Összesen	47	43	10	16	66	53	19	43	336	340	193	179	671	674	39.203	—	37.552	—	76.755	—

11. A kiadott távozási és végbizonyítványok

Kiadatott	Jog- és állam-tudományi		Orvos-tudományi		Bölcs.-, nyelv- és tört. tud.		Mat. és term. tudományi		Összesen	
	karon									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
	félévben									
Távozási bizonyítvány	1	7	4	6	1	4	3	4	9	21
Végbizonyítvány	54	212	13	49	8	6	3	11	78	278
Összesen	55	219	17	55	9	10	6	15	87	299

12. A jog- és államtudományi karon tett vizsgálatok és szigorlatok

Vizsgálatok	I. alapvizsga			II. alapvizsga			III. alapvizsga			Jogtud. államvizsga			Államtud. államvizsga		
	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva	Elutasítva	Tartva	Elfogadva	Elutasítva
Egész	236	141	95	215	170	45	241	200	41	—	—	—	—	—	—
Pót	80	69	11	33	26	7	46	39	7	—	—	—	—	—	—
Összesen	316	210	106	248	196	52	287	239	48	—	—	—	—	—	—

Szigorlatok	Jogtudományi				Államtudományi			Kánon jogtudományi			Kiegészítő államtudományi		Kiegészítő jogtudományi			Kombinált államtudományi	
	I.	II.	III.	pót	I.	II.	pót	I.	II.	pót	I.	pót	I.	II.	pót	I.	pót
	szigorlat																
Tartva	199	296	199	130	149	127	59	1	2	—	18	1	35	20	9	27	4
Elfogadva	165	201	134	118	103	77	55	1	2	—	16	1	26	15	9	21	4
Visszautasítva	34	95	65	12	46	50	4	—	—	—	2	—	9	5	—	6	—

13. A jog- és államtudományi karon tett vizsgálatok és szigorlatok eredménye

Vizsgálatok	Egyhangúlag kitűnő	%	Szótöbbséggel kitűnő	%	Egyhangú	%	Szótöbbséges	%	Egy tárgyból pótv.	%	Teljes ismétlésre utasitva	%	Összesen	Pótalapvizsga	Elfogadva	%	Visszautasitva	%	Összesen	Együtt
I. alapvizsga	—	—	3	1·27	40	16·95	98	41·53	68	28·81	27	11·44	236	80	69	86·25	11	13·75	80	316
II. alapvizsga	3	1.40	2	0·93	33	15·35	132	61·40	34	15·81	11	5·11	215	33	26	78·79	7	21·21	33	248
III. alapvizsga	—	—	6	2·49	38	15·77	156	64·73	32	15·28	9	3·73	241	46	39	84·78	7	15·22	46	287
Jogtudományi államvizsga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Államtudományi államvizsga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	3	0·44	11	1·59	111	16·04	386	55·78	134	19·36	47	6·79	692	159	134	98·43	25	1·57	159	851

Szigorlatok	Egyhangúlag kitűnő	%	Szótöbbséggel kitűnő	%	Egyhangú	%	Szótöbbséges	%	Egy tárgyból pótszig.	%	Teljes ismétlés	%	Összesen	Elfogadva	%	Visszautasítva	%	Pótszigorlat	Összesen	Együtt
I. jogtudományi	—	—	5	2·52	39	19·60	121	60·68	21	10·56	13	6·54	199	25	96·15	1	3·85	26	26	225
II. jogtudományi	2	0·67	6	2·03	33	11·15	160	54·05	49	16·55	46	15·55	296	48	92·31	4	7·69	52	52	348
III. jogtudományi	—	—	5	2·52	12	6·03	117	58·79	40	20·10	25	12·56	199	45	86·54	7	13·46	52	52	251
I. kiegészitő jogtudományi	1	2·86	—	—	5	14·28	20	57·14	8	22·86	1	2·86	35	6	100·00	—	—	6	6	41
II. kiegészitő jogtudományi	—	—	3	15·00	—	—	12	60·00	3	15·00	2	100·00	20	3	100·00	—	—	3	3	23
I. kánonjogtudományi (római jog)	—	—	—	—	1	100·00	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1

Szigorlatok	Egyhangúlag kitűnő	%	Szótöbbséggel kitűnő	%	Egyhangú	%	Szótöbbséges	%	Egy tárgyból pótszig.	%	Teljes ismétlés	%	Összesen	Elfogadva	%	Visszautasitva	%	Pótszigorlat	Összesen	Együtt
II. kánonjogtudományi (egyházjog)	1	50·00	1	50·00	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
I. államtudományi	—	—	—	—	7	4·70	96	64·43	24	16·11	22	14·76	149	23	88·46	3	11·54	26	26	175
II. államtudományi	—	—	1	0·79	12	9·45	64	50·39	30	23·62	20	15·75	127	32	96·97	1	3·03	33	33	160
Kiegészitő államtudományi	—	—	—	—	5	27·78	11	61·11	2	11·11	—	—	18	1	100·00	—	—	1	1	19
Kombinált államtudományi	—	—	2	7·41	4	14·81	15	55·56	4	14·81	2	7·41	27	4	100·00	—	—	4	4	31
Összesen	4	0·37	23	2·14	118	11·00	616	57·41	181	16·87	131	12·21	1073	187	21·19	16	78·81	203	203	1276

14. Az orvostudományi karon tett szigorlatok és vizsgálatok, valamint eredményeik

A) Orvosi szigorlatok

Első szigorlat első része:

1. Kitűnő	7
2. Jó	16
3. Elégséges	20
4. Elégtelen	26
Összesen	69

Első szigorlat második része:

1. Kitűnő	11
2. Jó	19
3. Elégséges	40
4. Elégtelen	18
Összesen	88

Második szigorlat:

1. Kitűnő	10
2. Jó	17
3. Elégséges	18
4. Elégtelen	29
Összesen	74

Harmadik szigorlat:

1. Kitűnő	2
2. Jó	26
3. Elégséges	19
4. Elégtelen	37
Összesen	84

Negyedik (záró) szigorlat:

1. Kitűnő	7
2. Jó	20
3. Elégséges	29
4. Elégtelen	13
Összesen	69

Összesítés I-IV. szigorlatig:

1. Kitűnő	37
2. Jó	98
3. Elégséges	126
4. Elégtelen	123
Összesen	384

B) Gyógyszerészi szigorlatok

Első (gyakorlati) szigorlat:

1. Kitűnő	6
2. Jó	13
3. Elégséges	7
4. Elégtelen	—
Összesen	26

Második (elméleti) szigorlat:

1. Kitűnő	4
2. Jó	10
3. Elégséges	15
4. Elégtelen	11
Összesen	40

Gyógyszertár vezetésére feljogosító (approbációs) vizsga:

1. Kitűnő	8
2. Jó	22
3. Elégséges	10
4. Elégtelen	—
Összesen	40

Gyógyszerészmesteri szigorlatok és approbációs vizsga összesítése:

1. Kitűnő	18
2. Jó	45
3. Elégséges	32
4. Elégtelen	11
Összesen	106

Gyógyszerészdoktori szigorlat: 1, summa cum laude eredménnyel.

15. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon, valamint a matematikai és természettudományi karon tett vizsgálatok, illetőleg szigorlatok és eredményeik

A) **Bölcsészetdoktori szigorlatok**

	Summa cum laude	Cum laude	Rite	Összesen
A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon	4	9	3	16
A matematikai és természettudományi karon	6	7	1	14

B) **Gyógyszerészi elővizsgálatok**

	Kitünő	Jó	Elégséges	Elégtelen
I. Fizika	8	12	15	5
II. Növénytan	9	14	8	1
III. Vegytan	5	11	11	6
Összesen	22	37	34	12

16. A M. Kir. Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság előtt tett vizsgálatok

Szakok	Alap-vizsgálat			Szak-vizsgálat			Pedagógiai-vizsgálat		
	tartva	elfogadva	%	tartva	elfogadva	%	tartva	elfogadva	%
Magyar, latin	7	3	42·8	5	3	60	—	—	—
„ német	11	9	81·8	13	11	84·6	9	9	100
„ francia	2	2	100	6	4	66·7	3	3	100
„ történet	—	—	—	1	1	100	1	1	100
Latin, német	2	1	50	—	—	—	—	—	—
„ francia	2	2	100	—	—	—	—	—	—
„ történelem	1	1	100	1	1	100	1	1	100
Német, francia	5	5	100	14	9	64·3	7	7	100
Történelem, földrajz	17	8	47	11	11	100	16	14	87·5
Magyar 3. tárgy	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Művészettörténet 3. tárgy	1	1	100	—	—	—	—	—	—
Francia 3. tárgy	2	2	100	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan, természettan	13	10	76·9	17	12	70·6	11	9	81·8
Természettan, vegytan	7	5	71·4	6	2	33·3	2	2	100
Természetrajz, földrajz	18	11	61·1	10	10	100	5	4	80
„ vegytan	3	3	100	3	2	66·7	1	1	100
Vegytan 3. tárgy	1	1	100	—	—	—	—	—	—
Összesen	93	64	68·8	87	66	75·7	56	51	91·1

17. A M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet taglétszáma

	I. félév	II. félév
I. Bölcsészet-, nyelv- és tört. tud. tanárképzőintézeti tagok		
Magyar-német . . . . . szakos	37	40
„ -francia . . . . . „	10	15
„ -latin . . . . . „	10	11
„ -német-francia . . . . „	1	1
„ -francia-művészettört. . „	1	1
„ -francia-latin . . . . „	1	1
„ -latin-német . . . . . „	1	1
„ -latin-történelem . . . „	1	1
„ -latin-görög . . . . . „	4	5
Német-francia . . . . . „	24	24
„ -francia-latin . . . . . „	2	3
„ -francia-művészettört. . „	1	1
Latin-német . . . . . „	2	3
„ -francia . . . . . „	2	3
„ -görög . . . . . „	1	1
„ -görög-német . . . . . „	1	1
„ -történelem . . . . . „	4	3
„ -történelem-görög . . . „	1	2
„ -történelem-földrajz . . . „	2	4
Történelem-földrajz . . . . . „	49	47
„ -földrajz-művészettört. „	3	2
Összesen	158	170
II. Matematikai és term. tud. tanárképzőintézeti tagok		
Matematika-fizika . . . . . szakos	55	58
„ -fizika-kémia . . „	4	4
Fizika-kémia . . . . . „	11	13
„ -kémia-ásványtan . . . . „	1	1
Természetrajz-földrajz . . . . „	21	23
„ -földrajz-kémia . „	3	1
„ -kémia . . . . . „	8	8
„ -kémia-fizika . . „	1	1
Összesen	105	110
Mindössze	263	280

18. Kiadott oklevelek

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
	A) *A jog- és államtudományi karon*			
	a) Kánonjogi doktori oklevelet kapott:			
1	Németh Alajos	1904	Sopronkőhid	999/1935—36
2	Perlaky Ferenc	1890	Szil	524/1935—36
	b) Jogtudományi doktori oklevelet kapott:			
1	Adler Ernő	1904	Kőszeg	1959/1935—36
2	Aigner Pál	1914	Szeged	1780/1935—36
3	Alpár Lajos dr.	1910	Felsőgalla	1546/1935—36
4	Angyal László dr.	1903	Jászberény	641/1935—36
5	Aszódi László	1911	Konyár	965/1935—36
6	Ádám Menyhért	1900	Operzec	1230/1935—36
7	Ágh László	1908	Késmárk	351/1935—36
8	Bagoly Béla	1899	Marosillye	1688/1935—36
9	Bajcsy Dénes	1899	Budapest	407/1935—36
10	Bardócz Jenő	1913	Erzsébetváros	1959/1935—36
11	Bánhidi László	1911	Szabadka	1053/1935—36
12	Bárdos György	1910	Debrecen	965/1935—36
13	Benke Béla	1898	Budapest	1053/1935—36
14	Bereczkey Brunó	1912	Verpelét	1899/1935—36
15	Berente Balázs	1911	Jászapáti	592/1935—36
16	Berényi József	1914	Szatmárnémeti	1319/1935—36
17	Biderman Jenő	1902	Gyula	1230/1935—36
18	Birkás József	1905	Szabadka	1959/1935—36
19	Biró György	1912	Sümeg	1497/1935—36
20	Biró Sándor	1894	Kistelek	736/1935—36
21	Boda László	1904	Budapest	184/1935—36
22	Bódi József	1909	Szajol	641/1935—36
23	Bordás Géza dr.	1911	Jászárokszállás	784/1935—36
24	Buday Zoltán	1907	Mátyfalva	1780/1935—36
25	N. Csató László	1911	Tiszasas	1096/1935—36
26	Cserkuti Imre	1896	Tura	525/1935—36
27	v. Csiky János dr.	1912	Szeged	461/1935—36
28	Csontos Lajos dr.	1910	Érsekújvár	525/1935—36
29	Daróczi Tibor	1911	Kecskemét	290/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
30	Daru András dr.	1910	Szeged	784/1935—36
31	Daru Béla	1910	Nagykőrös	1959/1935—36
32	Dános Imre	1909	Miskolc	407/1935—36
33	Demetrovics Ferenc	1911	Paks	1841/1935—36
34	Dörnyei Lajos	1912	Bejegyertyámos	1737/1935—36
35	Durkó Ferenc	1905	Békés	1319/1935—36
36	Egressy János	1906	Jászberény	1096/1935—36
37	Elekes János	1898	Arad	784/1935—36
38	Eleméry József	1901	Torda	1845/1935—36
39	Endrényi Ferenc	1912	Kevevár	965/1935—36
40	Eperjessy Gábor	1906	Magyarböd	1497/1935—36
41	Fabinyi György dr.	1913	Székelyudvarhely	1841/1935—36
42	Fazekas János	1909	Makó	1185/1935—36
43	Fehér István	1911	Algyő	784/1935—36
44	Fehér László	1912	Cegléd	1959/1935—36
45	Fehér Kálmán	1913	Algyő	290/1935—36
46	Felföldi László	1913	Békéscsaba	1497/1935—36
47	Felkai Rezső	1912	Budapest	1737/1935—36
48	Fenereisen László	1913	Miskolc	736/1935—36
49	Feszler Lajos	1912	Kecskemét	1780/1935—36
50	Fischer József	1913	Tornalja	233/1935—36
51	Fridrich Géza dr.	1910	Budapest	736/1935—36
52	Galántai László	1906	Vágsellye	1454/1935—36
53	Gábriel Tibor	1911	Budapest	1959/1935—36
54	Gál Géza	1913	Hódmezővásárhely	1959/1935—36
55	Gesmay Lajos	1912	Balatonalmádi	290/1935—36
56	Gémes Lajos	1914	Tiszasas	1737/1935—36
57	Görcs Dénes	1908	Budapest	1899/1935—36
58	Grünwald Sándor	1910	Szarvas	233/1935—36
59	Guttmann Izidor	1903	Szakáld	784/1935—36
60	Gyuris Jenő dr.	1909	Breznóbánya	736/1935—36
61	Hahn László	1909	Kalocsa	1899/1935—36
62	Hajdú József	1910	Sarkadkeresztúr	784/1935—36
63	Hammerschmid József dr.	1913	Kaposvár	1185/1935—36
64	Haragos Edmea Mária	1912	Déva	1780/1935—36
65	Hargitai Gyula dr.	1912	Fonyód	1185/1935—36
66	Hódi András dr.	1910	Hódmezővásárhely	525/1935—36
67	Hódy Sándor dr.	1904	Tiszakürt	1780/1935—36
68	Horváth Endre	1911	Nagyszalonta	407/1935—36
69	Hudák József	1907	Sárospatak	736/1935—36
70	Imre Iván János	1912	Temesvár	233/1935—36
71	Jáhn Rezső	1912	Győr	290/1935—36
72	Jász Elemér dr.	1902	Budapest	525/1935—36
73	Juhász Ervin	1910	Mór	1959/1935—36
74	Juranovich Gyula	1914	Szeged	1899/1935—36
75	Kalácska György	1908	Kemence	1737/1935—36
76	Kalmár János	1905	Szabadka	1096/1935—36
77	Karátsony István	1908	Kecskemét	525/1935—36
78	Kardos György	1914	Szabolcsbáka	1959/1935—36
79	Karenits Ödön	1910	Edelény	1959/1935—36
80	Krausz Sándor	1913	Szentes	407/1935—36
81	Krenner Zoltán dr.	1910	Nagykőrös	1497/1935—36
82	Krupa Lajos	1907	Magyaróvár	1959/1935—36
83	Kemenes István	1908	Kiskunhalas	290/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
84	Kemény Béla	1914	Győr	1319/1935—36
85	Kerekes Árpád	1908	Budapest	233/1935—36
86	Király Albert	1911	Abony	784/1935—36
87	Kiss Ferenc	1913	Szeged	1000/1935—36
88	Klein Aladár	1912	Sátoraljaújhely	1185/1935—36
89	Klivinyi Lajos dr.	1913	Battonya	784/1935—36
90	Kohn Tibor	1914	Déva	1000/1935—36
91	Kolozsvári Béla	1905	Mezőtúr	1185/1935—36
92	Kolozsváry Jenő	1907	Fehértelep	1841/1935—36
93	Kopasz János	1912	Szeged	233/1935—36
94	Kovách Gyula	1908	Monosbél	455/1935—36
95	Kovács Imre	1912	Kohóvölgy	233/1935—36
96	Kozma Ferenc	1914	Rozsnyó	1841/1935—36
97	Kőfalusi István	1912	Liptószentmiklós	1000/1935—36
98	Kőnig József	1914	Bánokszentgyörgy	1688/1935—36
99	Kővári János	1913	Sepsiszentgyörgy	184/1935—36
100	Lampl László	1909	Rákospalota	1959/1935—36
101	Landau Lajos	1914	Nyiregyháza	1737/1935—36
102	Laufer László	1914	Gyula	1454/1935—36
103	Lányi Gyula	1912	Szeged	290/1935—36
104	Lederer Zoltán	1903	Lőcse	687/1935—36
105	Lestyán László	1910	Békéscsaba	1959/1935—36
106	Létai Árpád	1902	Kolozsvár	1841/1935—36
107	Lévay Lajos	1908	Budapest	1959/1935—36
108	Modrovich György	1914	Pápa	1622/1935—36
109	Magyar József	1911	Kecskemét	525/1935—36
110	Magyar Mihály	1896	Kiskunfélegyháza	1959/1935—36
111	Mandl László	1912	Kiskunfélegyháza	1688/1935—36
112	Markóczy Miklós dr.	1905	Budapest	1737/1935—36
113	Meskó Árpád	1910	Bakta	592/1935—36
114	Mesterházy Ödön	1910	Nagygercsel	1959/1935—36
115	Meszlényi Zoltán	1912	Lőcse	1185/1935—36
116	Mészáros József	1913	Sártoraljaújhely	1737/1935—36
117	Mezőfi György	1913	Budapest	1546/1935—36
118	Mihálovits László	1912	Szeged	1899/1935—36
119	Mikecz Lajos dr.	1911	Szentes	1622/1935—36
120	Mikes László	1909	Szeged	351/1935—36
121	Mollay János	1911	Sopron	1899/1935—36
122	Molnár Tibor	1908	Budapest	1000/1935—36
123	Morava Károly	1911	Borota	351/1935—36
124	Müller Miklós dr.	1913	Orosháza	1737/1935—36
125	Nagy Béla	1897	Karcag	1454/1935—36
126	Nagy Béla László	1913	Szeged	233/1935—36
127	Nagy Dezső	1911	Makó	1000/1935—36
128	Nagy István	1907	Tápiószentmárton	290/1935—36
129	Nagy József dr.	1904	Budapest	233/1935—36
130	Nagy László	1906	Mezőtúr	784/1935—36
131	Nagy Miklós	1911	Tata	965/1935—36
132	Nagymihály László	1909	Szeged	1959/1935—36
133	v. Nemes Árpád dr.	1912	Szeged	1959/1935—36
134	Nemes Sándor	1911	Egercsehi	687/1935—36
135	Ócsai József	1909	Cegléd	965/1935—36
136	Oláh Ákos	1912	Kassa	1959/1935—36
137	Ortutay Elemér	1909	Kassa	736/1935—36
138	Ördögh Gyula dr.	1911	Szeged	641/1935—36
139	Ötvös János	1913	Békéscsaba	1959/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
140	Paál Miklós	1913	Hatvan	1959/1935—36
141	Pálinkás Sándor dr.	1911	Abony	1185/1935—36
142	Pásthy Miklós	1912	Kecskemét	525/1935—36
143	Petőcz Ferenc	1907	Bőnyrétalap	1000/1935—36
144	Pécsi Bertalan	1900	Edelény	1096/1935—36
145	Pogány Béla	1899	Ózd	1899/1935—36
146	Pollák Sándor	1912	Törökszentmiklós	407/1935—36
147	Polyák József	1911	Kecskemét	1780/1935—36
148	Posgay Alajos	1902	Péterréve	455/1935—36
149	Rákóczy István	1910	Kiskunhalas	1899/1935—36
150	Reich Miklós	1909	Nagyvárad	1899/1935—36
151	Reményi József	1912	Szolnok	1688/1935—36
152	Renkó Pál	1909	Zenta	1688/1935—36
153	Rényi Pál	1910	Szolnok	1185/1935—36
154	Róna Pál dr.	1910	Nagyvárad	351/1935—36
155	Rozslay István	1907	Nagyvárad	1688/1935—36
156	Rubovszky György	1910	Kisvárda	1959/1935—36
157	Schmid Lóránd	1913	Debrecen	1899/1935—36
158	Schvarcz Ferenc	1914	Vésztő	1359/1935—36
159	Schvarcz Gábor	1909	Miskolc	556/1935—36
160	Sáfár István	1910	Mezőtúr	1230/1935—36
161	Sárközi Béla	1909	Debrecen	1959/1935—36
162	Sárosi György	1912	Budapest	736/1935—36
163	Simon István	1913	Budapest	1899/1935—36
164	Solymosi Fülöp	1911	Szeged	965/1935—36
165	Spanyár István	1910	Nagyszombat	1737/1935—36
166	Stejskal Ottó	1913	Budapest	784/1935—36
167	Stöckl Ferenc	1910	Zenta	965/1935—36
168	Szalay Károly	1907	Arad	1959/1935—36
169	Szatmáry László	1908	Alsóvadász	1319/1935—36
170	Szegedi István	1912	Budapest	233/1935—36
171	Szelinger Nándor	1907	Militics	1841/1935—36
172	Szemző Miklós	1913	Hódmezővásárhely	784/1935—36
173	Szenthe Kálmán	1913	Széchény	1959/1935—36
174	Szenttornyai János	1910	Szenttornya	184/1935—36
175	Székács Béla	1909	Orosháza	1959/1935—36
176	Székely István	1912	Ilonc	1319/1935—36
177	Szilágyi Béla	1913	Mezőhegyes	1497/1935—36
178	Szolga József	1912	Hódmezővásárhely	784/1935—36
179	Szombatfalvy-Majtényi Miklós	1910	Székelyudvarhely	1622/1935—36
180	Szőnyi Zoltán	1913	Gyoma	1899/1935—36
181	Szüts Ervin dr.	1908	Zombor	784/1935—36
182	Takács András	1911	Kézdivásárhely	687/1935—36
183	Tallósy Imre	1912	Kiskunhalas	1841/1935—36
184	Tamásfi József	1897	Borbánd	1546/1935—36
185	Tarnai Károly	1911	Temesvár	184/1935—36
186	Titz Béla	1913	Békéscsaba	1279/1935—36
187	Tolnay-Knefély Ödön dr.	1910	Budapest	1319/1935—36
188	Tószegi Ferenc	1913	Szabadka	407/1935—36
189	Tóth Béla	1905	Szind	1319/1935—36
190	Tóth Endre	1913	Kiskunfélegyháza	184/1935—36
191	Tóth Ferenc	1908	Békéscsaba	1899/1935—36
192	Tóth István	1913	Szil	1780/1935—36
193	Trischler Imre	1913	Zombor	233/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
194	Vadász Imre	1913	Újpest	290/1935—36
195	Vajas István	1899	Szeged	1899/1935—36
196	Varga Imre	1909	Fehértemplom	965/1935—36
197	Várnai Andor dr.	1908	Zágráb	641/1935—36
198	Vermes János	1899	Cegléd	687/1935—36
199	Vincze Sándor	1909	Kecskemét	1899/1935—36
200	Zakar István	1909	Kiskunfélegyháza	784/1935—36
201	Zmeskál Gábor dr.	1910	Budapest	556/1935—36
202	Zoltán Károly	1912	Budapest	1841/1935—36
203	Zsengellér Ferenc	1909	Cegléd	1230/1935—36
	c) Államtudományi doktori oklevelet kapott:			
1	Altordai Sándor	1909	Szeged	1738/1935—36
2	Altorjay Alfréd	1912	Kassa	1001/1935—36
3	Ádám Tibor	1908	Budapest	737/1935—36
4	Árva József	1908	Nagyléta	526/1935—36
5	Árvai Béla	1911	Budapest	1738/1935—36
6	Bakos Dénes	1914	Dresden	966/1935—36
7	Baraczka István	1908	Tóváros	291/1935—36
8	Bartha Géza	1907	Pákozd	785/1935—36
9	Barthó Lóránd	1913	Salgótarján	1360/1935—36
10	Bánffy Adorján	1911	Makó	642/1935—36
11	Bánó Vince	1912	Újpest	1689/1935—36
12	Bártfai Péter	1907	Budapest	1689/1935—36
13	Belinszky László	1908	Döge	1186/1935—36
14	Benedek Emil	1910	Gomba	966/1935—36
15	Berki Emil	1908	Ipolyság	642/1935—36
16	Bertényi László	1914	Szeged	966/1935—36
17	Berthoty Elemér	1908	Felsővizkör	1842/1935—36
18	Borágh Iván	1893	Székesfehérvár	234/1935—36
19	Borbás György	1903	Kisterenye	1498/1935—36
20	Borcsányi Károly	1912	Pitvaros	234/1935—36
21	Botond György	1913	Arad	526/1935—36
22	Cseh Ervin	1907	Miskolc	1900/1935—36
23	Csendes János	1909	Nagykőrös	1738/1935—36
24	Csontos József	1904	Érsekújvár	1738/1935—36
25	Csorba János	1899	Budapest	1280/1935—36
26	Czakó Ferenc	1911	Kiskunhalas	234/1935—36
27	Deák János	1912	Szeged	1498/1935—36
28	Dunst György	1912	Kecskemét	1547/1935—36
29	Elekes László	1892	Bene	785/1935—36
30	Eötvös Pál	1909	Eperjes	1960/1935—36
31	Éles László	1907	Sárospatak	1738/1935—36
32	Fabinyi György	1913	Székelyudvarhely	557/1935—36
33	Falcione Lóránd	1913	Sopron	1738/1935—36
34	Falussy Sándor	1888	Mezőtelegd	1097/1935—36
35	Felbán Ferenc	1907	Budapest	1097/1935—36
36	Frey Ernő	1910	Békés	1360/1935—36
37	Gémes Gyula	1905	Szarvas	688/1935—36
38	Godányi Tibor	1910	Budapest	234/1935—36
39	Gottwald Rezső	1911	Budapest	291/1935—36
40	Gőz József	1911	Jászkisér	737/1935—36
41	Greguss Géza	1912	Kiskunhalas	688/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
42	Greguss Gyula	1901	Guradobra	456/1935—36
43	Gros György	1894	Kétegyháza	1547/1935—36
44	Gundelfingen József	1906	Rimaszombat	291/1935—36
45	Hadnagy Lajos	1912	Braila	1960/1935—36
46	Halmos László	1912	Sopron	291/1935—36
47	Hammerschmid József	1913	Kaposvár	642/1935—36
48	Handula Márton	1912	Budapest	1689/1935—36
49	Harsányi Jenő	1912	Nagybecskerek	1781/1935—36
50	Haska Miklós	1893	Timár	1960/1935—36
51	Hausser Henrik	1910	Kecskemét	185/1935—36
52	Havas László	1912	Miskolc	1054/1935—36
53	Hegedüs András	1902	Garamszentkereszt	642/1935—36
54	Hertay Rezső	1912	Budapest	1689/1935—36
55	Hoffmann Ernő	1913	Budapest	1320/1935—36
56	Holländer László	1905	Miskolc	1781/1935—36
57	Huszágh József	1911	Kiskunhalas	1689/1935—36
58	Imre Kálmán	1911	Budapest	1842/1935—36
59	Istók László	1909	Debrecen	1960/1935—36
60	Jakab Lajos	1903	Budapest	1900/1935—36
61	Jékey István	1906	Kolozsvár	737/1935—36
62	Jordán János	1913	Budapest	1360/1935—36
63	Kaló Miklós	1908	Eger	526/1935—36
64	Kálmán József	1910	Büdszentmihály	785/1935—36
65	Kelényi Frigyes	1903	Budapest	1960/1935—36
66	Kemény László	1912	Bács	291/1935—36
67	Kender Albert	1899	Gyulavári	1547/1935—36
68	Királybiró István	1896	Nagyigmánd	688/1935—36
69	Kiss Antal	1908	Szatmárnémeti	593/1935—36
70	Kiss László	1899	Gyula	593/1935—36
71	Kiss Sándor	1910	Tiszaföldvár	1186/1935—36
72	Klamartsik Ciprián	1913	Kassa	1547/1935—36
73	Klivinyi Lajos	1913	Battonya	234/1935—36
74	v. Kolosváry-Borcsa Mihály	1896	Kolozsvár	1960/1935—36
75	Konnert Artur	1913	Világos	185/1935—36
76	Kovács Lajos	1909	Kecskemét	1960/1935—36
77	Kovácz János	1911	Székelyudvarhely	352/1935—36
78	Krehnvay Ede	1904	Budapest	291/1935—36
79	v. Kubányi Olivér	1912	Budapest	966/1935—36
80	Kuczka János	1913	Jolsva	593/1935—36
81	Kudar Gyula	1894	Ordas	185/1935—36
82	Kugyela Balázs	1911	Szarvas	593/1935—36
83	Lacsny Tibor	1911	Szob	352/1935—36
84	Lajos Kálmán	1910	Bana	1001/1935—36
85	Lánczinger László	1913	Abasár	1960/1935—36
86	Lányi Gyula dr.	1912	Szeged	1186/1935—36
87	Lengyel István	1912	Szeged	1738/1935—36
88	Légrády László	1911	Budapest	234/1935—36
89	Liha Gusztáv	1893	Szlanica	642/1935—36
90	Marcsek Emil	1908	Doboz	1689/1935—36
91	Máthé Béla	1911	Nagybecskerek	688/1935—36
92	Máthé György	1893	Nyiregyháza	1900/1935—36
93	Mátyás Jenő	1910	Wien	1547/1935—36
94	Medgyesy József	1908	Győr	1900/1935—36
95	Méhes Kálmán	1911	Budapest	785/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
96	Mihályi György	1902	Tiszanagyfalu	1900/1935—36
97	Molnár Miklós	1912	Törökszentmiklós	1842/1935—36
98	Müller Miklós	1913	Orosháza	526/1935—36
99	Nagy Jenő	1908	Zágráb	1360/1935—36
100	Nagy Károly	1903	Keszthely	1900/1935—36
101	Nagy Olivér	1902	Balassagyarmat	1960/1935—36
102	v. Nemes Árpád	1912	Szeged	185/1935—36
103	Németh Béla	1913	Csorvás	1738/1935—36
104	Ortutay László	1910	Mezőkovácsháza	408/1935—36
105	Ökrös Gyula	1910	Szeged	1960/1935—36
106	Ördög János	1908	Szeged	526/1935—36
107	Palágyi Ferenc	1912	Budapest	1231/1935—36
108	Papp Ambrus	1906	Újkécske	1280/1935—36
109	Papp Endre	1913	Kőrösmező	1498/1935—36
110	Pintér László	1914	Budapest	1960/1935—36
111	Pokker József	1909	Szombathely	450/1935—36
112	Pokomándy Gyula	1904	Hódmezővásárhely	1498/1935—36
113	Ramocsai László	1910	Pestújhely	1738/1935—36
114	Rákosi Dezső	1910	Breznóbánya	1960/1935—36
115	Reisenleitner Antal	1913	Budapest	185/1935—36
116	Rosta Lajos	1904	Káptalantóti	1320/1935—36
117	Rott Nándor	1909	Kiskundorozsma	291/1935—36
118	Rózsás József	1911	Budapest	1781/1935—36
119	Sahin Tóth István	1900	Kecskemét	1280/1935—36
120	Salamon Andor	1913	Abádszalók	234/1935—36
121	Sasvári József	1912	Rákospalota	785/1935—36
122	Sárossy Gyula	1910	Kótaj	1320/1935—36
123	Schober Ciril	1910	Sávoly	1689/1935—36
124	Schorr Mihály	1913	Szeged	1900/1935—36
125	Simon József	1910	Szolnok	785/1935—36
126	Streicher Sándor	1901	Arad	1842/1935—36
127	Szabó Vendel	1882	Várossúr	1547/1935—36
128	Szakál János	1911	Nagykamarás	1455/1935—36
129	Szalay Kornél	1908	Apatin	1186/1935—36
130	Szántó Tibor	1912	Szeged	1280/1935—36
131	Szemere Endre	1913	Hatvan	1900/1935—36
132	Széchenyi István	1913	Zenta	1689/1935—36
133	Széki Miklós	1913	Kolozsvár	1960/1935—36
134	Szluka Gusztáv	1887	Vágújhely	1960/1935—36
135	Szőke László	1911	Kecskemét	1900/1935—36
136	Taby Andor	1913	Gyula	737/1935—36
137	Tókos György	1910	Makó	1360/1935—36
138	Török Béla	1914	Szeged	1280/1935—36
139	Vadász István	1912	Taksony	1960/1935—36
140	Vándor Gyula	1910	Baja	1186/1935—36
141	Váry Lajos	1914	Kuba	1547/1935—36
142	Virág János	1909	Makó	1280/1935—36
143	Vozáry Ödön	1912	Mátyásföld	785/1935—36
144	Wampetich Mátyás	1904	Budapest	291/1935—36
145	Welinszky György dr.	1906	Szeged	1960/1935—36
146	Zányi Gyula	1912	Párdány	1186/1935—36
147	Zerkovits István	1910	Arad	966/1935—36
148	Zetényi Pál	1909	Nagylak	1001/1935—36
149	Zilahy Kálmán	1910	Battonya	352/1935—36

F. sz.	Név	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
	B) *Az orvostudományi karon*			
	a) Orvosdoktori oklevelet kapott:			
1	Antalfi István	1909	Arad	1961/1935—36
2	Arató Ottó	1910	Lugos	292/1935—36
3	Benedek Sándor	1910	Dicsőszentmárton	1436/1935—36
4	Benkóczy Pál	1909	Szeged	292/1935—36
5	v. Benkő Sándor	1912	Orosháza	1961/1935—36
6	Braun Imre	1911	Borgos	1961/1935—36
7	Bugyi Balázs	1911	Kolozsvár	353/1935—36
8	Dobál Tibor	1907	Kézdivásárhely	292/1935—36
9	Fazekas Lajos	1907	Nagyszalonta	1098/1935—36
10	Fórizs Ödön	1911	Sarkad	235/1935—36
11	Fórizs Lóránd	1913	Nagybánhegyes	1961/1935—36
12	Gulyás Livia	1911	Szeged	292/1935—36
13	Gyányi Lajos	1910	Dévaványa	235/1935—36
14	Hajdu Béla	1912	Orosháza	1961/1935—36
15	Hámori Artur	1909	Újvidék	186/1935—36
16	Hoffmann Ferenc	1911	Békéscsaba	1961/1935—36
17	Horváth Károly	1909	Szabadka	235/1935—36
18	Hruska Antal	1904	Mór	1739/1935—36
19	Issekutz Béla	1912	Kolozsvár	1961/1935—36
20	Jakab Imre	1908	Magyarkanizsa	643/1935—36
21	Kálló Mihály	1909	Wien	1961/1935—36
22	Kálmán Lajos	1912	Ráckeve	353/1935—36
23	Károssy György	1910	Arad	786/1935—36
24	Keller Mihály	1912	Temesvár	1961/1935—36
25	Kohn Pál (Darabos)	1911	Budapest	235/1935—36
26	Kóthy József	1907	Érszöllős	643/1935—36
27	Kovács Géza	1905	Zenta	1361/1935—36
28	Kovács Júlia	1911	Bácskossuthfalva	1961/1935—36
29	Kovács Zoltán	1906	Nyárád	292/1935—36
30	Licht Imre	1912	Szeged	1961/1935—36
31	Mahler Margit	1911	Zirc	292/1935—36
32	Márkus Veron	1911	Orosháza	1321/1935—36
33	Mátray Árpád	1911	Gyöngyös	1961/1935—36
34	Mátyás Zoltán	1912	Csernátfalu	1961/1935—36
35	Mezei Béla	1910	Szeged	1901/1935—36
36	Mezei József	1910	Drávaapátfalva	292/1935—36
37	Perényi György	1911	Miskolc	1961/1935—36
38	Rákóczi Viktor	1906	Hódmezővásárhely	1055/1935—36
39	v. Rátvay József	1909	Újvidék	1901/1935—36
40	Reményi Lajos	1910	Szeged	292/1935—36
41	Schorr István	1911	Szeged	292/1935—36
42	Sáró András	1909	Nagylak	1961/1935—36
43	Skultéti István	1909	Zenta	1739/1935—36
44	Szabó Károly	1909	Hódmezővásárhely	594/1935—36
45	Szántó György	1910	Hódmezővásárhely	786/1935—36
46	Szelei Sándor	1910	Hódmezővásárhely	1961/1935—36
47	Szél János	1912	Szeged	1961/1935—36
48	Sztojanovics Mihály	1909	Csene	786/1935—36
49	Szvoboda Jenő	1912	Makó	1961/1935—36
50	Takáts László	1909	Apátfalva	186/1935—36

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
51	Téli Erzsébet	1908	Szentes	1961/1935—36
52	Thiel Klára	1912	Szeged	1961/1935—36
53	Tóth Edit	1910	Szeged	786/1935—36
54	Turcsányi Éva	1912	Szeged	1961/1935—36
55	Uhrmann Károly	1912	Nagybocskó	1961/1935—36
56	Varga Béla	1910	Hódmezővásárhely	353/1935—36
57	Varmuzsa Rezső	1902	Kishegyes	786/1935—36
58	Winter László	1912	Sáta	1961/1935—36
	b) Gyógyszerészdoktori oklevelet kapott:			
1	Ajtay Mihály	1907	Zalatna	409/1935—36
	c) Gyógyszerészmesteri oklevelet kapott:			
1	Balogh Tibor	1911	Böhönye	199/1935—36
2	Bács Eleonóra	1914	Elek	1080/1935—36
3	Bech Béla	1911	Kompolt	989/1935—36
4	Bieliczky Ádám	1905	Zombor	1080/1935—36
5	Darszon Béla	1903	Szatmár	1080/1935—36
6	Diener Etel	1912	Nagybecskerek	1080/1935—36
7	Drexler Imre	1903	Zólyom	1080/1935—36
8	Elek Leona	1914	Szolnok	1080/1935—36
9	Farkas András	1911	Hernádzsadány	1080/1935—36
10	Glasz Imre	1912	Lovrin	248/1935—36
11	Hirsch Sándor	1912	Szatmárnémeti	180/1935—36
12	Horváth Zoltán	1912	Alsótelek	801/1935—36
13	Jankovich Katalin	1910	Álmosd	199/1935—36
14	Michéli Mihály	1913	Bátaszék	167/1935—36
15	Molnár Lujza	1912	Hajdunánás	1080/1935—36
16	Német Sándor	1912	Ráckeve	1080/1935—36
17	Oláh András	1912	Ócsöd	910/1935—36
18	Oláh Ferike	1914	Sepsiszentgyörgy	1080/1935—36
19	Oertzen Marianna	1912	Pécs	208/1935—36
20	Olexik László	1911	Mezőkovácsháza	1080/1935—36
21	Páll Ilona	1913	Torda	1080/1935—36
22	Rózsa Szabolcs	1909	Kolozsvár	1080/1935—36
23	Schósz Eleonóra	1911	Arad	180/1935—36
24	Szentirmai Endre	1908	Mezőtúr	425/1935—36
25	Szilágyi Ernő	1909	Hajdunánás	561/1935—36
26	Takács Lajos	1907	Szákul	1080/1935—36
27	Valentiny Jenő	1912	Kolozsvár	1080/1935—36
28	Wenger László	1892	Debrecen	208/1935—36

Orvosdoktori oklevelét honosította az egyetem Simay Margit ev. vallású magyar állampolgárnak.

F. sz.	N é v	Születési év	Születési hely	Oklevélszám
	C) *A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon*			
	Bölcsészetdoktori oklevelet kapott:			
1	Berend Klára	1911	Vecsés	689/1935—36
2	Bihari János	1909	Makó	689/1935—36
3	Bíróné Bartos Ida	1906	Szeged	1623/1935—36
4	Bódi Ferenc	1909	Makó	527/1935—36
5	v. Durkó Antal	1890	Békés	689/1935—36
6	Fél Edit	1910	Kiskőrös	689/1935—36
7	Hammer Gyula	1913	Győrszentmárton	1782/1935—36
8	Herczeg Rudolf	1903	Komárom	967/1935—36
9	Horváth Endre	1889	Szabás	1322/1935—36
10	Pető Dezső	1912	Szeged	527/1935—36
11	Pozsonyi Zoltán	1900	Esztergom	644/1935—36
12	Sawicki László	1903	Vilno	1962/1935—36
13	Sinka István	1911	Esztergom	1962/1935—36
14	Szabó Magda	1913	Szeged	293/1935—36
15	Széll Márta	1912	Szeged	1690/1935—36
16	Zentai Károly	1909	Salgótarján	1740/1935—36
	D) *A matematikai és természettudományi karon*			
	Bölcsészetdoktori oklevelet kapott:			
1	Bukovszky Ferenc	1908	Tószeg	738/1935—36
2	Domján Anna	1910	Kunszentmárton	1902/1935—36
3	Grünwald Géza	1910	Budapest	690/1935—36
4	Győrffy Katalin	1906	Szepesbéla	187/1935—36
5	Horváth János	1910	Székelyudvarhely	1362/1935—36
6	Horváth Péter	1902	Somogyom	1691/1935—36
7	Kormos József	1912	Korompa	1232/1935—36
8	Markovits Irén	1909	Kunszentmárton	1187/1935—36
9	Prásnik Lipót	1904	Miszla	787/1935—36
10	Sebestyén Olga	1891	Nagyenyed	787/1935—36
11	Thúry Géza	1899	Kiskunfélegyháza	1548/1935—36
12	Vidacs Júlia	1904	Pozsony	787/1935—36

19. Kitüntetéssel vizsgázott hallgatók

A) A jog- és államtudományi karon

(Egyhangúlag kitűnő)	(Szótöbbséggel kitűnő)

I. alapvizsga:

1. Erhardt Géza
2. Lipták János
3. Völgyesi Nándor

II. alapvizsga:

1. Obetko J. Vilmos	1. Müller László
2. Sápi Sándor	
3. Schlögl Győző	

III. alapvizsga:

1. Ács Sánta János
2. Csikós Nagy Béla
3. Lantos György
4. Szepessy Mihály
5. Varvasovszky László
6. Vezér Endre

I. jogtudományi (történeti) szigorlat:

1. Feszler Lajos
2. Kiss László Péter
3. Kőnig József
4. Soós Károly
5. Szelóczky Géza
6. Varvasovszky László

II. jogtudományi (vegyes) szigorlat:

1. Török Béla	1. Kőnig József
2. Varvasovszky László	2. Laufer László
	3. Menyhárth László
	4. Scheiner György
	5. Szemző Miklós

III. jogtudományi (tételes) szigorlat:

1. Bardócz Jenő
2. Feszler Lajos
3. Laufer László
4. Soós Károly
5. Tarnai Károly

(Egyhangúlag kitűnő) (Szótöbbséggel kitűnő)

II. államtudományi szigorlat:

1. Lacsny Tibor

I. kiegészítő jogtudományi szigorlat:

1. Pacsi Jenő

II. kiegészítő jogtudományi szigorlat:

1. Klivinyi Lajos
1. Dr. Pálinkás Sándor
2. Dr. Török Béla

Kombinált átmeneti államtudományi szigorlat:

1. Török Béla
2. Váry Lajos

II. Kánonjogtudományi szigorlat:

1. Perlaky Ferenc
1. Németh Alajos

B) Az orvostudományi karon

a) Orvosi szigorlatok

Első szigorlat I. része:

1. Bátky László
2. Berényi József
3. Borbola József
4. Csicskár Erzsébet
5. Gieszer Nándor Gyula
6. Hutterer Ilona
7. Rusznyák Éva

Második szigorlat:

1. Bors Mária Magdolna
2. Balásfalvi Kiss Klára
3. Székelyudvarhelyi Kováts Ferenc
4. Langfelder Mária Zsuzsanna
5. Lugossy Gyula
6. Marberger Veronika
7. Radnai Pál
8. Szekeres János
9. Tóbiás István
10. Weiner Leona

Első szigorlat II. része:

1. Bense Imre
2. Bőhm Borbála
3. Buócz Ákos
4. Issekutz Mária
5. Klein Andor
6. Kopasz Ernő
7. Mahr Igor
8. Mácsay Zoltán
9. Pásztori József
10. Szépkuti Andor
11. Szobonya Miklós

Harmadik szigorlat:

1. vitéz Benkő Sándor
2. ifj. Issekutz Béla

Negyedik szigorlat:

1. Fórizs Ödön Gyula
2. Hajdu Béla
3. ifj. Issekutz Béla
4. Keller Mihály
5. Kovács Júlia
6. Mátray Árpád
7. Szvoboda Jenő

b) Gyógyszerészi szigorlatok

Első (gyakorlati) szigorlat:

1. Bács Eleonóra
2. Farkas Andor
3. Németh Sándor
4. Oláh Ferike Ella
5. Olexik László
6. Páll Ilona

Második (elméleti) szigorlat:

1. Bács Eleonóra
2. Farkas Andor
3. Hangay Levente
4. Oláh Ferike Ella

Gyógyszertár vezetésére feljogosító (approbációs) vizsga

1. Albisi László
2. Bódy Mihály
3. Botfalusi Béla
4. Erdélyi Margit
5. Győri Pál
6. Hajós Ibolya
7. Pap Endre
8. K. Székessy Ilona

C) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon

Bölcsészetdoktori szigorlat

(Summa cum laude)

1. Bódi Ferenc István
2. Fél Edit
3. Pálma Lidia
4. Pozsonyi (Filtsch) Zoltán
5. Zentai (Hinel) Károly Sándor

D) A matematikai és természettudományi karon

Bölcsészetdoktori szigorlat

(Summa cum laude)

1. Bukovszky Ferenc
2. Grünwald Géza
3. Kormos József
4. Szőkefalvi Nagy Béla Gyula
5. Sebetyén Olga Amália
6. Thury Géza

(Cum laude)

1. Domján Anna Zsófia
2. Horváth János
3. Horváth Péter
4. Laki Kálmán
5. Prásnik Lipót
6. Szabados Margit Julianna
7. Vidacs Julia Irén

Gyógyszerészi elővizsgálatok

Fizikából:

1. Demeter Magdolna
2. Müller Magdolna
3. Solt Endre István
4. Vida László Ödön
5. Wéber Dénesné sz. Steuermann Etelka

Növénytanból:

1. Erdélyi Margit Anna
2. Götting Jánosné sz. Tangelmayer Margit
3. Háhn Pál
4. Müller Magdolna
5. Páll Ilona
6. Sándor Árpád
7. Solt Endre István
8. Wéber Dénesné sz. Steuermann Etelka
9. Zilahi András

Vegytanból:

1. Demeter Magdolna
2. Háhn Pál
3. Sinka Ilona
4. Vas Ilona
5. Wéber Dénesné sz. Steuermann Etelka

XV. Alapítványok

az egyetemi quaestura kezelésében 1936. évi június hó 30-án

Sorszám	Kelte	Neve	Célja
1.	1923. II. 25.	A Szeged-Csongrádi Takarékpénztár alapítványa 4 drb. 1417—20. számú à 100 P n. é. saját részvény és 336 P 80 f osztaléka, illetőleg kamata	Az egyetem tanárai, magántanárai, adjunktusai, tanársegédei és gyakornokai tudományos tárgyú dolgozatainak kiadása
2	1924. III. 12.	Dr. Tóth Lajos államtitkár és Gelencei Mihâltz Ödön és neje Debreceni Júlia egyesített alapítványa. Takarékbetéti könyvben 232 P tőke és kamat	Karonként felváltva, évenként egy-egy hazafias, szorgalmas és tehetséges hallgató jutalmazása
3	1924. IX. 4.	Dr. Hermann Antal és neje Józsa Aranka egyetemi néprajzi pályadíjalapítványa. Takarékbetéti könyvben 148 P 43 f tőke és kamat	Néprajzi tárgyú dolgozat jutalmazása
4	1925. I. 26.	Kendi-Finály Henrik emlékdíj alapítványa 3 drb. à 1000 K n. é. 6%-os nosztrifikált járadékkölcsönkötvény (jelenleg értéknélkül) és 124 P 47 f tőke és kam.	Régiségtudományi tárgyú dolgozat jutalmazása
5	1926. V. 20.	Dr. Mészáros Andor és neje K. Szabó Teréz jutalomdíj alapítványa 5 drb. à 50 P n. é. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank részvény és 2 drb. (5-5 összevont) à 15 P n. é. Mezőgazdasági és Ipari Rt.-i részvény és 489 P 90 f tőke és kamat, illetőleg e részvények kamatszelvény jövedelme	A szegedi egyetem hallgatóinak támogatása
6	1926. VI. 25.	Dr. Kubinyi Pálné sz. Bartányi Anna emlékdíj alapítványa. Takarékbetéti könyvben 1633 P 80 f tőke és kamat	Egy orvoskari tanársegéd tudományos dolgozatának jutalmazása
7	1927. XI. 25.	Dr. Csengery János alapítványa. Takarékbetéti könyvben 253 P 79 f tőke és kamat	Klasszika-filológiai dolgozat jutalmazása
8	1928. XII. 3.	Dr. Tóth Károly egyetemi pályadíjalapítványa. Takarékbetéti könyvben 4772 P 10 f tőke és kamat	Jogtudományi tárgyú dolgozat jutalmazása

Sor-szám	Kelte	Neve	Célja
9	1934. II. 12.	Dr. Dános Árpád ösztöndíjalapítványa 2 drb. összesített (à 10—10 drb.) 1745. és 1795. sz. együtt 9600 K n. é. Budapest-székesfővárosi 4½%-al kamatozó 1914. évi kibocsátású kölcsönkötvény és a hozzájuk tartozó kamatszelvények	A kamatszelvények jövedelme mint 1—1 tanévre szóló ösztöndíj a jogi kar által kijelölt hallgatónak 10 havi előleges és egyenlő részletben fizetendő ki
10	1934. III. 7.	Dr. Munkácsi Joó Imre ösztöndíjalapítványa 588 P 54 f tőke és kamat	Bölcs.-, nyelv- és tört. tud. szakba vágó dolgozatok jutalmazása
11	1934. IV. 10.	Müller Antal és Nyáry István pályadíjalapítványa takarékbetéti könyvben 9447 P tőke és kamat	Pályamunkák jutalmazása

XVI.
Jelentések

1. Egyetemi Könyvtár

Az Egyetemi Könyvtár 15 éves szegedi működésének utóbbi éveiben kialakulóban van bizonyos állandónak látszó keret, amely a könyvtár további fejlődésének és munkájának irányát és mértékét is megszabhatja. Valamely könyvtár fejlődésének egyik alappillére állományának gyarapodása. Ez az Egyetemi Könyvtár esetében főként négy forrásból tevődik össze: a vétel, ajándék, csere és a kötelespéldányok anyagából. Gyarapodásunknak legszilárdabb tétele a budapesti kir. ügyészséghez beszolgáltatott sajtóügyi kötelespéldányok anyaga, tehát a magyar könyvtermelésnek legnagyobb és legjelentősebb része. Ez a jelentékeny évi gyarapodás a történelmi fejlődés adta szerzett jog alapján jut az Egyetemi Könyvtár birtokába az 1897: XLI. tc. 15. §-a és a VKM. 10.836/1900, meg 47.274/1900. sz. rendeletei értelmében, továbbá a magyar állam és az Erdélyi Múzeum Egyesület között annak idején kötött szerződés alapján.

Amilyen előnyös és örvendetes egyetemünkre és könyvtárunkra nézve a kötelespéldányok birtokjoga, éppen olyan nehéz feladatot ró ránk, mert gyarapodásunk e jelentős tételének feldolgozásával és kezelésével kapcsolatos személyi és dologi kiadásainkról sem a könyvtári státus, sem az állami, sem pedig az egyetemi költségvetés nem gondoskodik. Kötelespéldányaink évi átlaga 15 év alatt ugyanis 2382 műből = 4254 kötet-, illetőleg darabból áll, olyan nagy tételből, amilyenre egyetlen más magyar egyetemi könyvtárnak sincs gondja s ezt a gondot könyvtárunknak mégis azokéval egyenlő státussal (Szeged: 6, Debrecen: 5, Pécs: 5) és körülbelül ugyanakkora évi javadalomból kell viselnie.

Gyarapodásunk másik szilárd tétele a csere (1935—36-ban 1404 mű = 1426 kötet, illetőleg darab), amelynek egy része azonban szintén terheli javadalmunkat, mert a csere céljára bizonyos kiadványokat csak pénzért tudunk megszerezni. Ezekből a tényekből természetszerűleg következik legfontosabb gyarapodási tételünknek, a vásárlásnak szűk és ingadozó kerete, pedig könyvtárunk okszerű és szerves fejlesztésének, egy tudományos könyvtár standard-könyveinek megszerzése, a karok és az egyetemi hallgatóság igényeinek kielégítése legnagyobb részben éppen csak ezen a gyarapítási úton valósítható meg. Az Egyetemi Könyvtár ugyan arra törekszik, hogy minden jogos igényt kielégíthessen, amely célból természetesen a hitelt is igénybeveszi, de mindezt számításba véve is megállapítható, hogy jelenlegi évi javadalma a könyvtár tervszerű és rendszeres fejlesztésére nem elegendő. Ennek igazolásául szolgáljon az a tény, hogy bár az eltelt tanévben régebbi tartozásainkból bizonyos részt megfizettünk, s könyvköttetési és állványbeszerzési előirányzatunk legnagyobb részéről is lemondtunk, a folyó költségvetési évre mégis 4739.25 P tartozásunk maradt s hogy az eddigi állapotok szerint az Egyetemi Könyvtárnak nemcsak minden dologi (üzemi és felszerelési) kiadását, hanem személyi kiadásainak egy részét, a rendkívüli alkalmazottak fizetését is javadalmából kell fizetnie. Pénzügyi helyzetünket az elmult tanévben még bizonytalanabbá tette intézeti átalányunk felére csökkentésének kérdése.

Másik nagy akadálya eredményesebb munkánknak helyiségeinknek meg nem felelő és elégtelen volta. Helyiségeinknek kibővítése tárgyában a Könyvtári Állandó Bizottság útján eltőterjesztett 426/1935—36. eksz. kérésünk az 1936. augusztus 21-én Dr. Eyssen Tibor miniszteri osztálytanácsos jelenlétében megtartott értekezleten kedvező elintézésben részesült ugyan a Diákjóléti és Diákvédő Iroda központi épületi 2 szobájának az Egyetemi Könyvtár részére való átengedésével. Ez azonban a kérdésnek csak pillanatnyi megoldása s legfeljebb az 1936/37. tanévi gyarapodásunk elhelyezését biztosítja, úgyhogy állományunknak jelenleg a folyosón ládákban elhelyezett részét továbbra is használhatatlan állapotban kell tartanunk. Bár jelen elhelyezkedésünk a modern könyvtár nézőpontjából egyáltalán nem jöhet számításba, legközelebbi szükségleteink kielégítésére mégis ismételten kérnünk kell jelenlegi raktártermeinknek közbeiktatott padozattal két-két raktári emeletté való átalakítását s ennek valamelyik modern rendszerű (Schlick—Vajda- vagy Erdélyi—Schlick-rendszerű) vasállványszerkezettel való berendezését, ami néhány évig gyarapodásunknak

és hely hiányában eddigelé rendezhetetlen állományunknak esetleg helyet tudna biztosítani. Az Egyetemi Könyvtárnak álláspontja azonban az, hogy elhelyezésének és jövendő szerves életének kérdését csak egy önálló, modern könyvtári épülettel lehet megoldani.

Az Egyetemi Könyvtár 1936—37. tanévi állapotáról a következő statisztikai kimutatások általános felvilágosítást nyujtanak:

Gyarapodás: 4589 mű = 6823 kötet (illetőleg darab)

Állomány a tanév végén:

a) leltározott — — — —	85.706 mű	= 161.864 kötet	(drb.)
b) leltározatlan (becslés sz.)	22.578 „	= 42.525 „	„
Összesen	108.284 mű	= 204.389 kötet	(drb.)

Olvasók száma: *a)* a nagy olvasóteremben — — —	32.553
b) a folyóirat olvasóteremben — —	2.308
Összesen	34.861
Kölcsönzők száma — — — — — — — — — — —	2.863
Látogatók száma összesen — — —	37.724

Olvasott művek száma — —	21.178 mű	= 30.631 kötet	(drb.)
Kölcsönzött művek száma —	4.919 „	= 7.546 „	„
Összesen — — — — —	26.097 „	= 38.177 „	„

Az Egyetemi Könyvtár tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak létszámában az 1935—36. tanév folyamán lényeges változások történtek. Mindjárt a tanév elején, 1935. szeptember 10-én, váratlanul elragadta a halál sorainkból dr. BIBÓ ISTVÁN miniszteri tanácsos, egyetemi könyvtárigazgatót, aki 12 évi igazgatói munkásságával igen nagy érdemeket szerzett újonnan alapított könyvtárunk továbbfejlesztésével és minden irányú kiépítésével. Az elhúnytban nemcsak könyvtárunk, hanem a magyar tudomány és közművelődés is odaadó hívét veszítette el. Az egyetem előcsarnokából 1935. szeptember 12-én délelőtt történt temetése alkalmából az egyetem nevében dr. BUZA LÁSZLÓ egyetemi ny. r. tanár, a Könyvtári Állandó Bizottság tagja, az Egyetemi Könyvtár és tisztviselőkara nevében dr. SZÁDECZKY-KARDOSS BÉLA egyetemi főkönyvtárnok, az Orsz. Széchenyi Könyvtár nevében dr. JOÓ TIBOR múzeumi segédőr, a debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegyetem Könyvtára nevében dr. NYIREŐ ISTVÁN egyetemi könyvtárigazgató, az Alföldkutató Bizottság részéről dr. KOGUTOWICZ KÁROLY

egyetemi ny. r. tanár, a Dugonics-Társaság nevében dr. SZALAY JÓZSEF elnök mondott búcsúzó beszédet, a budapesti kir. m. Pázmány Péter-Tudományegyetem Könyvtárának koszorúját pedig dr. CZAKÓ ERVIN h. könyvtárigazgató helyezte el a ravatalon.

Az igazgatói állással járó teendőket az Egyetemi Tanács 433/1935—36. etsz. rendelete értelmében dr. SZÁDECZKY-KARDOSS BÉLA egyetemi főkönyvtárnok látta el helyettesi minőségben 1936. július 1-ig, a korhatár elérése következtében történt nyugalombavonulásáig. Dr. SZÁDECZKY-KARDOSS BÉLA könyvtárosi működésével, amelynek nagy részét Kolozsváron az egyesített egyetemi és múzeumi könyvtár szolgálatában végezte, és az erdélyi történelem terén kifejtett tudományos munkásságával jelentős szolgálatokat tett mind a magyar könyvtárügynek, mind a magyar történettudománynak. Maradandó érdemeket szerzett a Szegeden újonnan alapított Egyetemi Könyvtár szervezése és fejlesztése terén is mint az intézetnek két ízben is megbízott vezetője és mint a folyóirat- és hírlapgyüjtemények, valamint a kézirattárnak osztályvezetője. Az Egyetemi Könyvtár tisztviselői kara 1936. július 13-án vett meleg és bensőséges búcsút volt helyettes igazgatójától.

Az igazgatói állásra dr. SULICA SZILÁRD magyar nemzeti múzeumi igazgatói címmel felruházott főkönyvtárnok neveztetett ki 1936. június 30-án az V. fizetési osztály jellegének egyidejű adományozásával.

Dr. vitéz SZÉCHENYI SÁNDOR I. oszt. egyetemi könyvtári segédőrt 1936. június 30-án a VIII. fizetési osztályba egyetemi alkönyvtárnokká nevezték ki.

A személyi ügyekkel kapcsolatban meg kell emlékeznünk arról a gyászesetről is, amely könyvtárunkat nyugalmazott igazgatójának, dr. ERDÉLYI PÁL m. kir. udvari tanácsos, egyetemi ny. rendkívüli tanárnak 1936. május 5-én történt elhunytával érte. Temetésén dr. SZÁDECZKY-KARDOSS BÉLA főkönyvtárnok, h. könyvtárigazgató képviselte intézetünket s mondott búcsút utolsó kolozsvári igazgatónknak, akiben mostani tisztviselőkarunk nagy része tanítómesterét és atyai jóbarátját vesztette el.

Szeged, 1936. szeptember 8-án.

Dr. Puskás Endre
egyetemi könyvtárnok

2. Egyetemi Füvészkert

Új alkotások. Az 1935—36. tanév folyamán folytattuk a füvészkert további betelepítését. Az alföldi tóból kiindulva kb. 300 méter hoszú patakot vezettünk ki, amely az idén megnagyobbított székes csoportunkat és az újonnan létesített zsombós csoportot látja el vízzel.

A páfrányfélék részére sziklás hegyet létesítettünk, amelyet körülvesz a patak.

Régi faiskolánkat kitisztítottuk, helyébe az „Idegen flóra tagjai" csoportot létesítettünk. Ősz és tavasz folyamán 3500 lombos és fenyőcsemetét ültettünk ki különböző csoportokban.

„Az Alföld erdőségei" létesítése kezdőlépéseit különböző csoportokban szintén megtettük.

Külön hatalmas nagy (80 m²) felületen, Larix- és vérfáktól szegélyezetten, a tó közelében készítettük el a magyar fájdalom hirdetőjét.

Tavunk. Leggazdagabb ennek a flórája. Lehetőleg a szabad természetben tapasztaltakat igyekeztünk megvalósítani. Sok gondot ad, az egymással viaskodó társnövények közt rendet teremteni. Személyesen irányítjuk a hydrophytonok küzdelme végsorsát. Megkapóan szép az egymásután következők virágzása.

Ritkaságaink: *Stratiotes aloides, Nelumbo nucifera.* Az utóbbi rohamosan terjed. Még október elején is virított s elkezdi virítását június végén. Annyira természetes környezet van, hogy három év óta nádi rigó, kis gém fészkel itt. 1936-ban vízityúk fészkelt; a négy koromfekete kis csibe egyike-másika a sok *Limnanthemum peltoides*re pattant rá, szaladt végig s csapott le megint a vízre, láttunkra menekültében.

Éjjeli tanyául többször szállt meg tavunkon egy bakcsó.

Kiadványunk. Jelen tanév folyamán kiadtuk a „VI[a] Index seminum" c. magjegyzékünket. A füvészkert taván virító *Nelumbo nucifera* fényképe díszítette mind a 200 szétküldött példányt.

A következő külföldi botanikus kertekkel bővítettük ki csereviszonyunkat:

144. Bacau (U. S. S. R.)
145. Chène-Bourg Genève (Suisse)
146. Göttingen
147. Gorkii-City (U. S. S. R.)
148. Istambul
149. Tunis
150. Toronto (Canada)

Tudományos vonatkozások. E tanév folyamán rendszeresítettük a füvészkertünkben nyíló, megtelepített vadnövények lefénykepezését virító állapotukban. Őrizzük e felvételeket további kitűzött céljaink érdekében.

E megfigyeléseket olyan irányban is értékesítettük, hogy a füvészkertben virító vadnövények kivirágzása időpontját következetesen tudtul adtuk intézetünk belső fekete hirdetőtábláján. E phytophaenologiai feljegyzések más vonatkozásban is értékesíthetők lesznek. Egyetemi hallgatóságunk állandóan tájékozódhatott a természet megnyilvánulásai felől.

Elkezdtük a külföldi magcseréből elvetett és kivirító növények rendszeres begyüjtését is herbáriumunk részére.

Valóban megható, mikor a 82 m tszf. magasságban fekvő füvészkert területén kivirítanak pl. a Fekete-Tisza forrásánál gyüjtött *Pulmonaria Filarszkyana*ink; a Tatár-szorosban, Körösmező mellett a hősi temető közelében kiásott *Telekia speciosa*ink; a Pieninyből hozott *Chrysanthemum Zawadzkii*k stb.

És az a sok öröm és emlék! Amikor a *Soldanella montana*k, a *Trollius Tatrae*, a Bélai-mészhavasok gyopárja, *Primula elatior var. carpathica*, a tátraaljai *Orchis maculata, Geum rivale, Geum phaeum* stb. virágai Szegeden nyitják ki szemüket, bár rövidke életük az itteni hévkemence levegőjében.

Iskolakert. Sűrítettük az iskolakertben a fásítást.

A szegedi, jelentkezett 15 (közép-, polgári-, elemi-) iskolát élőnövény tanítási anyaggal láttuk el. Az osztályok létszámainak megfelelő példányszámban küldtük el, névvel és családjelzéssel ellátva, a bemutatásra kerülő anyagot. Kikézbesítettünk 24 alkalommal 81 fajt.

E helyütt is kérjük az iskolákat, természetrajz-szakos kartársainkat, minden további igényüket bátran jelentsék be. Örülünk igénybevételünknek.

Állomány. A különböző növénycsoportokban a következő számú fajokat ápoltuk:

1.	Algyői csoport	10 faj
2.	Deszki csoport	12 „
3.	Székes csoport	42 „
4.	Homoki csoport	52 „
5.	Borsodi Bükk	19 „
6.	Phaenologiai csoport	42 „
7.	Nagykőrös Pálfája	20 „
8.	Madarásztó	21 „
9.	Nagyfa	20 „
10.	Kecskemét-Tőserdő	8 „
11.	Kiskundorozsma zsombó	9 „

12.	Körösér	10 „
13.	Haszonnövények csoportja	117 „
14.	Gramineae-csoport	128 „
15.	Gyógynövénycsoport	29 „
16.	Sziget és hegy	249 „
17.	Tó	118 „
18.	Kishegy	186 „
19.	Liliaceae	20 „
20.	Arboretum	334 „
21.	Iskolakert	138 „
22.	Magyar kolostorkertek gyógyító növényei	16 „
23.	Magyar temetők virágai	19 „
24.	Móra Ferenc növényei	3 „
25.	Páfrányhegy	15 „
26.	Parasztkert	37 „
27.	Díszítő kiültetések	190 „
28.	Üvegház	612 „
29.	Rózsás	240 „
30.	Külföldi magvetés	1213 „
	Összesen:	3974 faj

Ajándékozók. Élőnövényeket küldtek, illetőleg ajándékoztak a füvészkertnek:

Prof. GÉLEI JÓZSEF (Pusztamérges), GYŐRFFY BARNABÁS, GYŐRFFY ISTVÁNNÉ, Prof. GYŐRFFY ISTVÁN (Magas-Tátra), Prof. KISS ÁRPÁD (Sárospatak), Dr. KOL ERZSÉBET (Bakony), Dr. MAUKSCH KÁROLY (Diósgyőr), MÁTÉ JÓZSEFNÉ (Szatmár), Mrs. E. MORGAN (Eaton Grove), Özv. RÉPÁS BÉLÁNÉ (Eger), SÁGI S. ALOJZIA (Dióspuszta), Dr. SCHMIDT GIZELLA (Kőszeg), Dr. SEBESTYÉN OLGA (Tihany), STINGL JANKA (Bakony), UHERKOVICH GÁBOR (Dobsina), Dr. VISNYA ALADÁR (Kőszeg) és WEISZ TIBOR (Bártfa).

Nagy hálával köszönjük az ajándékozók értékes küldeményeit.

Látogatók. Füvészkertünknek az elmult tanévben (1935. szeptember óta) 768 látogatója volt.

Külföldi szaktársat is tisztelhettünk vendégeink közt: Prof. F. STEINDL (Zürich) és neje.

Egyesületek közül meglátogatták a füvészkertet: az Egyetemet és Főiskolát Végzett Nők Szövetségének Szegedi Csoportja, a Délmagyaországi Kertészeti Egyesület, a Szegedi Kereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete és a Dolgozó Nők Szegedi Csoportja.

Az iskolák közül: az Árpádházi Szt. Erzsébet-leányliceum VI. osztálya 47 tanulóval, az Árpádházi Szt. Erzsébet-leányliceum internátusa 45 tanulóval, a csongrádi-sugárúti elemi iskola V—VI. osztálya 60 tanulóval, a makói állami

Csanádvezér-reálgimnázium 130 tanulóval, a római kat. tanítóképzőintézet II. éves tanulói két alkalommal 36—36 tanulóval, a róm. kat. tanítóképzőintézet I. éves tanulói 45 tanulóval és a Tunyogi-reálgimnázium V. a) osztálya 25 tanulóval.

Vendégkönyvünk tanúsága szerint a füvészkert akkoron virító növényei köszöntötték a következő vendégeinket is: Dr. MAUKSCH KÁROLYné (Diósgyőr), Dr. MAUKSCH KÁROLY (Diósgyőr), Dr. ÁBRAHÁM AMBRUS, Prof. GELEI JÓZSEF, STRAUB FERENC, Prof. VIDÁKOVITS KAMILLÓ, Dr. TÓTH BÉLÁné és Dr. VISNYA ALADÁRné (Kőszeg).

Győrffy István
egyetemi ny. r. tanár,
az Egyetemi Füvészkert
igazgatója

3. Testnevelési Intézet

Az egyetemi hallgatók közül a férfiak testnevelési gyakorlatai KOVÁCS BUNA JÁNOS testnevelési tanárunknak ügybuzgó és gondos vezetésével a jelen tanév elejétől a Testnevelési Intézet Fodor-utcai új helyiségeiben folytak. Az év végére teljesen tiszta képet szerezhettünk arról, hogy az intézet ez új helységei annyira kicsinyek, hogy esős időben vagy pedig a téli hidegben a szűk folyosók és az aránylag kis termek csak a hallgatók egy töredékét tudják befogadni. Csakis jó idő esetén lehetett az udvaron és a termekben párhuzamosan foglalkoztatott ifjúságot megfelelő módon gyakorlatoztatni. Az első félév végén óracserével próbáltunk ezen segíteni, minek következtében az egyes órákra arányosan elosztottuk a hallgatókat. Ez azonban csak átmenetileg oldotta meg a hallgatók elhelyezésének kérdését. Így a jövő tanévben is számolni lehet azzal a nehézséggel, hogy a hallgatók testnevelési kiképzése nem áll majd arányban KOVÁCS testnevelési tanárunknak és a testnevelési segédoktatóknak önfeláldozó munkájával és nagy igyekezetével.

A hely szűk volta miatt a zártrendi gyakorlatok egymásutánját nem tudjuk megfelelő mértékben tornával, játékkal, atlétikával felfrissíteni, pedig ehhez a felszerelésünk is megvan, csak a megfelelő hely hiányzik. Megjegyzendő még, hogy bár az egyetemre beiratkozott hallgatók száma az utóbbi félévekben csökkent, de a testnevelési gyakorlatokon valóban résztvevő hallgatók száma növekedett, részint a bevezetett szigorú ellenőrzés folytán, részint pedig a felmentések megszigorítása miatt.

A foglalkozásokat a helyi Testnevelési Felügyelőséggel karöltve megállapított kiképzési tervezet alapján végeztük. A fegyelmező gyakorlatokban és a céllövészetben való kiképzés nincs elkülönítve az általános testnevelési oktatástól, hanem vele egyidőben és egy vezetés alatt történik. Ugyanis minden évfolyamnál a rendelkezésre álló idő egy része, de legalább egy óra a fegyelmező és céllövő gyakorlatokra, a fennmaradó idő pedig testedző gyakorlatokban való jártasság elsajátítására fordíttatik.

Az év elejétől kezdve az idegen állampolgárok külön csoportban részesülnek testnevelési oktatásban.

A Testnevelési Felügyelőség felkérésére a vegyesdandárparancsnokságtól kirendelt szakelőadók a felsőbb évfolyamú hallgatók részére előadásokat tartottak a polgári lég- és gázvédelemről, valamint aktuális nemzetvédelmi feladatok ellátásáról.

Az egész év folyamán egyetlen fegyelmi eset fordult elő, melyet elnöki hatáskörömben is el tudtam intézni csekélyebb jelentősége folytán.

A gyakorlatokra hanyagul járó hallgatókat havonként az illetékes dékáni hivataloknak jelentettük és a csekély szorgalmúakat félév végén pótlásra utasítottuk. A hanyag hallgatók százalékszáma a második félévben 17.9 % volt.

A tanév befejeztével május 9-én és 11-én kispuska lőversenyt tartottunk, amelyen 603 hallgató vett rész. A lőversenyt a felsővárosi új lőtéren rendeztük meg 16 lőállásos. A lőversenyt látogatásukkal megtisztelték: vitéz Baló Zoltán ezredes és dr. Vinczi Károly egyetemi titkár urak, előbbi a Testnevelési Felügyelőség, utóbbi a jogi kar dékánjának képviseletében.

A versenyen minden hallgató 2 próbalövést és 8 értékelt lövést adott le. A versenyzők jutalmazására 8 tiszteletdíj és 66 érem állott rendelkezésre. A rektor, a vegyesdandárparancsnok és a testnevelési felügyelő urak, továbbá az egyes tudománykarok és a tanárképző főiskola ajánlottak fel tiszteletdíjat.

A versenyt, egyben a rektor tiszteletdíját Réti Géza oh. nyerte.

A vegyesdandárparancsnokság tiszteletdíját nyerte Gelei Gábor mh.

A Testnevelési Felügyelőség tiszteletdíját nyerte Bárkányi Zoltán jh.

Dr. Littke Aurél igazgató tiszteletdíját nyerte Vörös László tfh.

A jogi kar tiszteletdíját nyerte ifj. Kircsfalusy Vilmos jh.

Az orvosi kar tiszteletdíját nyerte OLÁH FERENC oh.
A bölcsészeti kar tiszteletdíját nyerte BOGÁR LÁSZLÓ bh.
A természettudományi kar tiszteletdíját nyerte MÉSZÁROS LAJOS mh.

A május 16-án rendezett évzáró tornaünnepélyünket a rókusi tornacsarnokban nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében nyitottam meg, majd pedig 14 számból álló műsor következett: szertornaszámok, labdajátékok, női talajtornagyakorlatok, vívó-, ökölvívó- és birkózó bemutatók, ritmikus gyakorlatok stb. A közönség állandó tetszésétől kísért gyakorlatokat a rektor díjkiosztása és az elvonulás zárta be. A tornaünnepélyt megjelenésükkel megtisztelték a rektor úron kívül a különböző hatóságok képviselői: ZOLNAI BÉLA, GELEI JÓZSEF, FÓGEL JÓZSEF, LITTKE AURÉL, vitéz KIRCSFALUSY VILMOS, dr. RENKEY LIPÓT, SOMKEREKY GUSZTÁV és dr. VINCZI KÁROLY urak, továbbá számos előkelőség.

Április 27-én és 29-én RUMWERTHI RAPAICH RICHÁRD ny. altábornagy úr, az OTT társelnöke megszemlélte a szegedi egyetemen folyó testnevelési kiképzést. Az első napon az újszőregi katonai lőtéren jelent meg, ahol egyeskiképzést, raj- és szakaszkiképzést, zárt és harcrendi alakzatokat, előkészítő lőoktatást és hadipuskalövészetet mutattunk be, ezenkívül játékokat, nyílazást, az évi tanmenet egyes részeit stb. Az altábornagy úr maga is egyénenkint meggyőződött a hallgatók elméleti és gyakorlati tudásáról és közvetlen benyomást szerzett arról, hogy az ott bemutatott anyag nem szemlére előkészített egyes csoportok betanult mutatványa, hanem az egész kiképzés egyes részletei, amiről úgy szerzett meggyőződést, hogy a bemutatott anyagot nem mi szabtuk meg, hanem az egyes csoportoknál ő maga irányította a bemutatást. A látottak felett a legnagyobb elismerését fejezte ki, a kiképzést, a fegyelmet, a fellépést és az oktatók munkáját mintaszerűnek nyilvánította. Ugyancsak elismerésüket fejezték ki a jelenlévő vitéz KIRCSFALUSY VILMOS ezredes, kerületi testnevelési felügyelő, vitéz BALÓ ZOLTÁN ezredes, testnevelési felügyelő és vitéz KEMÉNYFFY ZOLTÁN százados urak.

A férfihallgatók testnevelésével párhuzamosan haladt a nőhallgatók kiképzése is KOVÁCSNÉ RUDA ERZSÉBET testnevelő tanárnő vezetésével. Ezek az órák a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola tornatermében, jó idő esetén pedig ugyanott az udvaron folytak le. Itt főleg szabad- és szertornagyakorlatokat, ritmikát, magyar táncokat és játékokat végeztek.

A vívás oktatása KOÓS KÁLMÁN ny. á. ezredes, vívó-

mester irányítása mellett folyt az intézet helyiségeiben. A hallgatók kezdő- és haladó csoportra osztva szép számmal vettek részt a vívóórákon.

Az egyetem reprezentatív sportegyesülete, a KEAC, azokat a hallgatókat, akik valamely sportágban különleges jártassággal bírtak, szabályszerűen kikérte és ezek sportkiképzéséről egész éven át gondoskodott. Az ide beutalt hallgató szorgalmát és előrehaladását részint személyesen, részint az oktatók útján ellenőriztem és a sportolók szorgalma ellen kifogást nem találtam.

Az egész tanév alatt több ízben látogatásukkal tisztelték meg az intézetben folyó férfi és női kiképzést a Testnevelési Bizottság tagjai. Ugyancsak többször megjelentek: vitéz BALÓ ZOLTÁN ezredes, testnevelési felügyelő és vitéz KEMÉNYFFY ZOLTÁN százados urak, utóbbi a testnevelési felügyelőség egyetemi előadója. Mindannyiuk megjelenése az ifjúságra jótékony hatású volt, mert ebben végzett munkájuk megbecsülését és elismerését látták.

Szeged, 1936. június 30.

Szentpétery Zsigmond
egyetemi ny. r. tanár,
a Testnevelési Bizottság elnöke

4. Diákjóléti és Diákvédő Iroda

Gyenge termés, jégverés és aszály előzték meg a tanév megnyitását épen azon a területen, melyről egyetemünk ifjúságának zöme származik. Ez azt jelentette, hogy azok is szegényekké lettek, legalább átmenetileg, akik addig élhetősek voltak; jelentette továbbá, hogy a régi adósságoknak az előző évben olyan szépen megindult törlesztgetése ismét megakadt, s ebből a forrásból eredő jövedelmeink megapadtak. Számítanunk kellett arra is, hogy bevételeink rovatában érezhetővé válik a létszámcsökkentés. Ebben az évben éreztük először komolyan, hogy az ifjúsági járulékokból befolyt összeg jelentékenyen kisebb a pár évvel ezelőttinél és más forrásból eredő bevételek nem pótolták.

Ilyen kilátásokkal indultunk az új tanévnek és hálát adunk a jó Istennek, hogy megsegített bennünket és a kedvezőtlen előjelek ellenére sikerült sok komoly segítséget nyujtanunk; azok szerint az elvek szerint, melyeket előző jelentéseimben kifejtettem, s melyeknek helyességéről valamennyien meg vagyunk győződve. Fájdalom, különösen a tanév utolsó heteiben kellett éreznünk gyötrő tehetetlenségünket. Annál nagyobbnak és felháborítóbbnak éreztük azt

a tehetetlenséget, mert volt majdnem kétezer pengőnyi készpénzünk, mely felett azonban a bürokrácia nagyobb dicsőségére nem tudtunk rendelkezni. A történet ez. Egy elszakított területen lakó anya megnyeri gyermektartási pörét idevaló állami nyugdíjas férjével szemben. A gyermek egyetemünkön tanul. Az anya tehát irodánkra engedményezi követelését, amit minden illetékes tényező tudomásulvesz és jóváhagy: törvényszék, Nemzeti Bank és illetményközpont. Közben az anya ügyvédje a maga tiszteletdíjáért letiltani kéri a gyermektartásra rendelt összeget, ami valami érthetetlen tévedés vagy ügyes ügyvédi fogás folytán meg is történik. Megindítjuk a jogorvoslati eljárást, melynek minden fokozatán vesztes a perlő ügyvéd. Az ügy azonban három évnél tovább elhúzódik, mialatt a szegény ifjú akár éhen halhatott volna, ha nincs az iroda támogatása. Végre májusban megkaptuk a végső ítéletet, hogy a letiltás jogtalan volt. Természetesen azonnal lépéseket tettünk, hogy az évek óta esedékes pénzt megkapjuk. Ámde személyes közbenjárás, ügyvédi közbelépés semmit sem használt; sőt nem használt magának az Illetményközpontnak közbenjárása sem: a pénzt augusztus 1-ig nem kaptuk meg.

Nekünk azonban az év végén borzasztóan hiányzott az a pénz, mely ha kezünkben van, minden jogos igényt bőségesen ki tudtunk volna elégíteni. Az esetet magát pedig azért ismertettem részletesen, hogy ezáltal is szemléltessem, hogy ilyesmi is előadódhatik irodánk életében és munkájában.

Az alábbiakban bemutatom az irodánk pénzforgalmáról szóló összesített kimutatásokat, mellékjük téve zárójelben a mult tanévi adatokat.

I. Bevétel volt:

előző évi maradványból — — — —	964·26 P	(786·47)
adományokból (részletesen lásd alább) —	12408·20 „	(13440·75)
ifjúsági járulékokból — — — — — —	12950·— „	(14270·—)
visszafizetett kölcsönökből — — —	6217·50 „	(9196·57)
átmeneti kölcsönök, letétek és egyéb bevételek — — — — — — — —	5384·23 „	(5250·12)
Összesen:	37924·19 P	(42943·91)

Kitünik, hogy alig van tételünk, melynek összege ne volna kisebb a tavalyinál. Azok után, amiket bevezetőül mondottunk, az egész természetes. Néhány adat szemlélteti azt, hogy mennyire természetes. 1. Majdnem 1500 P-vel kevesebb folyt be az ifjúsági járulékokból; természetesen, hiszen kevesebb volt az újonnan felvehető hallgatók száma,

a nagyobb létszámú felsőbb tanfolyamok pedig végeztek. 2. Közel ezer pengővel vol kevesebb a VKM által utalványozott segélyek összege; azért, mert kevesebb volt a záróra meghosszabbítást kérők, a mulatozók száma, mert hiszen a záróradíjakból kapjuk a segélyeket. Valamivel csökkent a DMKE adománya. Olyan közterheket róttak rá egészen váratlanul, hogy azt tudva, ezt az összeget is — mely egyébként még mindig felülmulja államsegélyünk összegét — fokozottan mélységes hálával kell fogadnunk; nehéz helyzetében tanusított meglepő bőkezűsége újabb bizonysága annak, mennyire hűséges támogatója célunknak ez az egyesület. Vele versenyez, ha összegben nem is, de törekvésben és jószándékban a testvéregyesület, a Délvidéki Otthon, mely ebben az évben még valamivel többet adott, mint az előzőben. Számszerűleg jelentősen kisebb az az összeg, melyet kölcsönök visszatérítése fejében kaptunk. De kisebb az évközben kölcsönadott összegekhez mérten is. Tavaly a törlesztések összege felülmulta az évközben engedélyezett kölcsönök összegét; az idén csak az utóbbiak 83%-ának megfelelő összegű törlesztés történt. Nem lehet azt mondani, hogy kedvezőtlen eredmény úgy általában, de nekünk a sokkal több is jól fogott volna. Kétségtelen, hogy a bevezetőül említett csapások jelentősen befolyásolták ezt a tételünket.

Az ilyen módon megcsökkent bevételekhez kellett alkalmazkodnunk kiadásainknál, melyek — mint fennebb érintettem — nagyobbak lehettek volna és nagyobbnak kellett volna is, hogy legyenek, ha a bürokrácia meg nem akadályoz a magunké felett való rendelkezésben.

II. Kiadás volt:

élelmezési segélyekre — — — — —	430·— P	(1106·10)
lakbérsegélyekre — — — — — —	7829·50 „	(5595·—)
ruházati segélyekre — — — — —	643·40 „	(695·20)
tan- és vizsgadíjakra — — — — —	17468·50 „	(21397·50)
tankönyv-beszerzésekre — — — —	285·80 „	(326·31)
gyógykezelési segélyekre — — — —	338·78 „	(537·12)
úti segélyekre — — — — — — —	389·80 „	(187·—)
kamatmentes kölcsönökre — — — —	7486·— „	(8853·50)
jutalom, ill. munkadíjakra — — — —	935·— „	(940·—)
nyomtatvány · és írószerekre, felszerelésekre — — — — — — — —	86·60 „	(570·24)
póstaköltségekre — — — — — —	150·80 „	(177·56)
átmeneti kölcsönök, letétek visszafizetése	364·86 „	(1015·—)
egyéb vegyes kiadások — — — —	386·70 „	(579·12)
maradvány az új tanévre átvíve — —	1128·45 „	(964·26)
Összesen:	37924·19 P	(42943·91)

Bizonyos eltolódás mutatkozik a segítségnemeknél. Ebben az évben a tan- és vizsgadíjsegélyek mellett legszámottevőbb volt a lakbérsegélyekre adott összeg. Ezek a havi 4—10 P-ős tételek évről-évre nagyobb végösszeget adnak, ami az egyetemi hallgatóság nagy és fokozódó szegényedésének bizonyítéka. Míg ezelőtt öt évvel alig 60—70 hallgató folyamodott lakásbérsegélyért, addig az idén félévenként 250—260 a folyamodók száma. Ennek megfelelően kellett tehát a rendelkezésre állítható összeget felaprózunk. A jelenségnek egyik szembetünő magyarázata az, hogy nagyon megszaporodott a polgáriiskolai tanárjelöltek (nekünk rendkívüli hallgatóink) közül folyamodók (rászorultak és érdemesek) száma. Ennek pedig az a magyarázata, hogy a tanítói, kivált tanítónői oklevéllel elhelyezkedni nemtudók — más megoldás hiján — a főiskolára iratkoznak be, ahol jó bizonyítványuk alapján szívesen is látják őket. Fájdalom azt kell látnunk, hogy évről-évre szegényebbek kerülnek oda többségben és így minden lehetséges támogatás kérésénél mindenütt a főiskolások tömegének kéréseivel találkozunk irodánknál, a DMKE-nél, egyházaknál stb. Természetes, hogy minden folyamodónál elsősorban azt vizsgáljuk, hogy mennyire szorult rá és mennyire érdemes a támogatásra. Mennyire remélhetjük, hogy a neki adott segély jól kamatozó lesz a magyarság javára? Bizonyos aránytalanságok mégis fel kell, hogy tünjenek. Ezeknek enyhítése érdekében voltam bátor javasolni az Egyetemi Tanácsnak, hogy a polgáriiskolai tanárjelöltek által a beiratkozásnál irodánk részére eddig fizetett 2 P-őt az új tanévtől kezdve emelje fel 4 P-re, vagyis arra az összegre, melyet rajtuk kívül minden hallgató-kategória fizet. A javaslatot közöltem a Tanárképző Főiskola vezetőségével, melynek semmi kifogása nem volt ellene. Az Egyetemi Tanács mégsem tartotta ezt a javaslatot elfogadhatónak. Remélem, hogy újabban teendő, jobban és részletesebben megindokolandó javaslatom több megértésre fog találni, a főiskolai hallgatóság legszegényebbjei javára...

Magyarázatra szorul kiadás rovatunk utolsó tétele, a jövő tanévre átvitt maradvány összege. Ez nem a mi pénzünk, hanem csak a mi kezelésünkre, őrzésünkre bízott pénz. Pl. elcsatolt területről pénzt kapó ifjúnak sikerül egyszer a mai nehézségek közt átutaltatnia bizonyos összeget, melynek kezelését és rendelkezése szerinti felhasználását reánk bízza stb. Ki tudná felsorolni az életnek efféle változatait? Tény, hogy az a pénz nem a miénk. S még szomorúbb tény az, hogy nekünk máig is megvan az a 800 P adósságunk, melyet már a mult évi jelentésemben említettem, s amelyet akkor fogunk kifizetni, mikor az Illetőségközpontnál levő pénzünket megkapjuk...

III. Adományok:

A VKM-tól — — — — — — — —	3000·— P	(4100·—)
A VMK-tól 8 egyetemi hallgató részére	546·— „	(209·—)
Budai Mária Terézia-ösztöndíjalapból	50·— „	( )
Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület adománya — — —	3473·— „	(4262 50)
Délvidéki Otthon adománya — — —	650·— „	(550·—)
Durkó Gábor tiszteletes úr adománya	1·— „	( )
Erdélyi László professzor úr adománya	10·— „	( )
Fógel József professzor úr adománya	50·— „	(120·—)
Győrffy István professzor úr adománya	54·— „	( )
Kiss Albert dr. egyetemi tanácsos úr adománya — — — — — — —	25·— „	(25·—)
Mester János professzor úr adománya	210·— „	(135·—)
Magyar Férfiak Szent Korona Szövetsége — — — — — — — — — —	10·— „	(30·—)
N. N. adománya — — — — — — —	1·20 „	( )
Nedbál Etelka szerzetes nővér adománya	12·— „	( )
Népies Irodalmi Társaság adománya —	240·— „	(200·—)
Ref. egyházközség adománya — — —	850·— „	(471·—)
Szegedi Gyógyszerészek Testületének adománya — — — — — — — —	200·— „	( )
Szegedi Jótékony Egyesület adománya	105·— „	(143·—)
Szegedi Kir. Közjegyzői Kamara adománya — — — — — — — — —	100·— „	(100·—)
Szent József-akció adománya — — —	100·— „	(110·—)
Az egyetemi tanári testület együttes adománya — — — — — — — —	2400·— „	(2400·—)
Tanárvizsgáló Bizottságtól vizsgadíjmegtérítések címén adomány — —	255·— „	(200·—)
Tölcséry László dr. tanár úr adománya	60·— „	( )
Várady Irén egyet. tisztviselőnő befizetése a Modern Honvédelem c. füzet eladási árából — — — — — —	6·— „	(—·80)
Összesen:	12408·20 P	(13445·75)

Harmadik kimutatásunkból az tünik ki, hogy kik kerestek fel pénzbeli adományaikkal. Az adakozók névsorát áttekintve, alig van olyan, akinek neve ne volna ott minden jelentésünkben. Fogadják a régi adakozók épenúgy, mint az újak nem csökkenő hálánk kifejezését!

Még a testületi adományoknál sem volna szükséges megismételnünk azoknak a nevét, akiket, mint a testületek, egyesületek vezetőit elsősorban illet hálánk és köszönetünk. HÓMAN BÁLINT miniszter és SZILY KÁLMAN államtitkár urak, FÜLEI-SZÁNTÓ ENDRE miniszteri tanácsos úr és MOLNÁR

Andor miniszteri osztálytanácsos úr állandóan érdeklődnek ügyeink iránt és segítenek azokon, kiket ajánlva felterjesztünk. Így történt, hogy ebben a tanévben is a rendes államsegélyen kívül 9 esetben összesen 596 P-t kaptunk a VKM rendelkezése alatt álló alapokból, indokolt külön egyéni kérésekre. A DMKE és a Délvidéki Otthon adományaiért ugyanazoknak: Berecz János, Buócz Béla, Dobó József, Török Sándor és Horger Antal uraknak kell elsősorban köszönetet mondanunk, akiknek eddig. Hiszen ők voltak azok az idén is, akik sok időt és sok gondot fordítottak és áldoztak arra, hogy minden kiszakítható fillér jó helyre jusson, áldást hozó legyen. Erdélyi László, Fógel József, Győrffy István és Mester János egyetemi tanár és Kiss Albert egyetemi tanácsos úr neve jóformán minden jelentésünkben ott van, s ez fokozza hálánkat és köszönetünket. Ugyancsak ez az eset Muntyán István táblai tanácselnök úrnál, aki az idén is két helyen is igyekezett segíteni nekünk a lehetőséghez képest. A Népies Irodalmi Társaság ebben az évben is nagyon szívesen volt segítségére hallgatóink egyik, itt közelebbről meg nem nevezendő csoportjának, akik az idegenben legjobban rászorultak, hogy otthonuk megteremtésében és fenntartásában támogassák őket. Mi dr. Udvarhelyi Dezső úrnak mondtunk és mondunk hálás köszönetet, kérvén, hogy juttassa el azt azokhoz, akiket illet. Azzal a komoly biztosítással, hogy jótékony fillérek és pengők becsületesebb és hasznosabb felhasználásban alig részesülhetnek. — A Szegedi Közjegyzői Kamara és a Szent József-Akció ebben az évben sem feledkezett meg rólunk. Dr. Schirschich György kamarai elnök úrnak, ill. br. Malcomes Kamillónénak elnöknő ő méltóságának fejeztük ki köszönetünket, kérvén, hogy azt illetékes helyen tolmácsolni kegyeskedjenek. De köszönettel tartozunk, s azt szívesen rójuk le Kalmár Ilona kisasszonynak, az Akció titkárnőjének is. Meg kell még emlékezününk dr. Kemenessy Tibor úrról, a városi népjóléti osztály vezetőjéről, akinek adománya nem szerepel ugyan kimutatásunkban, akihez azonban nem hiába fordultunk támogatásért: Most mondunk köszönetet érte. — Az egyetem tanári testülete most is meghozta a maga anyagi áldozatát. Ezenkívül a két bölcsészeti kar tanárai részéről térítettek meg irodánknak 255 P vizsgadijat érdemes vizsgázók helyett; ezenkívül azonban még jelentős összeg, 1083·50 P volt az, melyet közvetlenül elengedtek a kitűnően vizsgázóknak. Hasonló áll a többi tudománykarokra is, melyek közvetlenül intézik ezeket a segélyezéseket. Meg kell még emlékeznünk dr. Tölcséry László adományáról, aki titokban segélyezett általunk egy ifjút, anélkül, hogy

az sejtette volna. Az ilyen cselekedet nem vár köszönetet. Végül szóljon köszönetünk az egyetem rektorának és Tanácsának, akik természetesen a legmesszebbmenő támogatásban részesítették irodánk munkáját ebben az évben is. Az egyházak közül a református egyház mindig javaslatunkra nyujtott támogatast a mi közvetítésünkkel. Ennek végösszegét mutatjuk ki. Azonkívül adott az egyház lakáskedvezményt a Bethlen Gábor-Otthonban.

A belvárosi római katolikus egyház a segélyért folyamodó egyetemi hallgatóktól megkövetelte, hogy kérvényükön rajta legyen irodánk ajánlása. A segélyeket azonban közvetlenül szolgáltatta ki. Mint értesülünk, 42 egyetemi és főiskolai hallgató 580 P segélyben részesült.

Az Izraelita Szentegylet közbenjárásunkra és ajánlásunkra szintén nyujtott támogatást 18 hallgatónak 1016·50 P összegben, de ezt szintén közvetlenül adta át.

Az ág. ev. egyház tudomásunk szerint igen komolyan foglalkozik illetékes hallgatói támogatásával; de épenúgy, mint az unitárius egyház, a mi szolgálataink teljes mellőzésével.

Kötelességszerűen jelentettük a mult évben, hogy az ifjúsági szervezetek részéről kifejezett kívánságra, mint igen megfelelőnek ígérkező újítást, bevezettük az ellenőrző könyvecskéket, melyekbe a megállapodás szerint bármely egyetemi jótékonysági szervtől nyert támogatást be kellene vezetni. Ilyen módon remélték az ifjúsági vezetők, hogy elejét lehet venni a „túlélelmesek" visszaéléseinek. Örvendtünk az újításnak, mely az ifjúság köréből indult ki és azonnal meg is valósítottuk azt, ami tőlünk függött. Meg kell azonban állapítanunk, hogy egész tanév folyamán alig láttunk olyan kiskönyvet, melyben más bejegyzés lett volna, mint irodánké. Holott biztosra vesszük, hogy a bajtársi egyesületek nem szüntek meg továbbra is segélyezni tagjaikat...

Végül közöljük a kimutatást arról, hogy hányan részesültek anyagi támogatásban (kölcsönt nem tekintve) irodánk részéről:

1. Jog- és államtud. hallgató és szigorló — — —	174	(245)
2. Orvostanhallgató és szigorló — — — — —	168	(193)
3. Bölcsészethallgató, ill. tanárjelölt — — — —	92	(103)
4. Mat. term.-tud. kari hallgató, ill. tanárjelölt —	72	(88)
5. Gyógyszerésztanhallgató és szigorló — — —	13	(21)
6. Polg. isk. tan. képzős és Apponyi-kollégista —	179	(117)
Összesen:	698	(767)

A polgáriiskolai tanárképzősökre nézve már elébb jelentettem, hogy mi a helyzet és ismételten legyen szabad

felhívnom a figyelmet és kérni a jóakaratot e kérdésben teendő előterjesztésemre.

Tankönvtárunkat ebben az évben is dr. vitéz SZÉCHENYI SÁNDOR könyvtártiszt úr kezelte a már ismert hűséggel. A tankönyvtárat 26 művel (28 köt.) gyarapítottuk. Használta 569 hallgató, akik 1284 művet vettek kölcsön 1673 kötetben.

Szegény betegeinket — utalványaink alapján — ez évben is kegyesek voltak ingyen kezelni: BERECZ JÁNOS ny. r. tanár, AJTAY GYULA, FALTA LÁSZLÓ, FEJÉR GYULA, KARÁCSON ALADÁR, KIRSCHBAUM JENŐ, KOLB ENDRE, LAJOS SÁNDOR, TOKAY LÁSZLÓ, TREER JÓZSEF és TRÓJÁN EMIL magántanár, illetve tanársegéd urak. Végtelenül hálásak vagyunk azért a nagy áldozatért, amelyet az említett urak hoztak.

Az év folyamán kiadott utalványaink száma:

belgyógyászati rendelésre	78	(108)
bőrgyógyászati „	63	(105)
szemészeti „	90	(86)
sebészeti „	58	(53)
ideggyógyászati „	6	(11)
fogászati „	2	(3)
	297	(360)

Nem hallgathatjuk el, hogy évről-évre többen tesznek kísérletet olyanok is, hogy ebben a kizárólag szegény tanulók részére szóló ingyenes rendelésben részesüljenek, akik arra — anyagilag — egyáltalán nincsenek rászorulva, sőt bizonyára a legtöbb esetben megkapják hazulról az orvosi kezelés költségét. Nagyfokú önzés ez, melyről igyekszünk leszoktatni azokat, akik maguktól nem látják át eljárásuk helytelen voltát. Más volna a helyzet akkor, ha sikerülne megvalósítanunk az egyetemi hallgatók számára az orvosi rendelőintézetet, rendszeresített orvosi személyzettel, mint azt egykor reméltük és nem szűnünk meg remélni...

Az idén is érvényben volt a szegedi gyógyszerész testülettel történt megállapodásunk, hogy az általunk utalványozott orvosi vényeket kedvezményes áron készítik el. Ezzel bővül a testület 200 P-s készpénzadománya, melyért TEMESVÁRY JÓZSEF elnök úrnak és az ő révén a testületnek kifejeztük köszönetünket.

Befejezésül megemlítem, hogy az iroda iktatói száma 3135, pénztári tételszáma 3194 volt. Ebből következtetni lehet arra a munkamennyiségre, melyet lebonyolítottunk. Ámbár ehhez még szinte számbavehetetlenül sok „mellékes" munka járult. Meg kell tehát ismételnem az évenként szokásos

elismerést KERNER IRMA irodavezető kisasszonnyal szemben, akit, a kapott segélyt meghálálandó, PAP TERÉZ tanárjelölt kisasszony támogatott nagy hűséggel és elismerésre méltó szorgalommal.

Szeged, 1936. augusztus 8-án.

Buday Árpád
egyetemi ny. r. tanár,
az Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda
elnöke

5. Horthy-Kollégium

A Horthy-Kollégium egyetemünk legnagyobb diákszociális intézménye. Modern épületével, kitűnő felszerelésével, központi fütőberendezésével, állandó hideg-meleg vízszolgáltatásával kényelmes és egészséges otthont nyujt a szülői háztól elkerült egyetemi ifjúság számára.

A lakószobák két-, három- és négyszemélyesek.

Az ellátási díj havi összege kétágyas szobában 53 P, három-, négyágyas szobában 45 P.

A felvétel mindig egy-egy szemeszterre szól, amely szeptember 11-étől december 22-éig, illetőleg január 20-ától május 31-éig tart.

A kollégium e rendszeréből a ifjúságra nézve az a kivételes kedvezmény származik, hogy szeptember, december, január és június hónapokban az ellátási díjnak nem a teljes összegét, hanem csak a megfelelő töredéket kell fizetni. Ezzel a kollégiumi ellátást annyira mérsékeltük, hogy e téren az országban vezetünk.

E rendkívül mérsékelt díjazásért a kollégium tagjai a kitűnő lakáson kívül napi háromszori bőséges élelmezést és ágyneműt, kisebb betegségek esetén ingyen orvosi kezelést, továbbá díjmentes angol, francia, német, olasz, latin és görög nyelvoktatást kapnak.

A kiváló tanulmányi előmenetelt igazolók és támogatásra szorulók külön kollégiumi segélyben is részesülnek. Ebben a tanévben a következő íly segélyezések adományoztattak:

7	kollégista	kapott	egyenként	havi	21, együtt	147.— P-t
16	„	„	„	„	18, „	288.— „
16	„	„	„	„	15, „	240.— „
23	„	„	„	„	12, „	276.— „
1	„	„	„	„	10, „	10.— „
20	„	„	„	„	9, „	180.— „
7	„	„	„	„	8, „	56.— „

20	kollégista	kapott egyenként	havi	6, együtt	120.—	P-t
2	„	„	„	5, „	10.—	„
1	„	„	„	4, „	4.—	„
2	„	„	„	3, „	6.—	„
			és így összesen	havi	1.337.—	P

segélyben részesültek kollégistáink.

E segélyezés a gyakorlatban azt jelentette, hogy a kollégium legkiválóbb tagjai teljes ellátásukért csak havi 24 P-t fizettek.

A Felügyelő Bizottság azokat a kollégistákat, akik a kollégiumi nyelvórákat kiváló szorgalommal és eredménnyel látogatták, külön segélyben részesítette. Ily segélyt kapott

az I. félévben 97 kollégista összesen 600 P-t,
a II. „ 129 „ „ 1890 P-t.

Végül 77 kollégista egyszeri vizsga- és szigorlati segély fejében összesen 1020 P támogatásban részesült.

A kollégium olcsó áraival és e segélyekkel a mai nagy gazdasági válságban áldásos és nemes hivatást tölt be: biztosítja egyetemünk bentlakó ifjúságának a zavartalan, gondmentes életet, így megadja annak lehetőségét, hogy az ifjúság minden idejét tanulmányainak szentelhesse. De áldását azok is élvezik, akik csak szigorlatokra érkeznek egyetemünkhöz. Részükre napi 3 P 36 f mérsékelt díjért nyujt teljes ellátást.

Szeged, 1936. július 3.

Szentpétery Zsigmond
egyetemi ny. r. tanár,
a Horthy-Kollégium és Egyetemi Diákasztal
Felügyelő Bizottságának elnöke

6. Mensa Academica Publica

A Mensa Academica Publica 1935—36. tanévi ötödik esztendejéről az alábbiakban van szerencsém jelentést tennem.

Voltunk, akik — megvallom, különösebb alap nélkül — valahogy mégis abban bizakodtunk, hogy az építkezésekkel, átalakításokkal kapcsolatban saját helyiséghez fogunk jutni. Ez a mostani helyiségünk jó, nincs ellene panaszunk, sőt hálásak vagyunk a Horthy-Kollégiumnak, hogy ott lehetünk. Azonban nem a miénk. Én legalább a magam részéről igen gyakran érzem magam szívesen látott szegény rokonnak, aki néha maga is érzi, hogy felesleges teher. Talán lehetne gondolni, hogy a Tanítók Háza mellett felhaszná-

latlanul maradt telken az Állami Jótékony Sorsjátékból kérendő és kapandó támogatással oldhatnók meg az önálló konyha és étterem kérdését. Hiszen kétségtelen, hogy a Horthy-Kollégium konyháját sem lehet a végletekig terhelni, már pedig tudvalevő, hogy újonnan létesített Tanítók Háza élelemszolgáltatása is onnan fog kikerülni.

Visszatérve a tervezgetések honából a mindennapi élethez, tisztelettel jelentem, hogy a Mensa Academica Publica élete a Felügyelő Bizottság által megállapított keretekben haladt a BERECZ JÁNOS elnöklete alatt kiküldött s a Horthy-Kollégium igazgatójából (FÓGEL JÓZSEF) és a Diákjóléti és Diákvédő Iroda professzorelnökéből (BUDAY ÁRPÁD) álló bizottság vezetésével. Életében nagy jelentőségű változás az, hogy ebben az évben mi is áttértünk a nyersanyag elszámolás alapjára. A mult évben, illetőleg annak utolsó negyedében, ezzel a módszerrel 835·34 P térült vissza a már befizetett élelmezési költségekből. Ezen kívül volt 1346·09 P megtakarítás. Az idei év anyagilag kevésbbé kedvező. Amit tavaly megtakarítottunk, az idén csaknem egészen rá kellett fizetnünk gazdálkodásunkra. Viszont megnyugtató, hogy ahhoz a kis vagyonkánkhoz, amelyet olyan nagyon őrizünk, az önálló berendezkedés idejére, nem kell hozzányúlnunk. Annak indokolásához, hogy az idén többe került az élelmezés, mint tavaly, nem kell sok szó. Hiszen mindnyájan tudjuk, hogy az előző évi mezőgazdasági természviszonyok miatt jelentős drágulás volt az élelmiszerek piacán. Nem titok az sem, hogy ezt a drágulást olyan elemi csapások okozták, melyek következményeit hallgatóságunk igen jelentős részének a szülei érezték meg. Ebből következik, hogy hozzánk is többen folyamodtak segélyért, mint az előző évben, s minthogy a kérések indokoltak voltak, nem lehetett kitérnünk előlük. Ez azt jelenti, hogy ebben az évben többnek kellett segítséget nyujtanunk. Ezt a kedvezmények megfelelő elosztásával sikerült lehetőleg gazdaságosan elérnünk.

A kiosztott segélyek összege az I. félévben havi 1679, a II. félévben 1739 pengőt tett ki. T. i., ha havi 21 pengőnek számítjuk a teljes díjat, ami azt jelenti, hogy átlag napi 70 fillér volna a költsége egy élelmezettnek. Valójában azonban a napi átlag az I. félévben 75, a II-ban 78 fillér volt, csak a nyersanyag elszámolás alapján, nem számítva a felszolgálást stb. Nem nagyot mondás tehát, amikor azt mondjuk, hogy a teljes díjasokra is jócskán ráfizettünk. A gazdasági viszonyok kedvezőtlen voltát semmi sem bizonyítja jobban annál, hogy ennek ellenére az I. félévben mindössze 27, a II-ban 37 teljes fizető kérte felvételét a Mensa Academica Publicára. A többség nem volt abban az anyagi

helyzetben, hogy a nekünk, magunknak is többe kerülő élelmezésért 21 pengőt fizessen; nem engedhette meg magának a mindennapi ebéd-vacsora fényűzését, hanem meg kellett elégednie kifőzések naponta egyszeri igénybevételével, s még kedvezőtlenebb megoldásokkal. Persze jó volna, ha magunk megtehetnők, hogy azoknak, akik úgy kívánják, csak ebédet, vagy csak vacsorát adhassunk. Ehhez azonban saját berendezkedés kellene.

A segélyezések és résztvevők számát az alábbi táblázat mutatja:

Segélyek neme	az I. félévben	a II. félévben
ingyenes	12	12
havi 5 pengőt fizető	34	31
„ 10 „ „	65	71
„ 15 „ „	28	35
„ 21 „ „	27	37

A segélyezéseknél ugyanazokat az elveket követtük, mint az előző években. Vagyis senki sem kaphatott segélyt, akinek nem volt megfelelő tanulmányi előmenetele.

Jelenthetem, hogy a mult tanévben Miskolczy Dezsőné ő méltósága képében megjelent első adományozót az idén követte az Orvostudományi Kar, amidőn két haláleset alkalmából koszorúváltság címén 430 pengőt juttatott menzánknak, amiből két hallgatónknak egész évi étkezési költségeit lesz módunkban fedeznünk. Az Orvostudományi Kar tagjainak kifejeztük hálás köszönetünket a nemeslelkű adományért.

Alábbi kimutatásunk az 1935—36. tanévi pénztári forgalmunkról ad számot:

	Bevétel	Kiadás
1. Maradvány a múlt tanévről — —	13.726·19	
2. Orvostudományi Kar adománya —	430·—	
3. Quaesturából befolyt járulékok —	18.354·25	
4. Élelmezési díjakból befolyt — —	33.222·71	
5. Térítések:		
a) múlt évi nyersanyag megtakarítás	835.34	
b) Főiskola: víz, gáz, villanyért —	400·—	
c) edénytörésekért — — — — —	32·96	
6. Tiszteletdíjak — — — — — —		540·—
7. Bérek — — — — — — — —		1.331·04
8. Jutalmak, segélyek — — — —		756·—
9. Irodai szükségletek:		
a) irodaszerek, kassza biztosítási díja — — 78·32		
b) nyomtatványok — 171·—		249·32

10. Berendezés javítása — — — —			—·80
11. Élelmezési kiadások:			
a) élelmezési díjak —	34.200·60		
b) papírszalvéták — —	123·06		
c) törlőruhák — — —	54·64		
d) edények — — —	145·36		34.523·06
12. Élelmezési segélyek — — — —			12.672·66
13. Horthy-Kollégiumnak víz, gázi villany fogyasztásért — — — —			1.400·—
Főiskolának: a múlt tanévi nyersanyag megtakarításból — — —			250·—
Összesen —		P 67.001·45	P 51.723·48
Egyenleg mint átvitel —			P 15.277·97
Mérleg 1936. június 20-án — —		P 67.001·45	P 67.001·45

Még csak azt kell megjegyeznem, hogy az irodai pénztárkezelési és étteremfelügyelői teendőket az idén is dr. BÁLINT ALAJOS egyetemi tanársegéd és DÖMÖTÖR GYULA szigorló orvos urak végezték a tőlük megszokott jó renddel.

Végül jelentem, hogy SZÉKI TIBOR és MÉSZÁROS GÁBOR távozásával két bizottsági tagság megüresedett. Felügyelő Bizottságunk SZÉKI TIBOR helyére BUZA LÁSZLÓ professzor urat kérte fel. MÉSZÁROS GÁBOR, mint a Betegélelmezési Osztály vezetője, hivatalból volt tagja a bizottságnak, ezért az ő hivatali utóda, KORÁNYI ANDRÁS egyetemi m. tanár úr lépett itt is a helyébe.

Szeged, 1936. június 1-én.

Berecz János
egyetemi ny. r. tanár,
elnök

TARTALOMJEGYZÉK

Lap

I. Tanévnyitó ünnepély — — — — — — — — — — 3

A) A rektori lánc átvétele — — — — — — — — 3

B) Ditrói Gábor rektor székfoglalója: A kétszemes látás 4

II. Tiszteletbeli és sub auspiciis gubernatoris doktorráavatások — — — — — — — — — — — — 14

1. Dr. Szalay József tiszteletbeli doktorráavatása — 14

A) Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán jelentése — — — — — — — 14

B) Ditrói Gábor rektor üdvözlő szavai — — — 18

C) Dr. Szalay József beszéde — — — — — 19

2. Dr. vitéz Csiky János „sub auspiciis gubernatoris" doktorráavatása — — — — — — — — — — 24

A) Túry Sándor Kornél jog- és államtudománykari dékán jelentése — — — — — — — — — 24

B) Ditrói Gábor rektor üdvözlő beszéde a kormányzói képviselőhöz — — — — — — — — — 27

C) Dr. Szily Kálmán államtitkár beszéde — — — 28

D) Ditrói Gábor rektor beszéde — — — — — 31

3. Sir Robert Gower és Rhys Davies tiszteletbeli doktorráavatása — — — — — — — — — — — 32

A) Túry Sándor Kornél jog- és államtudománykari dékán jelentése — — — — — — — — — — 33

B) Túry Sándor Kornél jog- és államtudománykari dékán avató beszéde — — — — — — — — 36

C) Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudotudománykari dékán jelentése — — — — — 38

D) Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán avató beszéde — — — — 40

E) Ditrói Gábor rektor üdvözlő szavai — — — — 42

Lap

III. Halálozások — — — — — — — — — — — — 44

1. Szádeczky-Kardoss Gyula emlékezete — — — — 44

A) Szentpétery Zsigmond ny. r. tanár beszéde — 44

B) Gelei József matematikai és természettudományi kari dékán beszéde — — — — — — — — 46

2. Szádeczky-Kardoss Lajos emlékezete — — — — 50

Fógel József bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari prodékán beszéde — — — — — 50

3. Dr. Joó Imre emlékezete — — — — — — — 52

Mészöly Gedeon ny. r. tanár beszéde — — — — 52

4. Poór Ferenc emlékezete — — — — — — — 53

Ditrói Gábor rektor beszéde — — — — — — 53

5. Olay Ferenc emlékezete — — — — — — — 55

Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán beszéde — — — — — — 55

IV. Egyetemi ünnepélyeken és egyéb ünnepélyes alkalmakkor elmondott beszédek — — — — — — — — — 57

1. Zolnai Béla bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékán beszéde a Szalay József tiszteletbeli doktorráavatása alkalmából rendezett díszebéden — 57

2. Ditrói Gábor rektor Árpád-serlegbeszéde — — — 61

3. Győrffy István ny. r. tanár beszéde az államcímer kifüggesztése alkalmából — — — — — — — 64

4. Ditrói Gábor rektor beszéde a kereszt kifüggesztése alkalmából — — — — — — — — — 68

5. Ditrói Gábor rektor beszéde a csanádi püspök negyedszázados jubileumán — — — — — — 69

6. Ditrói Gábor rektor doktoravató beszédei — — — 70

V. A tanévzáró ünnepély — — — — — — — — — 123

A) Ditrói Gábor rektor megnyitó beszéde — — — 123

B) Issekutz Béla, a rektort adó orvostudományi kar dékánjának előadása: A chemotherapia — — — 126

C) Fógel József bölcsészet-, nyelv- és történettudománykari dékánnak emlékbeszéde az egyetem hősi halottairól — — — — — — — — — — 137

D) Ditrói Gábor rektor zárószavai — — — — — 141

VI. Rektori beszámoló beszéd az 1935—36. tanévről — — 143

VII. Az egyetemi tanárok, magántanárok és a tudományos segédszemélyzet tudományos munkássága — — — — 148

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 148

2. Az orvostudományi karon — — — — — — 153

Lap

3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 172
4. A matematikai és természettudományi karon — — 180

VIII. Az egyetemi tanárok, magántanárok és tudományos segédszemélyzet tudományos előadásai — — — — — 193

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 193
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — 195
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 208
4. A matematikai és természettudományi karon — — 211

IX. Kinevezések, előléptetések, nyugdíjazások, elhalálozások és magántanári képesítések — — — — — — — 215

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 215
2. Az orvostudományi karon — — — — — — 215
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 217
4. A matematikai és természettudományi karon — — 218

X. Kitüntetések, kiküldetések, megbízatások, tanulmányi segélyek — — — — — — — — — — — — 219

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 219
2. Az orvostudományi karon — — — — — — 220
3. A bölcsészet-, nyelv és történettudományi karon — 221
4. A matematikai és természettudományi karon — — 222

XI. Tiszteletbeli és sub auspiciis gubernatoris doktorrá-avatások — — — — — — — — — — — — 224

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 224
2. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 224

XII. Tudományos kutató ösztöndíjak, tanulmányi segélyek — 225

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 225
2. Az orvostudományi karon — — — — — — 225
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 226
4. A matematikai és természettudományi karon — — 227

XIII. Pályadíjak, szorgalmi díjak és egyéb jutalmak — — — 228

1. A jog- és államtudományi karon — — — — — 228
2. Az orvostudományi karon — — — — — — — 229
3. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon — 230
4. A matematikai és természettudományi karon — — 231

XIV. Statisztikai kimutatások — — — — — — — — 233

1. A tanárok és tanítók létszáma — — — — — 233
2. A tudományos segédszemélyzet létszáma — — — 234
3. Az egyetemi előadások és heti órák száma — — 235
4. A hallgatók létszáma — — — — — — — 236
5. A hallgatók száma tanévenként az egyetem alapítása óta — — — — — — — — — — 237
6. A hallgatók szüleinek foglalkozása — — — — 241

Lap

7. A hallgatók szüleinek foglalkozása és a hallgatók születési helye — — — — — — — — — — 243
8. A hallgatók vallása és honossága — — — — 244
9. A befolyt tandíj — — — — — — — — — 245
10. A tandíjmentes hallgatók és az elengedett tandíj 246
11. A kiadott távozási és végbizonyítványok — — — 247
12. A jog- és államtudományi karon tett vizsgálatok és szigorlatok — — — — — — — — — 248
13. A jog- és államtudományi karon tett vizsgálatok és szigorlatok eredménye — — — — — — 249
14. Az orvostudományi karon tett szigorlatok és vizsgálatok, valamint eredményeik — — — — — 252
15. A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon, valamint a matematikai és természettudományi karon tett vizsgálatok, illetőleg szigorlatok és eredményeik — — — — — — — — — — 253
16. A M. Kir. Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság előtt tett vizsgálatok — — — — — — — 254
17. A M. Kir. Középiskolai Tanárképző Intézet taglétszáma — — — — — — — — — — — 255
18. Kiadott oklevelek — — — — — — — — 256
A) A jog- és államtudományi karon — — — — 256
B) Az orvostudományi karon — — — — — 263
C) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karon 265
D) A matematikai és természettudományi karon 265
19. Kitüntetéssel vizsgázott hallgatók — — — — 266
A) A jog- és államtudományi karon — — — — 266
B) Az orvostudományi karon — — — — — 267
C) A bölcsészet,- nyelv- és történettudományi karon 268
D) A matematikai és természettudományi karon — 268

XV. Alapitványok az egyetemi quaestura kezelésében 1936. évi június hó 30-án — — — — — — — — — — 270

XVI. Jelentések — — — — — — — — — — — 272

1. Egyetemi Könyvtár — — — — — — — — 272
2. Egyetemi Füvészkert — — — — — — — — 276
3. Testnevelési Intézet — — — — — — — — 279
4. Diákjóléti és Diákvédő Iroda — — — — — — 282
5. Horthy-Kollégium — — — — — — — — 290
6. Mensa Academica Publica — — — — — — 291